EDIȚIA SOCIETĂȚII PSIHOLOGICE DE LA MOSCOVA ÎNTREBĂRI DE FILOZOFIE Și PSIHOLOGII JURNAL, fondat de prof N Ya Grotom și A A Abrikosov ANUL IX Sub conducerea lui V P Preobrazhensky, cu asistența directă a lui N Ya Grot, L N Lopatin și Prince S N Trubetskoy și cu participarea strânsă a lui V A Goltsev, V N Ivanovsky, I A Ivantsov, S S Korsakov, Vl S Solovieva, A A Tokarekago, N A Umovakh Cartea a III-a ( )? M Æ I - I K Ξ b MOSCOVA Tip-litografie Foarte aprobat Parteneriate I N Kdshnerev and Co , Pimenovskaya st , sob casa Biblioteca "Runivers" Biblioteca "Runivers " CUPRINS Pagină Vederi istorico-naturale despre Bish -I F Ogneva Fiabilitatea rațiunii -Vl S Solovieva O Kont și semnificația sa în știința istorică - V I Gerrier Idealul mesianic al evreilor în legătură cu doctrina logicii -Kn S N Trubetskoy Activitatea mentală inconștientă și rolul ei în viața umană -N θ Shatalova Despre logica lui Platon în legătură cu cronologia și stilometria scrierilor sale -G E Struve- ; ■"? La problema mișcării autoeducative - Vl N Ivanovski Critică și bibliografie r recenzie de cărți Dr S G Shah-Nazarov Fundamentele psihologiei fiziologice după Wundt, Ziegen și Meinert Teoria apercepției a lui I W Wundt -D V Viktorova Felix Le Dante Le determinisme biologique et la personnalité consciente -H D Vinogradova Cărți și broșuri noi primite de redactori Biblioteca "Runivers" IV Pagină II REVIEW JOURNALOV Vierteljahrssehrift für wissensehaftliehe Philosophie, , λ' λ" ι- B Tronina Revue philosophique, , nr - -Yu I Aikhenwald Izvestiya și note Societatea psihologică ANUNȚURI Biblioteca "Runivers" Vederile istorice naturale ale lui Bish*) J IlICTOP print Nu numai medicii sau oamenii de știință naturală, ci și orice persoană mai mult sau mai puțin educată cunoaște numele lui Bish, ca unul dintre oamenii de știință marcanți ai sfârșitului de secol trecut și începutului secolului prezent și unul dintre fondatorii biologiei moderne Toamna trecută s-au împlinit exact o sută de ani de când Bichat și-a dat pentru prima dată cursul de anatomie și fiziologie și vom schița în ele opiniile care au fost apoi dezvoltate cu un talent remarcabil în faimoasa sa "Anatomy générale" ' și, Recherches physiologiques sur la vie et la mort Dacă, numai din acest motiv, ar fi oportun să ne amintim acum aceste puncte de vedere și să subliniem semnificația fructuoasă pe care au avut-o în dezvoltarea medicinei și a științelor naturii, atunci, din următoarele motive de natură oarecum generală, o mai detaliată examinarea opiniilor lui Bisha este acum, mi se pare, deosebit de interesantă În fiecare zi să ne aducă din ce în ce mai multe Fapte și descoperiri atât în domeniul științelor naturii în general, cât și în special, în special în domeniul fiziologiei și histologiei Cu toate acestea, sarcina fiecărei științe nu poate fi limitată la o singură acumulare și sortare de material Factual Pentru a preveni știința să pară haotică ♦) Discurs rostit la ședința Societății de Fiziologie de la Moscova din februarie Întrebări de filosofie, carte , Biblioteca "Runivers" I F OGNEV o grămadă compusă din părți diverse, neînrudite, trebuie să arate semnificația și legătura posibilă a fenomenelor pe care le studiază între ele Știința devine știință numai atunci când gândirea filosofică generalizantă se contopește într-un întreg inseparabil cu datele observației și experienței; numai într-o asemenea condiţie are loc dezvoltarea sa armonioasă şi corectă Fără o generalizare filozofică, obligatorie, știința se transformă într-un labirint de Fapte, într-un haos de neînțeles; la rândul lor, generalizările fără legătură devin adesea jocuri mintale bizare, Vise fantastice Desigur, fiecare cercetător, care studiază anumite fenomene sau Fapte, nu este obligat necontenit, cât durează cercetările sale, să se ocupe de cursul general și de sarcinile generale ale științei care

îl interesează Un astfel de cercetător lucrează asupra fenomenelor care îi atrag atenția la fel ca și un zidar, care așează cu cărămizi zidul unei clădiri, fără să-i pese de planul acestei clădiri Dar o astfel de muncă conștientă a zidarului trebuie să fie coordonată cu munca celorlalți muncitori din clădire și activitatea tuturor împreună - cu planul arhitectului Conștient sau inconștient, dar munca unui om de știință trebuie să fie în concordanță cu scopurile și obiectivele generale ale științei, astfel încât această lucrare să poată contribui la dezvoltarea acesteia din urmă Prin urmare, nu există nimic mai interesant și mai important pentru mintea, capabilă să perceapă ideile generale, cum să pătrundă în secretul acelui plan general conform căruia are loc dezvoltarea științei, să înțeleagă acele idei care stau la baza acestui plan Dar cum să pătrundem acest mister, cum să înțeleg, cu alte cuvinte, acele idei generale care își lasă amprenta asupra întregii structuri și ordini a Faptelor și a întregului conținut al uneia sau aceleia științe? Marile talente și genii, printre care se numără fără îndoială Bisha, li se oferă, pe de o parte, ca fără nicio dificultate, să înțeleagă ideile modernității, pe de altă parte - Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA NATURAL-ISTORICĂ A BISH dat un dar creativ de invidiat de a crea și descoperi noi idei care reconstruiesc cunoștințele moderne și deschide noi căi fructuoase ale științei Ceea ce este dat unui geniu fără dificultate ajunge la oamenii obișnuiți ca rod al muncii grele Dintre căile care duc la înțelegerea ideilor științifice de bază, cea mai ușoară și mai directă este calea studierii dezvoltării istorice și continuității acestor idei În urma modului în care a apărut una sau alta dintre științele biologice, cum s-au acumulat observațiile sau datele legate de acestea și ce explicații au fost date acestor date, ce scopuri au fost stabilite pentru științe, ajungem involuntar să înțelegem acele idei care au ghidat dezvoltarea științe în acea sau altă epocă; comparând trecutul și prezentul, examinând în continuare relația acestor idei cu curentul general al gândirii filosofice moderne, vom ajunge și la o înțelegere a ideilor călăuzitoare moderne sau, cu alte cuvinte, la o înțelegere a planului conform pe care se construieşte marele edificiu al ştiinţei moderne '

De aceea mi se pare deosebit de interesant să prezint punctele de vedere ale lui Bish în trăsăturile lor caracteristice Aceste opinii și investigațiile care au apărut din ele au fost sămânța din care s-a dezvoltat inițial histologia modernă și apoi biologia modernă Cunoașterea acestor opinii și compararea lor cu acele opinii care domină acum fiziologia și histologia, ne va arăta ce revoluție uriașă a avut loc în decursul unui secol în mintea oamenilor de știință și ce pas uriaș înainte în știința vieții a luat de atunci Xavier Bichat s-a născut la septembrie , la Thoirette, în departamentul de l'Ain Tatăl său, Jacques-Baptiste, era un medic care își terminase cursul la o școală faimoasă din Montpellier La de ani, Xavier Bichat a intrat la facultatea de medicină din Lyon și a ascultat acolo prelegerile celebrului chirurg A Petit Dupa * Biblioteca "Runivers" I> F OGNEV îngrozitor asediu al Lyonului în , Bichat a părăsit Lyonul și a plecat, după o scurtă ședere la Bourg, la Paris, intenționând să se perfecționeze în chirurgie și să intre ca medic militar în armată Dar soarta a decis altfel Predarea cu celebrul chirurg Desault, de la care Bishat a ascultat prelegeri la Paris, a fost aranjată astfel: fiecare prelegere a fost înregistrată de studenți selectați și a doua zi a fost recitit în fața unui întreg curs de studenți, în prezența asistentului lui Desault Odată, următorul student nu era la vedere și Bisha i-a luat locul Lectura rezumatului prelegerii scrise de el a făcut o mare

impresie Puritatea stilului, claritatea și claritatea gândurilor, minuțiozitatea și acuratețea în rezumarea lor - toate acestea au arătat mai degrabă un profesor decât un student Bisha a fost auzită într-o tăcere adâncă și apoi a fost plosată cu aplauze și laude Desault, care a fost informat despre toate acestea de către asistentul său, a dorit să se întâlnească cu Bisha De îndată ce s-a făcut această cunoştinţă, Desault s-a grăbit să-i deschidă uşile casei sale şi l-a introdus pe tânărul Bish în familia sa, unde era privit ca un fiu Este clar că o atitudine atât de nobilă și generoasă a fost pentru fericitul student cea mai puternică încurajare de a se angaja în știință El a considerat că este o chestiune de onoare să răspundă în mod adecvat la speranțele profesorului său și ale colegilor săi A lucrat cu o diligență extraordinară A fost așa-zis extern la spitalul lui Desault, a vizitat unii dintre pacienții bolnavi ai acestuia din urmă, l-a asistat în operații, a răspuns la numeroase scrisori trimise de Desault din toate părțile Franței cu cerințele de sfat medical; Bisha își folosea o parte din nopți pentru a face diverse investigații chirurgicale, care trebuiau să servească pentru prelegerile mentorului său; "printre toate acestea, a mai găsit timp să exerseze disecția cadavrelor pentru a-și completa informațiile anatomice, pentru a efectua operații și pentru a Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA NATURAL-ISTORICĂ A BISH discuții comune cu studenți de diverse probleme de anatomie și chirurgie În , Bisha a citit pentru prima dată, după doi ani de muncă asiduă, primul său curs de anatomie, în cadrul căruia a atins diverse chestiuni de fiziologie și a recurs adesea la vivisecție În intervalele dintre prelegeri, a discutat cu cei mai capabili și mai capabili talentat din partea ascultătorilor săi, ea, dezvoltând în fața lor părerile sale și făcând generalizări cu perspicacitatea lui caracteristică exactă și amploarea viziunii O hemoptizie violentă a întrerupt acest curs, dar, abia revenindu-și după boală, a descoperit una nouă, și mai extinsă, și adesea, după ce a muncit toată ziua, își dedica noaptea scrierii lucrărilor sale, sau, la început, editarii lucrări ale răposatului Desault, a căror publicație a dorit să ridice un monument indestructibil profesorului său Munca asiduă a subminat complet sănătatea lui Bish, ceea ce, poate, a fost facilitat de faptul că harnicul om de știință și-a găsit timp în munca sa pentru unele excese La iulie , a căzut pe scările Hôtel-Dieu Atacurile gastrice severe, la care a fost supus anterior Bisha, s-au intensificat extrem de după cădere, pacientul a căzut în inconștiență; au apărut simptomele de ataxie, iar după două săptămâni de suferință, pe iulie, Bisha a murit, la abia de ani Corvisartul, care îl trata pe Bichat, i-a trimis lui Napoleon I, pe atunci prim consul, următorul, tipic pentru acea epocă, înștiințarea morții lui Bichat: "Bishat tocmai murise pe un asemenea câmp de luptă, pe care au căzut și nu puține victime; nimeni nu a făcut atât de multe și atât de bine într-un timp atât de scurt " Primul consul a ordonat ca în spitalul Hôtel-Dieu să fie ridicat un monument în cinstea lui Desault și Bich A uni aceste două nume însemna să le glorifici de două ori Următoarele trăsături simpatice au caracterizat Biblioteca "Runivers" I F OGNEV Identitatea temporară a lui Bish Modest și sincer, și-a retras cu ușurință opiniile atunci când i s-au făcut obiecții detaliate Incapabil de mânie sau de exprimare a nerăbdării, el a fost întotdeauna la fel de accesibil atât în timpul muncii, cât și în momentele de odihnă Poșeta lui era întotdeauna deschisă pentru acei dintre discipolii săi care aveau nevoie de fonduri A descoperit cu pricepere talente și a încercat prin toate mijloacele să-i ajute și să-i încurajeze Era întotdeauna gata să reînnoiască relațiile de prietenie

cu detractorii și oamenii invidioși Să ne întoarcem acum la scrierile lui Bish Dintre acestea, cele mai remarcabile, atât prin originalitatea lor de gândire, cât și prin semnificația lor în istoria științei, sunt cele două pe care le-am menționat deja mai sus și asupra cărora îmi voi permite să mă opresc Acestea sunt Recherches physiologiques sur la vie et la mort, publicată în , și Anatomie générale, appliquée à la physiologie et à la médecine Ambele lucrări sunt strâns legate în conținut și se completează reciproc Anatomia generală servește, parcă, ca bază pentru generalizările fiziologice expuse în prima dintre lucrările lui Bisch menționate mai sus transferul acestei lucrări este mai ușor, deoarece aici sunt expuse generalizări ample și concluzii generale; întrucât în Anatomie généralet predomină aproape exclusiv materialul descriptiv și practic, care, totuși, poate servi ca un exemplu excelent de observație precisă și nu și-a pierdut mult din semnificația până acum, dar nu este ușor de transferat în prezentare Bichat este clar conștient de faptul că cel mai important interes al fiziologului constă în întrebarea ce este viața și, prin urmare, primul lucru cu care își începe Recherches este o definiție a vieții Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA NATURAL-ISTORICĂ A BISH des fonctions, qui résistent à la mort") Tot ceea ce înconjoară corpurile vii tinde să le distrugă; corpurile anorganice au un efect nociv asupra lor, ele însele se influențează necontenit reciproc și ar muri curând dacă nu ar exista în ele începutul opusului sau capabil să reacţioneze Acest început este viaţa; necunoscut în esenţa ei, poate fi studiat doar în manifestările sale; una dintre manifestările esenţiale este influenţa corpurilor exterioare şi reacţia trupurilor celor vii; această alternativă se modifică odată cu vârsta la adulți sunt egali între ei Reacția principiului vieții scade la bătrân și, pe măsură ce influențele externe rămân aceleași, viața slăbește și se apropie treptat de limita naturală, care se instalează atunci când orice corelație încetează Viața, luată în ansamblu, prezintă două modificări remarcabile Una este comună plantelor și animalelor, cealaltă aparține doar animalului Planta nu are altă relație cu mediul înconjurător, obținând din acesta un material nutritiv; se naște, crește și moare pe același petic de sol; acestei vieți interioare animalul adaugă o viață exterioară, care stabilește numeroase relații între el și cei din jur, îi leagă existența cu alte ființe sau îl îndepărtează de ele, îi face accesibilă toată natura - Astfel, în animal există două clase distincte de Funcții: una din succesiunea asimilației și excreției; prin ea animalul transformă neîncetat moleculele corpurilor vecine în propriul său corp și le excretă atunci când îi sunt de prisos; printr-o altă funcție animalul devine locuitorul lumii, în timp ce planta este locuitorul locului în care a crescut; Animalul simte, gândește, se mișcă arbitrar, poate transmite cu vocea sa altora Biblioteca "Runivers" I F OGNEV dă-le dorințele, fricile, plăcerile și suferințele lor Bisha numește primul rând de Funcții viață organică, al doilea rând - viața animală, ca reprezentând un atribut exclusiv al regnului animal Reproducerea lui Bish nu se referă nici la una, nici la cealaltă viață - se referă la specie, și nu la subiect, începe atunci când alte Funcții sunt în plină desfășurare și se termină mult mai devreme decât ele Fiecare dintre vieți este alcătuită din două verigi ale Funcției, interconectate În viața animală, activitatea funcțională este direcționată în prima verigă de la suprafața corpului la creier, în a doua, de la creier la organele de mișcare și voce Animalul este aproape pasiv în prima verigă a Funcțiilor, dar devine activ în a doua; aici, sub influența senzațiilor, dorința ia naștere în creier și se transmite

prin nervi către organele mișcării și vocii Corpurile externe acționează asupra animalului în prima verigă, în a doua reacționează la ele Viața organică este dominată și de o dublă mișcare: există o nouă formare și distrugere constantă în corpul animalului; organismul rămâne același, dar elementele sale constitutive sunt în continuă schimbare Particulele nutritive, luate alternativ și aruncate afară, trec de la animal la plantă și invers Asimilarea substantelor se realizeaza cu ajutorul digestiei, circulatiei, respiratiei si alimentatiei Fiecare particulă care intră în corp este supusă acestor patru Funcții înainte de a intra în compoziția sa După ce a fost în organism pentru o perioadă de timp, particula este absorbită, transportată în fluxul sanguin, modificată aici și excretată de plămâni, piele sau alte organe secretoare Absorbția, circulația, expirația, excreția formează a doua serie de funcții ale vieții vegetale sau organice De aici rezultă că sistemul circulator este sistemul de bază al vieții plantelor, la fel cum este creierul Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA NATURAL-ISTORICĂ A BISH nou organ al vieții animale În sânge circulă împreună particulele care trebuie asimilate, cele care au fost deja asimilate și trebuie aruncate afară Astfel, sângele este format din două părți diferite: una este nutrițională, de unde organismul preia toate substanțele de care are nevoie pentru alimentația sa; celălalt este excretorul, din care provin toate fluidele excretoare Uneori, însă, excreția servește, potrivit lui Bish, la îndepărtarea substanțelor din canalul intestinal: astfel, de exemplu, cu o introducere abundentă de apă în organism, pielea și rinichii îndepărtează lichidul fără ca acesta să servească în vreun fel ca hrană În același mod, laptele este excretat din acea parte a sângelui care nu a fost asimilată prin dietă Diferențele dintre tipurile generale de viață ne permit să oferim o împărțire rațională a funcțiilor organismului, așa cum reiese din tot ceea ce s-a spus Să ne oprim acum asupra acelor diferențe curioase pe care, cu multă inteligență, Bisha le evidențiază între cele două feluri de viață Prima diferență care se găsește între cele două vieți se referă la organele care servesc la exprimarea uneia și a celeilalte Organele vieții unui animal sunt pereche și simetrice (de exemplu, creierul, pielea, mușchii); organele vieții vegetale sunt nepereche și nu se găsesc regularitate sau simetrie în aranjarea lor (un exemplu ar fi stomacul, inima, toate vasele de sânge) Aparatul respirator este la prima vedere o excepție de la această regulă, dar bronhia dreaptă diferă de bronhia stângă ca lungime și diametru; un plămân este format din trei, celălalt din doi lobi, ambele organe au un volum diferit; ambele arteriae pulmonum nu seamănă nici ca diametru, nici ca accident vascular cerebral; septul mediastini, care separă linia de mijloc, este marcat deviat spre stânga Simetria este astfel doar aparentă aici Din tot ceea ce s-a spus, rezultă că viața animală este într-un fel o viață dublă - există, ca să spunem așa, o viață de stânga și una de dreapta viața organică este, Biblioteca "Runivers" I F OGNEV dimpotrivă, un singur sistem în care totul este coordonat și interconectat Boala de ficat din partea dreaptă afectează starea stomacului Înfrângerea părții drepte a inimii și a vaselor sale venoase duce imediat la înfrângerea vaselor stângi și arteriale Variațiile în distribuția și forma organelor vieții animale sunt extrem de rare, în timp ce organele vieții vegetale pot fi foarte variabile atât ca dimensiune, cât și ca distribuție - un exemplu sunt glandele limfatice, a căror distribuție la doi subiecți este de obicei la fel, variații ale sistemului de sânge și etc Simetria în formă și aranjare corespunde în organele vieții animale armoniei Funcțiilor, mai ales clară în activitatea creierului și a organelor de

simț Astfel, pare fără îndoială că, cu cât este mai mare asemănarea senzațiilor primite de fiecare dintre organele de simț pereche, cu atât este mai puternică și mai definită impresia primită de subiect Vedem prost când un ochi vede mai bine decât celălalt Dacă puneți un pahar concav pe un ochi, atunci pentru a vedea orice, trebuie să închideți unul sau celălalt ochi Ceea ce este adevărat despre ochi se aplică și organului auzului Dubla impresie este mai puternică și mai clară De ce este disonanța atât de neplăcută pentru o persoană, în timp ce nu o atinge deloc pe cealaltă? - Pentru că, răspunde Bisha, că în prima ambele impresii se contopesc într-una clară și hotărâtă și de aceea observă cea mai mică diferență în cânt; în cealaltă, ambele urechi nu dădeau întotdeauna exact aceeași impresie și, prin urmare, generalul era vag Din același motiv, o persoană în dans poate urmări tempo-ul muzicii, în timp ce alta este întotdeauna în contradicție cu acesta Dacă o persoană are nasul care curge pe o parte a nasului, atunci pentru a vă face o idee clară despre miros, este necesar să închideți nara bolnavă: armonia tulburată a funcțiilor organului face ca impresia de mirosuri vagi, și este posibil să se gândească Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA NATURAL-ISTORICĂ A BISH că o astfel de vagitate, care apare în mod natural, depinde de neuniformitatea conformației ambelor părți Ceea ce s-a spus despre simțul mirosului este adevărat și despre organul auzului și mai ales al atingerii, lucru pe care Bisha îl arată foarte inteligent prin exemplul unui orb, a cărui mână a fost lipsită de mișcarea corectă a degetelor Un astfel de orb ar fi avut dificultăți în a-și face o idee despre mărimea și forma obiectelor Senzațiile sunt strâns legate de percepție, memorie, imaginație și, prin urmare, cu judecata Este ușor de demonstrat, spune Bysha, că toate aceste facultăți diferite urmează aceeași lege ca și simțurile exterioare și că își arată acțiunea mai perfect decât armonia din organele în care funcționează Să presupunem că o emisferă a creierului este mai dezvoltată decât cealaltă, mai capabilă să primească stimuli; percepția trebuie atunci să devină vagă, pentru că creierul este pentru suflet ceea ce este pentru simțuri; el transmite sufletului comotiile primite de la organele de simt; și la fel cum senzațiile creierului, din cauza lipsei de armonie, vor fi vagi atunci când nu există armonie în iritația care vine de la organul de simț, tot așa percepția spirituală va fi vagă dacă influențele celor două emisfere asupra lui sunt nu armonios De fapt, înfrângerea unei emisfere duce adesea la numeroase tulburări în activitatea memoriei, a judecății, a imaginației Aceeași armonie există în organele mișcării și determină dexteritatea mișcătorului Acel om este dexter, în care partea dreaptă și stângă a corpului nu acționează în discordie Predominanța mușchilor drepti asupra Bisha stângi se explică parțial prin obiceiuri sociale (de exemplu, obiceiul de a scrie scrisori de la stânga la dreapta, obiceiul de a apuca o armă cu mâna dreaptă în lupte etc), parțial de unele condiții a organismului însuși, de exemplu, la oameni - mai mult Biblioteca "Runivers" I F OGNEV dimensiunea largă a regiunii subclaviei drepte, o senzație de greutate în stomacul umplut cu alimente etc Armonia vocii depinde atât de armonia părților laringelui între ele, cât și de fidelitatea auzului Armonia nu are nicio influență asupra cursului fenomenelor din viața organică Nu are cea mai mică importanță dacă un plămân sau rinichi este mai puternic decât celălalt; dacă o parte a ficatului sau a splinei este afectată, o altă sănătoasă o poate înlocui Circulația rămâne întotdeauna corectă, în ciuda variațiilor din sistemul circulator O altă diferență nu mai puțin importantă între viața animală și cea organică este că viața animală curge mereu

intermitent, dimpotrivă, viața organică este continuă Oprirea respirației sau a circulației duce invariabil la moarte; secrețiile glandelor continuă în mod continuu; dacă există o scădere ușoară a secrețiilor din glandele salivare, în absența mișcărilor de mestecat sau a bilei, din ficat, în intervalele dintre actele digestive, atunci cu toate acestea activitatea acestor organe nu este niciodată întreruptă complet Excreția și absorbția alternează continuu, asimilarea și decăderea în mișcarea lor încetează doar cu viață Toate aceste funcții sunt strâns legate de activitatea inimii și între ele - toate se opresc cu stop circulator, fără secreție nu există digestie, fără ultima masă etc În activitatea oricărui organ al vieții animale, activitatea alternează întotdeauna cu odihna, în plus, activitatea întreruptă complet, și nu doar slăbită Fiecare organ de simț, obosit de o activitate îndelungată, devine incapabil să mai primească senzații Urechea nu mai este iritată de sunet, ochiul este închis de lumină Un mușchi care s-a contractat de mult timp poate deveni din nou activ doar după odihnă Discontinuitatea în viața animală poate fi parțială sau completă: un organ obosit se poate calma sau adormi când restul organelor sunt încă Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA NATURAL-ISTORICĂ A BISH intra in activitate si invers De aceea, funcțiile vieții animale sunt independente unele de altele A treia diferență dintre cele două tipuri de viață este că viața animală este supusă obișnuinței, în timp ce viața organică este lipsită de această proprietate Totul este schimbat prin obicei în viața animală; orice Funcție, întărită sau slăbită de ea, poate, în momente diferite ale acțiunii sale, să capete proprietăți complet diferite Pentru a înțelege mai bine influența obișnuinței, este necesar să se facă distincția între două lucruri în efectul senzațiilor - sentimentul și judecata Cântarea acționează asupra urechii noastre; prima impresie pe care o face poate fi neplăcută, sau invers, plăcută: iată sentimentul Dacă cântatul continuă, încercăm să evaluăm diversele sunete care îl compun, să le distingem acordurile: iată judecata Obiceiul funcționează invers asupra acestor două lucruri Sentimentul este în mod constant slăbit de el; judecata, dimpotrivă, îi datorează perfecțiunea Cu cât vedem mai mult un obiect, cu atât devenim mai puțin sensibili la ceea ce este plăcut sau neplăcut în el și cu atât judecăm mai bine atributele acestuia Obiceiul distruge sentimentele și reduce bucuria și tristețea la indiferență Ceea ce s-a spus se aplică în principal sentimentelor relative, adică cele care presupun o comparaţie între senzaţiile date de organele de simţ şi starea sufletului care este conştient de această senzaţie Vederea unui sat frumos ne fascinează, dar acest sentiment este relativ la starea sufletului nostru, căci vederea locuitorului acestui sat l-a lăsat de multă vreme indiferent Tot ceea ce în general ne oferă o vedere frumoasă, care atinge urechi plăcute, toate acestea dă bucurii care trec în curând și adesea cea mai frumoasă vedere, cele mai dulci sunete, sunt constant și treptat o sursă de plăcere, indiferență, sațietate și, în final, devin dezgustător în continuitatea lor De unde ușurința cu care simțurile noastre suferă atât de multe modificări diferite? Biblioteca "Runivers" I F OGNEV și, în plus, adesea opuse unul altuia? Pentru a înțelege acest lucru, trebuie menționat că centrul acestor revoluții în plăcere, tristețe și indiferență nu sunt organele care primesc sau transmit senzația, ci sufletul, care este conștient de ele Iritația ochiului, limbii, urechii rămâne mereu aceeași, dar cu această iritare îmbinăm mereu sentimente diferite Acţiunea sufletului în fiecare sentiment constă în compararea acestui sentiment cu cele precedente; această comparație este

involuntară și nu este rezultatul reflecției Cu cât este mai mare diferența dintre impresia prezentă și trecută, cu atât sentimentul va fi mai viu; este cel mai puternic din impresii neexperimentate până acum Prin urmare, cu cât senzațiile se repetă mai des, cu atât efectul pe care îl produc este mai slab Fiecare tristețe și bucurie se autodistruge Arta de a continua plăcerile constă în capacitatea de a le diversifica cauzele - Bishat crede că, conform legilor organizației noastre, constanța este doar visul poeților: fericirea este doar în impermanență, iar sexul frumos ar avea date slabe despre închinarea noastră dacă frumusețea femeilor ar fi prea uniformă; dacă fețele tuturor femeilor ar fi aceleași, atunci acesta ar fi mormântul iubirii "Amintirea, spun ei, este singura fericire a îndrăgostiților nefericiți; dar admitem că este singura nenorocire pentru îndrăgostiții fericiți Timpul trece și duce durerea; pentru acesta din urmă este singurul remediu Dar de ce? Pentru că cu cât se acumulează mai multe sentimente grele, cu atât devine mai slabă comparația dintre starea noastră prezentă și cea trecută Vine un moment în care acest sentiment se estompează: totul cedează influenței irezistibile a obișnuinței Dar să nu ne oprim mai departe asupra acestor diferențe oarecum abstracte dintre cele două feluri de viață Trecem și pe lângă relația lor cu morala, asupra căreia Bisha stă îndelung, argumentând că pasiunile Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA NATURAL-ISTORICĂ A BISH ele rezidă în organele interne ale vieții vegetale, în timp ce cele mai înalte manifestări ale vieții umane sunt legate de creier și de sistemul nervos în general O persoană ideală poate fi considerată o astfel de persoană a cărei viață vegetală și viață animală sunt în armonie una cu cealaltă și, prin urmare, mintea își subordonează sentimentele și pasiunile Să ne limităm la o singură mențiune a modului în care se dezvoltă ambele părți ale vieții umane: funcțiile vieții vegetale, spre deosebire de funcțiile vieții animale, sunt descoperite devreme și ajung imediat la perfecțiune, în timp ce pentru funcțiile animalelor este nevoie de nu puțin timp pentru dezvoltarea lor Să ne oprim acum asupra unuia dintre cele mai curioase aspecte ale concepțiilor lui Bish, pe care încă nu l-am atins deloc, și anume, despre binecunoscuta sa învățătură despre forțele vitale Majoritatea medicilor, spune Bisha, care au scris despre forțele vitale, s-au străduit să determine principiul acestor forțe și, din studiul naturii lor, să treacă la Fenomenele sale, în loc să urce de la indicii de observație la teorii Sufletul oțelului, arheul lui Van Belmont, principiul vital al lui Barthetz, forța vitală a sufletului au fost considerate în mod consecvent ca centru al tuturor fenomenelor vieții, au servit drept bază pe care, în cele din urmă, s-au bazat toate explicațiile fiziologice Dar fiecare dintre aceste temelii, una câte una, a fost distrusă, iar printre fragmentele lor au rămas doar acele Fapte, pe care o experiență atentă le-a dat în ceea ce privește sensibilitatea și mișcarea - În următoarele cuvinte ale lui Bish, timpul nostru și concepțiile noastre moderne sunt pe deplin prevăzute: "Așa sunt, într-adevăr, limitele înguste ale înțelegerii umane; cunoaşterea primelor cauze îi este aproape întotdeauna inaccesibilă A căuta legături între cauzele primare și efectele lor înseamnă să mergi cu îndrăzneală pe un drum pe care o mie de căi duc la eroare Dar de ce ar trebui să cunoaștem aceste motive? In spate Biblioteca "Runivers" I F OGNEV cum putem ști ce sunt lumina, oxigenul, căldura, pentru a le studia manifestările sau Fenomenele? La fel, nu este posibil, fără să știm care este esența vieții, să studiem proprietățile organelor animate de ea? Să facem așa cum fac metafizicienii moderni, să ne asumăm cauzele

și să ne atașăm doar de efectele lor largi " Examinând legile forțelor vitale în acest sens, Bisha ajunge la concluzia că între ele și legile fizice există cea mai mare diferență Forțele vitale se schimbă constant în intensitatea lor, energie, trecând rapid de la cea mai extremă slăbiciune la tensiune extremă, sub influența celor mai imperceptibile cauze, se schimbă în mii de feluri Forțele fizice, pe de altă parte, sunt constante, neschimbate, mereu aceleași în orice moment "Compară facultatea vitală de a simți cu facultatea fizică de atracție, aceasta din urmă este întotdeauna proporțională cu masa corpului, în timp ce sensibilitatea este întotdeauna variabilă în relațiile sale în aceeași parte organică și aceeași masă de materie " Imuabilitatea legile fenomenelor fizice permit să se introducă în științe, ocupându-se de acestea, calculul matematic, dar, aplicat fenomenelor vieții, nu poate da formule generale Este posibil să se calculeze întoarcerea unei comete, dar să se determine împreună cu Borrely puterea mușchiului, cu Cale rata de circulație a sângelui, cu Lavoisier cantitatea de aer inhalată, asta, crede Bichat, înseamnă construirea unei clădiri pe nisipuri mișcătoare , care se va prăbuși în curând Instabilitatea forţelor vitale, variabilitatea bizară a fenomenelor pe care le produc, arată că ştiinţa corpurilor organizate trebuie privită ca ceva cu totul diferit de ştiinţele care se ocupă de natura anorganică Este necesar să folosim un limbaj complet diferit, deoarece majoritatea cuvintelor transferate din științe fizice și aplicate economiei vegetale sau animale, pe- Biblioteca "Runivers" VEDERE NATURAL-ISTORICĂ A Șurubului își amintește astfel de idei care nu se potrivesc cu Fenomenele acestei științe A spune că fiziologia este fizica animală înseamnă a oferi o idee extrem de greșită despre ea; ar fi mai bine să spunem că astronomia este fiziologia stelelor Dar care sunt proprietățile vitale în ambele tipuri de viață, constituind baza fiziologiei? Având în vedere proprietățile fiecărui organ viu, se pot distinge două tipuri de ele: unele sunt direct legate de viață și încetează odată cu aceasta sau, mai bine spus, constituie esența ei; alte proprietăți nu sunt direct legate de viață, ele par să depindă de organizarea sau aranjarea pieselor Abilitățile de a simți și de a contracta voluntar sunt proprietăți vitale Extensibilitatea, capacitatea de a comprima atunci când se oprește întinderea - acestea sunt proprietățile țesutului Este adevărat că aceştia din urmă primesc în partea lor un oarecare exces din viaţă, dar rămân în organe şi după ce organele au fost abandonate de viaţă; descompunerea organelor este limita existenţei lor Este ușor de observat că sentimentul și mișcarea în ambele vieți trebuie să aibă trăsături care le deosebesc În viața organică, sensibilitatea este capacitatea de a percepe senzații; la animal, pe lângă percepție, este și capacitatea de a le transmite creierului Stomacul simte hrana conținută în el, inima este sensibilă la afluxul de sânge, ductul glandei la secreția sa; dar limita acestei sensibilități stă în organul însuși Dar pielea, ochii, urechile, gura și nasul transmit senzația de la corpurile în contact cu acestea către creier Astfel, există o sensibilitate organică și o sensibilitate animală, care sunt foarte apropiate una de cealaltă în natura lor Sensibilitatea animalelor, de ex atingerea conștiinței este doar cea mai înaltă dezvoltare a sensibilității organice Inflamația cartilajului, osului etc , poate transforma sensibilitatea lor organică vagă într-una clară și definită Întrebări de filosofie, carte t Biblioteca "Runivers" I F OGNEV animal Fiecare organ are o anumită rezervă de sensibilitate, iar acesta din urmă, ca să spunem așa, este adaptat anumitor stimuli definiți; această relaţie determină viaţa organului Astfel, laringele poate tolera

iritația de la aerul care trece în el, dar nu permite accesul la niciun corp străin Organele excretoare ale membranelor mucoase, în contact cu diferite lichide de pe suprafața acestor membrane, nu sunt deci saturate cu aceste lichide Gurile vaselor limfatice din intestine, prin urmare, absorb numai bolile și nu absorb alte lichide cu care sensibilitatea lor nu este în niciun fel legată La fel cum există două tipuri de sensibilitate, există, după Bichat, două tipuri de contractilitate: unul este subordonat voinței și conștiinței și, în consecință, creierului și se oprește atunci când legătura prin nervi cu acesta din urmă este ruptă; celălalt nu depinde de creier și voință și este reglat doar de organul care este mișcat de acesta Ambele tipuri de sensibilitate și contractilitate sunt interconectate Sensibilitatea conștientă poate determina activitatea de contractilitate conștientă, dar desigur nu necondiționat Dimpotrivă, sensibilitatea organică nu este niciodată separată de contractilitatea organică: contracția inimii urmează imediat curgerea sângelui Iritabilitatea, cuvântul folosit de autori pentru a desemna această legătură, denotă atât sentimentul evocat în organ prin atingerea unui corp, cât și reducerea reacției organului la această atingere Fără să intrăm într-o expunere ulterioară a ideilor lui Bichat cu privire la acest subiect, să trecem acum la o altă întrebare extrem de importantă pe care Bichat a elaborat-o în "Anatomy générale" sa, și anume întrebarea cum sunt compuse sau formate organismele animale După cum vom vedea acum, decizia la care ajunge Bisha este cel mai strâns legată de doctrina proprietăților vitale Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA NATURAL-ISTORICĂ A BISH Fiecare organism animal nu este altceva decât un complex extrem de complex de mașini sau aparate interconectate într-un întreg comun inseparabil Mașinile sau organele simple individuale sunt ele însele formate din unele dintre țesuturile simple care alcătuiesc elementele acestor organe Chimia are cele mai simple corpuri ale sale, din care sunt compuși complecși, la fel cum anatomia are cele de țesături simple Nu este nevoie să enumerați aceste elemente-țesut, dar este extrem de important să rețineți că fiecare țesut are proprietățile vitale descrise într-o măsură diferită și cu nuanțe diferite Astfel, studiul țesuturilor și al proprietăților lor duce la o înțelegere completă a vieții unui organ Este posibil în minte să se combine țesuturi între ele, să creeze în imaginație organe inexistente, care, totuși, dacă ar exista, ar avea fără îndoială toate proprietățile țesuturilor care le compun În schimb, studiind organe sau organisme necunoscute și găsind în ele cele mai simple țesuturi cunoscute, se poate forma imediat concepte despre semnificația acestor organe și viața organismelor necunoscute Acesta este cercul de idei care a fost pus la temelia unei noi științe, încă necunoscută la acea vreme, anatomia generală S-a contopit într-un întreg armonios, fiziologie și morfologie, în studiul fenomenelor elementare ale vieții și al celor mai simple Forme cu care sunt asociate aceste fenomene '-Bishat descrie cu atenție și cu o vioiciune fascinantă cel mai simplu țesut din corpul omului și al mamiferelor , "aruncă un clopoțel în care atunci erau mulți dispuși să sune "Este mult mai dificil să descoperi o idee decât dezvoltarea ei ulterioară Am conturat ideile lui Bisch în principalele lor trăsături Cât de departe de înțelegerea actuală, cât de abstract generală ni se pare Învățătura lui fiziologică! Evident, în multe privințe nu coincide cu ceea ce se numește acum Fiziologie Nu de puține ori, după cum se poate vedea Biblioteca "Runivers" I F OGNEV parțial din cele de mai sus, intră în psihologie sau atinge astfel de domenii care aparțin filosofiei Cu toate acestea, nu așa le-a părut contemporanii săi învățătura lui Bish

Să ne amintim că observația, experiența și experimentul, fără de care studiul fiziologiei și al tuturor științelor biologice în general, nu ni se pare acum de neconceput, nu au avut deloc o asemenea semnificație în ochii foarte recenti predecesori ai lui Bish; sensul experienței și al observației abia începea să devină clar Să ne amintim, de asemenea, că la acea vreme, în general, credința în infailibilitatea minții umane nu fusese încă zdruncinată: o explicație logică abstractă dădea, așa cum părea atunci, o înțelegere a relațiilor lucrurilor din natura înconjurătoare Ideile lui Kant, exprimate în Critica rațiunii pure, cu privire la limitele capacității cognitive umane și la discrepanța dintre ideile umane și obiectele și fenomenele reale, au fost încă exprimate de celebrul lor autor și nu pătrunsese încă în mintea oamenilor de știință , forța vitală nedefinită, evazivă ar putea fi considerată ca o adevărată explicație și ar putea oferi o satisfacție reală Bisha, evident, nu se mai mulțumește cu o astfel de explicație a fenomenelor vieții Pentru singurul instrument al gândirii științifice, el consideră doar observarea manifestărilor vieții În locul unei forțe vitale abstract vagi, el pune forțe sau proprietăți vitale separate ale organelor și țesuturilor, proprietăți care nu sunt rezultatul invenției, ci al observației reale, accesibile experienței Aceste proprietăți nu sunt departe de organisme și țesuturi, la fel ca și forța vitală - ele constituie un întreg armonios cu organele asociate acestora Este caracteristic că Bisha nu vorbește nicăieri despre modul în care aceste forțe sau proprietăți afectează de fapt organele și, astfel, dezvăluie tactul omului de știință naturală Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA NATURAL-ISTORICĂ A BISH un corp care se limitează la descriere acolo unde nu poate explica Cu toate aceste dispozitive metodologice, Bisha se apropie de epoca modernă După acuratețea observațiilor și descrierilor pe care le-a dat în "Anatomia generală" sa pentru diferitele țesuturi găsite de el, el nu poate avea rivali Nu poate exista nicio îndoială că mulți vor mai citi acum aceste descrieri, în expunerea cărora Nu pot intra aici, căci ar fi prea special și cu greu se poate transmite în expunere acea exactitate și cea mai strictă consistență a gândirii, care sunt izbitoare în aceste descrieri Este ușor acum să criticăm ideile și observațiile lui Bish, să găsim erori și neajunsuri în ele, dar să nu facem asta, așa cum încă mai fac mulți Îl putem trăda pe Bish acelei critici cele mai stricte, pe care doar câțiva o pot îndura, și anume, critica istoriei Dacă în decursul unei lungi perioade de timp s-a păstrat ceva din ideile oricărei persoane, atunci, fără îndoială, a existat cel puțin un sâmbure de adevăr în ele, iar acest bob a dat roade Să vedem ce a dispărut, ce s-a păstrat din ceea ce a făcut Bisha Doctrina împărțirii vieților a dispărut, din ea rămâne doar un concept, folosit pentru comoditatea desemnării Fenomenelor fiziologice Proprietățile și forțele vitale, prezentate de Bish ca simple fenomene necompuse, s-au dovedit a fi fenomene complexe, complicate Ideea vieții ca o luptă între principii materiale și nemateriale a fost înlocuită de doctrina că viața este un proces mecanic, supus legilor fizicii și chimiei Ar fi necesar să expunem întregul curs de dezvoltare a istoriei naturale în cursul secolului actual pentru a răspunde la întrebarea cum a apărut o astfel de schimbare Ele indică de obicei Biblioteca "Runivers" I F OGNEV, reacția pe care metafizica idealistă a lui Hegel, Fichte și Schelling, departe de Faptele reale ale științei naturii, a provocat-o împotriva sa, ca principal motiv al triumfului concepțiilor materialiste în secolul nostru Aplicată la științele naturii, desigur, o astfel de explicație are doar o importanță secundară Pe de o parte,

nu există nicio îndoială că, sub influența sistemelor filozofice abstracte, unii dintre oamenii de știință a naturii, în explicațiile lor despre fenomenele și obiectele reale obișnuite, au ajuns la speculații cele mai extravagante și de neînțeles și au pregătit astfel cea mai aprigă reacție împotriva tuturor idei preconcepute în știința naturii Ca exemplu de astfel de abstracții speculative ciudate, permiteți-mi să citez dintr-un discurs al lui Du Bois-Reymond, vă amintiți? referirea sa la prelegerile unui anume Henrik Steffens despre antropologie date în - : "Fiecărui organ al corpului uman corespunde unui anumit animal, este animalul însuși Așadar, mișcându-se în toate direcțiile, alunecoasă și alunecoasă, limba este sepia Acest lucru este clar din faptul că osul lingual nu este conectat la niciunul dintre oasele scheletului În sepia există un singur os, cunoscut sub numele de "os sepiae" Prin urmare, acest os nu este articulat cu niciun altul Prin urmare, mai departe, limba este sepia " *) "Aceasta ne dă o idee", spune Du-Bois-Rey-mond, prin ce junglă a trebuit să trecem Generația care a supraviețuit războiului și revoltei, cu mare teamă, așteaptă revenirea ororilor celor din urmă, ceva o generație care cunoaște războiul din legende și cântece Poate de aceea impresiile noastre tinerești ne fac să privim cu profundă ostilitate renașterea în Germania a concepțiilor speculative în FIZIOLOGIE *) Du-Bois-Reymond Reden, nd Folge Der physiologische Unterricht sonst und jetzt, p Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA NATURAL-ISTORICĂ A BISH Pe de altă parte, nu trebuie să uităm că din vremea lui Descartes și Newton, materialismul a devenit nu numai un sistem filosofic, ci și baza de la care au început să studieze fenomenele naturale în general și să prezinte sarcina științelor naturii ca studiul mecanicii naturii În special, de multă vreme deja mulți fiziologi, precum Spallanzani, Fontana și alții, în ciuda oarecare entuziasm pentru vitalism, au folosit, ca cercetători ai timpului nostru, metoda inductivă și au aplicat datele fizicii și chimiei organismelor animale Un impuls puternic pentru înțelegerea mecanică a naturii au fost, fără îndoială, numeroasele descoperiri în fiziologie și științe naturale, care indică existența unei analogii și a unei conexiuni reciproce între multe procese din viața animalelor și plantelor și fenomenele din natura neînsuflețită, de exemplu, analogia dintre arderea și respirația iem, despre legătura dintre curentul electric și iritația nervoasă și contracția musculară etc Calea studierii animalului ca mașină vie, indicată mai întâi de Descartes, a dat curând rezultate atât de strălucitoare încât direcția opusă a început să se blocheze de la sine , indiferent de extremele în care a intrat și care au fost respinse de la el cele mai bune minți Legile conservării materiei și energiei, una dintre cele mai mari descoperiri ale secolului nostru, au făcut posibil ca înțelegerea mecanică a naturii să facă generalizări și concluzii atât de ample, încât nici nu se putea gândi înainte și, se părea, a distrus în cele din urmă orice linia dintre natura vie și cea moartă Cu o astfel de întorsătură în cursul gândirii naturale-istorice, se putea aștepta la o uitare completă a ideilor și învățăturilor lui Bish, dar s-a dovedit că acest lucru nu s-a întâmplat și, mai mult, în două privințe Ideea de bază a anatomiei generale, exprimată pentru prima dată, după cum am văzut, în Anatomie générale, a devenit acum una dintre rădăcinile puternice ale fiziologiei - histologia și biologia generală Odată cu trecerea timpului, nu Forma s-a schimbat, ci conținutul Biblioteca "Runivers" Dacă OGNEV zhanie această idee: în locul țesutului erau celulele La fel ca înainte țesutul era un simplu element vital, așa și acum celula servește ca atare Așa cum studiul

țesuturilor a condus la înțelegerea vieții organismelor în ansamblu, tot așa și acum studiul celulelor duce la același scop Ideea lui Bish a devenit mai profundă și mai largă și a câștigat o importanță imensă și cea mai largă dezvoltare în biologia modernă Bisha, astfel, este unul dintre creatorii săi Până de curând, s-ar putea crede că vitalismul care a dominat cele mai bune minți ale medicilor și naturiștilor la începutul secolului curent a pierit irevocabil, iar triumful viziunii macanice asupra lumii este complet Dar nu cu mult timp în urmă a avut loc o resurecție a vitalismului și, mai mult, într-o formă destul de apropiată de cea pe care o susținea Bichat Ceea ce este deosebit de remarcabil este că începutul întorsăturii către concepții vitaliste a fost pus de unul dintre cei mai înverșunați adversari ai lor , Du Bois-Reymond În celebrul său discurs despre limitele științei naturale, celebrul fiziolog subliniază că nici cel mai scăzut nivel de conștiință, senzația, nu poate fi explicat niciodată prin mișcarea particulelor materiale Cuvintele lui Du Bois-Reymond au făcut o mare impresie la vremea lor și au provocat o întreagă furtună, laude entuziaste și atacuri înverșunate - Dar este, de asemenea, fără îndoială că pur mecanic nu există nicio modalitate de a explica satisfăcător și cu deplină certitudine conexiunile dintre foarte multe fenomene materiale, de exemplu, atracția fierului de către un magnet, soarele - pământul și planetele, este imposibil a explica ce este forța în general etc Astfel, materialismul nu poate îndeplini sarcina pe care și-a propus-o să explice toate fenomenele din natură; explicaţia mecanică devine doar una dintre posibilele explicaţii care nu pot pretinde nicio exclusivitate Cu siguranță, pentru prima dată, neovitalismul a fost formulat de celebrul chimist Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA NATURAL-ISTORICĂ A LUI VISH fiziolog Bunge "Se afirmă, de obicei, în toate introducerile la manualele de fiziologie că scopul cercetării fiziologice este de a reduce toate fenomenele de viață la fizice și chimice, adică ca urmare a legilor mecanice Se numește absența sau lenevirea gândirii, dacă acum vreunul dintre fiziologi recurge la forța vitală pentru a explica fenomenele vieții, așa cum au făcut în trecut vitaliștii Cu o asemenea viziune, continuă Bunge, "pot fi de acord doar în sensul că nimic nu se explică printr-un singur cuvânt În acest sens, privesc și forța vitală ca pe un pat confortabil, pe care, după Kant, "mintea se sprijină pe o pernă de calități întunecate* Dar nu pot fi de acord cu afirmațiile oponenților vitalismului că nu operează alți Factori în ființele vii, cu excepția forțelor și substanțelor de natură neînsuflețită^ Motivul pentru care nu găsim nimic în ființele vii, cu excepția acestor forțe și substanțe, constă în mod evident în limitările noastre: pentru observarea atât a naturii însuflețite, cât și a naturii neînsuflețite, folosim întotdeauna aceleași organe de simț, care nu percep nimic, cu excepția unei limite limitate fenomene de gama de miscare Dar pentru observarea naturii animate, avem un alt simț: este un simț interior pentru observarea stărilor și schimbărilor propriei noastre conștiințe Este imposibil să fii de acord cu ideea că aceste evenimente se reduc exclusiv la mișcare Un simplu fapt vorbește împotriva acestui fapt, că stările și procesele conștiinței noastre nu sunt localizate spațial Spațial este doar ceea ce pătrunde prin porțile simțurilor văzului, atingerii și mușchilor Toate celelalte percepții senzoriale, toate sentimentele, afectele, aspirațiile și o gamă insondabilă de idei sunt temporale, nu spațiale Prin urmare, un mecanism este exclus Adversarii vitalismului afirmă de obicei că atunci când Biblioteca "Runivers" I F OGNEV dezvoltarea treptată a fiziologiei reușește să reducă din ce în

ce mai multe fenomene, explicate anterior prin forța vitală mistică, la legi chimice și fizice; reducerea completă a întregii vieți la aceste legi este deci doar o chestiune de timp Bunge crede exact contrariul "Cu cât fenomenele vieții sunt studiate mai complet, mai mult și mai amănunțit, cu atât mai mult ajungem la concluzia că procesele care păreau a fi posibil de explicat prin legile fizice și chimice sunt de fapt mult mai complicate și pentru vremea respectivă fiindcă ei batjocoresc orice explicație mecanică " Fenomenele de absorbție în intestine, secreția de lichide de către glande, nu puteau fi încă explicate prin simple procese fizice de endosmoză sau difuzie Celulele, aparent, au capacitatea de a alege activ din mediul înconjurător substanțele de care au nevoie sau pentru organism Celulele limfoide sunt selectate din conținutul intestinal numai boabe de grăsime, dar nu ating cele mai mici boabe introduse în intestinele pigmenților Cea mai simplă Vampyrella Spyrogyrae, așa cum a arătat Tsenkovskiy, alege doar spirogyra dintre masa altor alge pentru nutriție Cum se explică chimic originea dintr-o celulă ou a mai multor celule ale corpului, care au capacitatea de a secreta anumite substanțe, în timp ce altele, dimpotrivă, le absorb și le stochează și se schimbă în interiorul lor în modul necesar pentru funcționarea activitatea celulei? nu sunt puține exemple de activitate activă a diferitelor celule din organisme și ajunge la concluzia că esența enigmei vieții constă în activitate Am primit conceptul de activitate nu din lumea exterioară, ci din observarea noastră, a propriei noastre voințe Cea mai mică celulă conține deja toate misterele vieții Îmbunătățirile microscopului și tehnicii vor rezolva vreodată toate întrebările referitoare la viața celulei? Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA NATURAL-ISTORICĂ A BISH influența Formelor sale, ereditatea etc , Bunge nu îndrăznește să dea un răspuns la toate acestea; dar el crede că studiul organismului uman ar trebui luat ca punct de plecare pentru cercetarea fiziologică, deoarece acest organism este singurul în studiul căruia nu suntem limitați numai de simțurile noastre externe, în ființa cea mai profundă a cărei poate pătrunde din cealaltă parte, autoobservarea Observarea de sine poate fi combinată într-un întreg armonios cu datele simțurilor externe Fecunditatea metodei de elucidare a enigmei vieții din două părți simultan a fost arătată pentru prima dată de celebrul Johannes Müller Cu legea sa energiei specifice, I Müller a arătat că același stimul din lumea exterioară poate, acționând asupra diferiților nervi senzoriali, să evoce în noi senzații diverse și, invers, stimuli diferiți în același nerv - aceleași senzații; de aici rezultă că nu există nimic în comun între fenomenele din lumea exterioară și senzațiile și ideile noastre, că lumea exterioară este o carte cu șapte peceți; singurul lucru care este accesibil observării noastre și cognoscibil de noi sunt stările și procesele din propria noastră conștiință Acest adevăr simplu, dar profund, duce la înțelegerea a ceea ce este esența vitalismului Această esență constă în faptul că vitalismul consideră că singura cale adevărată a cunoașterii este aceea care pornește din cunoscut, din lumea interioară, pentru a explica necunoscutul - lumea exterioară Opusul este susținut de viziunea mecanică asupra lumii sau de materialism; vine din necunoscut, din lumea exterioară, pentru a explica cunoscutul - lumea interioară Fiziologii moderni aderă la o viziune mecanică asupra lumii doar pentru că psihologia nu a atins încă exactitatea cu care ne-au învățat fizica și chimia Motivul este clar: obiectul simțului interior este mult mai complex decât cel accesibil simțurilor din exterior; proprietăţile sale sunt mult mai numeroase Biblioteca "Runivers" I F OGNEV, proprietățile

lumii exterioare; stările noastre de conștiință se schimbă rapid și, cel mai important, nu avem mijloace de a investiga cantitativ obiectele simțirii interioare Atâta timp cât durează această stare de psihologie, până atunci nu vom obține o "explicație satisfăcătoare a fenomenelor vieții" Deocamdată, așadar, nu mai rămâne nimic de făcut decât să decizi să lucrezi în continuare în aceeași direcție mecanică Trebuie să testăm cât de departe putem merge cu ajutorul chimiei și fizicii Ceea ce este de neatins în acest fel va ieși mai clar și mai clar în modernitate Astfel mecanismul modern ne va conduce cu atât mai mult către vitalismul viitorului M-am oprit în mod deliberat în detaliu asupra expunerii opiniilor celor mai caracteristici vitaliști moderni Este ușor de observat că în aceste vederi mult este foarte aproape de vederile lui Bish Este caracteristic lui Bunge, ca și lui Bisch, că nici unul, nici celălalt nu se îndepărtează de Faptul real, că în studiul relațiilor materiale ei văd un mijloc pentru progresul științei, recunoscând doar un lucru, că mecanica nu este suficientă pentru a explica toate fenomenele din viața organismelor În concluzie, mă voi opri asupra unui alt reprezentant al vitalismului modern - celebrul patolog-anatomista E von-Rind-Fleisch Caracteristicile esențiale ale vederilor lui Rind Fleisch sunt următoarele Sarcina principală a științei naturii este de a determina ce sunt materia și forța și care este legătura lor reciprocă Analizând conceptele de forțe și materie, RindFleisch constată că fiecare dintre ele separat nu poate explica secretul vieții Cu toate acestea, ne putem imagina materia și forța legate într-un întreg inseparabil, ca o substanță care are mișcare independentă O astfel de substanță, este adevărat, este necunoscută; științele naturii cunosc deplasările materiei produse de transferul de forță de la un atom la altul Dar poți considera întreaga lume ca un întreg ca o substanță care are Biblioteca "Runivers" VIZIUNEA NATURAL-ISTORICĂ A BISH mișcare independentă Ar fi de neînțeles dacă principiul care mișcă lumea nu și-ar găsi expresie în diferite fenomene particulare RindFleish crede că corpurile vii sunt o astfel de expresie Fiecare corp viu își determină însăși mișcarea; piatra aruncată cade la pământ, pasărea zboară în voie Desigur, nu toate mișcările, aparent independente, sunt de fapt astfel Este posibil, de exemplu, să se explice mișcarea leucocitelor și a protoplasmei pur și simplu prin umflarea lor În fenomenele vieții se pot găsi însă astfel de care se apropie de prototipul lor, unitatea materiei și a forței; fiecare mișcare a unei ființe vii este însoțită de o senzație a acestei mișcări; orice sentiment poate, dimpotriva, sa provoace, prin proiectia sistemului nervos, miscare Pe scurt, în mișcările unei ființe vii se poate observa cea mai strânsă legătură între stările active și pasive, dintre forță și materie Nu ar fi o contradicție, potrivit lui Rindfleisch, să spunem că în fiecare act de simțire, gândire sau voință, o forță reprezentativă specială (Vorstellungskraft) joacă un rol, afectând aceeași substanță (Vorstellungsstofí) Această forță și materie sunt în legătură atât de strânsă încât ni se par ca o singură facultate sufletească Ca cea mai înaltă înflorire a acestei pătrunderi reciproce este ideea prezentatorului, conștiința de sine, cea mai înaltă etapă a autodeterminarii Mijloacele pe care natura le folosește pentru a ridica ființe vii din ce în ce mai înalte pe treptele autodeterminarii sunt că aceasta din urmă este subordonată dragostei față de aproapele Fiecare dintre miliardele de celule care alcătuiesc organismul superior trăiește doar cu ajutorul altora Ei trăiesc doar ca organe ale unui singur corp, iar fără această legătură existența lor este imposibilă

Unul pentru toți, toți pentru unul - aceasta este legea naturii, cea mai înaltă poruncă a moralității Libertatea și iubirea față de aproapele sunt semnele vieții Libertatea este scopul vieții, iar iubirea este Biblioteca "Runivers" I F OGNEV înseamnă atingerea acestui scop Viața este revelație divină Limitându-mă la a expune părerile a doi dintre cei mai tipici reprezentanți moderni ai vitalismului, voi reține în concluzie că vitalismul începe acum să pătrundă, ca într-o formă ascunsă, chiar și în scrierile apărătorilor viziunii mecanice asupra lumii Astfel, este adesea posibil să găsiți o diferență între brut, adică obișnuit, materialism și mai subtil, adică pur şi simplu înţeleasă ca metodă metodologică Alături de doctrina atomilor și moleculelor obișnuite, există și doctrina particulelor vii speciale, care sunt unite împreună într-un organism cu o forță specială Chiar și oportunitatea în natură, atât de mult respinsă, începe să atragă din nou atenția și să fie luată în considerare pentru a explica dezvoltarea organismelor *) Toate acestea arată că la sfârșitul secolului al XIX-lea ne aflăm din nou, ca la sfârșitul trecutului, printre doctrine care se ciocnesc, se exclud reciproc Putem privi cu calm această luptă, fără a fi purtat nici de vrăjmășie, nici de credință în raport cu cutare sau cutare doctrină; cunoaşterea istorică cu dezvoltarea învăţăturilor natural-istorice ne permite să vedem în ele un pas spre cunoaşterea naturii Este foarte probabil ca bazele reale ale construcției concepțiilor natural-istorice să fie căutate nu în știința naturală în sine, ci în psihologie și teoria cunoașterii Meritul noului vitalism constă tocmai în faptul că evidențiază semnificația extrem de importantă a unui asemenea punct de vedere I F Ognev *) La fel, de exemplu, face Weismann Biblioteca "Runivers" Certitudinea minții eu Există cunoștințe necondiționat de încredere, care nu sunt supuse vreunei îndoieli sau dispute, și anume, cunoașterea a ceea ce este dat sau se întâmplă în diverse stări psihice, deoarece acestea sunt luate în simpla lor prezență, ca Fapte psihice Trăirea, de exemplu, a unui sentiment de căldură , știm că cald, i e că senzația dată există cu adevărat (ca senzație a acestei calități); concluziile ulterioare din acest Fapt pot fi îndoielnice și eronate, dar cunoașterea Faptului psihic în sine, așa cum este dat, este cu siguranță sigură și nu poate fi infirmată de nimic Orice dispută în acest sens este posibilă numai datorită unei neînțelegeri clare, ca o dispută între Turgheniev și servitorul său: "Mi-e frig, pornește aragazul!" - "Iartă-mă, Ivan Sergheevici, cât de frig? - destul de cald: s-a încălzit de dimineață " "Păi, ascultă! Să zicem că sunt prost, să zicem că sunt un prost în toată regula, dar nu sunt suficient de prost încât să nu știu dacă mi-e frig sau cald " Această conștiință directă a prezenței psihice nu este doar o cunoaștere incontestabilă certă, ci, cu toată sărăcia ei, este cuprinzătoare într-un anumit sens Căci totul se întâmplă să fie și prezență mentală, acea zonă a cărei, evident, nu se limitează doar la senzații, ci include, dintr-un anumit punct de vedere, fiecare gând, ca Biblioteca "Runivers" VLADIMIR SOLOVIEV abstracte și formale, precum și cele mai complexe și bogate în conținut Să presupunem că ni s-a dat o învățătură metafizică universală și cea mai rafinată care explică logic tot ceea ce există dintr-o singură sursă absolută Este un astfel de sistem fiabil sau nu în sens obiectiv, adică dacă acea legătură de concepte și fenomene, care este afirmată în acest sistem, are vreo forță și semnificație reală, este imposibil de știut dinainte; dar deja în prealabil este posibil și trebuie să afirme fiabilitatea deplină a acestui sistem ca conștiință dată: atâta timp cât te gândești la el, el constituie același Fapte incontestabil, necondiționat de încredere, ca

acel sentiment de frig pe care l-a apărat Turgheniev împotriva slujitorului său Absolut tot ceea ce putem vorbi are o certitudine necondiționată de acest fel și dacă acest mod de cunoaștere, adică, conștiința directă a numerarului psihic, ni se pare slabă și nesatisfăcătoare, nu pentru că unele fenomene sau obiecte nu intră în el, ci pentru că toate obiectele și fenomenele posibile intră aici doar de o singură latură, sunt luate într-o singură relație A delimita tocmai această latură, sau această relație, în care orice conținut dat are un incontestabil fiabilitatea, a constituit prima sarcină a filozofiei teoretice*) Ceea ce s-a vrut să spună nu a fost certitudinea în general, ci tocmai acest tip special de certitudine - certitudinea imediată, evidentă de la sine a datelor conștiinței ca atare sau a prezenței psihice, indiferent de întrebarea metafizică despre ființa separată de aceste ființe date de orice fel de obiecte și subiecte, ca ființe Izolați și delimitați preliminar certitudinea simplă, imediată, a prezenței mentale actuale *) Vezi articolul "Primul principiu al filosofiei teoretice" Întrebare Phil şi psiho , noiembrie-decembrie Biblioteca "Runivers" CREDIBILITATEA MINTEI Diferența față de orice altă certitudine posibilă este o chestiune necesară filosofiei, tocmai pentru a obține un punct de plecare cu adevărat incontestabil Știm că întemeietorul unei noi filozofii a considerat în mod eronat existența subiectului ca spirit gânditor ca un astfel de punct incontestabil, văzând aici Faptul conștiinței imediate Nu vorbim despre nicio eroare în esență, pentru că nu avem dreptul de a decide în prealabil astfel de chestiuni metafizice precum existența unui spirit sau a unei substanțe gânditoare - se poate dovedi a fi complet de încredere - dar vorbim despre o eroarea evidentă a lui Descartes, care a acceptat controversatul pentru incontestabil El însuși, neapărat, a recunoscut, deși nu a apreciat în mod corespunzător, această eroare a sa atunci când a trebuit să intre într-o dispută lungă și complexă, scrisă și tipărită, cu mulți gânditori serioși din cauza principiului său presupus incontestabil Desigur, se poate respinge și evidentul, argumenta împotriva incontestabilului, dar numai fie pe baza unei neînțelegeri grosolane și ușor de detectat (ca în cazul servitorului lui Turgheniev, care a contestat starea interioară a stăpânului său - "rece" - starea exterioară a sobei - "încălzită"), sau necinste Dar nu a existat nici una, nici alta în polemica lui Descartes cu Gassendi și alți gânditori și, în consecință, trebuie să admitem că era vorba de o opinie controversată, și nu de un adevăr sau axiomă de la sine înțeles Și înaintea lui Descartes, și sub el și după el, era posibil să ne îndoim în mod cinstit și conștient de existența spiritului sau a substanței gânditoare; dar că există o anumită prezență psihică, că există aceste senzații și sentimente experimentate acum, reprezentări și concepte, eforturi și dorințe - că ele există ca stări conștiente atunci când sunt conștiente sau ca procese mentale atunci când apar - nu există nicio îndoială despre asta nu pot Aceasta înseamnă că numai acest fapt incontestabil, și nu cogito ergo sum cartezian, poate servi drept punct de sprijin ferm pentru o fi- Întrebări de filosofie, carte - Biblioteca "Runivers" VLADIMIR SOLOVIEV gândire filosofică În ordinea acestei gândiri, certitudinea inițială este doar certitudinea conștiinței prezente, în care nu se dă nici o ființă și substanță, nici extinsă, nici gândire, ci doar gânduri despre astfel de ființe și substanțe, gânduri care nu conțin în prealabil orice garanție într-un mod special b actual, în afara gândului dat, existența gândibilului și a gândirii II Deci, se afirmă indiscutabil: totul are o certitudine imediată sau o evidență de sine ca dat psihic, sau ca Fapt al

conștiinței Dar care este această afirmație? În primul rând, este, de asemenea, un fapt al conștiinței sau un dat psihic Este clar, însă, că este încă altceva Faptul de conștiință aici este doar că acest gând a apărut la momentul dat; dar în același gând, așa cum este dat, este conținut în mod clar nu numai ca Fapte psihice, ci și totalitatea tuturor celorlalte gânduri și a tuturor Faptelor psihice în general în relația lor cu ceea ce se afirmă acum chiar în acest gând: despre toate gândurile, senzațiile etc Eu spun că ele, ca Fapte psihice, sunt imediat sigure, sau de la sine înțelese Deci ca totul stările mentale, la care se gândește acum acest lucru, nu există acum în realitatea prezentă, adică ei înșiși nu sunt recunoscuți separat în gândirea dată despre ele, atunci nu avem încă dreptul să considerăm acest gând direct de încredere în semnificația sa universală, dar însăși Forma universalității este aici la vedere Când spun că toate Faptele psihice sunt în general necondiționat sigure, ca atare, s-ar putea să mă înșel în esență, dar că vorbesc despre toate Faptele, că totul este înțeles aici, este dincolo de orice îndoială, aceasta este dată în însăși prezența lui acest gând existent acum Deci, în acest flux de stări mentale, singur Biblioteca "Runivers" CREDIBILITATEA MINTEI kobo până la o sută de credincioși în Faptul existenței lor și, pe această parte, indiferenți față de adevăr și minciună, este necesar, totuși, să se facă o distincție importantă Privind totul ca pe un Fapt psihic, găsim deja din acest punct de vedere două feluri de astfel de Fapte A) Există, de exemplu, o senzație de frig; în conștiința imediată a acestui Fapt nu există nimic dincolo de propriile sale limite: frig și nimic altceva Dar B) dacă vreun descendent încrezător în sine al celui de-al doilea fiu al lui Noe s-a opus afirmației tale despre senzația pe care o trăiești: ei bine, nu, e frig pentru tine - nu e frig deloc - și tu, dorind să subminezi fundamental acest negativ critică, Formulați următorul gând: direct conștient stare de fapt sunt necondiționat de încredere ca atare", atunci acest gând al tău, fiind el însuși, ca și imaginabil la un moment dat, un simplu Fapt de prezență mentală, este, împreună cu el, ceva mai mult, deoarece nu numai că exprimă fiabilitatea necondiționată a lui însuși, așa cum este dat (ca prima afirmație despre senzația de frig), dar aceeași certitudine a tuturor Faptelor psihice care pot fi pe față, dar nu sunt pe față în acest moment este postulată limitele tuturor numerarului, este dat Fapt, care înseamnă ceva mai mare decât orice Fapt Această semnificație formală a unui gând dat (universalitatea sa) este inseparabilă de Faptul acestui gând însuși și, în consecință, o astfel de tranziție Factuală într-o regiune suprafactuală are aceeași certitudine indubitabilă ca orice Fapt al conștiinței imediate: dacă este sigur că există diverse senzații, sentimente, dorințe, idei, nu este mai puțin sigur că există gânduri de semnificație universală, există concepte, judecăți, concluzii, adică că există o minte Dacă, după cum sa indicat mai sus, cel mai cuprinzător sistem de gânduri Biblioteca "Runivers" VLADIMIR SOLOVIEV are o asemenea latură încât nu se deosebește de nici un singur Fapt psihic, chiar dacă este cel mai simplu și lipsit de conținut (de exemplu, un gust amar se simte în gură, este concepută filozofia lui Hegel - ambele sunt o stare la fel de prezentă) al conștiinței), acum ni se deschide un alt punct de vedere, cu care, dimpotrivă, gândul cel mai necomplicat și mai slab, dacă are în sine un element logic formal de universalitate, sau un postulat al supra-datului, se distinge astfel de întregul flux de numerar mental, ca atare III Tipul de certitudine care este inerent oricărui Fapt mental nu poate fi luat din Faptul gândirii logice, adică din Faptul că unele gânduri, pe lângă existența

lor (subiectivă) ca stări mentale date, există împreună cu și în sensul (formal -obiectiv) al propozițiilor universale, astfel încât însăși prezența lor psihică implică o tranziție dincolo de această prezență Pentru a explica acest Fapt celor cărora le poate părea contradictoriu, permiteți-mi să repet - într-o formă modernizată - o comparație oarecum banală, dar (în forma sa inițială) consacrată de autoritatea veselă a lui Heraclit Există bucăți de hârtie care nu au altă semnificație decât banii lor reale; dar mai sunt si altele, ca bancnotele si alte titluri, care, pe langa realitatea lor data, mai reprezinta toate realitatile posibile in limita pretului indicat pe ele Toată lumea înțelege că caracterul individual al unei astfel de frunze ca acest obiect prezent nu contrazice deloc sensul său general, ca reprezentant sau echivalent al tuturor celorlalte obiecte care nu sunt direct față în față cu ea și totuși au, fără îndoială, o relație fezabilă cu aceasta Similar despre Biblioteca "Runivers" FIABILITATEA MINTELOR în același timp există stări mentale, cunoașterea directă a cărora, sau conștiința directă, nu conține altceva decât prezența lor, care sunt senzațiile, ideile, afectele, pulsiunile individuale, etc - dar există și o astfel de stare mentală , care sunt prevederile gândurilor logice (concepte, judecăți, concluzii) care vorbesc în conștiință nu numai pentru ele însele, pentru Faptul existenței lor efective, ci și pentru tot felul de alte Fapte care nu există în numerar, dar sunt desemnate numai în proprietatea lor comună Desigur, universalitatea formală a gândirii nu garantează adevărul material al conținutului său (la fel cum bancnotele pot fi False) Cu toate acestea, în orice gând dat de natură logică, avem, pe lângă conștiința imediată a Faptului însuși (că acest gând este gândit), o altă cunoaștere la fel de sigură că acest gând are o semnificație universală, că este ceva mai mult decât prezentul Faptul psihic Această cunoaștere sigură a proprietății logice a unui fapt dat de gândire, dincolo de proprietatea sa psihică, nu depinde deloc de o evaluare ulterioară a sensului și conținutului definit al unui gând dat Natura logică a gândirii, ca și formal universală, este, parcă, un fel de caracter inclelebilis, care se face simțit în conținutul cel mai absurd și absurd al unui gând dat, așa cum cele mai grave păcate personale ale unui preot nu anulează puterea universală a sacramentului săvârșită de el Pentru a da un exemplu de prostie logic impecabilă, neinventată ad-hoc și totuși suficient de strălucitoare, voi apela la un vis real, deoarece în realitate este obișnuit ca toate mințile să evite prostiile prea flagrante În urmă cu douăzeci și trei de ani, am avut un vis foarte complex și, în multe privințe, remarcabil, din care un detaliu se referă la subiectul nostru De altfel, m-am văzut pe un vapor cu aburi din Petersburg până în Brazilia Kronstadt tocmai dispăruse din vedere, Biblioteca "Runivers" VLADIMIR SOLOVIEV Am auzit de la căpitan că în trei ore vom intra în gura Amazonului La întrebarea mea despre motivele unei mișcări atât de neobișnuit de rapidă, căpitanul, privindu-mă ironic, a spus: "Unde ai studiat Fizica? Nici măcar nu știi legea hidrodinamică de bază că timpul trece incomparabil mai repede pe mare decât pe uscat, apoi] că fluxul valurilor mării, alăturându-se curgerii timpului, o accelerează "Mi-am amintit imediat de această lege, și nimic în viața mea m-a cufundat într-o jenă atât de profundă ca această uitare de neînțeles a unui adevăr atât de elementar Să analizăm din punct de vedere gnoseologic acest caz, asemănător căruia, deși mai puțin frapant, nu ar fi greu de găsit în realitate Se poate afirma cu sinceritate că cunoașterea mea directă și sigură despre subiectul acestei conversații (păstrată în memoria mea) s-a limitat doar la conștiința imediată a unui Fapt psihic, și anume, Faptul acelui

gând absurd exprimat de căpitanul imaginar și imediat? asimilat de mine? Într-adevăr, pe lângă acest singur Fap pe care l-am auzit sau l-am repetat mental acest gând, știam fără îndoială că acest gând, pe care atunci îl consideram adevărat și acum trebuie să-l recunosc drept absurd, în orice caz, are o semnificație formal universală Căci este absolut cert că indiferent de aprecierea opusă în esență, chiar și atunci, auzind-o, m-am gândit, iar acum, amintindu-mi, mă gândesc la ceva nu izolat, supra-dat, supra-factual Știam și știu că sub valurile la care mă gândeam, ele însemnau nu numai cele care erau în fața ochilor mei, ci toate valurile mării în general, că în timp, parcă s-ar fi alăturat lor, s-a înțeles nu timpul acestei ziua și ora și tot timpul în general, precum și accelerația sa imaginară, aveau același sens universal Ceea ce s-a conceput aici, acea legătură definită în care au fost plasate fenomene de un anumit fel, s-a dovedit a fi absurd Dar știam - și această cunoaștere era absolut sigură - că era vorba Biblioteca "Runivers" CREDIBILITATEA MINTEI vorbim despre ceva universal, despre legea lumii, și nu despre un singur Fapt psihic al acestui gând în prezența sa individuală Repet încă o dată: fiecare gând, chiar și cel mai abstract și general, este recunoscut ca o singură stare mentală trăită la un moment dat, dar în același timp avem cunoștințe despre fiecare gând, chiar și despre cel mai gol și chiar absurd, cunoaștere tot din altă latură, logică - cunoașterea universalității formale a termenilor ei constitutivi, complet independentă de conținutul real al gândirii în sine IV Astfel, există două feluri de cunoștințe certe: conștiința directă a faptelor psihice trăite ca atare și înțelegerea directă a semnificației logice a unora dintre aceste fapte: se recunoaște prezența mentală actuală și se înțelege universalitatea formală a presupusului adevăr Trebuie să distingem prezența unui gând dat, ca un singur Fap psihic, de adevărul imaginabil conținut în Faptul aceluiași gând, dar nu legat doar de acesta, ci având semnificație universală Poate exista o neînțelegere importantă aici, care necesită o explicație foarte subtilă Se poate întreba: certitudinea conștiinței imediate, despre care s-a vorbit în Primul principiu al filosofiei teoretice, nu reprezintă și un fel de adevăr universal? Fără îndoială, dar acesta este adevărul gândirii noastre despre conștiința imediată, și nu despre această conștiință în sine, ca atare Prezența mentală conștientă poate ridica o întrebare generală cu privire la certitudinea ei și la calitatea acestei certitudini, dar însăși generalitatea acestei întrebări și rezoluția ei arată că problema are loc aici în domeniul gândirii logice, care depășește limitele simplei mintale prezența, care în alte cazuri este direct recunoscută, ne ridicând nicio întrebare generală Biblioteca "Runivers" VLADIMIR SOLOVIEV sa La urma urmei, animalele și majoritatea oamenilor sunt conștienți de stările lor mentale, fără, totuși, să se complacă la nicio reflecție epistemologică pe această temă Reflectând asupra certitudinii conștiinței imediate și asupra limitelor ei, evident am depășit aceste limite în domeniul gândirii logice Că noi am crezut în acest caz și nu am experimentat vreo altă stare de conștiință, a fost, desigur, un Fapt psihic prezent și unic, dar ceea ce s-a gândit aici avea, pe lângă prezența sa Faptică, o semnificație logică universală S-a recunoscut că un gând, s-a recunoscut și că acesta și acela a fost gândit și, pe lângă aceasta, s-a înțeles că ceea ce s-a gândit se referă nu numai la acest Fapt psihic, ci și la toate celelalte de același fel · Dacă gândurile noastre nu ar avea, pe lângă prezența lor mentală individuală, o semnificație logică universală, atunci nici măcar nu s-ar putea ajunge la conceptul de certitudine a

conștiinței imediate: stările trăite ar fi recunoscute direct, dar această conștiință iar certitudinea lui nu ar fi recunoscută Gândindu-ne la numerarul mental, acest numerar este transformat în altceva, într-un obiect logic, iar însuși Faptul de a gândi se dovedește a fi atât un Fapte, cât și ceva mai mult decât un Fapte Conștiința prezenței mentale, ca atare, devine sigură doar prin pierderea imediată a acesteia, încetând să mai fie doar o stare mentală prezentă, transformându-se în gândul tuturor acestor stări Starea mentală este recunoscută în mod direct, dar valabilitatea acestei conștiințe, ca atare, nu este doar recunoscută, ci și recunoscută, iar această recunoaștere, îmbrățișând toate celelalte stări împreună cu dat, nu se referă la individualitatea lor, ca atare, ci la faptul că au ceva în comun, adică le ridică la nivelul gândirii logice Este clar că deja în Primul început al filosofiei teoretice, ca în orice reflecție, a existat o inevitabil Biblioteca "Runivers" PIERDEREA MINȚII ceva dublu: prezența mentală, ca materie de reflecție, și procesul logic, ca însuși act al reflecției Ne-am oprit apoi la un alt punct și mai general, noi am fost cei care am deosebit ceea ce s-a dat de ceea ce s-a căutat Așa cum este dat, am recunoscut toată existența psihică ca atare și, în consecință, gândirea logică din această parte, ca un Fapt psihic Dar acum știm că gândirea logică, ca atare, are o semnificație care depășește acest Fapt psihic Aceasta nu înseamnă, desigur, că trebuie să recunoaștem în el ceea ce căutăm: este clar, dimpotrivă, că această gândire, în măsura în care ne-a fost dezvăluită până acum, fiind deja ceva mai mult decât dat, ceva care trece peste sau interceptează dincolo de numerarul psihic (transcendental), nu este încă ceea ce căutăm, nu este adevărul real în sine Dacă caracterul logic al gândirii, în semnul său distinctiv (de universalitate), ar fi deja adevărul însuși (esențial), atunci acea lege imaginară a hidrodinamicii, care are, fără îndoială, caracterul logic al universalității, ar trebui, de asemenea, recunoscută drept adevărată și totuși la fel, fără îndoială, ar trebui recunoscută absurditatea Aceasta înseamnă că universalitatea logică a gândirii nu este încă ceea ce căutăm, nu este adevărul în sine Deocamdată, aceasta este doar o cale către adevăr, un mijloc de căutare Dar, întrucât interesul filosofiei teoretice constă nu numai în posesia adevărului, ci și în deplina distincție a acestei posesiuni - nu numai pentru a ajunge la adevăr, ci și pentru a vedea și a aminti cum se ajunge la el - trebuie acum, înainte de străduindu-te mai departe spre ceea ce cauți, examinează cu atenție însăși metoda sau mijlocul de căutare, adică gândirea logică v Sarcina unui tip special de investigare preliminară a gândirii este întâmpinată cu o întrebare nedumerită care Biblioteca "Runivers" VLADIMIR SOLOVIEV a fost exprimată cel mai clar de Hegel, contestată în mod convingător de Kuno-Fischer, dar este încă repetată de alți scriitori filozofatori *) Este posibilă investigarea preliminară a gândirii în certitudinea ei, când o astfel de investigație în sine poate fi realizată evident doar prin gândire, astfel încât ceea ce este investigat este deja asumat ca metodă de investigare, ca cunoscută și de încredere? Această dificultate se bazează de obicei pe ideea eronată de a gândi ca un fel de instrument material prin care se obține adevărul Așa cum este imposibil să luați aceste clești cu clești, tot așa, cred ei, este imposibil să investighezi tocmai această gândire prin gândire Dar cu o asemenea utilizare nediscriminatorie a metaforelor, nu numai epistemologia, ci și științele mai simple ar fi imposibile Totuși, dacă, ca răspuns la observația că soarele a apus, unii sceptici ar întreba pe ce scaun stă

și pe ce etaj stă acest scaun, atunci o astfel de întrebare cu greu i-ar speria pe astronomi pentru existența științei lor Nu mai periculoasă pentru gnoseologie este întrebarea, cum putem investiga gândirea? Dacă nu mă înșel, există și astfel de mașini printre mașinile care au dispozitive pentru reglarea și controlul propriei mișcări Cât despre gândire, proprietatea ei caracteristică neîndoielnică, descoperită în conștiința imediată și bine remarcată în filosofie de către Platon și Aristotel, constă tocmai în capacitatea de a se întoarce asupra sinelui, de a se gândi nu numai la un obiect, ci și la gândirea la un obiect însuși, că -e fă-te subiectul tău Studiul gândirii este studiul de sine al gândirii și, astfel, cade o altă obiecție metaforică hegeliană la adresa gnoseologiei, că nu se poate învăța să înoate înainte de a te arunca în apă Investigând natura gândirii, noi, prin urmare, deja *) Ultima dată când l-am întâlnit a fost acum patru ani, dacă nu mă înșel, pe paginile jurnalului nostru într-un articol al regretatului N N Strahov, care chiar a vorbit direct în sensul imposibilității epistemologiei Biblioteca "Runivers" CREDIBILITATEA MINTEI ne aruncăm în fluxul gândirii, iar sarcina gnoseologiei aici este similară doar cu prudența unui înotător care dorește să-și testeze și să-și evalueze puterea în navigația de coastă înainte de a se îmbarca în larg VI Deși poate fi scuzabil pentru un gânditor să dorească să recunoască gândirea drept începutul și sfârșitul necondiționat, autosuficient al tuturor, dar tentația de a accepta această dorință de adevăr și de a filozofa ca și cum universul ar fi fost cu adevărat creat de gândirea noastră, această ispită nu mai poate atrage mintea cu misterul unei isprăvi necunoscute și al plăcerii neexperimentate După ce experiența de a construi totul din gândire pură a fost pe deplin testată (în hegelianism), devine mai ușor să îndeplinești cerința morală a filozofiei - să gândești conștiincios, pasând în primul rând nu de măreție, ci de soliditatea construcțiilor mentale Urmând această regulă, trebuie să recunoaștem că gândirea noastră nu numai că nu este începutul tuturor, dar nici nu conține întreg începutul în sine Se poate și trebuie să se întoarcă asupra sa, să dea socoteală despre sine, să se regleze și să se controleze, dar nu este ceva auto-creat și complet auto-creat (adică în toate sensurile, și nu numai în Formal) Condițiile valabilității sale nu pot fi deduse numai din ea;' ele sunt determinate de altii, iar gandirea astfel conditionata este o reactie la ceva dpijioe, la ceva ce nu gandeste Gândirea logică (și, prin urmare, cercetarea despre ea) nu poate începe în întregime de la sine fără niciun alt punct de plecare Și de fapt, înainte de a gândi logic, experimentăm diverse stări mentale - senzații și tulburări emoționale, aspirații și dorințe Pe pământul lor, deși nu direct din ele, le crește sau le este insuflată gândirea logică Nu începe Biblioteca "Runivers" VLADIMIR SOLOVIEV de la sine, ci de la gândul la ceea ce este dat în alte stări mentale Cea mai apropiată problemă a gândirii logice constă în acele sau alte Fapte care nu sunt; înseamnă conștiință De aici rezultă că tot ceea ce este dat în conștiința imediată este prin urmare direct; condiția mea de gândire logică, astfel încât aceasta a doua curge din prima, ca un pârâu dintr-o sursă? ; De fapt, nu-l găsim Poți experimenta senzații de căldură și frig cât îți place, moale și tare, amare și dulce, atât cât vrei să fii agitat de frică și speranță, vrăjmășie și iubire, luați: și efectuați tot felul de mișcări, și totuși din toate; aceasta nu duce la nici o reflecție logică,-: așa cum se recunoaște în general în raport cu animalele Gândirea logică nu este în întregime un produs al altor stări mentale, ci se formează din ele în anumite condiții; anumite condiții

În ele trebuie să ne dăm socoteală în primul rând Să luăm un gând atât de simplu: ziua (ceteris paribus) este întotdeauna o schimbare decât noaptea Este clar că acest gând este condiționat material de acele Fapte ale conștiinței imediate, care constau în senzații de căldură și frig, lumină și întuneric Fără aceste senzații, axioma noastră, în absența conținutului, ar fi imposibilă Dar simpla apariție și dispariție a senzațiilor de căldură și lumină, evident, nu ar putea determina în sine gândirea noastră Şi anume, dacă aceste senzaţii, recunoscute în prezenţa lor, ar fi imediat uitate^-i e a rămas pentru noi în spatele ființei, atunci nu s-ar fi putut forma nici un gând comun din ele, ca fiind deja inexistente Este imposibil de spus: se întâmplă, dacă nu vă amintiți acele multe cazuri când s-a întâmplat Deci, dacă Faptele psihice apar și dispar de la sine , atunci materia sau prima condiție a gândirii logice nu pot fi aceste Fapte ca atare, ci doar păstrarea lor Apariția și dispariția continuă este timpul și trebuie   a cunoaște timpul este o condiție a oricărei existențe psihice și, în consecință, a gândirii din latura sa psihică, subiectivă; dar vedem că aceeași gândire, în sensul ei logic, nu numai că nu are timp pentru condițiile ei, ci, dimpotrivă, gândirea logică ca atare este condiționată de acea abolire relativă a timpului, care se numește memorie, sau amintire*) Vorbind la figurat, ceea ce este amintit sau amintit este astfel luat din timp, iar gândirea logică este hrănită doar de aceste victime luate ale timpului Deci, gândirea logică este condiționată în primul rând de o reacție împotriva timpului a ceva supratemporal care acționează în memorie VII Este clar că ar fi imposibil să ne gândim dacă ceea ce se gândește, apărând, a dispărut imediat din conștiință, fiind înlocuit cu altul, de asemenea dispărând etc - gândirea într-un asemenea caz ar fi imposibil din punct de vedere material din cauza absenței obiect de gândire În primul rând, este necesar ca acest obiect, adică unul sau altul set de stări mentale s-a păstrat de-a lungul timpului sub forma unei amintiri Fără aceasta, gândirea este imposibilă; dar numai asta nu este suficient pentru a gândi Memoria este un Fapt psihic, care în sine nu are încă o semnificație logică Să presupunem că ne amintim o serie întreagă de stări trăite, imagini întregi ale fenomenelor trăite - acesta este un fapt foarte complex, dar totuși doar subiectiv, particular, un tip special de prezență psihologică, ridicată, ca să spunem așa, deasupra Formei de timp, dar tot nu depășind limitele acestui proces Îmi amintesc asta și asta, - în acest Fapt, în sine, nu există nicio posibilitate de garanție sau reprezentare a oricăror alte Fapte Dar când înaltul *) În prezenta discuție, acești doi termeni psihologici pot fi folosiți indiferent de diferența dintre ei   chiar dacă o propoziție atât de simplă se numește că "este mai cald ziua decât noaptea", atunci aici, pe lângă amintirea senzațiilor termice și luminoase experimentate, există altceva și, în primul rând, o generalizare a psihic Fapte păstrate de memorie - în cuvinte Animalele tăcute nu gândesc logic, deși au memorie Cuvântul este a doua bază necesară pentru gândire, fără de care prima singură nu este valabilă Propoziția de mai sus, în ciuda simplității și a vidului ei, ne duce fără îndoială, datorită cuvântului, în domeniul logicului, adică gândire universală Cuvântul "zi" înseamnă orice zi, și nu numai acele zile care sunt de fapt în memoria dată, iar cuvântul "căldură" înseamnă căldură în general, și nu doar acele senzații termice care au rămas în memorie Memoria se ridică deasupra prezenței mentale numai în sensul că o stare care a dispărut în prezent se păstrează în conștiință ca una anterioară; dar unitățile

și grupurile de stări mentale sunt supuse acestei conservări în aceeași formă în care au fost date direct: ceea ce este amintit sau amintit este tocmai acest trecut și nimic mai mult Poate fi foarte simplu sau foarte complex, dar atât simplitatea, cât și complexitatea au aici un caracter pur Factual, singular sau izolat Numai acest lucru este amintit Între timp, dimpotrivă, fiecare cuvânt înseamnă, dimpotrivă, nu "aceasta" (singular), ci "totul așa" nu a existat prezență Factuală, prezentă sau trecută, el reprezintă și ceea ce nu există și nu s-a întâmplat niciodată înainte, dar ceea ce poate fi, sau ceea ce este de conceput nu este abolit de memoria lor, care nu creează nicio unitate nouă: Fapte amintite Biblioteca "Runivers" CREDIBILITATEA MINTEI rămân la fel de împrăștiate, separate în memorie precum au fost în realitatea trecută Dimpotrivă, cuvântul creează prin conținutul său o nouă unitate care nu se afla în prezența conștiinței imediate Între trandafirul pe care l-am văzut și l-am mirosit acum douăzeci de ani și cel la care mă uit acum, nu există nicio legătură Factuală (adică între aceste două grupuri de stări mentale), la fel ca între ele și acei trandafiri, care, după cum pare pentru mine, , înflorește în grădina mandarinului chinez, sau a guvernatorului general al Canadei Dar denumirea generală - cuvântul trandafir (sună într-un fel sau altul, sau nu sună deloc - nu contează) îl face pe cel real din toate acestea și desființează complet separarea senzațiilor, lăsând nici măcar o urmă de ea Cuvântul este propriul său element de gândire logică, care fără cuvinte este la fel de imposibil ca aerul fără oxigen și apa fără hidrogen Desigur, vorbim despre cuvânt în general, indiferent de acestea sau de alte moduri de manifestare a lui Un cuvânt este un cuvânt, fie că este ținut în minte, fie rostit cu voce tare, fie scris, fie tipărit Ceea ce este esențial pentru un cuvânt este doar generalitatea a ceea ce este exprimat sau semnificat și constanța exprimării sau desemnării, și nu faptul că aceste expresii sau semne sunt percepute prin acest sens și nu prin alt sens exterior Dependența exclusivă a cuvântului de anumite combinații de sunet este suficient de respinsă atât de existența scrierii ideografice, care are sens doar pentru vedere fără nicio legătură cu auzul, cât și de capacitatea de a învăța mai multe limbi, sau de a traduce dintr-una în alta și cuvântul-sunet se dovedește în mod clar a fi un înveliș mobil al cuvântului-sens *) Cuvânt deloc *) Să presupunem că monumentele de ideologie cunoscute nouă (de exemplu, printre chinezi, sau printre egipteni) au fost create de oameni care au vorbit (deși tăcuți) Dar dacă ar exista undeva o întreagă națiune de surdo-muți, atunci, desigur, în condiții favorabile în toate celelalte privințe, ar fi inevitabil Biblioteca "Runivers" VLADIMIR SOLOVIEV există un simbol, adică un semn care îmbină singularitatea actuală cu un sens universal Cuvântul este un element al fiecărui gând și trebuie lăsat ca o afirmație inexactă, actuală, că cuvintele în sine servesc la exprimarea exactă a conceptelor Această restrângere a cuvântului la o singură formă de gândire este contrară realității Cuvinte precum amurg, zori, seară etc , exprimă fiecare nu un concept, ci o întreagă judecată Dar chiar această distincție între concept și judecată, ca elemente formale ale gândirii, poate fi încă necunoscută sau discutabilă pentru noi, atunci când cuvântul cu sensul său logic de universalitate există deja, fără îndoială Spunând "se întunecă" sau "se întunecă" pentru a exprima ceea ce este în fața ochilor noștri, manifestăm inconștient un astfel de semn, care întotdeauna și pretutindeni și pentru toată lumea poate denota orice caz de zori sau amurg de seară - se dă un astfel de gata făcut la noi aici și a stocat în memorie un sigiliu care poate fi pus pe un număr nelimitat de fenomene corespunzătoare pentru a le face

imaginabile dincolo de tangibilitatea lor Dar de unde vine cuvântul? Să răspundă la aceasta imediat cei pentru care este deja destul de clar ce înseamnă aici acest termen "de unde" Dar pentru noi, deocamdată, termenul "de unde" desemnează în sensul său propriu doar o relație spațială, care are nimic de-a face cu natura cuvântului În sensul întrebării, se simte altceva, dar ce anume este încă necunoscut Despre cuvânt putem spune cu claritate și certitudine doar următoarele: I) cuvântul există ca Fapt psihic;) fiecare cuvânt, dincolo de prezența sa actuală în conștiința prezentă, are un sens universal;) cuvântul își primește materialul mental prin memorie, adică prin intermediul unui Fapt psihic special, constând în reacţia a ceva supratemporal împotriva unui continuu Aș ajunge la o desemnare ideografică a gândurilor, adică la un cuvânt tăcut Într-adevăr, o persoană surdo-mută nu poate fi considerată o ființă din fire fără cuvinte Biblioteca "Runivers" CREDIBILITATEA MINTEI modificări ale stărilor actuale de conștiință;) presupunând Faptul memoriei, cuvântul însuși este presupus prin gândire, care fără cuvinte nu poate fi o combinație de elemente definite și universale, adică nu poate avea o valoare booleană *);) deși acestea sau alte cuvinte pot fi inventate, i e să fie un produs condiționat al procesului de gândire, dar numai pe baza unui cuvânt deja existent, fără de care procesul în sine este imposibil; inițial, cuvântul, ca bază a gândirii separate și distincte, nu poate fi bazat pe el, ci este un Fap care precede orice reflecție și nu este condiționat subiectiv de nimic altceva, cu excepția datelor stărilor mentale stocate de memorie, deci că cuvântul însuși poate fi definit doar ca un impact direct al ceva super-factic universal asupra uneia sau alteia separații ale faptelor mentale individuale, la fel cum memoria este o reacție directă a ceva supra-temporal la procesul de apariție și dispariție continuă a mentalului state Așa cum memoria, ridicându-se deasupra schimbării momentelor de conștiință imediată, reține ceea ce dispare și returnează ceea ce a dispărut, tot așa cuvântul, ridicându-se deasupra coexistenței fenomenelor fracționale, adună disparatele într-o unitate care este întotdeauna mai largă decât orice prezență dată și este întotdeauna deschis către unul nou Memoria este transtemporalul în conștiință, cuvântul este atât transtemporal, cât și supra-spațial Punând spațiul și timpul ca forme originale ale contemplației senzuale și prin aceasta a tuturor cunoașterii ulterioare, Kant s-a înșelat nu a evaluat suficient semnificația epistemologică a celor două fundamente mentale, care eliberează direct conștiința de subordonarea completă a timpului și spațiului *) În limbajul comun, astfel de stări de conștiință sunt numite și gânduri, care sunt lipsite de certitudine și universalitate reală; dar acestea sunt doar începuturile gândirii, care în această formă nu formează gândirea reală Întrebări de filosofie, carte - Biblioteca "Runivers" VLADIMIR SOLOVIEV VIII Conexiunea internă, extra-temporală și extra-spațială a stărilor mentale, sau datele conștiinței directe, reprezentate printr-un cuvânt, nu formează în sine gândirea Cuvântul este cea mai apropiată presupunere a oricărui gând posibil, propriul său element, dar nu dă încă gândul propriu-zis Dacă pronunțăm aceste sau alte cuvinte în mod individual, sau legământu-le în exterior (de exemplu, prin consonanță), atunci nu va ieși niciun gând din asta La fel, atunci când combinăm diferite reprezentări - atât cele care au fost deja generalizate și obiectivate prin cuvânt, cât și cele care rămân la nivelul amintirilor individuale - când le combinăm după regulile așa-zisei asociații - prin contiguitate, prin asemănare și prin contrast, reproducând Mai mult decât atât, doar ordinea în care o

reprezentare ne amintește de fapt de alta, atunci aici nu intrăm în domeniul gândirii: așa-numitele "legi de asociere a ideilor" sunt doar dispozitive de memorie, și deloc gândit Mintea este ghidată de ele sau când este accidental inactivă (de exemplu, într-o conversație despre fleacuri), sau când își pierde complet capacitatea de a gândi (de exemplu, cu paralizia progresivă a creierului) , unul dintre semnele sigure ale căruia este tocmai supunerea inconștientă față de asociații externe de idei) Gândirea vine din amintiri prin cuvinte Memoria îi dă stabilitate împotriva schimbării stărilor în timp, cuvântul îl eliberează atât de fragmentarea temporală cât și spațială; în acest fel se creează condiţii pentru posibilitatea gândirii Dar ce este necesar pentru propria sa realitate? Care este gândul adevărat? Când se aude un fel de discurs (adică se face o combinație de cuvinte), atunci cel puțin sensul cuvintelor individuale era complet cunoscut, dar dacă scopul lor Biblioteca "Runivers" CREDIBILITATEA MINTEI conexiunile, sau sensul general al discursului rămâne neclar, atunci întrebăm: ce vrea să spună prin aceasta? - și dacă primim un răspuns la această întrebare: nimic! - atunci lăsăm în sfârșit întregul discurs fără atenție în întregime încrederea că acesta nu este un gând, ci doar un set de cuvinte, deși întrebarea în sine a arătat că orice vorbire (conținând deja în însăși elementele sale, adică cuvinte, posibilitatea generală de a gândi) se presupune a fi expresia unei anumite cuvinte gândire care, totuși, în absența unei voințe sau intenții definite, se dovedește a fi invalidă ci doar un gând aparent Astfel, pentru gândirea reală, pe lângă compoziția mentală cu sensul ei general, este necesar și scopul propus al acestei compoziții, care servește unui anumit scop pozitiv Această intenție, care precede gândul propriu-zis și, în consecință, stă în spatele gândului, este foarte potrivit numită așadar (în rusă) idee Astfel, au fost determinate trei condiții indispensabile ale gândirii:) memoria, care dă gândului primul material rămas sau temporar;) un cuvânt care conferă acestui material Forma originală a universalității, sau libertatea de condițiile empirice ale procesului mental subiectiv;) iar la aceste două condiții ale posibilității gândirii, pentru a o face reală, vine a treia - ideea care creează gândul ca cale necesară către scopul urmărit Vladimir Solovyov {Va urma) Biblioteca "Runivers" Comte și semnificația sa în știința istorică (Continuare) CAPITOLUL II Pozitivismul lui Comte ca bază a filozofiei istoriei După ce ne-am familiarizat cu contururile vieții lui Comte, să trecem mai aproape de studiul doctrinei sale Rareori vreo doctrină a fost atât de mult un produs al epocii sale ca pozitivismul lui Comte Societatea franceză i s-a părut lui Comte victima a două viziuni care se exclud reciproc, catolicismul și raționalismul, și un drum deschis în fața imaginației sale, indicând o ieșire salutară din labirintul în care lânceia societatea modernă Această cale cu mult timp în urmă, "deja cu peste două sute de ani în urmă, a fost conturată de minți mari", prin interacțiunea instrucțiunilor lui Bacon, a ideilor lui Descartes și a descoperirilor lui Galileo, este calea care, încă de pe vremea lui Newton, engleza oamenii de știință au numit Filosofie naturală, adică metoda experimentală științe exacte, les științe Lui Comte i s-a părut că tot ce era nevoie era să generalizeze metoda acestor x/yauk și să o aplice științelor, care până atunci fuseseră neglijate, în pentru a rezolva toate problemele culturale și sociale cu ajutorul său și pentru a scoate societatea din anarhia morală și politică Aceasta este o generalizare a metodei științelor exacte, aceasta este o combinație într-o singură metodă *) Vezi cartea a -a de Întrebări de filosofie Biblioteca "Runivers" O KONT ŞI ÎNsemnificaţia

acestuia ÎN ŞTIINŢA ISTORICĂ dintre toate științele, trebuia să ofere omenirii o nouă viziune asupra lumii și să o înlocuiască pe cea veche, care s-a dovedit a fi nu numai insuportabilă, ci și dezastruoasă în descompunerea lor modernă Sub influența acestei idei, în mintea lui Comte s-a format o viziune, pe care el a numit-o Filosofie pozitivă, înțelegând prin filozofie generalizarea tuturor ideilor umane într-un singur sistem general - système général des concepts humaines și adăugând cuvântul pozitiv pentru a desemna proprietatea prin pe care sistemul lui trebuia să fie diferit de oricare altul care l-a precedat Care este această proprietate? Conform definiției lui Comte, ea ar fi trebuit să constea în faptul că filosofia, indiferent de domeniul pe care s-ar ocupa, era limitată la sarcina unei simple comparații a Faptelor observate (la iunie Biblioteca "Runivers" O KONT ŞI ÎNsemnificaţia acestuia ÎN ŞTIINŢA ISTORICĂ pentru a juca în viitor unele dintre teoriile științifice ale timpului său Cu o asemenea impresie pe care am îndurat-o, nu ar trebui să fie surprinzător dacă, în ultimii ani, am căzut periodic în iritare când Comte mi-a fost pus înaintea mea ca reprezentant al gândirii științifice și când mi s-a întâmplat să aud cum scriitori al căror gând era în succesiune directă de la Hume sau după la dvs sursa este în sine, în presă a fost atașată porecla "Kontistov" sau "Pozitiviști", în ciuda chiar și a unui protest acut din partea lor Motivându-și apoi mai în detaliu judecata despre Comte, Huxley spune: oricine are o cunoaștere cel puțin superficială cu științele naturii, când citește "prelegerile" (lecțiilor) lui Comte, nu poate să nu fie convins că era remarcabil de lipsit de cunoștințe reale din această zonă și în același timp remarcabil de nenorocit în conjecturile sale Ce să ne gândim la un contemporan al lui Young și Fresnel, care nu ratează nicio ocazie de a vorbi disprețuitor despre ipoteza "eterului" - baza principală nu numai pentru teoria mișcărilor ondulatorii ale luminii, dar și multe altele din Fizica modernă - a căror neglijare a unora dintre cele mai puternice minți din generația sa a fost de așa natură încât a prezentat simplul Faptul existenței nopții ca o respingere a teoriei mișcărilor ondulante Ce măsură uimitoare a propriei sale valori ca critic științific ne oferă Comte când ne asigură că frenologia este o mare știință și psihologia o himeră, că Gall a fost unul dintre marii oameni ai epocii sale, iar Cuvier o "minte strălucitoare, dar superficială "! Cât de nenorocit trebuie să-l recunoaștem pe îndrăznețul Visător, care, înainte de zorii histologiei moderne, care nu este altceva decât aplicarea microscopului la anatomie, denunță ceea ce el numește "folosirea greșită a examinării microscopice" și numește încrederea le este dată exagerată; care în ajunul acelei zile Biblioteca Runiverse V I G E R E când s-a clarificat uniformitatea morfologică a țesuturilor marii majorități a animalelor și plantelor, a vorbit cu batjocură de cei care îndrăznesc să reducă toate țesuturile la un fel de țesut generator (tissu générateur), format dintr-o "colecție himerică și de neînțeles de niște monade organice, care în acest fel s-ar dovedi a fi adevăratele elemente primare ale oricărui corp viu" și care în cele din urmă ne asigură că "toate obiecțiile față de ordinea rectilinie a tuturor raselor de ființe vii sunt complet absurde", când tocmai invers este unul dintre cele mai ferm stabilite și mai importante adevăruri din zoologie! " "Sunați", își încheie Huxley acuzația, apelați la matematicieni, astronomi, fizicieni, chimiști, biologi etc , despre "Filosofia pozitivă" și toți vor începe în unanimitate să asigure că oricare ar fi celelalte merite ale lui Comte, el nu aruncă nicio lumină pe tema ocupațiilor lor speciale" Un astfel de sondaj al specialiștilor, după

cum înțelege Huxley, este acum realizat în fața ochilor noștri cu ocazia aniversării centenarului nașterii lui Comte, iar acest sondaj confirmă pe deplin judecata savantului englez Deosebit de importantă în acest sens este vocea unui specialist în fizică, din moment ce Comte în acest domeniu ar putea fi de așteptat să aibă cunoștințe temeinice și tocmai în acest domeniu a fost pronunțat recent un verdict sever asupra lui Comte: - "Comte nu a fost un fizician, nu și-a înțeles sarcinile și s-a înșelat cu privire la alegerea oportună a metodelor sale "*) Recenziile detaliate ale experților despre rolul lui Comte la diferite niveluri ale "ierarhiei științelor" depășesc domeniul de aplicare al articolului nostru dedicat atitudinea lui faţă de *) CM jngoj> El avertizează împotriva "abuzului și încrederii exagerate în această metodă atât de ambiguă de investigare^· deoarece această metodă, în cuvintele sale, "a dat o oarecare plauzibilitate teoriei celulare, Biblioteca "Runivers" V I GERBE derivat din filozofie sistem esenţial metafizic de general III Cu toate acestea, indiferent de această dezvoltare nesatisfăcătoare a științelor individuale în Comte - un crescendo nesatisfăcător, pe măsură ce Comte se îndepărtează de matematică și urcă pe scara științelor - "ierarhia" sa afectează cele mai esențiale interese ale științei istorice ierarhia științelor este aceea că fiecare știință trebuie să stea pe umerii predecesorului său, după ce și-a asimilat rezultatele și legile și luându-le ca punct de plecare Întrebarea pentru noi este care este relația dintre sociologie și biologia ei predecesor, i e Ce îi oferă biologia și prin ce diferă sociologia de biologie? Dacă ne întoarcem la Comte cu aceste întrebări, vom primi ca răspuns că sociologia este legată de bio-ugry și că nu este altceva decât un mic apendice În primul rând, sociologia își împrumută structura științifică din biologie; ca și ea, ea se încadrează în esență în două departamente - statică și dinamică Comte în acest sens este adeptul și succesorul fiziologului Blainville, care a aplicat științei sale împărțirea fenomenelor în statice și dinamice, împrumutate din domeniul mecanicii Pornind de la aceasta, Blainville a stabilit în lucrarea sa despre Principiile generale ale anatomiei comparate că toate ființele vii pot fi studiate fie în raport cu capacitatea lor de a acționa - statică, fie ca acționare - dinamică După el, Comte a împărțit biologia în statică, sau anatomie, care studiază structura corpului unei ființe vii sau organizarea acesteia, făcându-l capabil de anumite Funcții și acțiuni, și în dinamică, sau fiziologie, care studiază însăși Funcțiile sau acțiunile Eu, în care viața se manifestă creaturile Această împărțire a biologiei în statică și dinamică a fost ulterior transferată de Kont către sociologie Biblioteca "Runivers" O CONŢINUTUL ŞI SEMNIFICIA SA ÎN ŞTIINŢA ISTORICĂ Dar, pe lângă structura sa formală, biologia predetermina la Comte caracterul cel mai științific al sociologiei, dându-i, după Comte, punctul său de plecare, definiția biologică a ființei a cărei istorie o studiază sociologia Biologia, așa cum spune Comte, creează pentru sociologie tipul inițial de om, a cărui dezvoltare este relevată de sociologie Cu această afirmație, Comte a dorit evident să elimine ipotezele raționaliștilor secolului al XVIII-lea despre starea naturală a omenirii Potrivit acestuia, filosofia istoriei trebuie să primească omul direct din mâinile biologiei Din acest punct de vedere, el merge atât de departe încât nu vede în istoria omenirii decât "o evoluție parțială și secundară a uneia dintre rasele de animale " dezvoltarea cercetărilor frenologice ale lui Gall, aflate încă la început Numai odată cu finalizarea aceste studii vor fi stabilite științific, în cuvintele sale, tipul original al acelei ființe, a cărei viață este

subiectul sociologiei Dar oricum ar fi, subiectul sociologiei, potrivit lui Comte, este dezvăluirea evoluției tipului uman originar, stabilit de biologie De fapt, relația dintre sociologie și biologie la Comte este complet diferită de ceea ce ar putea fi dedus din propoziția de mai sus Sociologia lui este complet izolata de bio-^ Aici s-a întâmplat același lucru cu Comte, dar la scară mai mare, lucru pe care îl remarcăm în timpul trecerii de la știința corpurilor anorganice la biologie "Adevăratul spirit al filozofiei pozitive" a conectat în el filosofia anorganică și biologică "într-un întreg omogen și continuu" Biblioteca "Runivers" B I GERBE doar fenomene pur chimice Și între timp, el a scos în evidență fenomenele regnului animal din viața lumii organice și a văzut în ele "o barieră de netrecut" în calea contopirii filozofiei anorganice și biologice și a atribuit acestor fenomene capacitatea de a păstra pentru biologie independența sa ca o știință separată *) Așadar, în istoria omului, dorința de a contopi sociologia cu biologia într-un "un întreg omogen și continuu" l-a determinat pe Comte să afirme că primul își trage punctul de plecare din biologie; ocupaţiile în sociologie l-au forţat pe Comte în acest caz să cadă într-o inconsecvenţă "fericită" Într-adevăr, sociologia lui Comte rupe în privințe esențiale legătura cu biologia și, în general, cu științele care au precedat-o în "ierarhie" În primul rând, diferă de ele prin metoda sa Comte recunoaște în științele fizice trei tipuri de metodă științifică: observația, experimentul și comparația, care la rândul lor reprezintă o anumită scară ierarhică Observația este cel mai simplu și mai general gen de cercetare științifică; el domină exclusiv astronomia, fizica și chimia; i se adaugă experiența în aceste științe, în timp ce comparația predomină în biologie Și în sociologie, Comte permite utilizarea acestor trei tipuri de metode ale Științelor Fizice, dar cu rezerve și limitări semnificative: de exemplu, el observă că experiența în sens literal în sociologie este imposibilă și înlocuirea ei ar trebui să fie observarea patologică condiţiile societăţii, de exemplu, peste epoci de revoluţie şi anarhie În mod similar, Comte avertizează să nu se lase dus de comparație în sociologie; nu trebuie să comparăm indiferent societățile și epocile în sociologie: întrucât societățile umane sunt supuse unei anumite evoluții și pre- d *) Vezi despre relația dintre biologie și chimie și despre contradicția în care a căzut în acest caz Comte, K D Nicherstsa: - Filosofia pozitivă și unitatea științei, p Biblioteca "Runivers" O KONT ŞI ÎNsemnificaţia acestuia ÎN ŞTIINŢA ISTORICĂ constituie astfel anumite epoci, atunci când se compară societățile între ele, ar trebui să se compare numai pe cele corespunzătoare ca vârstă și ca grad de evoluție Yao^deşi în acest fel comunitatea este înrudită metodologic cu alte ştiinţe, ea este puternic separată de acestea de către Comte, graţie unei metode speciale care îi este exclusiv caracteristică, şi anume, cea istorică Evoluția sociologică a lui Comte se deosebește de oricare alta prin influența directă pe care o are fiecare generație asupra următoarei În studiul și indicarea acestei influențe stă metoda istorică, care constituie o proprietate distinctivă deosebită a sociologiei În al doilea rând, punctul de plecare pe care biologia lui Comte îl oferă sociologiei sale se dovedește nepotrivit pentru aceasta din urmă Acest punct de plecare a constat în tipul inițial de om stabilit de biologie, a cărui evoluție sociologia trebuie să o dezvăluie Am văzut că biologia lui Comte a rezolvat această problemă prin intermediul învăţăturii lui Gall, asimilată de aceasta, a abilităţilor înnăscute fiinţei umane, între care Comte distinge între mental şi afectiv Spre deosebire de Filosofii secolului al XVIII-lea, Comte încearcă să demonstreze că

predominanța la omul primitiv a sentimentelor sau afectează V asupra facultăților mentale (facultes intelligents) și în același timp predominanța proprietăților personale, egoiste asupra celor nobile, și între timp, potrivit lui, orice dezvoltare ulterioară necesită posesia abilităților mentale peste aspirațiile senzuale și sociale față de cele personale Astfel, Comte însuși este nevoit să admită că la baza istoriei civilizației sau a evoluției omenirii stă o contradicție internă "Pe de o parte", spune Comte, "o persoană nu poate atinge prosperitatea altfel decât printr-o muncă prelungită, mai mult sau mai puțin ghidată de rațiune și, între timp, de stres mental ' * Biblioteca Runiverse V I G E R E îi este antipatic prin natura sa Atunci doar o singură ν' înclinații sociale sunt capabile să asigure fericirea personală a unei persoane și, totuși, nu mai puțin, o persoană este J și trebuie să fie sub puterea acestor instincte personale, deoarece ele singure pot fi un motor constant pentru viața socială și pot da În dublu antagonism, Comte vede germenul real al luptei, care determină evoluția ulterioară În al treilea rând, Comte se îndepărtează în sociologie de principiul proclamat de el în biologie că "istoria omenirii este doar o evoluție particulară și secundară a uneia dintre rasele de animale " De fapt, în ciuda afirmației că nu există nicio diferență esențială între om și animal, sau, așa cum spune unul dintre aforismele lui Comte, pentru teologie, omul este ultimul dintre îngeri, pentru știință, cel mai înalt animal este Comte regnul animal Rezultă că, în timp ce la animale funcțiile conștiente servesc ca mijloc de satisfacere a nevoilor organice, la om, dimpotrivă, viața organică este esențial subordonată activității conștiente și servește la dezvoltarea acesteia din urmă *) Prin urmare, Comte este obligat să recurgă aici la ipoteza unui fel de transformare și, în această transformare, să vadă cel mai nobil concept științific pe care cineva se poate forma despre natura umană, în contrast cu natura animală Această transformare se realizează prin faptul că, "în virtutea unei fericite abstractizări științifice, acel scop inițial este transferat întregului gen, sau cel puțin societății, care la animale se limitează la individ sau, în cazuri extreme, temporar la familia " *) Chicherin Poz Phil etc pagina Biblioteca "Runivers" O KONT ŞI ÎNsemnificaţia acestuia ÎN ŞTIINŢA ISTORICĂ În fine, o discrepanță completă între sociologie și biologie se găsește la Comte și la întrebarea ce determină "această evoluție a uneia dintre rasele de animale"*, cum definește Comte istoria omenirii? Această întrebare este rezolvată pentru biologia lui Comte prin definiția vieții organice adoptată de acesta de la Blainville, ca "un proces intern constant și continuu de adăugare și descompunere în timpul interacțiunii organismului cu mediul" Această definiție suferă de faptul că admite în Formula sa același concept de organism care a fost supus unei definiții preliminare, astfel încât biologia lui Comte se învârte într-un cerc fără speranță; dar, după ce a admis în mod tacit conceptul de organism, biologia lui Comte este îmbogățită de o idee foarte fructuoasă a evoluției organice ca rezultat al interacțiunii unui organism cu mediul său Având în vedere mediul înconjurător ca un factor puternic în viața organică, Comte era, totuși, departe de a-i acorda o importanță decisivă și de a-i atribui însăși creația organismului Pe această bază, Comte a respins teoria evoluționistă contemporană a lui Lamarck, care a explicat dezvoltarea progresivă a organismelor pe pământ prin originea organismelor superioare din cele inferioare sub influența mediului Comte a supus această teorie unei critici foarte serioase, care se rezumă la recunoașterea "echilibului necesar între două principii independente și

eterogene" - organismul și mediul ea în natură organică necesară înțelegerii științifice a acestuia Respingând teoria evoluționistă în interpretarea sa largă, reprezentând toate rocile organice ca verigi într-un lanț continuu, ca să spunem așa, un copac, în curs de dezvoltare Biblioteca "Runivers" V I GERBE Venind dintr-o sământă comună, Comte a distrus puntea directă dintre biologia sa și sociologie Prin urmare, teza sa că nu există o diferență esențială între om și animal, iar astfel de afirmații sunt mai degrabă ornamente ale vorbirii, care trebuiau să dea sociologiei un caracter "biologic", decât prevederi inalienabile ale sistemului armonic general Prin urmare, biologia sa a doar o semnificație pur formală pentru el sociologie;constă în faptul că ideea de continuitate a sociologiei și biologiei conferă primului o conotație pozitivistă procesele vieții din interacțiunea organismului și condițiile exterioare și alunga toate ficțiunile teologice și esențele metafizice din domeniul științei, el speră ca metoda biologică să submineze în cele din urmă viziunea teologică asupra lumii Cu această moștenire a biologiei, Kont se complace pentru sociologia lui De fapt, o face a construi sociologia lor nu este în nici un caz o bază narcologică ~~ În aceasta din urmă, după cum vedem, evoluția este determinată în ^ și mod ƅ D £ Tsch ^ orschiism ^ o ^ ugly condiții zhnztsit-În sociologia lui Comte nu se aude nimic despre asta; aproape nicăieri nu este menționată influența mediului; principala lege sociologică a lui Comte este legea asupra trei etape succesive ale gândirii - se dezvoltă natura omului Kont complet erzhfrvanno, indiferent de orice influență a mediului sau condițiile de viață Această lege, pe de altă parte, nu are nimic de-a face cu biologia: este o lege pur intelectuală, care își are rădăcinile în animal în acest sens se bazează pe raționaliștii filozofi, pe care îi condamnă atât de sever pentru neatenția lor față de știința pozitivă; propriul său pozitivism în acest caz are mai degrabă caracterul unei tendințe, adică străduindu-se să reducă filosofia istoriei la biologică Biblioteca "Runivers" O KONT ŞI ÎNsemnificaţia acestuia ÎN ŞTIINŢA ISTORICĂ temei logic, care este implementarea acestei sarcini În ciuda ierarhiei stricte a științelor și a declarației zgomotoase a lui Comte despre dependența sociologiei de biologie, legătura dintre istoria omului și natura organică este elucidată mai puțin satisfăcător în pozitivismul lui Comte decât în filosofia istoriei a lui Herder care l-a precedat , IV Cu o astfel de legătură artificială între sociologia lui Comte și biologia sa, este clar că aceasta din urmă nu numai că nu dă prima lege, așa cum o cere ierarhia științelor, dar că chiar și influența ei este foarte nesemnificativă Sociologia lui Comte s-a format nu atât sub influența cercetărilor sale biologice, cât a convingerilor și aspirațiilor sale politice și sociale Prin urmare, pentru a explica sociologia lui Comte, este necesar să facem mai întâi cunoştinţă cu politica lui; ovale cehe - 'şi ^ simiaties Acest lucru este cu atât mai necesar cu cât scopul însuși al pozitivismului, așa cum am menționat deja, este pentru Comte nu numai unificarea științelor printr-o metodă comună, ci și unificarea minților (convergence des esprits) prin intermediul unei metode comune doctrina socială - nu numai în stabilirea unei legi universale nou descoperite a gândirii umane, ci și în reorganizarea însăși a societății Pozitivismul, potrivit lui Comte, nu trebuie doar să domine tărâmul intelectual, ci și să pună mâna pe conducerea spirituală a omenirii (s'emparer du gouvernement spirituel de l'humanité) și pentru aceasta să devină un program politic și social ' Calea pentru realizarea acestui program este identică cu cea de-a lungul căreia

pozitivismul urma să realizeze o reformă radicală în domeniul științei Comte a opus pozitivismul în dublu sens teologiei și metafizicii, ca adevărată teorie științifică și ca adevărat program practic; în ideile pozitivismului Comte Biblioteca "Runivers" V I GER E nu numai că a trebuit să salveze știința de dominația vederilor teologice și metafizice în ea, ci și să salveze omenirea din viața sa socială de influența lor Această latură social-practică - într-adevăr, Fantastică - a pozitivismului trebuie reținută pentru o evaluare corectă a laturii sale teoretice Când o studiem, vor deveni clar două puncte de vedere importante asupra subiectului: va fi neobișnuit de clar în ce măsură Comte este fiul epocii sale și £red, în ce măsură teoria sa științifică este condiționată de actualitatea zilei ale timpului său, interesele locale și afecțiunile francezilor societatea skago în anii ; și apoi - că a doua fază din viața lui Comte - epoca politicii pozitive - nu reprezintă un punct de cotitură în viața lui, o retragere față de convingerile filozofiei pozitive, ci este deja înrădăcinată în visele tinereții sale care au dat naștere pozitivism Kont era are perfectă dreptate când a scris în politica sa pozitivă: "politica mea nu este numai H£ opusă filozofiei mele, ci reprezintă continuarea ei firească într-o asemenea măsură încât aceasta din urmă a fost înființată direct (instituée) pentru a servi drept baza întâi ' Și într-un alt loc, Comte spune: "De la început (dés mon début) am încercat să stabilesc acea nouă autoritate spirituală, pe care o întemeiez acum" Punctul de plecare al judecății lui Comte asupra stării actuale a societății este ideea de anarhie mentală, care, potrivit lui Comte, predomină în societate Această anarhie mentală a dat naștere anarhiei morale, iar aceasta din urmă a devenit sursa anarhiei politice Ce cauzează, după Comte, această boală fundamentală a societății contemporane, această triplă anarhie? Societatea, spune Comte, are nevoie de două condiții la fel de imperative pentru existența ei normală: ordinea și progresul Nicio ordine nu poate fi menținută fără progres și nici un progres nu poate fi stabilit în afară de ordine Въ pe- Biblioteca "Runivers" DESPRE CONTINUĂ ȘI SEMNIȚIA SA ÎN ȘTIINȚA ISTORICĂ Timpul de așteptare, explică Comte, aceste două principii există separat și sunt chiar antipatice unul față de celălalt Și aceasta se întâmplă pentru că în prezent toate ideile de ordine sunt derivate exclusiv din doctrina învechită a sistemului teologic și militar; Totuși, ideile pro-esivului sunt din metafizică, adică filozofie pur negativă care a apărut din protestantism ' ' Aici una dintre propozițiile caracteristice ale pozitivismului lui Comte iese în evidență viu în fața noastră - stabilirea/ a unei legături directe, pe de o parte, între cele două principii care ar trebui să domine organizarea și viața societății umane - ordinea și progresul,"^ și , pe de altă parte, două "Faze " culturale prin care trebuiau să treacă gândirea umană, bs>-gosslr ₽skye și viziunea asupra lumii ^ietafizică Ordinea și progresul sunt atât necesare pentru societate, dar societatea este pe calea greșită , deoarece ideea de graniță după care se ghidează este un produs al perioadei teologice Ideea de progres, care predomină în societatea modernă, este un produs al perioadei metafizice Astfel, în ochii lui Comte, ideea de ordine este identificată cu catolicismul, adică a cincea teocrație medievală, în timp ce ideea de progres este identificată cu respingerea acestei teocrații, protestantismul, care a dat naștere filozofiei metafizice Înainte de a examina ce implicații pentru filosofia lui Comte a istoriei această identificare a ordinii cu catolicismul a^fals^pr orp ee-ça, adică negarea ordinii, cu protestantismul şi metafizica, are, trebuie să considerăm subiectivul

sau personalul Atitudinea lui Comte in viata sa fata de cei patru mentionati! în acest paralelism istoric Factori, la catolicism și protestantism, la principii conservatoare și revoluționare La începutul vieții lui Comte, el a avut o antipatie destul de ascuțită față de catolicism și, în paralel cu aceasta, a arătat o anumită dispoziție de a nega autoritatea Biblioteca "Runivers" V I GERBE theta în viața publică Acesta ar putea fi pus pe seama rolului deosebit pe care l-a jucat Comte în demonstrația făcută de elevii Școlii Politehnice împotriva unuia dintre tutori, demonstrația care a presupus exmatricularea lui Comte din școală, care a avut o însemnătate atât de fatală pentru viața lui, dacă acest fapt nu trebuia explicat rapid motive individuale, stima de sine, care era foarte dezvoltată la Comte și mijlocirea pentru tovarăși: demonstrația a fost îndreptată împotriva unui tutore la un curs de juniori, în timp ce Comte însuși era deja la seniorul său an Dar dispoziția lui Comte față de ceea ce a numit mai târziu metafizică revoluționară, în orice caz, s-a manifestat în simpatia lui arzătoare pentru Revoluția din iulie din OG După căderea monarhiei legitime, Comte a propus, printre alte reforme, desființarea bugetului universității, adică, în terminologia franceză: menținerea întregului departament al Ministerului Educației, universităților și școlilor, precum și distrugerea armata permanenta; a fost foarte nemulțumit când Louis-Philippe și-a asumat titlul regal În același timp, Comte a refuzat să intre în Garda Națională pe motiv că nu poate jura că va apăra guvernul, împotriva căruia, ca republican, el însuși s-ar răzvrăti dacă s-ar considera un om de acțiune Kont a fost închis pentru aceasta, însă, una foarte scurtă Dar câțiva ani mai târziu, Comte a rupt complet orice legătură cu Partidul Republican și s-a retras din orice agitație politică Din ce în ce mai mult, s-a întărit în ideea că pentru reînnoirea societății era necesară o dictatură bazată pe restabilirea spiritualității pe principiile pozitivismului În conformitate cu aceasta, el a văzut în dictatura lui Ludovic Napoleon "un stat de tranziție către această nouă putere și și-a pus speranța că va desființa" parlamentul Biblioteca "Runivers" O KONT ŞI ÎNsemnificaţia acestuia ÎN ŞTIINŢA ISTORICĂ mentalism" și deschide calea unei dictaturi pozitiviste Simpatia sa pentru dictatură în general s-a exprimat în această perioadă, printre altele, prin faptul că a adresat scrisori împăratului Nicolae și Marelui Vizir cu o invitație la asimilarea principiilor pozitivismului Această direcție corespunde adresei sale din "către toți adevărații republicani francezi", în care îi sfătuiește să șteargă cuvântul "egalitate" din deviza republicană, să aprobe desființarea parlamentarismului și să se supună unei dictaturi energice în care să fie completă libertatea de exprimare un an mai târziu, dispoziția de lungă durată a lui Comte față de partidul de Mestre a fost exprimată în "Apelul la conservatori", în care propunea ultramont-(ne o alianță împotriva revoluției Tăcerea cu care organele al partidului catolic a reacționat la această propunere, a explicat Comte cu respect pentru el și în , prin unul dintre succesorii săi, s-a adresat generalului iezuiților de la Roma cu o propunere de acțiune reciprocă care vizează distrugerea protestantismului, deismului și scepticismul și restabilirea autorității spirituale, iezuiții ar trebui să fie redenumiti Ignațian, generali să devină de fapt șeful bisericii catolice și, lăsând-o pe papa Episcop al Romei, să se mute la Paris, capitala unei noi autorități spirituale Odată cu această apropiere de principiile și organele catolicismului a crescut și aversiunea lui Comte față de protestantism Deja în , Comte, la întemeierea "societății pozitiviste",

s-a exprimat cu prudență extremă atunci când admite protestanții ca membri ai societății, având în vedere faptul că aproape toți au o minte revoluționară i-a pus întotdeauna pe protestanți și revoluționari la același nivel și a explicat eșecul apelurilor sale conspirație răutăcioasă "împotriva lui de către englezi, germani (protestanți) și "revoluționari" Acestea sunt manifestări ale placerilor și antipatiilor lui Comte, deși deja Biblioteca "Runivers" V I IRBĂ aparțin unei epoci ulterioare, bizare a dezvoltării sale, dar sunt și de mare importanță pentru înțelegerea stării sale de spirit în epoca dezvoltării unui sistem pozitiv Ele ne arată de ce Comte, din punctul de vedere al pozitivismului, care a respins în egală măsură primele două etape ale gândirii - cea teologică (catolică) și cea metafizică (protestantă), în esență chiar și atunci le-a tratat extrem de diferit Condamnând catolicismul pentru conținutul său religios, Comte l-a preaslăvit pentru organizarea puterii spirituale; mai mult, el a văzut în conținutul religios al catolicismului o condiție a progresului, iar în dinamica sa, sau filosofia istoriei, s-a îndepărtat de la identificarea catolicismului cu un principiu unilateral al ordinii și a prezentat catolicismul medieval nu doar ca un principiu al ordine, dar și ca element de progres Cu totul diferit este atitudinea lui Comte față de principiul politic al progresului, pe care îl derivă din metafizică Comte a identificat metafizica cu doctrina negației necondiționate și, prin urmare, a văzut principala greșeală a politicii metafizice în faptul că opoziția împotriva dominației sistemului teologic s-a transformat printre adepții progresului într-o negare a oricărei ordini corecte, din care a rezultat , iziki Această metafizică revoluționară îi atribuie Comte două dintre cele mai mari erori: ea vedea în guvern un dușman constant al societății, un dușman, ca să spunem așa, din necesitate; în al doilea rând, ea proclamă dogma libertății absolute, adică, așa cum o interpretează Comte, ea recunoaște pentru toți dreptul absolut la cercetarea liberă - du libre examen Această dogmă, care, după cum spune Comte, este prea măgulitoare pentru slăbiciunea mândră a minții noastre, nu este altceva decât o sfințire necondiționată a unei stări de lucruri pur tranzitorii și devine un obstacol sistematic în calea oricărei adevărate organizări a societății "A cerceta mereu", spune Comte, și a nu decide asupra nimic, este recunoscut ca o nebunie în viața de zi cu zi; întuneric Biblioteca "Runivers" O CONT ȘI SEMNIFICAȚIA SA ÎN ȘTIINȚA ISTORICĂ, ■ Nu mai trebuie considerată o nebunie în politică, unde masa este chemată la viața de afaceri și doar o minoritate abia vizibilă se poate dedica contemplației (contemplarea) Sub imperiul principiului libertății absolute de cercetare, anarhia mentală devine cronică, căci unirea sau acordul minților (convergence des esprits) este imposibilă fără o renunțare voluntară la dreptul de a pune totul în discuție; ordinea socială este incompatibilă cu discuția liberă a fundamentelor vieții sociale; acolo unde îndoiala critică este recunoscută ca organică, adică ridicată la un principiu, tirania este inevitabil stabilită Asemenea dogmei libertății absolute, critica lui Comte condamnă complet alte dogme ale metafizicii revoluționare În legătură inevitabil cu dogma libertății de opinie sau, așa cum spune Comte, libertatea nelimitată a conștiinței, stă dogma libertății, * cea mai esențială și eficientă după dogma libertății și care decurge direct din aceasta, de la proclamarea dreptul universal de liberă discuție duce la recunoașterea egalității celei mai esențiale - egalitatea de spirit nnago din care este deja derivată noțiunea de egalitate politică dar, proclamată peste măsură și nevoie, această idee cu energie distructivă se întoarce cu îndrăzneală

împotriva organizării celei mai elementare a claselor sociale Căci este evident, spune Comte, că oamenii nu sunt egali între ei și chiar inegali și, prin urmare, nu ar trebui să se bucure de drepturi identice în societate, cu excepția dreptului la liberă desfășurare normală a activității personale Progresul neîntrerupt al civilizației este departe, după Comte, de a ne apropia de o egalitate himerică, ci, dimpotrivă, ne încurajează să dezvoltăm diferențele fundamentale până la extrem Biblioteca "Runivers" V I GERBE Dogma democrației, potrivit lui Comte, provine și ea din "principiul" libertății nelimitate de conștiință și, de asemenea, ca și dogma egalității, era inevitabil, ca * expresie directă a căderii irevocabile a vechii ordini; dar în ea aplicarea necondiționată, această dogmă; este un obstacol pentru oricine în ordinea corectă, condamnându-i pentru totdeauna pe cei mai înalți la dependența arbitrară de masa persoanelor de sub ei În fine, Kont include și dogma identității naționalităților ca metafizică revoluționară, care a dus la dezintegrarea vechii ordini europene și constituie un obstacol în calea organizării corecte a relațiilor internaționale Apreciind eroismul cu care Franța în timpul revoluției și-a apărat împotriva Europei dreptul ei de a se transforma la propria discreție, Comte consideră fără îndoială că metafizica revoluționară, sfințind pentru totdeauna spiritul necondiționat al exclusivității naționale, întârzie reorganizarea socială a omenirii Între aceste două doctrine sau sisteme politice, retrogradul teologic și revoluționarul metafizic, s-a stabilit treptat o a treia - o combinație urâtă a celor două, așa cum o numește Comte: teoria con-tudio-monarhiei, pe care o recunoaște, în contrast cu primele două, ca teoria stagnării Comte tratează cu dispreț extrem, cu ostilitate nedissimulata, teoria monarhiei constituționale, care, tocmai când își scria cursul de filozofie pozitivă, sub Ludovic Filip, a stat la baza instituțiilor politice ale Franței și a găsit adepți înfocați și interpreți inteligenți , atât din opoziție, deci din partea oficialităților guvernamentale Comte nici nu vrea să-l onoreze cu numele de doctrină; el neagă în spatele ei orice principiu originar; a profitat doar de căderea doctrinelor care l-au precedat și a ajuns la putere printr-o neîncredere tot mai mare în Biblioteca "Runivers" O CONŢINUTUL ŞI SEMNIFICIA SA ÎN ŞTIINŢA ISTORICĂ nim (discredit) Comte consideră zadarnice toate eforturile de a stabili în Franța această teorie, pe care adepții ei o trec cu tărie drept tipul final de filozofie politică El se angajează să demonstreze în partea istorică a operei sale - pe care însă nu a făcut-o - că monarhia parlamentară s-a conturat în Anglia ca urmare a unor condiții locale speciale și că și acolo se va prăbuși inevitabil și iminent În acest fel, el intenționează să demonstreze clar eroarea fundamentală a filosofilor și oamenilor de stat, care, pe baza unei singure și trecătoare experiențe, au căutat în zadar să transfere pe continentul european localul, adică, Engleza, instituțiile, soluția finală a marii crize revoluționare a societăților moderne Principalul merit al doctrinei constituționale, potrivit lui Comte, este că ea duce la convingerea necesității de a concilia condiția ordinii cu condiția progresului Dar, fără a introduce vreo idee nouă în această chestiune, doctrina constituțională este, de asemenea, neputincioasă pentru soluționarea practică a problemei și inevitabil se rezumă la faptul că sacrifică în mod egal ambele principii, atât ordinea, cât și progresul, și astfel nu face decât să întărească anarhia mentală a societatii moderne i Printre altele, Comte vede semne ale acestei anarhii mentale în iluziile filantropice și sociale - extravaganțele - ale timpului său, exemple din care prezintă

următoarele scopuri: retragerea banilor din folosință, distrugerea orașelor de dragul vieții rurale , raționalizarea salariilor de către stat, egalitatea salariilor și abolirea pedepsei cu moartea Din această anarhie mentală, Comte deduce apoi anarhia morală, care se instaurează peste tot El vede manifestarea ei în primul rând în influența pernicioasă pe care Revoluția Franceză a avut-o asupra bazei fundamentale a vieții sociale - asupra căsătoriei Permite divorțul, revoluționar Biblioteca "Runivers" V I GER E A făcut principiului căsătoriei o lovitură grea - une grave atteinte Și deși acest decret a dispărut din legislație, sectele nebunești, așa cum spune Comte, au început în vremea lui să submineze familia în cele două temelii esențiale ale ei - căsătoria și dreptul la moștenire Alți falși reformatori ai societății au început să nege direct principiul cel mai de bază al moralității individuale simple, subordonarea necesară a pasiunilor față de rațiune În aceste atacuri, Comte exprimă condamnarea teoriilor sale socialiste contemporane, precum și tendința predominantă în ficțiunea franceză din acea vreme, care pleda împotriva indisolubilității căsătoriei și pentru emanciparea femeilor Comte vede un alt semn de anarhie morală în mituirea alegătorilor și a deputaților ca mijloc al sistemului guvernamental Rezultatul Revoluției din iulie a fost promulgarea principiului constituțional, în sensul că guvernul urma să depindă necondiționat de un vot majoritar în camera inferioară Odată cu fragmentarea și ostilitatea partidelor, guvernul, adică diferitele ministere ale lui Ludovic Filip, a fost forțat, pentru respectarea formală a principiului constituțional, să formeze o majoritate artificială în Cameră și a încercat să câștige deputați și alegători în fața lor alături de diverse beneficii personale Rezumând acest fenomen, Comte acuză întreaga viață socială și statală din acea vreme că s-a străduit să acorde preponderență interesului privat asupra interesului public și derivă această dorință din nevoia de a menține o anumită disciplină în societate în absența unei adevărate organizări spirituale a societății Cu aceasta, Comte aduce mai departe în legătură predominanța punctului de vedere material în toate problemele politice și prin aceasta el explică două tendințe nocive ale timpului său: în primul rând, tendința generală de a căuta sursa dezastrelor politice în instituții și eforturi Biblioteca "Runivers" O KONT ŞI ÎNsemnificaţia acestuia ÎN ŞTIINŢA ISTORICĂ lenea de a lăsa puterii temporale reglementarea a ceea ce constituie proprietatea puterii spirituale; Comte condamnă în special dorința de a părăsi puterea laică sau de stat pentru a decide chestiunile legate de principiul proprietății, care este punctul de plecare al tuturor aspirațiilor socialiste Comte vede o altă influență a punctului de vedere materialist dominant în eliminarea sistematică din activitățile sociale influente a tuturor oamenilor cu suflet înalt și minte serioasă, al căror loc este ocupat de mediocritate și șarlatani politici Kont se plânge cu această ocazie de faptul că conducerea politică a societății este în mâinile metafizicienilor, cărora, în mod destul de caracteristic, le încadrează și avocații În Evul Mediu, clasa de conducere erau doctorii în teologie și legaliștii, adică cunoscători ai dreptului roman; acum a devenit și mai rău, locul lor a fost luat de epigonii lor: doctorii în teologie au fost înlocuiți cu scriitori, iar avocații cu avocați; s-a păstrat direcția metafizică, dar și-a pierdut sensul și seriozitatea; Fraza a luat locul ideii - l'expression a détrôné la conception Din critica îndelungată la care Comte a supus starea mentală și ordinea politică a patriei sale, se pot discerne destul de clar cauzele și amploarea nemulțumirii sale față de ordinea contemporană și se prevăd

(pressentir), așa cum o exprimă Comte, natura acelei doctrine care trebuia să servească drept o cale de ieșire din anarhie, acelea doctrina pozitivismului Peste tot în jurul său, în idei, în convingeri morale și în instituții, Comte a văzut urme pernicioase ale acelei revoluții care porneau din principiile metafizice ale secolului al XVIII-lea, așa cum le numește Comte Condamnând și toate doctrinele moderne - constituționale, ca doctrina stagnării, socialiste, ca doctrina anarhiei, Comte și-a luat în cap să pună în aplicare o nouă doctrină, care să nu fie nici anarhistă, nici retrogradă, ar fi destul de coerente Filosofie, Vol ? Biblioteca "Runivers" V I GERBE și întreg, legat de trecut și, prin urmare, capabil să-l trateze imparțial, ar putea să disciplineze mințile și să le inspire principiul ordinii, să insufle în sufletul oamenilor smerenie (resemnare) față de dezastre și rele inamovibile și în același timp timpul ar fi cu adevărat progresiv Aceasta era pentru el doctrina pozitivismului În ochii lui, ea trebuia să realizeze o unificare definitivă și de durată a minților, care înaintea ei era inevitabil himeric, adică o asemenea stare în care toate clasele variate de concepte umane, supuse irevocabil unei singure metode de bază, ar reprezenta o serie rezonabilă de legi omogene, strict coordonate de o ierarhie științifică consistentă; Această doctrină a pozitivismului urma să servească drept sursă de renaștere mentală Numai ea putea vorbi fiecărei clase a societății, fiecărei partide politice, într-un limbaj care era persuasiv și impresionant Ea singură, eliberată de slăbiciune și inconsecvență, îmbrățișând, dintr-un punct de vedere destul de înalt, întregul câmp al problemei sociale, a fost în stare să facă fiecăreia dintre școlile cele mai opuse dreptate deplină Ea singură era puternică cu autoritate deplină de a prescrie ordine în numele progresului și progres în numele ordinii Dar pozitivismul, în ochii lui Comte, nu era doar o doctrină care trebuia să pună capăt stării de spirit anarhiste, disciplinendu-le într-o metodă științifică comună și îndreptându-le către un scop comun, ci și un program practic capabil să conducă la acest scop și asigurarea atat a ordinii cat si a progresului; Pozitivismul a fost pentru Comte nu doar un mijloc pentru renașterea mentală a Franței și a umanității, ci și pentru reorganizarea normală a sistemului social Această doctrină avea să devină sursa unei noi autorităţi de nezdruncinat, prima autoritate spirituală, căreia urma să i se încredinţeze direcţia generală a vieţii spirituale şi culturale a omenirii Acest Biblioteca "Runivers" O CONȚINUT ȘI ÎNsemnificația acestuia ÎN ȘTIINȚELE ISTORICE(r) Pozitiviștii urmau să fie investiți cu putere, adică etc , lucruri care au trecut prin toate științele în ordinea ierarhiei lor și și-au asimilat, printr-o astfel de pregătire prealabilă, cele mai înalte DIN EI - C&isAQlilû v După ce am familiarizat cu critica negativă a lui Comte la adresa societății contemporane și cu viziunea sa asupra semnificației pozitivismului ca mijloc de reînnoire mentală, morală și politică a acestei societăți, putem începe să studiem sociologia ei însăși Părerile și convingerile lui Comte expuse acum la fiecare pas luminează conținutul fizicii sale com- , al și determină spiritul în care și-a dezvoltat materialul științific Comte a grupat acest material în două diviziuni, pe baza unui principiu împrumutat de el, după cum am menționat deja, de la fiziologul Blaineville, care a aplicat biologiei diferența dintre statică și dinamică stabilită în mecanică În urma lui, Comte a început să distingă două diviziuni în biologie - biologică, statică sau anatomie, care studiază structura corpului unei ființe vii sau organizarea acesteia, făcându-l capabil de anumite funcții și acțiuni, iar pe de altă parte, dinamica, care

studiază în sine aceste funcţii sau j acţiuni în care se manifestă viaţa fiinţei Pornind de la acest principiu, Comte a deschis, de asemenea, două diviziuni în sociologie: statica sau studiul legilor care determină starea societății umane și dinamica, care studiază mișcarea în societatea umană, adică dezvoltarea progresivă sau evoluția societății În acest fel, dinamica intră în contact cu Comte cu unul dintre cele două principii de bază ale vieții politice, pe care sociologia trebuie să-l împace și să le explice - cu progresul; subiectul studiului staticii este ordinea socială, condițiile și legile ei Trebuie remarcat însă că ambele departamente ale sociologiei lui Comte, în special statică, sunt în * Biblioteca "Runivers" V I GERBE nu atât prin studierea legilor structurii și dezvoltării societății, cât prin predicarea ordinii și progresului, așa cum le înțelegea Comte Aceste două departamente de sociologie sunt dezvoltate extern de Comte foarte inegal Apoi, întrucât dinamica ocupă două volume vaste, al cincilea și al șaselea, un mic capitol pe pagini este dedicat staticii Această cantitate relativ mică corespunde tratamentului de suprafață al obiectului Conform definiției lui Comte, statica trebuie să fie o anatomie socială, adică studiul interacțiunii elementelor și forțelor sociale - des actions et réactions mutuelles - interacțiunea morală și a legilor, și toate acestea în legătură cu Faza corespunzătoare în dezvoltare a omenirii Dar, în schimb, statica lui Comte este, în cea mai mare parte, doar o polemică împotriva teoriilor secolului al XVIII-lea despre originea societății și o apărare a principiilor autorității și ordinii împotriva tendințelor distructive contemporane ale lui Comte După conținutul ei, statica lui Comte este împărțită în j trei părți, luând în considerare mai întâi elementele societății - mintea și familia, iar apoi chiar infracțiunea Dintre acești trei Factori ai vieții sociale, subiectul acordă cea mai mică importanță individului Potrivit acesteia, problema esențială a rolului și semnificației individului în viața societății și în istoria lui Comte nu a fost deloc dezvoltată Convins până la doctrinarism un admirator al principiilor autorității și puterii spirituale, Comte a fost ostil tuturor manifestărilor principiului individualist, oriunde le-a întâlnit - în țesuturile organismelor sub formă de celule, în societate sub formă de un individ, în istorie sub formă de personalitate În această dispoziție, nu a avut ocazia să intre în cercetări științifice pe acest subiect Discuțiile sale despre individ în statica lui prezintă interes doar din punct de vedere polemic Argumentând împotriva teoriei secolului al XVIII-lea, care considera Biblioteca "Runivers" O KONT ŞI ÎNsemnificaţia acestuia ÎN ŞTIINŢA ISTORICĂ proces de către o colecție de indivizi și explicându-și originea printr-o unire voluntară a indivizilor, Comte vede în societate o uniune a familiilor Teoria "contractului social" a lui Rousseau și alte teorii, încercând să explice legătura oamenilor în societate, Comte o elimină arătând spre "obiectivitate", adică tendința înnăscută a unei persoane de a trăi cu ceilalți, dovedită, după Comte, de cercetările frenologice ale lui Gall În mod similar, în definiția individului însuși, Comte nu este de acord cu raționaliștii secolului al XVIII-lea, care au pornit în teoriile lor sociale de la individ ca ființă rațională, în timp ce Comte vede la începutul istoriei nu "ființa rațională" a raţionalişti, ci "tipul biologic" Dar apoi părăsește punctul de vedere biologic asupra omului și, urmând calea raționaliștilor, urmărește doar evoluția rațiunii în istorie Paginile de statică dedicate familiei sunt nu atât un studiu sociologic, cât o predică publică pe tema semnificației și sfințeniei principiului familiei Așa cum în sens abstract conceptul de familie

este o legătură necesară între conceptele de individ și societate, tot așa, potrivit lui Comte, în termeni practici, viața de familie ar trebui să fie o pregătire inevitabilă pentru viața socială Doar în familie iubitul depășește limitele personalității sale și învață să trăiască în ceilalți Potrivit lui Comte, numai pozitivismul este capabil să evalueze corect semnificația extrem de morală și culturală a vieții de familie și să o reorganizeze pe principii adevărate și solide În această privință, Comte, desigur, s-a înșelat în nefamiliaritatea cu alte sisteme filozofice, dar trebuie să i se acorde dreptate că el a definit perfect sensul familiei, iar scuzele elocvente și sincere ale lui Comte pentru căsătorie sunt cu atât mai semnificative cu cât provine de la o persoană căreia Biblioteca "Runivers" V I G E R E în viața personală nu a reușit să rămână fidel principiului său Această apologie pentru căsătorie este însoțită la Comte de o polemică aprinsă împotriva "sofiştilor îndrăzneţi care alimentează vechile iluzii" Comte speră că această controversă va distruge imediat și irevocabil toate declamațiile sofistice inspirate de ignoranță sau depravare, al căror rezultat practic ar fi, sub pretextul perfecționării, reducerea omului la o treaptă inferioară a ființei Analizând viața de familie din punctul de vedere al pozitivismului, Comte își vede principala caracteristică J în subordonarea sexelor și vârstei: subordonarea soției față de soț determină apariția familiei, subordonarea copiilor față de tată - familia este susținută Fiind astfel un susținător ardent al principiului roman al subordonării soției față de soțul ei, Comte îl derivă dintr-o bază mai generală, pe care o vede în subordonarea firească și imuabilă a unei femei în raport cu un bărbat Pozitivismul, după ce a eliminat fostul motiv religios al acestei subordonări, care, potrivit lui Comte, în prezent, nu poate decât să zdruncine (sohrgo-mettre) acest principiu, trebuie să-l pună pe un fundament de nezdruncinat Comte vede acest fundament de nezdruncinat în biologia pozitivă, care, mai ales datorită importantei teorii a lui Gall, începe să risipească științific (justiția corectă) declamațiile revoluționare himerice despre presupusa egalitate dintre femei și bărbați Cercetările anatomice și observația fiziologică, în opinia lui Comte, au dovedit irefutabil în analiza sexelor și vârstelor că sexul feminin este ceva asemănător cu o stare puerilă permanentă a tipului biologic al unei persoane Completând aceste date biologice, sociologia trebuie să dovedească deplina incompatibilitate a vieții sociale cu egalitatea himerică a sexelor, evidențiind fiecăruia dintre ele rdedia, Funcții constante pentru realizarea unui scop comun în diverse moduri Dar, pe de altă parte, Comte admite indiscutabilul Biblioteca "Runivers" O KONT ŞI ÎNsemnificaţia acestuia ÎN ŞTIINŢA ISTORICĂ Superioritatea sexului feminin asupra bărbatului constă în capacitatea mai mare a femeii de a dezvolta simpatie și publicitate - o capacitate cu atât mai mare cu cât femeile cedează bărbaților în ceea ce privește minte și înțelegere Din aceasta Comte concluzionează că adevărata funcție a femeii este de a modifica constant direcția generală a vieții, stabilită de rațiunea rece, și de a-i modera influența (fonction moderatrice) Cea mai importantă secțiune din statica lui Comte este reprezentată de '; lyayat doctrina sa despre societate Aici el este un inovator și fondator al unei școli, care este foarte răspândită până în zilele noastre, care vede în societățile umane - nu doar în sens metaforic și nu numai prin analogie, ci în realitate - raționamentul lui Comte pe acest subiect este interesant în sensul că se poate urmări geneza particulară și, ca să folosim termenul preferat al lui Comte, spontane (spontané) a unei doctrine care, în ramificațiile sale, prezintă atât

de multă incongruență În doctrina lui Comte despre societate ca organism, toate tendințele și pasiunile principale ale lui Comte converg ca un punct central: spiritul de opoziție npo-w față de filosofi, care explicau societatea din contractul timpurilor-^ ființe inteligente, adorarea principiului autoritatea și unitatea cu isa, aversiunea față de particulele de libertate, influența biologiei și dorința nu numai de a subordona lumea umană unor legi ferme, ci și de a o conecta cu lumea regatelor vegetale și animale într-un "un întreg omogen și continuu " Pentru a explica conceptul de societate, Comte ia ca punct de plecare în locul unui "contract social" ideea de organism pe care a găsit-o în biologia sa imatură Îmbunătățirea treptată a organismului animal constă, după Comte, mai mult și mai mult mai diferiți unul de celălalt și, în ciuda acestui fapt, mereu solidari unul cu celălalt Biblioteca "Runivers" V I GERBE ele, astfel încât în organism unitatea scopului se îmbină din ce în ce mai mult cu diversitatea mijloacelor Aceasta este tocmai esența organismului social și, întrucât într-un organism social această proprietate generală predomină și mai puternic decât într-un organism animal, acesta este un motiv pentru care Comte recunoaște societatea ca un organism mai perfect decât organismele naturale sau animale Astfel, cooperarea elementelor care alcătuiesc societatea, i e indivizii și familiile, precum și diviziunea din ce în ce mai mare a muncii între ele, devin pentru Comte principala trăsătură caracteristică a societății Această reconciliere neschimbată a celor două principii, diviziunea muncii și cooperarea, devine din ce în ce mai frapantă pe măsură ce societatea se extinde și devine mai complexă Având în vedere acest lucru, principala legătură a societății în Comte este cooperarea, spre deosebire de familie, bazată pe iubire Deși principiul cooperativ se manifestă într-o oarecare măsură și în familie, aici are o importanță secundară; legătura domestică, bazată în principal pe afecțiune și recunoștință, este menită să satisfacă direct instinctele simpatice ale naturii umane, în afară de orice gând de cooperare și orice scop Societatea, pe de altă parte, este fenomenul invers; conștiința cooperării și a interesului reciproc devine predominantă la el, iar instinctul iubirii, deși continuă în mod necesar, nu poate servi ca principală legătură Deci, exclusiv în viața domestică, o persoană ar trebui în principal "să caute satisfacția în manifestarea deplină și liberă a afecțiunilor sale (afecțiunea), căci, explică Comte, concentrarea este necesară și pentru sentimente, ca și generalizarea (generalizarea) pentru gânduri Până și cei mai eminenți oameni, adaugă el, care reușesc cu adevărată energie să-și direcționeze curentul simpatiilor către întreaga rasă umană sau societate, au fost aproape întotdeauna obligați să facă acest lucru Biblioteca "Runivers" O CONŢINUTUL ŞI SEMNIFICIA SA ÎN ŞTIINŢA ISTORICĂ spre dezamăgirea morală a unei vieţi de familie eşuate care nu şi-a îndeplinit scopul din lipsa condiţiilor necesare Din aceeași idee a societății ca organism bazat pe un principiu de cooperare și o diviziune a muncii din ce în ce mai dezvoltată, Comte încearcă să derive conceptul de guvernare Cu cât diviziunea și specializarea muncii se dezvoltă mai mult, cu atât elementele societății se înstrăinează unele de altele și își pierd ideea unui scop comun Aceasta este ceea ce guvernul este chemat să facă Prin urmare, scopul social al guvernului, potrivit lui Comte, este în principal de a reține suficient și, dacă este posibil, de a preveni dispoziția fatală la dezbinarea ideilor, sentimentelor și intereselor, i e rezultatul inevitabil al însuși principiul dezvoltării umane, care, dacă și-ar urma cursul natural nestingherit, ar opri în mod inevitabil progresul social în toate

privințele majore Comte vede într-o astfel de concepție a guvernării baza cea mai pozitivă și rezonabilă pentru o teorie abstractă a guvernării în cea mai nobilă și mai extinsă înțelegere științifică a ei, definind-o ca o reacție generală necesară a întregului peste părți, mai întâi instinctivă (spontanée), și apoi conștient și ordonat (régularisée } Dar de unde a venit această reacție a întregului împotriva părților și pe ce se bazează Comte autoritatea guvernării în societate? Conform teoriei pozitivismului, această autoritate se bazează pe voluntariat Legea principală a acestei subordonări voluntare este că diferitele categorii de activitate privată ca z mi^ele^ir^sunt subordonate celei mai^generale, adică guvernamentale Pe lângă această presupusă dispoziție din partea fiecărei uniuni cooperatiste față de subordonarea ierarhică față de cea mai comună uniune, Comte urmărește Biblioteca Runiverse V I G E R E explicații ale stării și ale predispozițiilor individului, minții: pe de o parte, în dorința de putere inerentă fiecărei persoane care are un fel de avantaj spiritual sau moral, pe de altă parte, în presupusa predispoziție a oamenilor la închină-te înaintea avantajului spiritual Deci, puterea de stat nu primește de la Comte nicio bază legală sau chiar morală, iar autoritatea guvernului este derivată în esență doar din supunerea voluntară Astfel, întrebarea de unde a venit dominația întregului asupra părților, reprezentate de stat, îi rămâne lui Comte necazul răspunsului, întrucât vedem părți peste tot și nicăieri nu vedem întregul Oricât de slabă în conținut ar fi statica lui Comte, este foarte instructivă și esențială pentru înțelegerea dinamicii sale, adică filozofia istoriei În două privințe particulare, dinamica lui Comte este predeterminată de ^er(\ rhati^oy - G în raport cu persoana umană și în raport cu statul Ambele elemente cele mai importante ale oricărei filosofii a istoriei dispar din istorie la Comte, gratie considerentelor indicate in statica Desi, aparent, in istorie fenomenul cel mai concret si cel mai firesc obiect de observatie este o persoana individuala, Comte afirma contrariul in raport, de fapt, nimic altceva - ca o abstractizare pură; doar umanitatea este reală, mai ales în ordinea mentală și morală Statica lui Comte ne explică atunci de ce statului i se acordă un rol atât de minor în dinamica sa Teza că autoritatea guvernului sau a statului se bazează pe cooperarea voluntară este în totală contradicție cu istoria, iar o filozofie care operează cu o asemenea concepție a statului și pune statul la egalitate cu întreprinderile industriale, abandonând orice idee de lege, nu putea, Biblioteca "Runivers" O KONT ŞI ÎNsemnificaţia acestuia ÎN ŞTIINŢA ISTORICĂ desigur, pentru a acorda statelor locul lor cuvenit în istorie Astfel, din prezentarea de mai sus, ne apar în fața noastră contururile principale ale dinamicii lui Comte ^^-'^ sau filosofia istoriei Vom avea în fața noastră istoria omenirii - fără legătură cu natura înconjurătoare, fără oameni, fără state și națiuni, fără idealuri religioase și estetice, dar ferm unite împreună în virtutea legii "evoluției mentale" cunoscută nouă și transformată pentru a predica o nouă doctrină și adică o nouă putere infailibilă V Guerrier (Urmeaza finalul) Biblioteca "Runivers" Idealul mesianic al evreilor în relația sa cu doctrina Logosului Predicarea lui Hristos este "Evanghelia Împărăției", vestea bună a împlinirii promisiunilor și profețiilor Vechiului Testament; această Evanghelie anunță venirea "anului favorabil al Domnului", mântuirea, eliberarea credincioșii, venirea Domnului, descoperirile noi și desăvârșite ale lui Dumnezeu în spirit și putere Împărăția lui Dumnezeu - Împărăția adevărului și a bunătății, a adevărului și a bunătății - este scopul ultim al lui

Dumnezeu în istorie, țelul ultim al lumii, care conține întregul sens al procesului lumii, fundamentul său rațional Această împărăție, pe care profeții au prezis-o ca fiind o necesitate divină, s-a apropiat* și vine cu adevărat într-o nouă revelație "Dumnezeu, care de multe ori și în felurite feluri a vorbit din vechime părinților în prooroci, în aceste zile de pe urmă ne-a vorbit în Fiul, pe care L-a pus moștenitor al tuturor" (Evr I, I) - așa a fost legată revelația Vechiului Testament de revelația Noului Testament în unitatea cuvântului lui Dumnezeu în prezentarea bisericii apostolice Dumnezeu, care din vechime a vorbit prin profeți, se exprimă în Fiul - adevărata Sa imagine spirituală În acest Fiu, în această revelație perfectă, intimă a inimii Tatălui, Cuvântul lui Dumnezeu se împlinește, se face om, se face trup: nu mai este o poruncă sau o promisiune exterioară, nu o lege sau o profeție, ci o împlinire deplină, o întruparea deplină a Cuvântului lui Dumnezeu, Biblioteca "Runivers" IDEALUL MESIANIC AL EVREILOR vizibil și tangibil, viu O astfel de revelație și realizare a Divinului în lume este scopul final pentru care lumea a fost creată; acest adevărat scop al lumii este "logosul" ei - sensul și baza sa rațională "Fiul lui Dumnezeu" este adPha și omega, primul și ultimul, Logosul pentru eleni și revelația finală a lui Dumnezeu, Mesia pentru evreii Cum s-a dezvoltat o astfel de noțiune? Cum a fost unit idealul mesianic al Împărăției lui Dumnezeu cu ideea Logosului pre-etern în persoana lui Isus Hristos? Predicarea lui Hristos se alătură așteptării din Vechiul Testament a Împărăției lui Dumnezeu și vestește venirea ei De aceea, trebuie în primul rând să lămurim pentru noi înșine, cel puțin în termenii cei mai generali, ideile Vechiului Testament despre această împărăție, întrucât ele s-au reflectat și în învățătura Noului Testament Credințele și ideile mesianice se schimbă, cresc și se dezvoltă pe parcursul istoriei evreilor și împreună cu conștiința lor religioasă Dumnezeu le-a vorbit părinţilor "de multe ori şi în multe feluri" În mod firesc, noțiunea de "împărăție" lui Dumnezeu nu a putut lua contur înainte de întemeierea împărăției naționale evreiești; și nu a putut să nu se schimbe după căderea regatelor lui Israel și Iuda, în epoca captivității și după captivitate, în epoca luptei marilor monarhii pentru dominația lumii și cu declin național complet Mesianismul evreilor din Vechiul Testament a fost doar dogma cel mai puțin fixată și strict definită Începând din vremea Macabeilor (Cartea lui Daniel), ea capătă o colorare apocaliptică și dă naștere unei întregi literaturi apocrife, care crește cu repeziciune sub jugul stăpânirii străine, mângâindu-i pe fiii lui Israel cu imagini ale gloriei viitoare Odată cu aceasta, ideile despre Mesia devin subiectul dezvoltării teologice din partea cărturarilor, iar în literatura talmudică găsim o întreagă doctrină dezvoltată despre Mesia, în care tradițiile antice sunt combinate cu acreții ulterioare, post-creștine În fiecare Biblioteca "Runivers" KN S TRUBETSKOY În unele cazuri, deja în rândul contemporanilor lui Hristos există o concepție foarte definită și stabilită despre Mesia așteptat, o concepție care servește adesea ca o armă împotriva adversarilor lui Hristos și ca un prilej de ispite pentru ucenicii Săi Acest mesianism de mai târziu, dezvoltat încă de pe vremea macabeilor, diferă considerabil de mesianismul Vechiului Testament, căruia i se alătură Predicarea împărăției din Noul Testament "scoate din vistieria ei vechiul și cel nou" În multe privințe, ea întruchipează reforma mesianismului contemporan Ca orice reformă adevărată, nu este o simplă distrugere a vechiului, ci "împlinirea" ei Într-un anumit sens, este o întoarcere la izvorul religios al legii - la acea Conștiință a lui Dumnezeu care a fost

credința părinților și a profeților și care s-a pierdut în ortodoxia de moarte a cărturarilor și a învățătorilor legii; și, în același timp, această reformă este o reînnoire, deoarece Hristos nu se limitează la o întoarcere la profeți sau la o slujire profetică, ci în plinătatea conștiinței sale de Dumnezeu se recunoaște pe sine ca adevăratul Fiu al lui Dumnezeu, în care Împărăția lui Dumnezeu nu este doar prevăzută și nu doar pusă ca o promisiune sau o poruncă, ci este împlinită, realizată, vine cu adevărat în adevărul și puterea ei eu d Aspirațiile mesianice ale evreilor sunt strâns legate de ideea lor despre Împărăția lui Dumnezeu La început, această împărăție nu diferă de regatul național: poporul lui Dumnezeu a format împărăția lui Dumnezeu, împărăția lui Iahve, iar regele său este "Mesia", adică, uns (în greacă - Hristos) al lui Dumnezeu, așezat pe tronul poporului ales În măsura în care el este un reprezentant al puterii divine, iar persoana lui este sacră și inviolabilă Prin el, neprihănirea și puterea lui Dumnezeu - puterea și slava lui Israel - sunt realizate pe pământ; el este drept, "evlavios și puternic în rangul și rangul său, conform Biblioteca "Runivers" IDEALUL MESIANIC AL EVREILOR β la ungerea lui Și cu cât se arată mai mult inconsecvența regilor individuali cu această ungere - mai întâi în împărțirea regatelor și apoi în căderea lor, cu atât sensul mai ideal capătă imaginea "adevăratului" Mesia, eliberatorul poporului, împăratul adevărului și al păcii, care așteaptă pe toți cei robi și asupriți, pe toți plângând și jignit, pe văduve și pe orfani, asupriți de cei puternici, credincioși, care lânceau sub jugul neamurilor Unsul lui Dumnezeu, moștenitorul lui David, este alesul lui Dumnezeu, născut în demnitatea sa în ziua urcării sale pe tron și așezat la dreapta lui Dumnezeu: el însuși este Domnul, Elohim [Ps (,)] Aceasta din nou nu se referă la față, ci la rang sau ungere Dacă înainte de căderea Ierusalimului viitorul fiu al lui David trebuia să întemeieze numai împărăția lui Iuda pe muntele sfânt al Domnului (Isaia IX, și urm și XI, -) *), atunci după căderea acestui regatului și încă mai mult după restaurarea Ierusalimului, care nu corespundea atât de mult cu aspirațiile religioase și politice ale evreilor, ideea împărăției viitoare capătă un caracter mai universal și devine apocaliptic Împărăția lui Dumnezeu devine o împărăție cerească și se opune monarhiilor pământești; trebuie să vină pe pământ, iar venirea ei este însoțită de o schimbare miraculoasă a întregii naturi pământești Dar Unsul lui Dumnezeu, care apare în viziunile apocalipticului de mai târziu ca o ființă veșnică, rămâne încă regele evreilor El va "judeca" cele seminții ale lui Israel, adică guvernează-i, deși cu ei va judeca toate neamurile Prin el va veni împărăția dreptății, împărăția lui Dumnezeu *) Adevărat, unii critici, precum Stade (Gesch d V Isr II, f) Hakmann (Zukunftserwartung d lesala , -), Cheyne (Introd la cartea lui Isaia), Marti (Gesch der isr Religion ,) recunosc originea ulterioară a acestor profeții; dar, după justa remarcă a lui Cornili'# (Einleitungen d A T , , bel), tocmai aceste locuri diferă în mod caracteristic de profeţiile de mai târziu despre Mesia, iar întreaga dezvoltare a mesianismului evreiesc devine de neînţeles dacă nu-i vede începutul înainte de captivitate Autenticitatea locurilor indicate este recunoscută și de Sniend (Lehrb d Alttest Biblioteca "Runivers" KN S TRUBETSKOY Israel, dar în această împărăție alte națiuni îl vor cunoaște pe adevăratul Dumnezeu Oricum ar fi, interesul religios nu se concentrează pe personalitatea umană a acestui viitor rege, ci pe ungerea lui, pe Dumnezeirea sa și pe împărăția lui Dumnezeu care vine prin el Ca om, el este reprezentantul poporului, care este sfințit în ungerea lui; ca un uns, el este un reprezentant al lui Dumnezeu, "ca un

înger al lui Dumnezeu" (Malak' Yahweh, Ts XIV, -) Într-o serie întreagă de monumente - mulți psalmi, scrieri profetice și chiar apocalipse ulterioare (de exemplu, Assumptio Moysi etc), nu găsim nicio indicație a regelui mesianic, cu o idee extrem de vie a viitoarei teribile "ziua Domnului", a iminenței formării lui Israel și a punerii în aplicare a sperantelor sale; Dumnezeu Însuși va judeca neamurile și va nimici pe vrăjmașii săi: Dumnezeu Însuși va domni în Israel În alte monumente, care vorbesc despre împărăția viitoare, imaginea regelui mesianic este inseparabil legată de ideea de popor al lui Dumnezeu, care este, parcă, personificat în el (Dan VII,): dacă Israel este slujitorul credincios al Domnului, profetul Său, atunci el este unsul Său, de care este atârnată împărăția lui David *) În orice caz, este extrem de important pentru noi să remarcăm, în primul rând, că ideea lui Mesia este indisolubil legată de ideea împărăției lui Dumnezeu și a poporului lui Dumnezeu și, în al doilea rând, că latura divină a regele mesianic, "ungerea" lui cu Duhul lui Dumnezeu (Isa XI), nu putea fi supus niciunei îndoieli: aceasta este divinitatea lui Mesia ■ Însuși Isus Hristos le-a arătat adversarilor Săi Religisgesch , urm), Wellhausen (Israel, u Jüd Gesch ,) și Robertson Smith (The Prophets of Israel, urm) Cf de asemenea Dillmann, D Proph lesaia si Mangold, lesaia u seine Zeii, ,) *) Ps , ; , i ; ,io; , ; ; , este; , io, Habacuc III, , Smend și Wellhausen ( ) indică faptul că deja Clement din Alexandria a atras atenția asupra acestei trăsături în interpretarea sa a Ps , io: "Doamne, mântuiește pe împărat" ί εηαγ-ι ζaί επαζουσον ημών   (Mt ,) Ambele trăsături sunt de cea mai importantă importanță pentru tot mesianismul ulterior "Duhul Domnului" locuiește asupra "Unsului"; El este instrumentul voinței divine, împlinitorul lucrării lui Dumnezeu pe pământ, iar cu slujirea împărătească a adevăratului fiu al lui David se îmbină slujirea profetică și cea preoțească ~ Strict vorbind, mesianismul în sensul strict al cuvântului, ca o anumită așteptare a eliberatorului lui Israel, Unsul divin din casa lui David, apare doar atunci când este nevoie de eliberare națională - în epoca dezintegrarii și distrugerii a "casei lui David" Cât timp împărăția era întreagă și independentă și cât timp un rege viu stătea în fruntea ei, poporul vedea în el pe unsul lui Dumnezeu și se încredea în caii și carele lui Profeții nu au predicat slava, ci distrugerea acelei împărății În captivitatea babiloniană însăși și după aceasta, credințele mesianice în sens strict nu se dezvoltă imediat și nu devin imediat proprietate comună Mulți au văzut în foștii regi principalii vinovați ai nenorocirilor poporului și chiar în temelia puterii regale au văzut uzurparea drepturilor regale ale lui Iahve - căderea poporului de unicul său Rege adevărat (I Ts VSh) Dar, pe de altă parte, în conținutul său religios, mesianismul era infinit mai larg decât idealul împărăției pământești a "fiului lui David": mesianismul politic, care a primit ulterior o dezvoltare unilaterală, a putut să hrănească cu ușurință pasiunile naționale și să conducă nu numai la ruinarea finală a "casei lui Iacov", ci și la întunecarea idealului religios Adevăratul mesianism religios al lui Israel a constat în idealul împărăției lui Dumnezeu, întemeiat pe pământ prin poporul ales și preîntrupat în unirea Dumnezeului celui viu cu acest popor Într-o astfel de unire, Dumnezeu se descoperă lui Israel, li se comunică; Israelul însuși este "uns" de Dumnezeu în împărăție, iar Duhul lui Dumnezeu îl cinstește, îl instruiește în căile sale, îl învață cunoașterea lui Dumnezeu și îl conduce la cele mai înalte întrebări ale filosofiei, carte - θ   ţea gâtului Acesta este un ideal

pur religios, pătrunzând în întreaga credință a Israelului: în momentele de cea mai mare inspirație național-religioasă, Israelul îl găsește în credința sa și se străduiește să-l pună în practică; în strămoșii săi, în eroii și conducătorii săi, în regii și profeții săi, în marele său preot - el vede "ungerea" de sus, întruchiparea sau garanția unirii sale cu Dumnezeu, de la care așteaptă plinătatea binecuvântărilor În acest sens, se poate spune că întreaga Sfântă Scriptură este pătrunsă de credință mesianică Întreaga istorie a lui Israel este descrisă în ea ca istoria unirii lui Dumnezeu cu strămoșii și poporul evreu Metoda antică de interpretare a textelor sacre individuale ale Vechiului Testament în sensul predicțiilor și tipurilor mesianice este artificială și incorectă pentru noi, nu pentru că Vechiul Testament nu a fost pătruns de credință în împărăția lui Dumnezeu, ci tocmai pentru că este pătruns de totul, în întregime, nu în texte individuale Smulgându-le arbitrar din întreg și punând în ele sensul care li se potrivește prin tot felul de trucuri și întinderi de interpretare rabinică sau alexandrină, exegeza medievală a contribuit mai ales la întunecarea sensului și aprecierii false a Vechiului Testament; iar această apreciere falsă și prejudecățile legate de ea împiedică adesea pentru mulți o înțelegere istorică și morală corectă a marii cărți Pentru a înțelege sensul mesianic al Vechiului Testament și relația sa cu creștinismul - mesianismul Noului Testament care a apărut din el - este necesar să luăm în considerare istoria religioasă a Israelului ca întreg ȘI Există concepte religioase de bază care se găsesc în majoritatea religiilor: astfel sunt conceptele de zeitate, viața de apoi, răscumpărare, sacrificiu etc , deși, desigur, totul depinde de conținutul care este încorporat în aceste Forme generale Conceptul de unire a lui Dumnezeu cu oamenii, cu poporul sau cu statul Biblioteca "Runivers" IDEALUL MESIANIC AL EVREILOR darul celor care i se închină este o întâmplare obișnuită în stările teocratice ale antichității Sistemul social, legea și morala sunt stabilite pe o bază religioasă, iar toate funcțiile vieții statului sunt sfințite de religie Zeii naționali sunt părinții și regii popoarelor lor, stăpânii pământului lor, turmele lor, proprietățile lor, orașele și satele lor Ei sunt legați de poporul lor prin alianțe exclusive, susținute de sacrificii și cult; luptă pentru supușii lor împotriva altor zei și popoare, îi ajută pe ai lor, deși îi pedepsesc pentru infidelitate și crime Slava și victoria, puterea și puterea prinților sunt puterea și slava zeilor lor, iar înfrângerile și calamitățile popoarelor sunt pedeapsa cerească Regii din teocrațiile antice sunt unșii zeilor, reprezentanții lor, fiii lor În locuri, ca în Egipt, ei s-au închinat la propria lor imagine San ih era sacru peste tot Ca o întruchipare vizibilă a acelei forțe spirituale, morale, care leagă poporul într-un întreg solidar, regele aparține ordinii divine, reprezintă zeii înaintea poporului său; și împreună reprezintă poporul în unitatea lor în fața zeilor lor El este atât o persoană sacră, cât și un preot La regi este personificată unirea zeilor cu regate și popoare; ei sunt fiii cerului, fiii soarelui, fiii zeilor prin excelență La semiți, cu religiozitatea lor intensă, cu tendința lor către monolatrie, unirea lui Dumnezeu cu societatea umană a fost înțeleasă într-un mod deosebit de apropiat, iar religia a devenit Forma conștiinței de sine naționale Clanul sau clanul semitic antic s-a recunoscut ca un singur întreg fizic și moral, un singur corp: unitatea de sânge, în care vedeau baza fizică a vieții, a unit rude între ele, iar această unitate de sânge corespundea unității de sânge spiritul, unitatea zeilor cu care oamenii s-au unit prin jertfă și prin masa sacrificială, euharistică Toată

lumea s-a simțit ca d * Biblioteca "Runivers" KN S TRUBETSKOY un membru al unui organism superior căruia i-a aparținut printr-o familie, clan, clan sau trib; și toate aceste uniuni, care făceau parte dintr-un singur sistem social, erau, parcă, unități naturale, subordonate și interconectate și erau personificate ca ființe reale și purtau propriile nume: Moab, Amon, Edom sau Israel, Iuda, Efraim , Nume proprii de esență Gad Conștiința colectivă din aceste triburi și triburi este atât de intensă încât capătă o formă personală Fiecare membru al oricăruia dintre aceste organisme sociale, prin însăși nașterea sa, este plasat în anumite relații de rudenie cu toți ceilalți membri și prin această poziție a omului în sistemul natural sunt determinate toate drepturile sale El este conștient de sine numai în acest sistem și numai în el este pe deplin conștient de sine, găsind în el împlinirea vieții sale individuale: ea conține întregul căruia îi aparține, el însuși și tot ceea ce îi aparține îi aparține și ceea ce prin el se referă și la întregul său - familia lui, slujitorii lui, însuși vitele și bunurile sale Însuși zeii familiei sale, ¡■ clanul și tribul, aparțin aceluiași întreg Și, prin urmare, doar în acest sistem o persoană își găsește religia, conștiința acelei cele mai înalte realități spirituale, care este cu el într-o uniune firească prin clanul și tribul său: o unire adevărată este o uniune de sânge, solidaritate tribală Între o comunitate laică și o comunitate religioasă, desigur, nu există și nu poate fi o diferență În Israel însuși, o astfel de diferență se conturează doar sub dominația străină, după căderea regatului național Dar și mai târziu, se păstrează trăsăturile vechiului sistem, unde biserica este poporul lui Dumnezeu și oamenii sunt biserica naturală, o uniune sacră și de sânge împreună Cultul este în primul rând o cauză comună, prima dintre funcțiile societății organizate; o relație individuală cu Yahweh, Dumnezeul lui Israel, este de neconceput în afara relației sociale, Biblioteca "Runivers" IDEALUL MESIANIC AL EVREILOR însăşi solidaritatea membrilor unei societăţi naturale date Păcatul unuia poate aduce pedeapsă tuturor dacă nu este curățat, nu este răscumpărat sau nu este iertat, dimpotrivă, un sacrificiu sau meritul unuia înaintea lui Dumnezeu poate avea o semnificație generală, la nivel național Dumnezeu este capul sistemului social, capul invizibil al unui clan sau trib, conducătorul său, judecătorul său, tatăl său Și acolo unde popoarele sunt formate din unirea clanurilor, zeii rămân prinții și părinții lor; dacă Israel este fiul lui Iehova, atunci străinii sunt "fiii" și "fiicele" altor dumnezei, așa cum, de exemplu, Moab este fiul lui Chemoș În fața zeilor, popoarele, precum Edom sau Assur, sunt conștiente de unitatea lor, ființa lor, un suflet; ei își identifică lucrarea cu lucrarea lui Dumnezeu și văd semne în evenimentele vieții naționale, în recolte abundente sau scăderi de recolte, epidemii, invazii de dușmani, victorii și înfrângeri Politeismul nu era forma originală a cultului zeilor, căci, deși semiții recunoșteau existența multor zei și demoni, dar în fiecare clan și trib cultul se concentra în mod natural asupra câtiva dintre ei, uneori asupra a doi: un zeu și un zeiţă Statul, ca o uniune de clanuri și triburi, ar putea avea un panteon mai complex, în care zeul tribului conducător fie să se ridice deasupra altor zei, fie să fuzioneze cu aceștia În stat, Dumnezeu devine rege (zhlek'-Moloh), iar în legătură cu trecerea de la un stat nomad la un stat stabilit, el devine proprietarul, stăpânul pământului, stăpânul sau ¿gl'om-ul său și stăpânirea are anumite limite locale Zeița-mamă este identificată cu forțele productive ale pământului, iar unirea ei cu Dumnezeu sfințește și personifică unirea lui Dumnezeu cu pământul și poporul său Alte țări

și popoare sunt dominate de zei și stăpâni "extratereștri", iar deșertul fără apă cu animalele lui prădătoare, cu vârcolacii și fantomele sale rămâne în puterea demonilor, geniilor sau demonilor "părosi", precum Azazel sau Lilith *) Dumnezeu este zeul poporului său, regele lor, gospodarul lor, iar oamenii sunt oamenii zeului lor, casa și moștenirea lor, fiul și slujitorul lor Împărăția națională este împărăția lui Dumnezeu, adică regatul zeilor naționali, iar regii sunt fiii și acoliții zeilor III Astfel, printre semiți, zeul poporului este înțeles ca tatăl său, regele său, stăpânul pământului său, uneori chiar ca soțul comunității sale: în toate aceste reprezentări ideea de unire strânsă, intimă este exprimat Particularitatea lui Israel, spre deosebire de alte popoare semitice, din toate popoarele în general, nu a constat în faptul că l-a onorat pe Dumnezeu ca tată, rege sau conducător și s-a considerat poporul său, ci pe care l-a onorat pe Dumnezeu Particularitatea lui Israel a constat în monoteismul său și în însăși esența lui Dumnezeu, care a fost revelat în mintea profeților săi ca unic Duh al adevărului, Creatorul cerului și al pământului, atotputernic și atotdrept Monoteismul în religia lui Iahve ar trebui recunoscut ca original Este caracteristic faptul că însuși cuvântul "zeiță" nu este în limba ebraică Adevărat, amintirea acelor vremuri îndepărtate s-a păstrat, când însăși credința lui Iahve nu domina încă printre fiii lui Israel (de exemplu, Isa H XXIV, I sau Ez XX, și urm , lit ; XXIII,) și chiar numele Lui nu a fost sfințit între ei (Ex III, și mai ales VI,) Dar chiar de la naștere din nașterea lui, de când Moise l-a adunat din triburile rude, Israel a cunoscut un alt Dumnezeu în afară de Iahve și L-a onorat ca Dumnezeul său și Dumnezeul părinților săi Adevărat, chiar și în vremurile istorice găsim în Israel urme ale credinței duble, adică rămășițe a credințelor păgâne păstrate în cultele private și familiale, împreună cu credința lui Moise: astfel sunt cultele familiei

*) Vezi Robertson Smith: The religion of the Semites (ed), una dintre cele mai bune monografii despre istoria religioasă fimov, cultele morților și alți elohim "căruia i-au slujit părinții dincolo de Eufrat și în Egipt Această credință dublă a fost învinsă abia foarte târziu, când religia lui Iahve, prin Tora (legea) ei, a subjugat nu numai viața publică, ci și cea privată a lui Israel; dar tot în -! Israelul ca întreg nu a avut niciodată altă religie decât închinarea lui Iahve "Eu sunt Dumnezeul tău, să nu fie alți dumnezei pentru tine în afară de Mine", aceasta este prima poruncă a Domnului, pe care Israel a împlinit-o Vechii elogili semitici (pl) s-au transformat în bene elohim, "fii" și slujitori, îngeri ai lui Dumnezeu, iar fostul lor nume colectiv a devenit numele unicului Dumnezeu Alături de unitatea lui Iahve, trăsătura distinctivă a credinței lui Israel este și ființa Sa spirituală, așa cum a fost revelată în mintea profeților În conformitate cu El, toate relațiile religioase ale Israelului cu Dumnezeu primesc în istoria sa un sens nou, un sens nou, unic și particular Nu ne putem opri asupra luării în considerare a acestui proces istoric complex prin care s-a dezvoltat conștiința religioasă a poporului evreu În orice caz, începutul de bază al acestui proces ne apare, fără îndoială, exact așa cum este descris în scrierile sacre ale evreilor: istoria lor religioasă este determinată de revelația Divinității prin profeți Oricare ar fi aprecierea noastră personală a acestei revelații, fie că vedem în ea o iluzie sau o manifestare reală a Divinului, trebuie să recunoaștem într-o astfel de revelație un fapt psihologic real: profeții au experimentat-o, au testat-o, oricine își

cunoaște scrierile va fi convins de asta oricât şi-ar explica el însuşi starea lor de spirit Profeții au fost conștienți de Dumnezeu, L-au auzit, L-au simțit, iar această conștiință divină neobișnuit de vie, concretă, intensă constituie trăsătura lor distinctivă, fără de care este imposibil de înțeles istoria religioasă a Israelului Dumnezeu nu a fost pentru ei un obiect de speculație; A fost subiectul experienţei religioase, ■ Biblioteca "Runivers" KN S TRUBETSKOY subiect al conștiinței directe Ei L-au văzut și L-au auzit, L-au simțit în ei înșiși duhul Său, cuvântul Său Pentru ei El era infinit mai real, mai puternic decât lumea și propriul lor suflet; impregnați cu El, ei în cuvânt și fapte L-au dezvăluit, L-au revelat, L-au arătat altora, convingându-i astfel pe alții de puterea și adevărul Lui, informând pe alții despre conștiința care i-a copleșit Cuvântul lui Dumnezeu s-a auzit în gura lor, "ca focul și ca ciocanul care sparge stâncile (Ier XVIII, Q); puterea acestui cuvânt nu a eșuat de-a lungul secolelor și se simte și acum Dar, un lucru minunat, această conștiință de Dumnezeu, această religiozitate profundă și intensă nu numai că nu a paralizat dezvoltarea personalității umane și a conștiinței personale umane, ci, dimpotrivă, au contribuit la această dezvoltare, care a avut loc în Israel mai devreme decât oriunde altundeva Dumnezeu, recunoscut în realitatea Sa copleșitoare, adevărul și puterea Sa, și omul, în personalitatea sa autoafirmatoare, constituie, parcă, cei doi poli ai vieții religioase Vechiului Testament Israel, luptându-se cu Dumnezeu și ieșind din această luptă șchiop, dar nu învins - aceasta este imaginea maiestuoasă D a istoriei iudaice (B XXXII, ,) În Israel, Dumnezeu a vorbit omului faţă în faţă; constiinta Zeitatea a devenit o viziune și, mai mult, o viziune într-o măsură atât de vie și reală, încât omul nu știa unde să scape de fața lui Dumnezeu, față în fața căreia "munții s-au topit" ca ceara și temeliile universul s-a cutremurat Profetul L-a văzut pe Dumnezeu în natură și în istorie Și omul s-a luptat și s-a întrecut cu acest Dumnezeu! Pentru o privire exterioară superficială, astfel de viziuni sunt iluzii și halucinații, iar lupta cu ele este o luptă cu o fantomă Dar cine citește cu atenție scrierile profeților, care își dă el însuși o explicație clară despre starea sufletească exprimată în ele cu atâta strălucire și putere, va simți plinătatea conștiinței potențate în care vorbește profetul și cel mai înalt grad de moralitate realitatea că O Biblioteca "Runivers" IDEALUL MESIANIC AL EVREILOR ce spune el Revelația pe care o experimentează nu este speculația misticismului contemplativ; viziunile care îi apar nu sunt vise de senzualitate inflamată Acestea sunt expresiile directe ale spiritului care îl copleșește, singurele expresii potrivite și adevărate Prin urmare, imaginile în care vorbește sunt atât de frumoase și împreună atât de reale Conștiința realității și conștiința de sine personală nu numai că nu este suprimată în profet de conștiința lui Dumnezeu, ci, dimpotrivă, este clarificată și potențată de aceasta, intensificată în strălucirea sa De aici realismul minunat al profeților, realismul psihologic și practic care lovește atât de mult cititorul din Vechiul Testament, mai ales în comparație cu cărțile sacre ale altor popoare Conștiința vie a solidarității tribale și apoi naționale, atât de caracteristică Israelului, își are accent pe religie Subiectul religiei este poporul lui Dumnezeu în ansamblu, iar odată cu cursul istoriei, legăturile sociale și religioase nu numai că nu slăbesc, ci sunt întărite, în primul rând, prin unificarea treptată a cultului cu distrugerea tuturor sanctuarelor locale și toate cultele private și, în al doilea rând, în al doilea rând, unificarea treptată a vieții religioase prin legea căreia îi este supusă În afara lui Israel

nu există o comuniune organizată cu Dumnezeu, iar lucrarea lui Dumnezeu pe pământ este lucrarea lui Israel Lui deci îi aparţine j revelaţia; și de aceea profetul în relația sa personală cu Dumnezeu este doar un intermediar între Dumnezeu și popor Aceasta este misiunea lui socială, de care este impregnat Este adevărat că conștiința de Dumnezeu a unui profet are un conținut și un sens supranațional: "Înainte de a te forma în pântece, Dumnezeu îi zice: Te-am cunoscut și înainte de a ieși din pântece, te-am sfințit, te-am pus prooroc al neamurilor " Iată, te-am pus astăzi peste neamuri și împărății ca să smulgi și să distrugi, să distrugi și să distrugi, să zidiți și să sădiți" (Ier I, și °) Biblioteca "Runivers" KN S TRUBETSKOY Profetul este conștient de misiunea sa universală, pentru că Dumnezeu însuși își pune cuvintele în gură; el este purtătorul cuvântului El vorbește în el Dar dacă acest cuvânt are o semnificație pentru "popor", atunci în primul rând se adresează poporului lui Dumnezeu, poporului profeților - așa cum a fost mai târziu și cu predica creștină timpurie, el nu își pierde solidaritatea morală cu oameni; uneori el, parcă, se identifică cu oamenii săi, nu se deosebește de ei Calamitatea oamenilor este durerea lui, iar în soarta lui personală, în ceea ce trăiește, se dezvăluie soarta oamenilor El vorbește din inima lui Israel și Israel se roagă cu gura și cu inima lui; el suferă pentru oameni sau oamenii din el suferă, plâng și se roagă Poporul este personificat de profet și în profet și împreună diferă de el, astfel încât pe alocuri nu este clar pentru cine și despre cine vorbește profetul - de la sine și pentru el însuși, sau de la toți și pentru toate Atât de strâns, strâns legată este conștiința de Dumnezeu a profetului cu conștiința solidarității sociale, naționale *) Această trăsătură îi desparte la infinit pe profeți de mistica individualistă, monahală, a Evului Mediu, cu detașarea sa de pământ, de umanitate și uneori de biserică Între timp, tocmai această trăsătură ne oferă cheia pentru a explica ideile de mai târziu ale Noului Testament despre răscumpărare și mijlocirea tuturor în persoana unuia Profetul luptă cu poporul său pentru Dumnezeu și asta *) Un fenomen asemănător se observă în psaltire, așa cum a subliniat Smend (R Smend: Das Ich in den Rzaishenv Zeitschr f alttest Wissensch conștiința solidarității lor "I') în psalmi este Israel credincios; în cele mai multe cazuri acest lucru reiese din conținutul psalmilor, din legătura lor internă, din însăși schimbarea de la singular la plural; în alte cazuri, în care psalmii individuali ar fi putut servi inițial ca expresie a unui sentiment personal, ei au intrat în psaltire pentru că acel sentiment însuși avea un sens general Vezi și Stade, Die messianische Hoffnung im Psaltern Zeitschrift f Teologie u Kirche, Biblioteca "Runivers" IDEALUL MESIANIC AL EVREILOR lupta se desfășoară în arena publică a predicării, denunțului, predării; dar în inima lui se luptă și cu Dumnezeu pentru poporul său: Dumnezeu prevalează și îl face să vorbească când nu vrea; un foc interior îi arde inima și nu o poate ține Dar chiar și acolo unde se predă complet lui Dumnezeu și își trădează poporul până la moarte, condamnare în conștiința păcatului său - impietate și nedreptate socială - acolo el coboară, ca Ieremia, în adâncul durerii umane, al durerii și al disperării, blestemând ziua și ora nașterii sale (Ier XX) Acolo unde profetul nu are un cuvânt de mângâiere, acolo își aduce bocetul În distrugerea casei lui Israel, în cădere; dintre toate speranțele sale pământești, Dumnezeu nu părăsește profetul, i se înfățișează în toată măreția Sa și prin el continuă să spună lui Israel: numai Dumnezeu rămâne mângâierea lui, fortăreața lui Dar nu este acesta începutul mântuirii și nu este aceasta întreaga convertire a lui Israel la adevăratul Dumnezeu, calea Providenței? În

Dumnezeu, singurul bine cel mai înalt al profetului și al lui Israel este împărăția lui, slava, puterea și puterea lui În Dumnezeu este viața Lui, viața celor drepți Prin această viață se înțelege nu nemurirea indivizilor și nu viața de apoi Caracterul social al religiei lui Iahve este cel mai bine caracterizat tocmai prin faptul că aspirațiile vieții de apoi nu au avut nicio semnificație pentru ea atât de mult timp: Dumnezeul strămoșilor nu este Dumnezeul morților, El este Dumnezeul celor vii Prin "viață" se înțelege plinătatea existenței personale și naționale Israelul credincios găsește această plinătate numai în Dumnezeu, în comuniune cu Dumnezeu, din care își trage puterea neclintită, mângâierea nu numai în viitor, ci și în prezent: "Se uită la faţa lui Dumnezeu şi se mulţumeşte cu chipul Său" (Ps XVII,) El crede și realizează că Dumnezeu îl conduce de mână și îl luminează cu sfatul și cuvântul Său În Dumnezeu totul este adevăr, putere și mântuire; în El se ascunde slava viitoare și viața reală, veșnică: Biblioteca "Runivers" KN S TRUBETSKOY bѣ? iar cu tine nu vreau nimic pe pământ Trupul meu și inima mea slăbesc: Dumnezeu este stânca inimii mele și partea mea pentru totdeauna Căci iată, cei ce se îndepărtează de Tine pier; Tu distrugi pe toți cei care se îndepărtează de Tine Și îmi este bine să mă apropii de Boiij" (Ps LXXII) Aceasta este întreaga esență a religiei și moralității lui Israel: binele ei constă în "apropierea de Dumnezeu", a fi plin de conștiința Lui, a fi saturat de imaginea Lui Aceasta este "viața" L-a luminat în "căile" sale, și rugăciunea întregului Israel este ca numele lui Dumnezeu să fie proslăvit, ca să vină Dumnezeu și să vină Împărăția lui Dumnezeu Împreună cu el va veni îndreptățirea lui Israel, îndreptățirea veșnică a credinței și speranței sale, pe care "drepții" și "înțelepții" o așteaptă deja în prezent în comuniune cu Dumnezeu, în conștiința apropierii Lui Psalmii și profeții sunt pătrunși de conștiința acestei apropieri Este dat Israelului credincios în cuvântul lor, în cuvântul lui Dumnezeu prin care trăiește Israel Insuflă în inimă "frica de [Dumnezeu"" și curaj, înțelepciune și smerenie, putere și speranță Nu ne putem opri suficient asupra acestei trăsături de bază a religiei Vechiului Testament În filosofia greacă ne-am ocupat de speculații despre Dumnezeu, despre spirit în relația sa cu materia, despre primele cauze ale lumii Am văzut cum doctrina filozofică a minții divine universale lua treptat contur, cum ea a fost descompusă și recompusă într-un mod pur speculativ La evrei, Dumnezeu este obiectul experienței, obiectul conștiinței, Ființa cu care spiritul omului este în comuniune și în care găsește plinătatea vieții Istoricul poate să nu creadă în acest Dumnezeu, dar recunoaște fără îndoială că numai acest Dumnezeu, acea putere spirituală cu care este plină credința lui Israel și cu care sufla cuvântul profeților săi, a mântuit și a păstrat pe Israel în mijlocul valurilor de istoria lumii, când toate fundamentele ei statale pământești s-au prăbușit național Biblioteca "Runivers" IDEALUL MESIANIC AL EVREILOR viața și când însăși limba i-a murit Forța spirituală care a dat naștere cuvântului profeților s-a îndreptățit înaintea lumii și a dat naștere religiei Cuvântului - creștinismul IV Credința lui Israel nu era o credință moartă; ea își caută îndreptățirea de la Dumnezeu în care crede și se arată prin faptele ei "Împărăția lui Dumnezeu" realizată este "justificarea" pe care ea o așteaptă și împreună cu cauza pe care o slujește Ideea acestei împărății este determinată de conștiința lui Dumnezeu a lui Israel și crește odată cu ea Nu s-a conturat imediat și nu s-a separat imediat de ideea împărăției pământești a lui Israel, păstrând până la capăt elementul său național, de care a renunțat doar în creștinism Adevărat,

religia lui Israel și naționalitatea sa au fost stabilite cu mult înainte de statutul său Acest lucru l-a ajutat să supraviețuiască regatului său Înainte de "împărăția lui Dumnezeu" era "poporul lui Dumnezeu" Când nu existau alți regi, Iahve era singurul rege și conducător peste Israel, iar Israel era poporul lui Iahve În acesta, Dumnezeu este garanția unitate națională, forță și forță, sursa disciplinei sale interioare și a extraordinarului său entuziasm național-religios, care i-a dat victorii Iahve "a scos pe Israel din Egipt" - adunându-i într-o singură națiune; Domnul "l-a condus și l-a hrănit în pustie", i-a împrăștiat pe amoriți înaintea lui și l-a dus în Canaan El l-a ajutat împotriva tuturor popoarelor care au luat armele împotriva lui în epoca judecătorilor El era Dumnezeul luptei, un războinic puternic, aruncând cal și călăreț în mare Ieșind la lupta sfântă, conducătorul a jertfit Domnului cetățile vrăjmașilor, regii lor, o parte din prada sau toată prada Domnul "trezește-te" într-un moment de pericolul, alături de entuziasmul eroilor săi și al poporului său Dar El a biruit nu numai dușmanii externi: în timp de pace El a creat judecata și adevărul în fața judecătorilor   și preoți, sfințind și întărind solidaritatea interioară a lui Israel El a fost izvorul acestei solidarități și, în această măsură, izvorul dreptului și al dreptului El a fost curajul soldaților și înțelepciunea judecătorilor lui Israel Când condiţiile vieţii naţionale cereau stabilirea puterii regale, când această putere a devenit necesară, El "unse" pe regele lui Israel prin profetul Său: puterea nu este şi era de conceput fără această sancțiune religioasă supremă Un astfel de sistem pare a fi un fel de teocrație directă, deoarece orice instituții teocratice speciale sunt absente și sunt redundante în această unitate a naționalului și a religiosului Țarul este Mesia, adică uns de Dumnezeu; dar nu toți regii sunt credincioși ungerii lor, nu toți corespund idealului religios pe care acesta îl conține Cei mai desăvârșiți dintre ei, profetul-rege David și înțeleptul constructor de templu Solomon, sunt sub acest ideal Dar ei o recunosc și în felul lor, într-o anumită măsură, o întruchipează în evlavia lor patriotică și în patriotismul lor evlavios După ele, lucrurile se schimbă, iar armonia naturală dintre evlavie și patriotism este distrusă împreună cu obiceiurile și relațiile patriarhale originale în condițiile noi și mai complicate ale vieții de stat a oamenilor Creșterea inegalității sociale și luptele politice care au apărut în rândul fiilor lui Israel, care s-au stabilit în țara Canaanului, precum și influența acelor popoare mai cultivate în rândul cărora s-au stabilit, au dus inevitabil la discordie spirituală Sanctuarele locale capătă o nouă semnificație politică, care este doar parțial paralizată de altarul popular central; și împreună duc parțial la o tulburare a conștiinței religioase, dând religiei un caracter local, păgân Conceptul de Baal începe să fie asociat cu conceptul de Dumnezeu - mai precis, evreii, printre alte popoare canaanite asemănătoare lor, încep să înțeleagă pe Iahve ca Baalul lor local, ca   ar avea stăpânul său divin, conform căruia cultul Său primește și o colorare păgână într-un număr de sanctuare locale (cultul înălțimilor, al pietrelor sacre, al copacilor, al vițeilor etc) Dar, aparent, aceste noi forme de închinare erau străine de Iahve, contrar esenței Sale, "urate" de El În cea mai bună parte a Israelului a trăit amintirea că Iehova era altceva și mai mare decât zeul Canaanului El a dat poporului Său țara unde i-a adus pe strămoșii săi ca străini; dar aceşti strămoşi nu sunt au fost fiii țării Canaanului, iar unirea Domnului cu poporul nu depinde de

condițiile locale Numai această împrejurare este de o importanță extremă pentru succesul predicării ulterioare a profeților cu monoteismul lor spiritual Și apoi o serie de mari răsturnări și războaie, distrugerea Samariei și căderea Ierusalimului, au confirmat și justificat această predică, arătând lui Israel toată nesemnificația cultelor naționale locale și toată diferența dintre Dumnezeul său și Baalul canaanit Predicarea profeților și reformele inspirate de ea l-au pregătit pe Israel pentru încercarea lui, iar activitatea lor în timpul captivității a pregătit ordinea ulterioară a societății evreiești IN În concepția evreiască despre Împărăția lui Dumnezeu, găsim o combinație deosebită a idealului național cu tendința universală, populară și politică cu revelația spirituală și morală a unicei Zeități La început, această unire este imediată: Israel este poporul lui Dumnezeu, iar împărăția lui este împărăția lui Iahve Apoi, prin chipul zeului național, strălucește chipul unicului Dumnezeu al cerului și al pământului (Is VI) Este clarificată în mintea profeților, revelată lor și în predicarea lor se opune tendințelor păgâne ale oamenilor; cel mai înalt ideal religios al Împărăției lui Dumnezeu, ca realizare absolută a adevărului și a bunătății, a bunătății și a dreptății, este revelat profeților lui Israel, care vorbesc Biblioteca "Runivers" KN S TRUBETSKOY sunt acuzatori ai poporului lor și luptă împotriva conducătorilor și "profeților mincinoși", orbiți de îngâmfarea națională și urmărind scopuri pur pământești, păgâne În patriotismul lor păgân, aceștia din urmă îl iau pe Iahve pentru Baalul lui Israel și înțeleg legătura Lui cu poporul ъ prin analogie a unirii altor popoare cu zeii lor naționali locali Pentru profeți, Iahve este singurul Dumnezeu adevărat și Israel este profetul Său Unirea lui Dumnezeu cu Israel se bazează pe revelația Sa către strămoși și Moise și pe Alegerea liberă Judecata lui Dumnezeu începe din casa lui Dumnezeu: "numai pe tine te-am cunoscut din toate semințiile pământului De aceea, voi cere de la tine pentru toate fărădelegile tale", așa zice Domnul prin gura lui Amos (III,),-un cuvânt cu adevărat nou și neauzit! Domnul Dumnezeul oștirilor este Dumnezeul cerului și al pământului, "El atinge pământul și acesta se va topi " El a scos pe Israel din Egipt, dar El a scos și pe filisteni din Caftor și pe siranii din Cir (ibicl IX) ,): "Nu sunt ei ca fiii Etiopienilor, iar voi Mie, copiii lui Israel, zice Domnul" Astfel, pentru prima dată, idealul național-păgân este denunțat și distrus: "Iată ochii Domnului Dumnezeu asupra împărăției păcătoase și o voi nimici de pe fața pământului" - cuvintele profetului, care încurcă poporul, precum hula și hula: "Dar nu voi nimici cu totul casa lui Iacov, zice Domnul Căci iată, voi porunci și voi împrăștia casa lui Israel printre toate neamurile, precum grânele împrăștiate în sită și nimeni nu cade la pământ" (ibicl,) Împărăția adevăratului Dumnezeu este, în primul rând, un ideal religios - idealul adevărului și al bunătății Purtătorul acestui ideal, împlinitorul lucrării lui Dumnezeu pe pământ, este adevăratul Israel credincios Poporul lui Dumnezeu este un copil sau slujitor al lui Dumnezeu, un ales, un uns, un fiu al lui Dumnezeu, iubitul Său; profeții sunt reprezentanții poporului în această adevărată ființă și sens Israelul este chemat să realizeze Împărăția lui Dumnezeu pe pământ; este atârnat de el și, prin urmare, lucrarea lui Dumnezeu pe pământ este legată de mântuirea casei lui Iacov și Biblioteca "Runivers" IDEALUL MESIANIC Evreiesc mântuirea lumii După ce a distrus "împărăția păgână păcătoasă și i-a cernut pe fiii lui Israel ca pe o sită, Domnul nu va nimici casa lui Iacov până la capăt: "rămășița" neprihănită nu va pleca genunchiul înaintea lui Baal, el se va "întoarce" și Domnul "nu-și va lăsa

sufletul în iad și nu va lăsa pe neprihăniții Săi să vadă stricăciunea Propria Sa inimă " Cunoașterea în sensul că evreii au înțeles-o ca pe o părtășie apropiată, intimă Prin Israel, cuvântul lui Dumnezeu trebuie să fie descoperit lumii " Acesta este sensul general al predicării profeților Mântuirea și [Învierea lui Israel, răscumpărarea și "suferința" lui, justificarea adevăratei sale credințe și speranțe, sunt la fel de sigure pentru profeți ca și adevărul lui Dumnezeu; ea constituie aceeași necesitate divină ca și distrugerea regatelor păgâne sau distrugerea "regatelor păcătoase ale lui Israel și Iuda, urmărind scopuri păgâne și venerând pe Iahve ca o Zeitate națională, păgână În energia conștiinței lor de Dumnezeu, profeții înțeleg în Dumnezeu soarta poporului lor și, împreună, Îl dau seama pe Dumnezeu în realitate, în natură și în istorie În evenimentele sale ei văd semnele lui Dumnezeu, istoria domniei Sale Nebucadnețar, care distruge Ierusalimul, este slujitorul Său, iar Cir, cel care îi restaurează pe evrei, este unsul Său Dar totuși, poporul-Mesia, poporul-Unsul, căruia îi sunt încredințate cuvântul lui Dumnezeu și lucrarea lui Dumnezeu, este Israel În Dumnezeu, profeții îi citesc soarta, în Dumnezeu o interpretează și îi învață pe frații lor "căile lui Dumnezeu" Predicarea lor, la urma urmei, se schimbă în funcție de timp și de cursul evenimentelor, rămânând neschimbată în esența sa religioasă, în focalizarea ei Samaria trebuie să piară; Iuda trebuie să supraviețuiască; și dacă atunci este sortit morții, Întrebări fplosofsh, carte θ Biblioteca "Runivers" KN S TRUBETSKOY atunci "rămășița" va fi mântuită și va converti toate națiunile Predicarea distrugerii și propovăduirea mântuirii sunt inspirate de același spirit; nu există nici un calcul politic în ea, nu există oportunism în ea care se adaptează circumstanțelor - există doar o conștiință vie a apropierea Divinului și, prin urmare, convingerea în inevitabil și aproape de judecata lui Dumnezeu și în triumful final al adevărului Său, cuvintele Lui Profețiile individuale s-ar putea să nu se împlinească, așa cum ne învață pilda profetului Iona despre aceasta, dar aceasta nu schimbă convingerea în adevărul acestui cuvânt Totul va pieri, popoarele lucrează pentru foc și prin acest foc va trece și casa lui Israel, dar rămășița va fi mântuită "Sămânța sfântă" va fi cu siguranță păstrată pentru a da un urmaș roditor; popoarele nu o vor călca în picioare; va zăbovi și va prinde viață, dar se vor împrăștia și vor dispărea ca fumul, pentru că Dumnezeu este tăria și puterea lui Israel Dumnezeu, pe care îl cunosc profeții, este judecata și hyasengg, judecata păcătoșilor care i se împotrivesc și mântuirea celor drepți Ceea ce este construit pe o fundație falsă trebuie să se prăbușească - aceasta este legea morală și fizică; un stat întemeiat pe nedreptatea socială, un regat întreținut prin violență și care slujește zeilor falși, trebuie să cadă inevitabil Acest lucru este la fel de adevărat ca și Dumnezeu însuși Și pe de altă parte, adevărul trebuie să devină realitate, adevărul nu poate decât să triumfe Prin urmare, cei care se abat de la "căile" lui Dumnezeu lucrează pentru propria lor distrugere, adună cărbuni aprinși deasupra capului lor, iar cei care trăiesc în adevăr vor fi mântuiți și îndreptățiți Acest lucru este valabil pentru regate și popoare și trebuie să fie adevărat pentru indivizi Cum, însă, să explic din acest punct de vedere triumful vizibil al violenței, răului și neadevărului, cum să înțelegem suferința celor drepți? O întrebare fatală, cu atât mai urgentă cu cât viața de apoi este doar o umbră și nu are o semnificație reală Cum să explici și să înțelegi suferința "sămânței sfinte" nevinovate pe care o îndură împreună cu poporul său și pentru poporul său? Aceasta este o chestiune de religie

Biblioteca "Runivers" IDEALUL MESIANIC AL EVREILOR ny, afectând nu interesele personale, ci însăși credința în adevărul lui Dumnezeu În primul rând, în legătură cu conștiința Divinității, crește o conștiință a păcatului, a slăbiciunii, a impurității profunde în care omul este cufundat: "toată lumea a păcătuit și nu este nimeni curat de păcat, chiar dacă a trăit numai într-o zi " Acesta nu este un truc al teologiei, este un răspuns direct al conştiinţei, care se judecă pe sine în faţa lui Dumnezeu Dar unde este atunci "sămânţa sfântă", garanţia mântuirii şi îndreptăţirii lui Israel? Pune la pândă, trăiește în ea În primul rând, trăiește în credință profeți, în conștiința divină profetică Această conștiință umană a lui Dumnezeu este adevărată, bună și dreaptă Această "neprihănire de la Dumnezeu", "înțelepciunea de la Domnul", este în ea începutul direct tangibil al "vieții" și "mântuirii " Ea trăiește în profeți, trăiește în Israelul credincios, îl sfințește, își acoperă păcatele Dumnezeu -conștiința se dă în cuvântul lui Dumnezeu prin profeți;este dată de Dumnezeu în credința omului Aceasta este sămânța vieții Numai Dumnezeu este sfânt, dar în comuniunea Sa cu oamenii îi sfințește prin prezența Sa în ei mințile, prin prezența Duhului Său în spiritul lor; El șterge păcatele lor de dragul Său wow (Is XLIII,) și de Sine Remarcabil este procesul moral prin care conștiința păcatului și a condamnării este combinată cu conștiința Divinului, sfințirea și împăcarea în unele genii religioase alese Apostol Pavel, adevăratul fiu al poporului său, și după el și alți profesori creștini ne dau o explicație a acestui fenomen spiritual, trăit de ei cu atâta forță cunoașterea păcatului și condamnarea lui este rezultatul conștiinței Divinului, iar acolo unde există Dumnezeu și o comuniune experimentată cu El, există bunătate și "viață " Toată amărăciunea condamnării se dizolvă în această comuniune -devine dulce ca mierea la gura profetului (Iez III, i) * Biblioteca "Runivers" KH c TROUBETSKOY Sfințirea interioară nu este încă o justificare externă, deși conține condiția și garanția unei astfel de justificări Ambele sunt de la Dumnezeu Sfințirea completă, iertarea păcatelor, neprihănirea perfectă din starea rudimentară a seminței, reînnoirea inimilor și cunoașterea perfectă a lui Dumnezeu sau saturarea cu El - acestea sunt cele mai înalte făgăduințe Aceasta este restabilirea comuniunii cu Dumnezeu, "noul legământ" cu El Însuși Dumnezeu slujește ca garanție a acestei promisiuni, L pe care profetul o anticipează Și această anticipare îl mângâie în întristarea și necazul lui, în condamnarea și suferința reală îndreptăţit, dar răbdă cu poporul pentru păcatele poporului; în sfinţenia Sa, în credinţa sa, el îndură ocara şi ocara Cuvântul Dumnezeu şi poartă împreună urgiile poporului Său, executarea pentru păcatele lui (Roşu Iehova, Deut Isaia) și își sfințește poporul în sine d În acest sens, înțelegem imaginea tainică a suferindului "băieț al lui Dumnezeu" din cartea Sfântului Isaia, despre care criticii cărturari argumentează mult și în care scriitorii creștini din vremea evangheliștilor au văzut imaginea profetică a Răscumpărător Unii recunosc în ea personalitatea lui Israel sau, mai precis, Israelul "Varnago", neretras de Dumnezeu și suferind pentru frați;prietenos indică trăsături individuale și văd imaginea unui ç de foioase sau a unui martir ideal invers, imaginea lui slujitorul lui Dumnezeu (LIII) și chipul credinciosului Israel mesianic (XLI și XLII) coincid în suferințele Dumnezeu-conștiință a profetului (LXI) Israel este prezentat în "copilul lui Dumnezeu" și este sfințit în el, în comuniunea lui cu Dumnezeu În suferința acestui om drept stă denunțarea păcatului colectiv, a cărui vină o poartă; iar în ea se află mântuirea nădăjduită, garanția "iertării" și "îndreptățirii" lui

Israel, pentru care el rabdă Acest lucru nu este suficient: Biblioteca "Runivers" IDEALUL MESIANIC AL EVREILOR justificarea credinței lui Israel este universală; slujitorul lui Dumnezeu "nu se va epuiza" până nu va stabili adevărul lui Dumnezeu pe pământ, iar Domnul îl va pune "într-un legământ pentru popoare, în lumina Neamurilor, pentru a scoate prizonierii din închisoare iar cei care stau în întuneric din închisoare * Dumnezeu va domni prin el și va "judeca" popoarele, adică stăpâniți asupra lor și odată cu această împărăție va veni un cer nou și un pământ nou în care trăiește dreptatea (LX și LXV; cf P III,), și unde Domnul va fi lumină veșnică (LX,) Este demn de remarcat faptul că promisiuni similare ale împărăției dreptății și ale convertirii neamurilor sunt combinate în însuși profetul Isaia (cap XI) cu viitoarea domnie a "o ramură de la rădăcina lui Isai * când "nu va mai fi răul pe muntele sfânt al Domnului", "și pământul se va umple de vedenia Domnului precum apele umplu marea* Deci, chipul poporului lui Dumnezeu în ființa sa spirituală, " chipul adevăratului Israel este chipul omului drept care suferă, al profetului, al martirului", tânărul lui Iehova * (Deutoisai), și împreună el este imaginea viitorului fiu glorios al lui David, Judecător și Mântuitor (Isaia) Nu există nicio contradicție aici, dar nu există nici un sistem teologic Această imagine este cântată de psalmi și profeți, așa cum este prezentată ochilor spirituali ai lui Israel : constituie, ca sa spunem asa, subiectul realitatii sale religioase, viziunea religioasa ъ apare din diverse laturi: patimile si ocara, moartea si rusinea unui om drept plin de Duhul lui Dumnezeu sunt la fel de necesare in lumea lui Dumnezeu răul, precum este triumful definitiv, nu numai intern și moral, ci și complet, întreg asupra acestui rău, condamnarea și abolirea lui Profeția nu este o predicție empirică: este conștiința unei necesități religioase, divine, atât în viitor și trecutul, și mai ales în prezent Biblioteca "Runivers" KN S TRUBETSKOY •VI Împărăția care vine este prezentată Israelului din partea ei umană și divină Unii așteaptă o restaurare simplă a casei lui Israel sub capul unui rege din casa lui David, drept și puternic, binecuvântat de Domnul: va desființa orice neadevăr și violență, va șterge lacrimile celor care plâng și ale celor asupriți Sub el, cei drepți vor prospera și vor muri fără durere și pașnic la bătrânețe, saturati de binecuvântări pământești și liberi de frică Natura însăși va fi transformată: soarele va străluci infinit mai tare, pământul va da roade în abundență supranaturală, tot răul și tristețea vor dispărea de pe muntele sfânt al Domnului, iar neamurile se vor sluji lui Israel și se vor întoarce la Dumnezeul lor Acest ideal are deja latura lui divină: Dumnezeu va fi cunună pentru rămășița poporului și duh de dreptate pentru cei ce stau la judecată și curaj pentru respingerea vrăjmașului până la poartă (Is XXVIII, ,) Dumnezeu este sfințit în poporul Său și în ei se arată lumii "Duhul Domnului" rămâne, venerează asupra Unsului său - "duhul înțelepciunii și al înțelegerii, duhul sfatului și al tăriei, spiritul vederii și al evlaviei"; "cu toiagul gurii sale va lovi pământul și cu duhul gurii sale va ucide pe cei nelegiuiți " - Fără a nega latura pământească a mesianismului național, profeții sunt în mod natural impregnați de conținutul său religios într-un mod complet și real decât în vechiul cort sau în templul ruinat, spurcat de răutate, el va reînnoi inima lui Israel, va locui în ea pentru totdeauna și va face un "nou legământ" cu poporul său El îşi va revărsa Duhul peste el, va umple pământul cu vedenia Sa, precum apele umplu marea şi poporul lui Dumnezeu va deveni un popor Biblioteca "Runivers" IDEALUL MESIANIC AL EVREILOR casa prorocilor (Joil) Dumnezeu îi va sfinți pe poporul Său, îi va face

înțelepți și neprihăniți și le va da "viață", care constă în comuniunea cu El El va fi "lumina" lor de neoprit, le va șterge păcatele și îi va "îndreptăți" pentru totdeauna înaintea tuturor neamurilor un ideal nu poate fi deja exclusiv naţional, iar profeţii îl înţeleg în sensul său universal Lumina Domnului va lumina neamurilor "Şi se va întâmpla în zilele din urmă: muntele Casei Domnului va fi aşezat la capul munților și va fi înălțat mai presus de dealuri și toate neamurile vor curge la el Și multe neamuri vor merge și vor zice: "Veniți și să ne suim la muntele Domnului, la casa Dumnezeului lui Iacov, și El ne va învăța căile Lui și vom merge pe cărările Lui Căci legea va ieși din Sion și cuvântul Domnului din Ierusalim Și El va judeca neamurile și va mustra multe neamuri și le va bate săbiile în pluguri și sulițele lor în seceri și nu vor mai învăța să lupte" (Is II, -) O sărbătoare mesianică de vin curat și grăsime de oase se pregătește în Sion pentru toate popoarele; pe ea Domnul va nimici "voalul care se întinde peste toate seminţiile" şi moartea însăşi va fi înghiţită pentru totdeauna (Is XXV, -) În realitate, această slavă viitoare corespunde chipului unui popor suferind, a unui profet suferind, a unui slujitor al lui Dumnezeu; în patimile, ulceraţiile şi ocara lui se află mântuirea lumii Dar "venirea" împărăției, dezvăluirea și realizarea sa deplină, care este scopul ultim al lui Dumnezeu în istorie, depinde în întregime numai de Dumnezeu, cer Conștiința apropierii Divinității dă naștere conștiinței apropierii această împărăție cu judecata și mântuirea ei;Domnul este la ușă Aceste idei capătă în mod firesc un caracter eshatologic Cu cât speranțele pământești ale lui Israel sunt mai mult distruse, cu atât mai mult dușmanii lor asupresc, cu atât mai puternice acele împărății pământești, Toriya îl asuprește și se dispută între ei puterea asupra universului - aceiași trăiesc Biblioteca "Runivers" kN S TRUBETSKOY Aşteptarea sfârşitului a lui Israel, cu atât mai profundă este pocăinţa psalmilor lui şi cu atât mai fierbinte este rugăciunea pentru venirea în curând a Domnului În aceste rugăciuni, ca și în cazul profeților, chipul lui Mesia uneori nu pare să se deosebească de chipul Israelului spiritual: Israelul nu îl desparte de ea însăși Dar nici nu-l desparte de Dumnezeu: adesea imaginea regelui mesianic dispare cu totul, lăsând doar pe Dumnezeu, Regele lui Israel Dar totul este cuprins în Dumnezeu - Mesia, și împărăția, și lumina și viața, noul Ierusalim, noul cer și noul pământ Toate acestea se văd în el de către credincioși Rămâne doar să te rogi și să aștepți, să privești și să te pregătești, să acționezi în adevărul lui Dumnezeu Pentru a evita judecata apropiată și pentru a vedea mântuirea, trebuie să sfințim numele lui Dumnezeu în sine, să-L cunoști pe Dumnezeu și să mergi pe căile Lui, adică "a face bine" "Fiți sfinți, căci sfânt sunt Eu, Domnul Dumnezeul vostru" (L XIX,) Toți trebuie să fie sfințiți pentru a fi mântuiți Sfințenia trebuie să devină legea, norma vieții naționale VII Având în vedere religia lui Israel, religia profeților, infinit înălțată și spirituală, cu exigențele ei incomensurabile, ne-am întrebat involuntar cum ar putea să pună stăpânire pe indivizi și pe un întreg popor, să-l disciplineze și să devină o forță reală, practică în el Ea nu a dat nimic personalității, cu excepția lui Dumnezeu, în fața căruia însuși gândul unei vieți de apoi s-a transformat într-o umbră Adevărat, credința lui Israel a învățat să vadă în Dumnezeu judecătorul, Dumnezeul dreptății, răsplătind pe oameni conform faptelor lor Dar realitatea pământească a contrazis această credință la fiecare pas, opunându-i triumful răului și suferința celor drepți Credința triumfă și asupra acestei încercări în conștiința apropierii lui Dumnezeu, care este "frica de Dumnezeu" - în conștiința măreției

nemăsurate, puterii și adevărului lui Dumnezeu (Iov) și a deșertăciunii profunde a tuturor treburilor omenești (Eclesiastul): "care este în ceruri pentru mine și nimic cu tine nu vreau pe pământ trupul meu și inima mea slăbește Dumnezeu este stânca inimii mele și partea mea în veci" (Ps LXXII) Printr-o astfel de credință o persoană ar putea trăi; dar cum a devenit religia pozitivă a unui întreg popor, înecat din toate părțile de valurile lumii păgâne și, mai mult, din interior infectat de superstiție și păgânism? Aceasta este o dovadă a puterii ei spirituale, a puterii care mișcă munții Credința lui Moise a devenit legea lui Israel, legea viata nationala, care imbratisa tot mai mult! personalitatea și societatea, subordonându-le prescripțiilor și ritualurilor religioase și morale, pentru a organiza viața cea mai exterioară într-un cult neîncetat și a susține neîncetat conștiința-Dumnezeu prin acest cult Nu ne putem opri aici să luăm în considerare reformele succesive, reformele regilor, profeților, preoților și cărturarilor, prin care a fost dezvoltată și pusă în aplicare legislația național-religioasă a Israelului Aceste reforme au unit și purificat treptat religia, distrugând credința duală păgână în rândul oamenilor; l-au protejat de acel element păgân cu care era înconjurat și și-au concentrat viața în jurul cultului celui spiritual unic Dumnezeu Când toate garanțiile materiale ale unirii lui Israel cu Dumnezeu, chivotul și templul și împărăția în sine au fost distruse, când cultul exterior a încetat, legea a rămas o fortăreață, un zid al lui Israel, pe care nimic nu l-a putut distruge și care a fost doar întărite de dezastrele externe Aceste calamități și căderea Ierusalimului au justificat credința profeților, au lovit păgânismul poporului și au arătat toată diferența dintre Iahve în sensul Său universal și Baal Dar evlavia lui Israel nu putea rămâne internă și subiectivă, căci însăși credința profeților a crescut pe pământul unei religii obiective, naționale Această religie, această unire a lui Israel cu Iahve, trebuia păstrată în condiții complet schimbate ale existenței poporului Iar în acest scop se impunea o reformă a evlaviei populare, mai profundă decât toate cele ce o precedau; a fost nevoie de o educație sistematică a poporului în tradițiile și obiceiurile domestice, care a devenit legea sfântă a lui Israel Această lege a fixat pentru totdeauna rezultatul despre procesul lung și dureros al istoriei lui Israel și al predicării profeților săi; el și-a protejat credința și naționalitatea de orice amestec extern, și-a organizat evlavia și a dat forma finală a vieții religioase și a conștiinței de sine a iudaismului de mai târziu Reforma legii a avut loc treptat Chiar înainte de căderea Ierusalimului în , sub cuviosul Rege Iosie, preotul Helchia "a găsit" cartea legii (Deuteronom), iar în epoca robiei și după aceasta, restul a fost găsit Învățătorii poporului, care au lucrat la dezvoltarea tradiției, la păstrarea, codificarea și interpretarea ei, au scos din vistieria lor vechiul și noul, au creat o comunitate religioasă care a trăit după legea lui Dumnezeu și i-a alimentat credința cu amintiri din trecut, speranțele viitorului și cuvântul lui Dumnezeu în prezent "Epoca marilor profeți, purtători vii ai cuvântului, a trecut, dar cuvântul lor a rămas; vremea gloriei naționale de odinioară a trecut, dar amintirea ei a supraviețuit și s-au păstrat obiceiurile străvechi, care au devenit dublu sacre Odată cu Ezra, a venit vremea cărturarilor și învățătorilor legii, care scaunul lui Moise Preoții l-au înlocuit pe regi și profeți Păzitori ai obiceiului străvechi, Torei sau legii antice, ei au fost chemați să sfințească Israelul Sfințirea internă a

credinței și a revelației, sfințirea spiritului, pe care profeții le-au lăsat moștenire, corespundeau în conformitate cu legea și Se dezvoltă doctrina fariseică a îndreptăţirii - prin faptele legii şi meritele, ale cuiva şi ale altora, meritele strămoşilor şi sfinţilor, care pot acoperi păcatele unei persoane sau vina sa Se stabilește un echilibru între păcate și merite, iar iertarea păcatelor nu mai este restabilirea comuniunii cu Dumnezeu pentru care se ruga înainte, ci o simplă eliberare de pedeapsa exterioară pentru o anumită satisfacție sau plată - o doctrină care avea o semnificație atât de uriașă în viitor Pietatea a devenit exterioară, exterioară O astfel de evlavie exterioară a fost doar o reflectare a credinței profeților, dar chiar și aceasta Biblioteca "Runivers" IDEALUL MESIANIC AL EVREILOR strălucirea a mântuit și a păstrat pe Israel printre neamuri Hristos a dezvăluit toate neajunsurile fariseilor cu ritualismul său superstițios, intoleranța sa mândră, ipocrizia și neprihănirea închipuită, mai mult, cu acea lege, care mărturisea "împietrirea inimii" a poporului (Mc X, Mѳ XIX ,) Dar aceasta nu trebuie să ne oblige să slăbim semnificația educativă a acestei legi, pe care Hristos însuși a venit să o "împlinească" și în care El a văzut trupul, în Dumnezeu Religiozitatea profundă a trăit în Israel chiar și sub domnia indivizibilă a legii și a fost susținută de lege - acea "frică de Dumnezeu", care este simțită numai lângă Dumnezeu și acea credință de foc pe care o respiră psalmii Conștiința păcatului și a impurității vieții personale și a nedreptății publice nu este desființată prin respectarea cea mai strictă a evlaviei exterioare, ci, dimpotrivă, este stimulată constant de lege Împărăția Sa nu desființează împărăția așteptată a libertății și a gloriei, ci servește doar ca pregătire pentru aceasta Prezentul Israelului, "vârsta sa" actuală pare a fi o stare de umilire, întristare și strângere, nu numai în raport cu "vârsta viitoare", ci și în raport cu trecutul Neprihănirea încurajează postul, rugăciunea și pocăința Setea de adevăr deplin și sfințire, setea de "viață" și "lumină", setea de Dumnezeu se exprimă mai puternic ca niciodată în cântările leviților din cel de-al doilea templu Aspirațiile mesianice, nemulțumite cu angajamentul trecutului și binecuvântările religioase ale prezentului, se hrănesc cu revelațiile apocaliptice ale viitorului În apocaliptic, gândirea evreiască caută să-și găsească propria teodicee - să rezolve vechea chestiune a reconcilierii adevărului lui Dumnezeu cu nedreptatea pământească, cu suferințele celor drepți - atât ca popor, cât și mai ales ca persoană care afirmă drepturile sale din ce în ce mai puternic De asemenea, ridică problema originii și abolirii răului, care este subiectul următoarei gnoze VIII Am încercat în acest fel să reproducem principalele trăsături ale religiei Vechiului Testament Întemeierea credinței lui Israel Biblioteca "Runivers" KN S TRUBETSKOY extrem de simplu: se epuizează prin cunoaşterea lui Dumnezeu şi unirea cu el; cerințele ideale pe care această credință le face asupra unei persoane sunt date în acele două cele mai mari porunci despre care vorbește Hristos, poruncile dragostei față de Dumnezeu și solidarității depline cu aproapele Dar conținutul interior al acestei credințe este infinit și, desigur, în acest eseu am fost departe de gândul să o epuizăm Dar ceea ce s-a spus deja este suficient pentru a înțelege relația Vechiului Testament cu cel nou, care este "împlinirea" lui în toate privințele Credințele mesianice ale lui Israel nu sunt o dogma separată a credinței sale: unirea cu Dumnezeu presupune împărăția lui Dumnezeu Dumnezeu, care este, devine și va fi ; această împărăție este unirea, comuniunea deplină și uniunea cu Dumnezeu, care se realizează în Israel doar parțial, dar trebuie să fie realizată în ea în întregime pentru

gloria popor ales și pentru iluminarea tuturor națiunilor Dacă religia lui Israel este o sete de Dumnezeu, care este potolită în conștiința Lui, atunci Hristos este justificarea acestei religii, Mesia ei, în primul rând, ca Conștiință întrupată a lui Dumnezeu : pe El "s-a odihnit duhul Domnului", duhul vedeniei și evlaviei Dacă pentru Israel acest duh a fost descoperit în cuvântul lui Dumnezeu, în cuvântul profeților, atunci Hristos, pentru cei care credeau în El, a fost Cuvântul întrupat al lui Dumnezeu În acest sens, conținutul religios al doctrinei Noului Testament a Logosului, Cuvântul, își are, fără îndoială, temeiul în religia profeților și în credința mesianică a lui Israel Dar în legătură cu această învățătură despre Cuvânt, există o serie de idei teologice despre existența pre-eternă a Cuvântului, despre relația lui cu Dumnezeu, cu lumea, cu istoria - idei care au un caracter apocaliptic Să luăm în considerare care este originea acestor idei și unde ar trebui să căutăm elementele lor - în conștiința religioasă a Israelului, în speculațiile metafizicii grecești sau în legătura specific creștină a evreului cu elenul? Carte S Trubetskoy (Va urma) Biblioteca "Runivers" Activitatea mentală inconștientă și rolul ei în viața umană*) Corpul uman de-a lungul vieții este supus unei mase imense de influențe diverse ale tuturor lucrurilor din jur Aceste influențe ne invadează în fiecare minut împotriva voinței noastre, adesea chiar contrar dorinței noastre, acționează într-un fel sau altul asupra organelor noastre de simț și sunt imprimate prin acestea din urmă în creierul nostru sub forma acestor sau a altor modificări ale celulelor sale - modificări , deși încă nu sunt disponibile pentru studii, dar, fără îndoială, cele existente Corpul nostru nu poate rămâne indiferent la toate aceste influențe, ca ființă vie, receptivă, în virtutea proprietăților sale vitale, la fiecare stimul exterior și, în plus, dotată cu dispozitive special adaptate pentru aceasta Organele văzului, auzului, mirosului, gustului, atingerii, odată ce o persoană este trează, percep constant ceva, sunt iritate constant de ceva, și astfel lasă în creierul nostru din ce în ce mai multe urme, din ce în ce mai multe imagini noi ale impresiilor percepute Așa cum placa receptivă a unui aparat fotografic nu poate să nu fixeze în sine imaginile celui fotografiat; la fel cum coarda unui instrument muzical nu poate să nu vibreze și să scoată un sunet, odată ce sunetul consoanei este evocat în exterior într-un fel sau altul; la fel ca rulajele secundarului *) Mesaj citit într-o ședință publică a Societății Neurologilor și Psihiatrilor de la Moscova pe octombrie Întrebări de filosofie, carte , Biblioteca "Runivers" N SHATALOV spiralele unui dispozitiv inductiv nu pot decât să genereze un curent în sine, deoarece curentul există în spirala primară; în sfârşit, la fel cum suprafaţa receptivă a unui fonograf nu este; poate să nu imprime în sine o copie completă a sunetelor pe care le primește - ca toate acestea, celulele creierului nostru, ca dispozitive de percepție ale organelor noastre de simț, datorită proprietăților lor inerente, deși într-un mod de neînțeles, dar inevitabil, nu pot decât să perceapă urmele de impresii, născute în ele, nu pot decât să inducă, să imprime sau să fixeze tot felul de imagini a tot ceea ce le înconjoară cu toate modificările lor variate Corespunzător masei de impresii primite este stocul vast de imagini pe care le imprimă creierului nostru Aceasta; depozitul de impresii, constituind un depozit al produselor experienței noastre de viață, este materialul întregii noastre vieți mentale, sursa cunoașterii naturii în toată plenitudinea ei Dar ce se întâmplă în celulele creierului nostru atunci când acestea primesc acestea sau alte impresii? Ce se întâmplă în acest laborator nesfârșit de complex,

misterios, cu nenumăratele sale subdiviziuni? Din păcate, cunoștințele noastre de psihofiziologie nu au avansat atât de departe încât să fie posibil; a fost necesar să aflăm natura însăși proceselor care au loc aici, ca să nu mai vorbim de esența lor; cu toate acestea, se poate judeca despre ele, se poate supune unor analize, așa cum facem și suntem obișnuiți să facem în chestiuni de magnetism, electricitate, lumină, deși esența însăși a acestor forțe rămâne încă obscură și de neînțeles Nu există nicio îndoială - și acesta este un fapt - că celulele creierului, atunci când primesc impresii, suferă un fel de schimbare, că structura lor intimă, odată ce imaginile din jur sunt imprimate în ele, suferă un fel de perturbare, experimentează unele felul de mișcare a particulelor în substanțele sale b Aceste perturbații, aceste modificări ale celulelor, lasă două urme importante: pe de o parte, ceva obiectiv și anume: amprente, imagini ale tot ceea ce este perceput și, ca în orice fel de mișcare, o anumită rezervă de energie vie; pe de altă parte, ceva subiectiv și anume: o anumită iritare a țesutului viu (o anumită neliniște, ca să spunem așa Biblioteca "Runivers" ACTIVITATE MENTALA INCONSTIENTA a ști că ceva se întâmplă în ea), iritație, care în anumite cazuri se transformă într-o senzație, i e în percepția conștientă a impresiei unui stimul extern Imaginile percepute, pe de o parte, și senzațiile de iritare a celulelor de către aceste imagini, pe de altă parte, părând a fi unul și același în conținutul lor, diferă între ele doar prin aceea că primele apar ca ceva existent cu adevărat - obiectiv, al doilea, ca senzații doar acest obiectiv, ca amprentă subiectivă percepută în imaginația noastră, ca o reflectare într-o oglindă în raport cu reflectat însuși, o reflecție disponibilă pentru contemplare, dar în realitate nu materială Deci, ca urmare a influenței obiectelor și fenomenelor din lumea exterioară, imaginile mentale renasc în creierul nostru, pe de o parte, iar percepția acestora din urmă de către conștiința noastră, pe de altă parte Au trecut multe secole, iar secolul nostru al XIX-lea se termină, dar întrebarea despre esența conștiinței și definiția conceptului acesteia rămâne încă la fel de deschisă și neclarificată Privind opiniile psihologilor și psihiatrilor, găsim următoarele concluzii extrem de divergente despre conștiință Schwart^er, în lucrarea sa "Despre starea de inconștiență și fundamentele nebuniei" spune: "Conștiința este ceva încă obscur, primar și orice străduință pentru a-i afla esența ne duce în jungla impenetrabilă a metafizicii Conștiința este o funcție a sufletului, dar nu identică cu ea Neumann, în manualul său de psihiatrie, consideră că conștiința este singura bază incontestabilă a cunoștințelor noastre; el identifică conceptul de conștiință cu conceptul de suflet Schneider în "Cauzele psihologice ale fenomenelor hipnotice" spune: "conștiința este cunoașterea ființei" Rieger, vorbind despre conștiință (în lucrarea sa despre hipnotism), citează următoarele cuvinte ale lui Keii'ya: "am cădea curând pe urmele înțelegerii conștiinței și inconștienței dacă am ști ce sunt somnul și veghea" Kr afibina în eșecul manualului de psihiatrie sub conștiință înseamnă reprezentările prezente într-o anumită unitate de timp în "Eul" nostru conștient Kg dp el in in manualul de psihiatrie numeste constiinta transformarea impresiilor exterioare in imagini mentale si schimbarile de stare a sufletului care au loc in acelasi timp ȘI Biblioteca "Runivers" N SHATALOV IFernickc, fără a defini în mod direct ce este conștiința, vorbește pentru faptul / că conținutul conștiinței este livrat din exterior, că locul conștiinței este cortexul cerebral, că conceptele se formează în conștiință pe baza ideilor existente, că actele complexe ale

conștiinței sunt rațiunea, voința, sentimentele Los/; în articolul său despre conștiință / vorbind despre această problemă, el exprimă exact contrariul: în opinia sa, conștiința nu formează concepte, concluzii, judecăți - conștiința însăși nu își formează conținutul, dar nu poate fi găsită fără conținut, deși pură, de la sine, nu o are Potrivit lui FeisFy, conceptul de "conștiință" este o abstractizare metafizică: nu este altceva decât relația dintre un act cunoscut dintr-un moment dat și stocul de rămășițe ale actelor percepute anterior din creier; localizarea sa anatomică este, pe de o parte, punctul final al oricărei iritații pe care o primim în mod centripet, pe de altă parte, punctul de plecare al oricărei mișcări care emană de la noi în mod centrifugal IFundi în Psihofiziologia sa spune: în conștiință se întâmplă același lucru în noi ca și în senzație, pentru care nu există altă definiție decât aceea că este cel mai simplu element pe care îl găsim în noi înșine Hartmann se exprimă în sensul că cheia cunoaşterii esenţei vieţii spirituale conştiente se află în domeniul inconştientului; inconștiența, după Hartmann, este predominantă în viața spirituală; din ea provine conștientul, care este cel mai important fr ZhCiXller prin conștiință înțelege relația dintre fiecare act cerebral separat al unui minut dat cu conținutul mental general din creier Deci, din întreaga listă de definiții ale conștiinței dată mai sus, este clar cât de diferite și de contradictorii sunt opiniile autorilor cu privire la această problemă, atât de diverse încât în multe cazuri sunt chiar direct opuse unele cu altele Ce stă la baza unui asemenea dezacord? O asemenea insuficiență, o astfel de neputință, s-ar putea spune, în ciuda eforturilor multor minți, de a se apropia mai mult de elucidarea acestei întrebări, este un fapt semnificativ În minte ne vine involuntar gândul: suntem în măsură să oferim o definiție a acestui concept în esență? Biblioteca "Runivers" ' ACTIVITATEA MENTALA INCONSTIENTA tiyu? fr Millier la începutul "Psihopatologiei conștiinței" spune: "Conceptul de conștiință, care pare atât de clar, este infinit de greu de definit: toată lumea știe, sau cel puțin crede că știe, ce este conștiința, dar dacă se angajează să exprime el însuși în cuvinte, apoi ceea ce i se pare atât de clar, abia atunci înțelege cum trebuie să manevreze în expresii pentru a da o explicație măcar oarecum satisfăcătoare: toată literatura referitoare la această problemă este o reflectare fidelă a ceea ce tocmai s-a spus Și de fapt, nu este conceptul de "conștiință" în esența sa dincolo de posibilitatea de a-l formula clar în aceste sau alte cuvinte? Nu este ceva subiectiv, care nu este susceptibil de una sau de alta, o evaluare obiectivă mai mult sau mai puțin exactă? Toate raționamentul de mai sus tinde să se încline în favoarea acestui tip de presupunere Într-adevăr, aprofundând în sensul cuvântului conștiință și în ce condiții îl folosim, nu ne vom înșela dacă spunem că în imaginația noastră identificăm conceptul de conștiință pur și simplu cu conceptul de îmbogățire Când spunem: "Sunt conștient de acest lucru", vrem să spunem: Simt că acest "ceva" se simte în mine Când spun că am luat în mod conștient aceste sau alte decizii, vreau să spun prin aceasta că deciziile pe care le-am luat s-au simțit în mine ca atare, cu toate considerentele proprii, din care au izvorât Odată ce sunt conștient de ceva, atunci cu siguranță simt acest "ceva", iar odată ce simt ceva, nu pot să nu fiu conștient de asta, altfel nu ar fi simțit Astfel, conceptul de conștiință se contopește în imaginația noastră cu conceptul de senzație a ceea ce este supus viziunii noastre Cu o astfel de presupunere, faptul paradoxal că conceptul de conștiință este atât de clar, simplu și de înțeles în imaginația noastră și, pe de altă parte, devine atât de

inaccesibil în definiția sa în cuvinte, devine complet explicabil - exact asta se întâmplă, du-te despre senzații Toată lumea știe că sfera sentimentelor și senzațiilor sfidează descrierea, nu poate fi exprimată în cuvinte; senzație de atingere, durere, căldură, frig, senzație de târâre, senzație de foame, dorință sexuală și diverse Biblioteca "Runiverse" N Shatalova sentimente figurative ale celor mai înalte categorii - toate aceste senzații sunt inaccesibile unei definiții clare; iar dacă se fac definiții de acest fel, atunci fie ele însele conțin sinonime analoge, dar la fel de indefinibile prin care se presupune că sunt definite, fie definiția în sine, dând un caracter obiectiv celui definit, denaturează sensul acestuia din urmă în esență, luând departe de el culoarea subiectivă, senzuală Fiecare dintre noi știe perfect ce este durerea, ce este foamea, ce este frica - toate aceste senzații, în timp ce apar atât de înțeles, cât și simple în imaginația noastră, în definiția lor sunt întrebări insolubile, concepte care nu pot fi traduse în limba noastră, ca ceva străin de imaginile verbale; Ca urmare a acestui fapt, conceptul de conștiință, ca un anumit tip de sentiment, devine în esență dincolo de posibilitatea definirii în cuvinte - la urma urmei, într-adevăr, este imposibil să simți cu gândurile și să măsori sentimentele prin măsura gândirii Identificarea conceptului de conștiință cu conceptul de sentiment nu este ceva cu totul nou: o regăsim deja într-o măsură mai mare sau mai mică la unii psihologi și psihiatri Deci Wiindt în Psihofiziologia sa spune: "cu conștiința se întâmplă același lucru cu noi ca și cu senzația, pentru care nu există altă definiție decât aceea că este cel mai simplu element pe care îl găsim în noi înșine"; conform lui Fischer (în lucrarea sa despre conștiință) conștiința este aceeași senzație și a simți este același lucru cu a fi conștient Horwicz în lucrarea sa (Psychological analysis on a physiological basis) află că conștiința și sentimentele coincid Prof S S Korsakov, în cursul său de psihiatrie, spune: "Când gândesc, simt sau doresc ceva - într-un cuvânt, când acestea sau alte acte au loc în sufletul meu, acestea sau alte stări se schimbă - atunci am un sentiment special în acest sens ceea ce se întâmplă în sufletul meu, senzația de schimbare a stărilor sufletești În existența acestei senzații, i e nuanță subiectivă specială care însoțește actele mentale și este semnul esențial al conștiinței Deci, se poate privi la conștiință ca la percepția noastră asupra imaginilor a tot ceea ce se întâmplă în sufletul nostru; din acest punct de vedere, conștiința este o funcție a unui fel de organ de simț special, care are un scop special Biblioteca "Runivers" ACTIVITATE MENTALA INCONSTIENTA Í reflecta si recreeaza in imaginatia noastra sub forma unor imagini subiective diverse acte mentale si astfel ne aducem la cunostinta tot ceea ce se intampla in noi Fără îndoială, prin această definiție nu rezolvăm problema conștiinței și a esenței ei, înlocuim în definiție doar una necunoscută cu alta, cu atât mai mult - recunoaștem în esență conștiința ca indefinibilă; dar în același timp este și cert că prin această definiție reducem conceptele de acte mentale și relația lor cu conștiința la baza înțelegerii mai ușoare Să trecem acum la o expunere suplimentară a actului de a primi impresii Am văzut deja că impresiile lasă amprente în creier, imagini a ceea ce este perceput; aceste imagini, reflectate în sufletul nostru, sunt în conținutul nostru spiritual ceea ce este cunoscut sub denumirea de "reprezentări " laboratoare și servesc drept material bogat pentru realizarea a tot felul de acte și sarcini ale psihicului nostru Dar actele de percepție nu sunt întotdeauna aceleași ca forță și, prin urmare, reprezentările sunt extrem de diferite în intensitatea lor: în

timp ce unele dintre ele sunt ascuțite, ascuțite și provoacă iritații puternice în celule, altele sunt exprimate moderat, în timp ce altele dau blând, contururi slabe și iritație abia perceptibilă Această diferență depinde, pe de o parte, de starea creierului nostru și a celulelor sale, de gradul de susceptibilitate a acestora la fiecare moment dat, pe de altă parte, de intensitatea, relieful impresiilor în sine și de situația în care sunt obtinute Ce este perceput de creierul nostru sub masca reprezentărilor? Ce imagini și imagini ale mediului poate genera în sine prin actul percepției? Aceste imagini sunt extrem de diferite atât prin teme, cât și prin proprietățile lor de bază Deci, în capul nostru rămân nu doar amprentele obiectelor însele în forma lor nemișcată, ca într-o fotografie, parcă încremenite într-o singură poziție, într-o expresie, ci și mișcările lor în spațiu și timp, Biblioteca "Runivers" N SH A TA L O V capacitatea de a se schimba într-un fel sau altul, relația lor cu mediul și influența asupra acestuia și influența reciprocă a acestuia din urmă asupra lor, în sfârșit, și rezultatele și consecințele tuturor acestora; într-un cuvânt, tot ceea ce se întâmplă în realitatea vie este reflectat și imprimat în creierul nostru în același mod, la fel cum aceeași realitate vie este reflectată și imprimată în dispozitivele de percepție ale fonografelor și cinematografelor și este apoi reprodusă în orice moment în fața dintre noi în imagini vii, în mișcare În acest material bogat, în această reflectare vie a realității exterioare, găsim imagini și asemănări ale actelor creierului pe care se bazează toată activitatea noastră mentală Să luăm exemple din viață și să le comparăm cu actul gândirii noastre Astfel, așa cum o întrebare pusă în ședință publică, după diferite dezbateri și opinii, înclină în decizia sa în direcția majorității și îndeamnă societatea la anumite acțiuni, opiniile minorității și opiniile speciale ale indivizilor sunt ele însele obturate , sau la fel cum lupta în afacerile militare ѣlѣ își primește rezultatul după ciocnirea războiului și moartea celor slabi în triumful celor puternici și triumful lor - în mod similar, în creierul nostru există o idee inițială, apoi o serie de diverse idei despre aceasta; aceste reprezentări se ciocnesc între ele (un act de comparație) și după o dezbatere și o luptă a elementelor contradictorii (un act de judecată), unele dintre ele, ca indivizi sau minoritare, sunt ascunse și ascunse, în timp ce altele, ca identice și predominante , apar într-o imagine vie în relief și, astfel, se obține un deznodământ, ca purtător de cuvânt predominant al momentului dat, sub forma cutare sau cutare inferență t & jwí a cutare sau acel impuls la acțiune, ca urmare a acestui din urmă Să mergem mai departe în comparație: la fel ca într-o ședință publică sau pe un câmp de luptă se întâmplă ca aspectul ciudat, dar extrem de convingător al unuia sau manevra talentată a altuia să facă o plecăciune majorității, iar succesul câștigului să se încline brusc spre o minoritate sau o unitate, în mod similar în actul de a gândi există surprize, când influența disonantă, dar extrem de puternică a ideilor individuale Biblioteca "Runivers" ACTIVITATE MENTALA INCONSTIENTA dă concluziei o direcție în direcția lor - Atât de asemănătoare, atât de legate între ele ca caracter, actele noastre mentale și actele de manifestări vitale ale mediului Și câte astfel de acte sunt în toată natura! Se pare că nu există un singur loc în care să nu fie realizate într-o formă sau alta, nu există nici un moment în care să nu asimilam astfel de exemple și imagini ca forme ale propriilor noastre gânduri "Lupta pentru existență și selecția naturală, aici, ca și în alte părți, își exercită influența puternică și decisivă: concepte, idei, judecăți, concluzii, intenții, aspirații -

sunt doar derivate de acest fel, personificarea aceleiași lupte a imaginilor percepute - și rezultatele și consecințele sale Astfel, actele activității noastre mentale, luate, ca să spunem așa, din mediul exterior, sunt o reflectare a vieții însăși, o reflectare animată doar de o anumită culoare subiectivă care ne este inerentă ca ființe vii, capabile de a simți Domeniul de activitate pentru toate aceste diverse percepții și interacțiunile lor în creierul nostru sunt celulele creierului într-o cantitate imensă și chiar mai multe căi cerebrale formate de procesele lor, conectându-le între ele în cele mai diverse combinații și numite căi de asociere în funcție de sensul rolului lor - asociați, comparați și generalizați ideile și senzațiile și obțineți derivate ale acestor generalizări Modalitățile de asociere, care leagă celulele scoarței cerebrale între ele sau cu celulele altor părți ale creierului, sunt împreună cu ele o arena extinsă a activității noastre mentale, ca o rezervă nenumărată de stații pentru depozitarea întregului material primit și o ofertă și mai mare de căi între toți pentru comparație și acțiuni elementare reciproce acest material între ele în formarea diferitelor acte mentale Ce relație are conștiința cu toate aceste acte? Pentru că aceștia din urmă depind de el? Este deja sofisticat pentru noi că nu suntem percepuți de noi la fel: deci, le părăsesc de la ei, dau o iritare puternică și, datorită acesteia, sunt percepute clar sub forma sentimentului, iar cealaltă este o iritație ușoară Biblioteca "Runivers" N SHATALOV unele și puțin sesizabile, senzații neclar conștiente, în timp ce încă altele lasă în urmă contururi slabe și iritație lentă, care nu ajunge deloc în intensitatea ei la gradul de senzație vizibilă, la gradul de conștiință Pe de altă parte, multe dintre impresii, devenite la început conștiente, slăbesc odată cu trecerea timpului, contururile și detaliile lor devin mai puțin clare și tangibile și astfel, fie mai repede, fie mai încet, trec în regiunea inconștientului , dar nu mai puțin decât stocul de cunoștințe existent Unele, odată cu trecerea timpului, se chiar în sfera inconștientului Rezultatul unor astfel de gradații în creierul nostru sunt două feluri de reprezentări: una conștientă, cealaltă inconștientă, imperceptibilă, necunoscută nouă înșine Memoria, ca abilitatea de a reproduce în mintea noastră imagini primite anterior - capacitatea, după toate probabilitățile, bazată pe proprietatea a ceva de a stimula impresiile anterioare, de a intensifica iritațiile din ele și, prin urmare, de a le aduce la conștient - reprezintă o dovadă neîndoielnică a cât de diverse în gradul de conștiință, stocul de cunoștințe pe care îl primim Tot ceea ce s-a spus despre reprezentări și relația lor cu conștiința, toate acestea se aplică în mod egal și altor acte ale gândirii noastre: toate, curgând nu intens, fără gradul de iritare adecvat, trec în afara conștiinței noastre; dacă, dimpotrivă, gradul de intensitate și iritare a acestora de la ele ajunge la măsura cuvenită, ele ies în sfera conștientă și sunt resimțite, ca atare, de ființa noastră Care este opinia autorilor în această privință? Reingold neagă existența reprezentărilor inconștiente; L H Fichte pune ideile inconștiente alături de cele conștiente; Beneke produce reprezentări conștiente din cele inconștiente; Herbart, în schimb, susține că reprezentările inconștiente sunt derivate din cele conștiente; Leibnitț vorbește despre percepții fără apercepții, adică despre reprezentări inconștiente fără reprezentări conștiente; Mili vorbește pentru faptul că există senzații de care nu suntem conștienți Potrivit lui Hamilton, lanțul ideilor noastre este adesea conectat doar prin legături intermediare inconștiente; Lezoes admite că multe acte mentale

Biblioteca "Runivers" ACTIVITATE MENTALA INCONSTIENTA sunt fără conștiință; Maudsley susține că faptele reprezentărilor inconștiente sunt dovedite Potrivit lui Bepe, acele idei sunt însoțite de conștiință, care au un grad mai mare de intensitate; James nu recunoaște reprezentările inconștiente; Fechner spune: psihologia nu poate nega ideile și concluziile inconștiente Wundt, Zòllner și Hdmholt^ vorbesc despre inferențe inconștiente Astfel, majoritatea autorilor recunosc posibilitatea apariției ideilor și a altor acte de gândire în sfera inconștientă Această viziune asupra posibilității apariției actelor psihice inconștiente este în deplin acord cu considerațiile generale pe care tocmai le-am exprimat asupra chestiunii actelor conștiente ale activității noastre psihice Să rezumăm în final considerațiile de mai sus cu privire la această problemă: reprezentările și alte acte mentale pot fi atât inconștiente, cât și conștiente, în funcție de gradul de intensitate al acestora; Ele trec în conștiință atunci când iritația de la ele atinge un asemenea grad în care prezența lor devine perceptibilă pentru noi și, prin urmare, este recunoscută de noi ca atare; în sfera inconștientului nu pot exista doar acele elemente ale psihicului nostru, care în sine, neavând un aspect obiectiv, sunt doar proprietățile altor acte, colorarea lor subiectiv-senzorială, a căror existență în afara conștiinței - în afara conștiinței senzația nu este de conceput ; în esență, astfel de elemente sunt sentimente, senzații, conștiința însăși și direcția ei - atenția, care însoțesc diverse acte de gândire și impulsuri voliționale; dar odată ce aceste senzații își pierd din intensitate, și odată cu ea și subiectivitatea, întrucât nu mai devin senzații, ci doar stimuli care nu ajung în conștiință, atunci activitatea lor este transferată și în sfera funcțiilor inconștiente Prin urmare, conștiința, în esență, nu este în esență un act special al activității noastre spirituale, ci doar o proprietate a altor acte mentale de a deveni perceptibile pentru noi înșine și de a ne aduce astfel în atenție Astfel, fiecare dintre actele activității noastre spirituale poate fi fie inconștient, fie, crescând în intensitate, trece în conștiință; această limită, înaintea căreia toată lumea Biblioteca "Runiverse" N Shatalova actul, care era inconștient, intră în conștiință, sau invers, limita dincolo de care dispare din conștiință și intră în sfera inconștientului, se numește ceea ce Ftcbner numește pragul conștiinței Pragul de conștiință este de obicei schimbător, instabil; condițiile de care depinde variabilitatea sa, pe lângă puterea influențelor percepute, stau în creier și nervii înșiși: cu cât mai iritabil, cu atât substanța creierului și nervii sunt mai sensibili, cu atât aceste impresii ajung mai ușor și mai repede în conștiință, cu atât sunt mai iritabile și mai sensibile mai aproape de ea merită conștiința de prag și, invers, impresiile mai stupide sunt percepute de creier și nervi, cu cât ajung mai încet și mai greu la limita senzației, cu atât mai sus și mai departe de ele se mișcă granița conștiinței Această lege este comună atât pentru pragul conștiinței, cât și în egală măsură pentru pragul oricărui fel de ogie / ugtsniya, care confirmă în continuare identitatea acestor două concepte În plus, vorbind despre condițiile de receptivitate a impresiilor de către creierul nostru, remarcăm faptul important că, din cauza incapacității inerente a creierului de a percepe două sau mai multe senzații separate simultan, imaginile percepute, ceea ce este liber nu în acest moment din orice alte impresii și invers, cu cât îi este mai greu să perceapă ceva, cu atât este mai adânc ocupat de altceva, la fel ca la tencuiala de muștar durerile și iritația de la el

se simt mai slabe, decât propriile dureri sunt mai puternice , sub care se aplică Această ultimă proprietate are o mare influență asupra caracterului materialului nostru mental; datorită lui, o cantitate uriașă de influențe externe care acționează constant asupra noastră nu intră deloc în conștiința noastră sau o ajung slab din lipsă de timp pentru a fi percepute Dar, din moment ce, în același timp, nu poate trece neobservată de noi, datorită răspunsului nostru vital inerent la tot ceea ce ne înconjoară, atunci întregul flux de impresii, nefiind iluminat sau slab luminat de el, este îndreptat către zona inconștientă, imprimat acolo și este materialul său bogat în sensul experienței Dar actul de a primi atât impresiile conștiente, cât și cele inconștiente urmează aceeași cale și rămâne una și aceeași Biblioteca "Runivers" ACTIVITATE MENTALA INCONSTIENTA S la fel, diferind, după cum vedem, doar prin gradul de intensitate; de aceea formarea şi organizarea diferitelor acte de gândire rămân aceleaşi fie că sunt conștiente sau inconștiente, deoarece formele de gândire, așa cum am spus deja, în ambele cazuri sunt amprente gata făcute în creier ale acelor acte vitale, a căror cunoaștere, involuntar, o obținem în mod constant de la exterior mediu inconjurator Astfel, toată activitatea noastră mentală se încadrează în două mari sfere: sfera activității mentale conștiente și sfera activității inconștiente Materialul pentru ambele sfere, după cum am văzut, este imensul depozit de impresii pe care le primim de la tot ce ne înconjoară pe parcursul întregii noastre vieți Dar această rezervă nu este distribuită uniform între ei: în timp ce sfera conștientă conține impresii, percepute doar prin conștiință, și apoi doar pe cele care au rămas și rămân suficient de intense pentru a păstra la orice îndemnare către aceasta la nivelul conștiinței - sfera inconștientă include un depozit colosal de informații din toată experiența noastră de viață, care este compus, cu o singură pe de altă parte, din impresii care au fost mai devreme în minte, dar apoi uitate de el, pe de altă parte, din impresii, asimilate inițial inconștient Această rezervă, datorită selecției naturale a elementelor sale și a capacității moștenite pentru aceasta a creierului însuși, sistematizându-se și specializându-se strict pe căile indicate de natură însăși, în diverse acte ale vieții noastre spirituale, atinge gradul de automată cea mai complexă adaptări Această rezervă de informare și adaptabilitate automată a sferei inconștientului, înțeleaptă, ca să spunem așa, prin experiența întregului nostru trecut, și prezentând în conținutul său o reflectare armonioasă a legilor naturii, este baza principală a gândirii noastre în întregul ei, călăuzitor și paznic al ființei noastre de-a lungul întregii sale vieți În profunzimea acesteia, pe lângă legalitatea oportună a actelor pe care le îndeplinește, pe lângă materialul cel mai bogat din experiența sa cu modalități pregătite în mod constant și într-un anumit fel adaptate pentru diferite tipuri de percepții, Biblioteca "Runiverse" N' SHATALOVA funcționarea acestora din urmă și impulsurile către acțiune, există încă acea proprietate, neestimată pentru noi, în virtutea căreia atât funcțiile noastre fizice, cât și cele mentale devin fezabile și fezabile pentru noi, în ciuda masei și diversității lor, și datorită căreia punctele noastre forte, în ciuda tuturor funcțiilor noastre sunt economisite în așa măsură încât sunt destul de suficiente pentru o activitate conștientă și deci plăcută, dar extrem de obositoare în domeniul manifestărilor noastre atât fizice, cât și psihice Viața reală și exemplele din ea sunt o ilustrare vie a ceea ce tocmai s-a spus Astfel, funcțiile tuturor organelor interne, ale întregii noastre vieți vegetale, sunt în întregime subordonate sferei funcțiilor automate

inconștiente; natura, parcă s-ar fi teamă să încredințeze conștiinței funcții atât de valoroase, atât de complexe și intime ale întregului nostru organism, nemizând întotdeauna pe constanța lui, a încredințat toate acestea sferei automate inconștiente, bazându-se pe ea ca pe o fortăreață de încredere și o garanție în reglementare de plecări atât de importante și principale ale vieții noastre, fără de care nu este de conceput Astfel, actele intime de hrănire, digestie, circulație a sângelui, respirație, acte ale organelor excretor și excretor, funcția sexuală - toate acestea sunt încredințate domeniului inconștientului Sfera inconștientului joacă un rol nu mai puțin important în actele psihice în sine: într-adevăr, actul gândirii, cu ponderea sa enormă, trece în afara conștiinței noastre Astfel, în urma apariției unui gând în conștiința noastră, ne plonjăm imperceptibil în discuția despre acesta, apoi același gând iese din nou la iveală în conștiința noastră și opoziția lui față de altceva, apoi ne predăm din nou judecății inconștiente și, în sfârșit, după loy lanțuri de verigi inconștiente ale gândirii, conectate prin momente conștiente fulgerătoare, una sau alta decizie, sau aspirație, iese în fața noastră, care, prin anumite acțiuni, duce la cutare sau cutare realizare Astfel, o mare parte din așa-numita gândire conștientă, sau mai bine zis, gândirea, uneori luminată de conștiință, se desfășoară în regiunea invizibilului, inaccesibil nouă; și chiar și cel mai inițial gând, care a apărut brusc în capul nostru, fără o pregătire conștientă prealabilă, Biblioteca "Runivers" ACTIVITATE MENTALA INCONSTIENTA pare a fi produsul aceleiași inconștiențe care, cu un anumit grad de intensitate a activității creierului, dă naștere unui sentiment despre ea și o revarsă cu atâta vitejie în tărâmul conștientului Expresia general acceptată: "mi-a venit un gând", ca ceva, conform sensului frazei, apărut fără participarea conștiinței, corespunde cu totul; toate acestea sunt de la sine înțelese, toate acestea sunt așa cum ar trebui să fie: la urma urmei, conștiința noastră, cu depozitul său relativ mic de cunoștințe și experiență, nu poate fi un ghid atât de fiabil al ideilor noastre și un evaluator al deciziilor noastre ca sfera inconștiența cu conținutul său bogat; așa stau lucrurile în gândirea conștientă obișnuită Dar observațiile arată că sfera inconștientă însăși, în profunzimea ei, este capabilă să îndeplinească sarcini dificile de gândire fără nicio participare a conștiinței, sarcini care nu sunt întotdeauna fezabile pentru activitatea mentală conștientă Se pot găsi multe exemple de astfel de gândire inconștientă, efectuată automat, cu concluzii surprinzător de logice, inferențe oportune, izbitoare prin ușurința, rapiditatea și simplitatea surprinzătoare a executării lor, excluzând aparent orice tensiune și efort din partea creierului și de neînțeles și inaccesibil pentru gândire conștientă Din lipsă de timp, nu vom cita fapte individuale (atât de abundent citate în literatura de specialitate, de exemplu, de Carpenter) în sprijinul acestui lucru, ci ne vom limita să arătăm unele dintre ele Astfel, persoanele care suferă de atacuri de epilepsie minoră (petit mal), epileptici procurativi, nebuni și hipnotizați dau o mulțime de exemple de judecăți, concluzii și diverse acțiuni care au loc în afara conștiinței în toată plenitudinea și diversitatea lor Mai departe, numeroase cazuri de amintire în mod inconștient a diverselor nume, prenume, titluri, cuvinte, motive, fraze, care înainte de aceea, prin conștiință, în ciuda eforturilor, nu puteau fi amintite, indică importanța și semnificația inconștientului în gândire Și mai interesante sunt faptele capacității inconștientului de a determina întinderea timpului într-un mod de neînțeles pentru noi: așadar, mulți pot afirma în ei înșiși acea

abilitate uimitoare, în virtutea căreia ei, adormând Biblioteca "Runiverse" N Shatalova intenționând să se trezească la o anumită oră determinată (o oră nu este obișnuită pentru ei să se trezească), într-adevăr se trezesc la această oră: creierul lor în aceste cazuri realizează inconștient ceea ce este literalmente un mod imposibil de gândire conștientă Lucrarea și mai uimitoare a sferei inconștiente sunt faptele de rezolvare a problemelor într-un vis, care, în ciuda eforturilor repetate, nu au putut fi rezolvate în realitate Una dintre persoanele cunoscute de mine, descoperind în sine această abilitate , a recurs de mai multe ori la această metodă de rezolvare a problemelor tehnice dificile; un alt subiect a folosit somnul de multe ori pentru a găsi cea mai bună modalitate de a grupa datele statistice extrem de complexe care au făcut obiectul studiilor sale constante Faptele înmulțirii rapide a unor numere foarte mari între ele în minte sunt exemple la fel de izbitoare ale perfecțiunii mai mari a mecanismului activității noastre inconștiente în comparație cu conștientul nostru; în aceste cazuri, ușurința, simplitatea și rapiditatea cu care toate acestea sunt realizate prin munca inconștientă sunt extrem de clar ilustrate în fața noastră Inconștiința joacă un rol la fel de important în munca de creativitate: marile idei ale inovatorilor, fascinația ritmică și pitorescul stilului poeților, comploturile muzicale ale compozitorilor, încarnările creative ale artiștilor, previziunea perspicace a marilor generali și cuceritori - toate acestea sunt produse ale aceleiași activități inconștiente pe care o folosește ea are toată puterea energiei ei, întregul depozit al experienței ei Deși Joly, în "Psihologia oamenilor mari", încearcă să demonstreze conștiința activității creierului lor în timpul cutare sau aceluia act de creativitate, cu toate acestea, înseși ideile, însăși intrigile, fiind mărețe și neschimbate încă de la începutul creativității acționează, ies în capul lor, ca atare, ca ceva întreg, gata, parcă prevăzut și gândit dinainte în afara sferei lor conștiente În cele din urmă, diverse acte de mișcare, supuse impulsurilor voliționale și fiind sfera activității conștiente, de facto, după o anumită școală de exerciții conștiente, devin și acte inconștiente, automate, și prin aceasta nu numai că nu pierd nimic, ci, pe dimpotrivă, câștig nemăsurat în corectitudine, dexteritate și ușurință Biblioteca "Runivers" ACTIVITATE MENTALA INCONSTIENTA din executarea sa Trebuie doar să ne amintim cât de dificilă este asimilarea conștientă a diferitelor acte motorii, cât de incomode, lente și incerte sunt mișcările în timpul acestora, așa cum vedem în actul de a-i învăța pe copii să vorbească, să citească, să scrie, să meargă, să cânte la diverse instrumente, în actul predării gimnasticii, dansului, exercițiilor acrobatice, într-un cuvânt, diverse acțiuni pe care le folosim atât în viața de zi cu zi, cât și în afara situației obișnuite - și, dimpotrivă, cât de ușoare, lin, încrezătoare și oportune sunt, odată sunt asimilați de noi, odată ce intră în zona automatismului sferei inconștiente Acest lucru se observă în cele mai diverse acțiuni și mișcări ale noastre de-a lungul vieții noastre: fiecare acțiune nouă a noastră, fiecare situație nouă este atât jenantă, cât și incomodă, și nesigură și urâtă, dar odată ce te obișnuiești, automatizează-l și se dobândește toată încrederea, toată ușurința, toată corectitudinea în execuția lui Acest automatism este vizibil în fiecare pas chiar și neobișnuit din viața noastră, datorită tocmai capacității noastre de adaptare, adică transferă rapid tot ce este nou în sfera acțiunilor inconștiente Acesta este rolul inconștientului chiar și în sfera celor mai conștiente și arbitrare funcții ale vieții noastre Astfel, toate funcțiile organismului nostru,

vegetative, mentale și animale, inclusiv o mare parte din cele așa-zise conștiente, sunt în întregime subordonate controlului activității mentale inconștiente Dar întrebarea este: este rezonabil din punct de vedere biologic? Care este scopul și sensul acestui tip de subjugare? Scopul și sensul acestui lucru pentru noi este inestimabil: doar în acest fel atingem idealul economiei vieții, în care, pe de o parte, se produce cel mai mic consum de forțe posibil, pe de altă parte, la în același timp, se realizează cea mai mare productivitate posibilă a funcțiilor noastre vitale Într-adevăr, toate actele sus-menționate ale vieții vegetale, animale și psihice, care sunt subordonate sferei inconștientului, sunt ușoare și fezabile numai pentru că se desfășoară în afara conștiinței noastre - de îndată ce cel puțin unul dintre ele, schimbându-și curs obișnuit, devine conștient și simțim toată povara , toată povara ei Deci, merită doar Cartea Întrebări de filosofie Biblioteca "Runiverse" N Shatalova începe să analizezi cu conștiință orice act motor automat, cum ar fi, de exemplu, actul de a respira, actul de a merge, actul de a scrie, actul de mișcări și gesturi atunci când vorbești etc , etc și stângăcia mișcărilor, și angularitatea manierelor și inconsecvența în conversație - într-un cuvânt, atât oboseală rapidă, cât și o întârziere în viteza și ușurința de a realiza ceea ce se face; iar în raport cu psihicul, și mai rău: este doar pentru o vreme să apară în conștiința actului oricărei gândiri cu toate detaliile ei realizate de noi inconștient, ca în fața noastră se află în fața noastră un întreg haos de idei, impresii, exemple corespunzătoare, comparațiile lor, ceartă, combinații, - într-un cuvânt, toată acea variație și confuzie de gânduri, pe care uneori doar trăirea bolnavului mintal, în capul căruia haosul pestriț al ideilor devine palpabil pentru ei înșiși Dintre toate aceste fapte, luate din viața reală și din acele indicații preliminare cărora le-am dedicat prima jumătate a mesajului nostru, este clar ce semnificație colosală are activitatea mentală inconștientă atât în viața fizică, cât și în cea spirituală a unei persoane și cât de firesc este compusă din această activitate percepțiile a tot ceea ce este în jur, atât de bogate în experiență și exemple de automatism oportun profund semnificativ în toate manifestările sale În concluzie, să adăugăm două cuvinte: este plăcut să vedem reflectarea în noi înșine a actelor vieții noastre spirituale, este plăcut să vedem cum ea în fața ochilor noștri spirituali, cel puțin din când în când, este luminată de lumina conștiinței - aceasta este atât mândria, cât și avantajul nostru, care ne dă dreptul de a stăpâni peste tot și de a ne considera coroana creației; dar este și mai plăcut să fim convinși că bazele și fundamentele principale ale activității noastre spirituale nu sunt supuse arbitrarului, chiar dacă conștient, al arbitrarului nostru, care în sensul său propriu se află în afara oricăror reguli și ordini, ci celor strict cuprinse legile generale ale automatismului mental, care se bazează pe experiența profundă a tot ceea ce este trecut și prezent și pe acea conexiune cauzală și dependență oportună a fenomenelor care domnește în toată natura • N Șatalov Biblioteca "Runivers" Despre login-ul lui Platon în legătură cu cronologia și stilometria scrierilor sale V Lutoslavsky: Originea și creșterea logicii lui Platon, cu o numărare a stilului lui /Hato și a cronologiei scrierilor sale Londra Longmans, Green și Comp , p XVIII și Lucrarea menționată mai sus a domnului Lutoslavsky, fost profesor asociat de filozofie la Universitatea din Kazan, este unul dintre fenomenele marcante ale timpurilor moderne în domeniul cercetării referitoare la Platon Autorul s-a dedicat timp de mai bine de zece ani studiului scrierilor și

filosofiei lui Platon, precum și literaturii despre el și a prezentat în această lucrare rezultatele cercetării sale cuprinzătoare Aceste rezultate atrag din ce în ce mai multă atenția specialiștilor Dovadă în acest sens, de altfel, este o recenzie foarte măgulitoare pentru autorul unui cunoscut expert în filozofia greacă, prof Gomperz, în cel mai recent raport al Academiei de Științe din Viena Aceste rezultate sunt, de fapt, atât de importante pentru înțelegerea critică a platonismului încât o relatare a acestei lucrări va stârni fără îndoială interesul tuturor celor care înțeleg semnificația atât a filozofiei grecești, cât și mai ales a filosofiei platonice, pentru dezvoltarea generală a doctrinelor filozofice în prezent Autorul își împarte opera în zece capitole În primul, el vorbește în primul rând despre semnificația lui Platon ca logică și despre diferite puncte de vedere asupra acestei chestiuni În vremurile moderne, istoricii filozofiei, în cea mai mare parte, neglijează logica lui Platon și o fac în principal în numele universalului Biblioteca "Runivers" G STRUVE o prejudecată justă că adevăratul părinte al logicii ca știință a fost Aristotel G Lutoslavsky arată că disputa despre primatul lui Platon și Aristotel în această privință se desfășoară încă din secolul al XV-lea, adică din vremea când Georgios Gemistos Plethon a susținut că Aristotel în Organon își atribuie în mod sofistic descoperirea metodei reale de raționament, în timp ce acest merit îi aparține lui Platon Mai târziu, în secolul al XVI-lea, pr Petrichi îl numește direct pe Platon: "inventor al logices sive dialecticii" Dar acestor platoniști li s-au opus apărătorii lui Aristotel, tot începând din secolul al XV-lea, avându-l în frunte pe Genadius Cu toate acestea, această dispută nu a fost rezolvată până în prezent G Lutosławski prezintă într-o scurtă trecere în revistă toată literatura despre acest subiect, pe care a conturat-o în detaliu încă din în discursul său Despre vederi asupra logicii lui Platon, apărut în limba poloneză O largă familiaritate cu literatura despre Platon se găsește la fiecare pas în scrierea sa și este extrem de instructivă, atât prin caracterul complet rară, cât și prin elucidarea surselor unora dintre prejudecățile comune care au influențat definirea doctrinelor logice ale lui Platon Cu titlu de exemplu, să semnalăm aici datele prezentate de autor cu privire la opinia despre șederea lui Platon după moartea lui Socrate la Megara și despre influența școlii Megara asupra filozofiei sale Tennemann a menționat la sfârșitul secolului trecut "posibilitatea" unei astfel de șederi a lui Platon în Megara, referindu-se la mărturia destul de dubioasă a lui Diogenes Laertius Această opinie ipotetică a lui Tennemann a căpătat, de-a lungul timpului, caracterul unui fapt istoric în rândul adepților săi și a servit chiar și pentru mulți cercetători drept bază pentru o serie întreagă de considerații ulterioare referitoare la filosofia lui Platon și cronologia scrierilor sale Între timp, se dovedește că nici Cicero nu știe nimic despre această ședere în Megara și despre influența școlii megariene asupra lui Platon; dimpotrivă, el subliniază că școala megariană îi datora mult lui Platon În studierea celei mai recente literaturi despre Platon, domnul Lutoslavsky acordă o atenție deosebită evaluării comparative a rezultatelor cercetărilor efectuate de oamenii de știință germani, englezi și francezi, extinzându-și astfel orizonturile critice Biblioteca "Runivers" DESPRE LOGICA LUI PLATON Până acum, oamenii de știință din fiecare dintre aceste naționalități au luat în considerare, de obicei, numai lucrările în limba lor maternă și, ca urmare, au fost supuși diferitelor prejudecăți tradiționale, precum cele indicate mai sus o nouă cale către continuarea cercetărilor independente" Această

independență este deja evidentă în următoarele două capitole ale lucrării, care au ca subiect analiza autenticității și cronologiei, precum și stilul scrierilor lui Platon Logica lui Ylaton este în cea mai strânsă legătură cu doctrina sa despre idei Se știe însă că acesta din urmă este prezentat în moduri diferite în dialoguri diferite Platon definește odată ideile ca substanțe originale care formează o lume transcendentală specială, a cărei cunoaștere este accesibilă omului doar cu ajutorul inspirației divine În altă parte, el privește ideile ca gânduri divine, care servesc ca prototipuri ale obiectelor lumii sensibile și sunt restaurate în mintea umană cu ajutorul generalizării și unificării unor date particulare În sfârșit, Platon îmbină ideile cu conceptele sau categoriile cele mai generale ale minții și vede în ele scheme prin care asimilăm esența ființei Prima dintre aceste opinii asupra ideilor este recunoscută de Herbart ca fiind adevărata învățătură a lui Platon Cel mai faimos istoric al filosofiei grecești din vremea noastră, Zeller, s-a alăturat acestei opinii Această împrejurare a avut drept consecință că în aproape toate istoriile filozofiei, și mai ales în cele germane, transcendentalismul metafizic în doctrina ideilor este complet identificat cu platonismul Apărătorul opiniei că a doua dintre opiniile de mai sus asupra ideilor este adevărata învățătură a lui Platon este binecunoscutul editor al lucrărilor sale, G Stallbaum ( ) În cele din urmă, ultimul punct de vedere, cel mai important din punct de vedere logic, este atribuit lui Platon de Kant în Critica purului și este susținut atât de Tennemann, cât și de Trendelenburg, Lotze și alți oameni de știință ai timpurilor moderne Fiecare dintre opiniile de mai sus asupra ideilor este legată de o serie întreagă de doctrine logice și servește drept consecință Biblioteca "Runivers" Struve i această bază pentru diferite teorii ale cunoaşterii Prin urmare, este clar ce semnificație importantă pentru o înțelegere critică a platonismului este rezolvarea întrebării: care dintre aceste puncte de vedere asupra ideilor reprezintă ultimul rezultat al lucrării mentale a lui Platon și, în general, în ce relație genetică sunt aceste învățături pentru fiecare alte? Rezolvarea acestei întrebări este importantă nu numai de dragul curiozității istorice, ci și în sens pur teoretic, ca o explicație a faptelor referitoare la dezvoltarea mentală a unuia dintre cei mai străluciți gânditori ai lumii Psihologia acestei dezvoltări mentale a lui Platon are un caracter tipic , drept urmare rezolvarea întrebării menționate ne oferă posibilitatea de a pătrunde mai adânc în succesiunea firească a acelor momente care se îmbină cu înțelegerea conștientă a procesului de cunoașterea și determina rezultatul final al acesteia Este clar, însă, că această întrebare nu poate fi rezolvată fără o investigație specială a autenticității și cronologiei scrierilor lui Platon și fără o posibilă rezolvare exactă a tuturor nedumeririlor care au apărut pe această temă În aceste considerații se exprimă motivul real, care l-a forțat pe domnul Lutoslawsky să se angajeze într-un studiu amănunțit al autenticității și cronologiei scrierilor lui Platon Scrierile lui Platon, după cum se știe, au ajuns până la noi în întregime într-o formă mai completă și mai perfectă decât lucrările altor scriitori celebri din antichitate De fapt: în afară de poemul didactic al lui Parmenide, nu a ajuns până la noi nici măcar o singură operă a filosofilor din perioada presocratică; au supraviețuit doar fragmente foarte mici din aceste scrieri Din cele scrieri ale reprezentantului teoriei atomiste, Democrit, nici una nu a ajuns la noi Cât despre poeți și retori, din de lucrări ale lui Sofocle avem doar în mână, din de lucrări ale lui Euripide nu cunoaștem decât , din de comedii ale lui

Aristofan cu greu am ajuns la noi Platon cunoștea de discursuri ale lui Lisias, dintre care doar ne sunt cunoscute Nici măcar lucrările unui scriitor atât de autoritar în lumea creștină precum Aristotel nu au ajuns la noi într-o formă atât de completă și într-o ediție atât de bună precum operele lui Platon Acest lucru a fost facilitat în principal de tradiția veche de secole a școlii platonice, adică Academia din Atena A existat până în după R Chr , adică până la vremea exilului filozofilor din Aoin im- Biblioteca "Runivers" DESPRE LOGICA LUI PLATON perator Justinian Iar după acest timp, platoniștii, grație dispoziției lor religioase, au găsit, împreună cu scrierile lui Platon, un refugiu primitor în mănăstirile creștine din Grecia Într-una dintre aceste mănăstiri de pe insula Patmos, Clark (Ed D Clarice) a găsit la începutul* secolului nostru un vechi manuscris al scrierilor platoniciene din , care a fost întocmit, după toate probabilitățile, din manuscrise care erau în utilizarea de către adepții lui Platon în Academia din Atena Acest manuscris se află în Biblioteca Bodleian, Oxford, și mărturisește până în prezent acea diligență extraordinară cu care adepții lui Platon au tratat scrierile sale Pe tradiția textului lui Platon, domnul Lutosławski a scris un discurs special, publicat în de Academia de Științe din Cracovia În ea, autorul examinează critic toate codicele scrierilor platonice care au ajuns până la noi Cu ajutorul unei vaste cunoștințe a întregii literaturi despre Platon și a unei analize a textului scrierilor sale care a ajuns până la noi, domnul Lutoslawsky continuă să investigheze problema cronologiei acestor lucrări și a autenticității lor Pentru a determina cu exactitate succesiunea temporală a scrierilor lui Platon, savanții au folosit până acum două metode: una dintre ele se bazează pe o analiză comparativă a conținutului dialogurilor, cealaltă pe o analiză a stilului acestora Prima dintre aceste metode, în opinia domnului Lutoslavsky, nu a dus încă la concluzii satisfăcătoare; dimpotrivă, a servit doar drept pretext pentru numeroase noi neînțelegeri Motivul principal pentru astfel de eșecuri constă în faptul că, atunci când au comparat conținutul dialogurilor, cercetătorii s-au ghidat în cea mai mare parte de prejudecăți tradiționale binecunoscute, cum ar fi, de exemplu, opinii despre influența școlii megariene asupra filosofiei lui Platon, despre compilarea timpurie a dialogurilor dialectice despre transcendentalismul metafizic, doctrina lui despre idei și etc Principiilor metodologice atât de șocante, bazate pe conținutul scrierilor lui Platon, domnul Lutoslavsky opune metoda care determină cronologia lor pe baza progresul învățăturilor logice expuse în ele Punctul de plecare al acestei metode este propoziția că, din toate părțile filozofiei, logica Biblioteca "Runivers" G STRUVE reprezintă în cel mai clar mod diferitele faze ale dezvoltării mentale a gânditorului Aici se dezvăluie vizual, la mijloc, progresul treptat al lucrării mentale a filosofului definiții din ce în ce mai precise ale ajutoarelor și metodelor de cunoaștere, iar gânditorul nu ar trebui să aibă voie să se abată de la metodele logice odată stabilite, deoarece trecerea de la principii logice mai perfecte și complete la mai puțin perfecte și înguste nu este plauzibilă Între timp, opiniile metafizice etice sunt mai ușor supuse la diferite modificări în fiecare gânditor, în funcție de experiențele sale de viață și de acestea sau de alte influențe străine Cu ajutorul acestei metode și, mai mult, folosind studiile critice ale predecesorilor săi, în special Iberweg și Teichmüller, domnul Lutoslawsky dovedește în primul rând; că dialogurile dialectice Sofist, Politician și Philebus, precum și Theaetetus și Parmenide care le precedau, au fost compuse mai târziu

decât Pir, Phaedo și Republica; da; că Phaedrus nu aparține lucrărilor timpurii ale lui Platon, ci urmează după Republică și îl precede pe Thee-tetus O astfel de succesiune este evidențiată, în opinia autorului, de învățăturile logice ale lui Platon, pe care le vom evidenția mai jos Aceste învățături în dialogurile dialectice sunt mai dezvoltate și mai perfecte decât în cele mai strălucite opere poetice ale lui Platon Cercetările cronologice ale domnului Lutosław conform metodei, care ia ca bază stilul lui Platon, duc la aceleași rezultate Stilul, spune el, este un fenomen imediat, în cea mai mare parte independent de voința autorului; în plus, cele mai subtile modificări ale stării mentale a autorului se regăsesc în diverse trăsături caracteristice ale stilului său, astfel încât diferite faze ale dezvoltării mentale, cauzate fie de influența altor autori, fie de circumstanțe străine, combinate cu starea de spirit corespunzătoare ale spiritului, sunt exprimate în cel mai evident mod în stil Pe această bază, se poate afirma nu numai că fiecare autor original are propriul său stil, dar că fiecare perioadă remarcabilă a dezvoltării sale își găsește propria expresie stilistică specială Având în vedere acest lucru, ar putea fi de așteptat ca studiile referitoare la stilul lui Platon să conducă la mai decisive Biblioteca "Runivers" PE LOGICA LUI PLATON concluzii despre modul în care acest lucru s-a dovedit a fi posibil pe baza analizei conținutului dialogurilor Această presupunere a fost de fapt justificată în cel mai strălucit mod, Studii speciale despre stilul lui Platon au fost întreprinse inițial de filologi, indiferent de cronologia scrierilor sale După cum subliniază domnul Lutoslavsky, F G Engelhard din Danzig a fost primul care a început aceste studii Din până în , a publicat cinci discuții importante pe acest subiect, care însă s-au pierdut în programele gimnaziale și nu au atras atenția cercetătorilor de mai târziu Domnul Lutoslavsky citează multe astfel de lucrări complet uitate referitoare la stilul lui Platon și folosește datele lor stilistice în detaliu în analiza sa asupra chestiunii cronologiei scrierilor lui Platon Cel mai proeminent cercetător în acest domeniu a fost însă savantul scoțian Lewis Kampbell, fost profesor de greacă la Universitatea St Andryus, care locuiește în prezent la Londra; Domnul Lutoslavskyy i-a dedicat munca lui Într-o introducere într-o ediție foarte diligentă a lui Sosrist și Politicus, Campbell, în , a fost primul care a aplicat metoda statistică stilului lui Platon și, prin intermediul ei, a căutat să rezolve îndoielile existente cu privire la cronologia scrierilor lui Platon Ca bază, Campbell ia faptul că nimeni nu contestă faptul că Tshiei, Critium și Legile aparțin ultimelor scrieri ale lui Platon După părerile acestui savant, toate dialogurile similare ca stil celor trei aparțin în mod egal ultimei perioade a activității literare a lui Platon și, în orice caz, au fost compuse mai târziu decât dialogurile divergente stilistic de acestea din urmă Campbell arată apoi că una dintre cele mai remarcabile trăsături ale acestor trei dialoguri este marea bogăție de termeni noi creați de Platon Campbell a găsit în ele de termeni noi neutilizați în niciunul dintre dialogurile anterioare Se pare că Platon, pe măsură ce și-a extins perspectiva filozofică, a creat termeni noi și că, în consecință, decât orice dialog sau grup de dialoguri conține mai mulți termeni generali noi care nu sunt utilizați în alte dialoguri, Biblioteca "Runivers" G STRUVE sunt compuse ulterior și cu atât mai apropiate în timp una de alta În același timp, la propunerea lui Platonov, Asta, Cambell a calculat că ѳeetet încheie în Sebm , SOM/Zista , un politician de chiar și de termeni noi care nu au folosit anterior și pe baza unor asemenea scutirile au ajuns la

concluzie, dar nu doar aceste dinsa si Philebus sunt in stransa afinitate stilistica cu ultimele scrieri ale lui Platon, mai ales cu Legile Pentru a justifica corectitudinea concluziilor din astfel de date statistice referitoare la stil, Campbell a aplicat ulterior același calcul scrierilor lui Tennyson, a căror cronologia ne este bine cunoscută Alți savanți au folosit statisticile stilistice pentru a determina cronologia scrierilor lui Shakespeare În ciuda importanței lor incontestabile, cercetările lui Campbell nu au primit atenția pe care o merită Nici măcar oamenii de știință care au citit ediția sa exemplară a Sofist and Politicus nu s-au uitat la introducerea acestei ediții, neperând să găsească în ea vreun rezultat important pentru problema generală a cronologiei scrierilor platonice G Lutoslavsky a fost primul care a subliniat acest sens al lui Campbell în lucrarea sa: On the first three tetralogy of Plato's works, publicată în Academia de Științe din Cracovia; apoi, într-un rezumat prescurtat al conținutului acestei lucrări în Archiv fur Geschichte der Philosophie, octombrie , în continuare într-un discurs ținut la mai la Paris, în Académie des sciences morales et politques (vezi Comptes rendus of the Academy for this year, nr), și în final în prezentul eseu englezesc, pp și urm La numai unsprezece ani după opera lui Campbell au apărut în Germania primele, de la Campbell, încercări complet independente de a aplica metoda statistică la problema cronologiei scrierilor lui Platon Aceste încercări au fost făcute de A Roeper, în teza sa de doctorat, dedicată mai ales utilizării numărului dual în dialogurile aparținând ultimei perioade Ca de obicei, însă, această disertație a rămas, de asemenea, necunoscută cercetătorilor de mai târziu Ca urmare a acestui fapt, până la clarificările literare corespunzătoare prezentate de domnul Lutoslavsky, în Germania adevăratul fondator al metodei folosind statisticile stilului Biblioteca "Runivers" DESPRE LOGICA LUI PLATON la cronologia scrierilor lui Platon, a fost recunoscut Dittenberger, autorul articolului: On the Criteria of Language in Determining the Chronology of Plato's Dialogues, publicat în revista Hermes în adică Ritter (S Ritter), Untersuchungen iiber Plato Dar din moment ce nici Dittenberger, nici adepții săi din Germania nu îl cunoșteau pe Campbell, ei s-au ghidat în cercetarea lor prin metode complet diferite și au acordat atenție unor astfel de date pe care Campbell nu le-a avut în vedere Astfel, de exemplu, savanții germani s-au oprit în primul rând asupra folosirii acestor forme sau a altor forme gramaticale, lăsând deoparte terminologia filosofică a lui Platon, care a fost subiectul principal al cercetării lui Campbell Astfel metodele stilistice germane și engleze se completează reciproc; acordul concluziilor bazate pe cercetări complet diferite, independente una de cealaltă, poate servi în acest caz și ca test cel mai riguros al adevărului lor Pe baza tuturor datelor de mai sus, domnul Lutoslavsky generalizează cercetările statistice asupra stilului autorilor și caută să pună bazele unei noi științe, pe care o numește Stilometrie Subiectul acestei științe ar trebui să fie determinarea autenticității și cronologiei operelor literare, cu ajutorul statisticilor trăsăturilor caracteristice ale stilului, așa-numitul stil Semnificația acestei noi științe în domeniul istoriei literaturii, potrivit domnului Lutoslavsky, este aceeași cu cea a paleografiei pentru istoria generală în determinarea timpului și a autenticității manuscriselor Pentru a atribui însă principii ferme acestei noi științe, autorul stabilește o serie întreagă de reguli metodologice, precum și legea de bază a stilometriei Prezentarea acestui subiect în acest articol ne-ar îndepărta prea mult de sarcina noastră imediată și ar necesita prea

mult spațiu Așadar, ne referim în acest sens la lucrarea în discuție, pp - , precum și la o prezentare prescurtată a începuturilor stilometriei în orașul Lutoslaw, realizată de profesorul N Meyer în volumul I al revistei : Zeitschrift fur Philosophie și philosophische Krilik Aici punctăm doar aplicația Biblioteca "Runivers" G STRUVE autorul a început stilometria la problema cronologiei scrierilor lui Platon Ținând cont de faptul că toate inferențele statistice au valoare științifică numai atunci când se bazează pe numere mari, autorul a folosit și pentru această întrebare specială date statistice cât mai complete În aceste forme, el a studiat toate lucrările despre stilul lui Platon, publicate în ultimii cincizeci de ani, și a găsit în ele de trăsături stilistice diferite Din acestea el a extras, la rândul său, de trăsături caracteristice stilului de mai târziu al lui Platon Comparând apoi între ele de dialoguri importante din punct de vedere logic, el urmărește să determine numeric gradul de afinitate stilistică a fiecăruia dintre aceste dialoguri cu dialogurile din ultima perioadă și reprezintă astfel în detaliu succesiunea temporală a tuturor acestor dialoguri Autorul admite că datele pe care le-a putut folosi până acum nu corespund pe deplin idealului științific al stilometriei Dar concluziile din aceste date sunt confirmate la fiecare pas de rezultatele studiilor asupra altor dispozitive metodologice și, prin urmare, pot fi recunoscute ca neîndoielnice Totuși, fără a abandona idealul său științific, el cere alcătuirea unui nou dicționar platonic, reprezentând statistica completă a stilului lui Platonov, după principiile stilometriei Cu ajutorul domnului J Mitsinsky, orașul Lutoslavsky arată că toate cuvintele din lucrările lui Platon sunt aproximativ boo oooo Printre acestea se numără aproximativ de cuvinte independente separate, așa că ar fi rezonabil să presupunem că fiecare cuvânt se repetă în medie de de ori Dar nu este așa Există cuvinte rare, adică astfel încât se repetă de mai puțin de ori Potrivit domnului Mitsinsky, există aproximativ de cuvinte, repetate chiar de mai puțin de ori, care pot servi drept o dovadă clară a bogăției și diversității stilului lui Platon Mai mult decât atât, trebuie remarcat că, pe lângă cuvintele individuale, se găsesc diverse alte trăsături ale stilului lui Platon - în succesiunea diferită a acestor cuvinte, de exemplu, atunci când se combină substantive cu adjective, mai departe în utilizarea diferitelor forme gramaticale și ture de vorbire, în predominanța numărului de substantive, apoi adjective, apoi verbe, apoi adverbe etc Pentru o definiție cuprinzătoare și finală a modului în care Biblioteca "Runivers" PE LOGICA LUI PLATON Stilul lui Platon în general, precum și stilul perioadelor individuale ale "activității sale literare", ar trebui, conform stilometriei domnului Lutoslaw, "să desemneze cu exactitate în noul dicționar ca număr total al tuturor acestor trăsături stilistice, stilul, şi numărul acestora în fiecare dialog individual, luând ca bază de calcul, o anumită valoare, de exemplu, pagina ediţiei lui Dido Numai cu un material atât de complet ar fi posibile concluzii stilistice finale privind cronologia scrierilor lui Platon Compilarea dicționarului stilometric menționat mai sus este, desigur, o mare lucrare, care depășește puterea unui om de știință, precum și mijloacele majorității editorilor de lucrări științifice Așadar, dorind ca un astfel de dicționar să nu rămână o idee platoniciană irealizabilă, domnul Lutoslawsky, cu o perseverență și o energie surprinzătoare, a încercat să trezească interes, pentru o astfel de întreprindere, într-un cerc mai larg de oameni de știință, în special al societăților învățate A reușit destul de bine în asta În primul rând, la mai , el a expus începuturile stilometriei sale

aplicate cronologiei scrierilor lui Platon la Oxford Philological Society În această ședință, Societatea a aprobat propunerea prof Bywater să ia inițiativa în alcătuirea unui nou Dicționar platonic în direcția orașului Lutoslaw La această decizie i s-a alăturat ulterior, conform propunerii prof Campbell și Societatea Elenică din Londra Ambele Societăți i-au cerut domnului Lutoslavsky să invite oamenii de știință francezi să participe la această lucrare, ceea ce a făcut-o, ținând o prelegere pe această temă membrilor Institutului Francez la iunie a aceluiași an, la ședința Academiei des inscriptions et belles lettres După această prelegere, Academia, la propunerea unui membru al domnului Weil (Weil), a decis să participe la publicarea unui nou dicționar platonic Astfel, se dovedește că bazele stilometriei lui Lutosławski au fost acceptate cu simpatie de lumea științifică și au servit drept punct de plecare pentru o întreprindere internațională foarte importantă în cauza platonismului Detalii despre acest subiect sunt date în Comptes rendus ale Academiei menționate mai sus, iunie , și Classiceli Revievo, iulie a aceluiași an Să observăm, Biblioteca "Runivers" G STRUVE care este împotriva obiecțiilor destul de forțate ale lui Ed Zeller, care contestă utilitatea cercetării stilometrice, care oprește cursul acestui caz în Germania, - dl Lutoslavsky apără aceste studii în primul număr din Zeitschrift fur Philosophie ' und philosophische Kritik într-un articol sub titlul: Stylomet ris ches Să prezentăm acum în termeni generali rezultatele cercetării independente ale domnului Lutoslavski asupra logicii lui Platon în legătură cu cronologia scrierilor sale Toți istoricii filozofiei sunt de acord că, la începutul carierei sale literare, Platon se afla sub influența marelui său mentor Socrate Autorul analizează cronologia și conținutul logic al dialogurilor din această perioadă în al patrulea capitol al operei sale În această perioadă, Platon a studiat aproape exclusiv întrebări etice și s-a ocupat de logică doar în legătură directă cu aceste întrebări Dintre primele lucrări mai mici ale acestui timp, doar cinci: Euthyphro, Apologia, Crito, Laches și Harmid reprezintă câteva dintre începuturile concepțiilor logice ale tânărului filozof Lor le aparține, împreună cu indicațiile socratice ale limitărilor cunoașterii umane, conceptul general de știință și forma concluziei silogistice, în Harmi d La Protagoras există atunci o remarcă despre imposibilitatea unei simple conversii a unei judecăţi universal afirmative; dar această remarcă are încă un caracter pur practic, fără concluzii teoretice Mai important pentru logică este Meno, pe care mulți îl recunosc ca o continuare a lui Protagoras Aici Platon se ocupă deja de problema definiției logice și spune că sarcina sa este de a determina esența obiectelor, care unește modificările lor particulare În plus, Meno a expus primele rudimente ale doctrinei ideilor înnăscute, ca începuturi ale cunoașterii raționale a priori a lucrurilor, opuse deja în acest dialog destul de clar simplei opinii și credințe Totuși, nu mai puțin decât Menon, deci și următorul după el Eutidem aparțin încă perioadei socratice, căci în ele domină încă tendințele practice studiile teoretice, care au ca subiect cunoașterea rațională a lucrurilor Doar Gorii, cu caracter general socratic, Biblioteca "Runivers" PE LOGICA LUI PLATON dezvăluie abateri deja binecunoscute de la metoda socratică, printr-o mai mare hotărâre în prezentarea învățăturilor etice și luarea în considerare a două feluri de retorică: una bazată pe adevărata cunoaștere a lucrurilor și care duce la concluzii indubitabile; celălalt, care decurge din simpla credință, care poate duce la concluzii adevărate, dar și false Începuturile unei doctrine independente și metafizice a ideilor sunt prezentate în Cratylus, Pirus

și Phaedo Autorul le dedică al cincilea capitol Abia acum Platon își dă o explicație clară despre necesitatea unui studiu independent al ajutoarelor și metodelor de cunoaștere El începe acest studiu în stilul lui Kr cu o analiză a relației dintre gândire și vorbire Platon subliniază aici principala diferență dintre aceste două fenomene ale vieții mentale Conștientizarea critică a acestei diferențe mărturisește însă un progres foarte important în dezvoltarea filozofică a gânditorului, mai ales când ne amintim că identificarea gândirii și a vorbirii este un fenomen cu totul firesc în viața mentală Datorită acestei diferențe, Platon a contrastat gândul, ideea, ca ceva constant, neschimbător, schimbător, manifestări mai mult sau mai puțin întâmplătoare ale acesteia în vorbire Aceasta a servit ca punct de plecare pentru recunoașterea ideilor ca având o existență complet independentă, substanțială în afara influențelor lumii sensibile Această viziune asupra ideilor, expusă apoi în Peer și Phaedo, și apoi în Republica și Fedro, este prezentată în mod obișnuit ca cea mai înaltă și ultima formă a învățăturii platonice Între timp, se dovedește că și această viziune este supusă unor modificări ulterioare, în funcție de dezvoltarea mentală a filosofului și mai ales datorită progresului cercetării sale asupra principiilor psihologice ale procesului de cunoaștere și a relației dintre gândire și realitate Deja în Republică și în Fedru, doctrina metafizică a ideilor de mai sus este combinată cu tendințe logice, care dau acestei doctrine o nouă nuanță particulară Pe această bază, domnul Lutoslavsky distinge aceste două dialoguri de o legătură directă cu cele precedente și vede în ele o trecere la o nouă fază în dezvoltarea logicii lui Platon, ca teorie a cunoașterii Domnul Lutosławski numește această învățătură de tranziție "platonism de mijloc" și devotă Biblioteca "Runivers" ç Struve analiza sa asupra celui de-al șaselea capitol al operei sale În aceste două dialoguri, Platon și-a propus să aplice în politică și pedagogie binecunoscuta doctrină a ideilor de mai sus Această sarcină l-a forțat, însă, să aprofundeze principiile de bază ale procesului cunoașterii, în special știința Știința, conform acestor dialoguri, are scopul de a reduce toate adevărurile particulare la un principiu superior, care este definit de Platon ca ideea de bine, care servește drept cauză a întregii lumi și este identică cu Dumnezeu Diferența dintre cunoștințele adevărate și opinia Platon se reduce acum la subiectul lor diferit Cunoașterea se referă la idei ca fiind principiile neschimbate ale ființei reale; Opinia, pe de altă parte, are ca obiect fenomenele schimbătoare ale lumii sensibile În ceea ce privește ideile în sine, în dialogurile de mai sus Platon este angajat în clasificarea lor, iar acest lucru l-a condus la convingerea sursei subiective a tuturor diviziunilor Ulterior, el a acordat mai multă atenție acestei întrebări și și-a dezvoltat doctrina ideilor în această direcție În dialogurile amintite, el nu mai apără cu atâta energie existența substanțială suprasensibilă a ideilor, ci se limitează doar la îmbinarea lor cu existența sufletului individual, fie Dumnezeu, fie om Dezvoltarea în continuare a principiilor de mai sus a avut ca rezultat o reformă reală a tuturor punctelor de vedere pe care Platon le exprimase până atunci cu privire la teoria cunoașterii Această reformă este pregătită în principal în Theetet și Parmenide, iar autorul consacră un capitol special al lucrării sale caracterizării celei mai apropiate a acestor dialoguri În Teaetetus și Parmenide, Platon începe studii speciale despre teoria cunoașterii, pe care o numește dialectică Trăsătura cea mai caracteristică a acestor dialoguri este că în primul dintre ele Platon nu menționează deloc ființa transcendentală a ideilor, iar în al

doilea supune chiar și această viziune analizei critice Motivele acestei atitudini a filosofului față de vechea sa doctrină a ideilor provin în mod firesc din progresul teoriei sale a cunoașterii Datorită acestui progres, Platon trece din ce în ce mai mult de la metafizica ideilor la psihologia lor În aceste tipuri, el este angajat într-o clasificare detaliată a conceptelor sau categoriilor generale, ca o formă a vederii noastre asupra diversității fenomenelor și obiectelor lumii În Biblioteca "Runivers" DESPRE LOGICA LUI PLATON Aici găsim de fapt primul tabel de categorii din istoria filozofiei, pe care Platon îl repetă și completează apoi în Pdrm&nidt și Sophispm În această clasificare, primul loc este ocupat de conceptele de substanță și inexistență, apoi urmează conceptele de identitate și diferență, asemănare, dezacord, unitate și pluralitate, mișcare și odihnă etc Desigur? calcul complet și exact , ci în însuși faptul că Platon, luând în considerare procesul de cunoaștere a lucrurilor, a ajuns la o conștiință clară a existenței în mintea umană a formelor mentale generale, la care se poate reduce tot conținutul particular al cunoașterii noastre Platon nu realizează imediat identifică aceste categorii cu cele dintâi, acestea din urmă însă capătă acum un caracter predominant etic și determină, sub forma ideilor de bine, adevăr și frumos, scopul cel mai înalt al aspirațiilor umane și, în consecință, se reduc la anumite principii psihologice ale activității practice îi atribuie o semnificație pur teoretică, t -e cognitivă, și vede în ele un ajutor necesar pentru înțelegerea exactă a unei multitudini haotice de fenomene senzoriale Odată cu această nouă definiție a sensului ideilor în legătură cu categorii, se leagă o clarificare foarte importantă a conceptului de mișcare, pe care Platon îl ia acum ca bază a viziunii sale generale asupra lumii, modificându-și conținutul în funcție de acest nou început Mișcarea îi apare sub două forme principale: ca o mișcare fizică, redusă la o simplă schimbare de loc în spațiu, și ca o mișcare mentală, manifestată într-o schimbare a stărilor calitative ale sufletului Un astfel de concept de mișcare a contribuit, alături de acesta, la o definire mai precisă a subiectului și sarcinilor cunoașterii În locul inspirației mistice anterioare, care duce la înțelegerea ideilor, Platon recunoaște acum lumea ca obiect principal al cunoașterii, care există într-adevăr sub două forme, corespunzătoare a două forme de mișcare și anume: ca o lume senzuală plină de multe înșelătoare fenomene, și ca ъ lume mentală, cunoscută de minte și redusă din ce în ce mai mult la existența unor suflete independente Întrebări de filosofie, carte θ Biblioteca "Runivers" G STRUVE începuturi aflate în mișcare internă spre cele mai înalte scopuri ale vieții mentale Aceste opinii relevă o reformă a logicii lui Platon și au contribuit la dezvoltarea unei noi teorii a științei, expuse în cele mai importante dialoguri dialectice, care sunt: Sofist, Politician și Philebus O examinare a acestei noi teorii a științei este subiectul celui de-al optulea capitol al lucrării domnului Lutosławski Știința îi apare acum lui Platon ca un sistem al tuturor conceptelor cunoștințelor noastre, începând cu cele mai generale și mai înalte și apoi trecând la cele mai particulare și cele mai de jos În numele unei astfel de vederi asupra esenței științei, Platon, în dezvoltarea ulterioară a procesului de cunoaștere, cere o definire exactă a conceptelor, precum și o desemnare a relațiilor existente între ele În același timp, el distinge deja destul de clar știința pur teoretică de știința aplicată; primei îi atribuie două sarcini esențial importante: una, critică, constând în cunoașterea exactă a ceea ce este, iar cealaltă, epitactică, având ca obiect ceea ce ar trebui să fie - deci,

o evaluare a ceea ce este Aceasta servește drept bază pentru cercetări ulterioare cu privire la problema metodei de cunoaștere a lucrurilor și de prezentare a rezultatelor acesteia În acest sens, Platon distinge cunoașterea empirică a fenomenelor, prin natura sa aleatorie și schimbătoare, de cunoașterea rațională, sau, în terminologia sa, cunoașterea dialectică, bazată pe principii constante, neschimbătoare, atât ale ființei în general, cât și mai ales ale minții umane Gândul divin, ideea, este acum recunoscut ca principiu principal al structurii lumii În procesul cunoașterii, gândirea umană restaurează gândirea divină; conceptele noastre despre lucruri trebuie să fie o reflectare a ideilor divine care se manifestă în structura lumii Odată cu dezvoltarea acestor puncte de vedere, Platon stabilește principiile de bază ale unei teorii complete a cunoașterii și, de asemenea, atinge multe alte întrebări logice mai particulare Formularea finală a filosofiei lui Platon o găsim în ultimele sale lucrări, în Tzme, Critia și Legi Domnul Lutoslavski vorbește despre ele în capitolul al nouălea și la acesta adaugă al zecelea, în care își prezintă concluziile generale Din moment ce Critiy a rămas neterminată- Biblioteca "Runivers" DESPRE LOGICA LUI PLATON fragment și în conținutul său nu se referă la logică, atunci în acest caz doar primul și ultimul dintre dialogurile menționate merită să fie rătăcit • Trăsătura caracteristică a acestor dialoguri, ca și ultima perioadă a activității literare a lui Platon în general, este faptul că forma dialogică de prezentare în aceste lucrări este redusă din ce în ce mai mult la minimum În loc să cântărească opinii contradictorii prin intermediul unei dispute dialogice și să tragă concluzii dintr-o asemenea dispută, Platon, odată cu trecerea timpului, s-a apropiat din ce în ce mai mult de o expunere sistematică a învățăturilor sale, exprimându-le hotărâtor, • ca rezultate finale ale cercetării lor filozofice independente Drept urmare, dialogul a devenit în lucrările recente o formă goală, care nu mai era legată organic de conținutul expus Acesta din urmă este destul de independent de forma dialogică Platon reunește în aceste lucrări întreaga sa filozofie, în special teoria cunoașterii, dezvoltându-și concepțiile finale asupra relației lui Dumnezeu cu lumea, precum și asupra relației ideilor, ca principii esențiale ale ființei, cu sufletul De un interes deosebit pentru logică este formularea finală a doctrinei ideilor Ea exprimă concluzii consistente din opiniile expuse în principiu în dialogurile dialectice anterioare Ideile sunt definite de Platon și acum ca gânduri ale lui Dumnezeu, servind ca prototipuri ale tuturor obiectelor private și ale structurii generale a lumii Dar acest lucru nu epuizează esența ideilor Ele i se par acum lui Platon nu numai ca existând în Dumnezeu, ci în același timp capătă caracterul unor forme independente de ființă, sub forma unor suflete care duc la îndeplinire gândurile divine într-un mod din ce în ce mai perfect Platon exprimă în cele din urmă punctul de vedere că întreaga lume în ansamblu este o ființă vie, impregnată cu un suflet divin și că toate formele independente de ființă separate, începând cu corpurile cerești și terminând cu plantele pământului, sunt, de asemenea, animate vii ființe Sufletele acestor ființe, create după prototipuri, idei divine, participă la viața universală, la mai mult sau mai puțin * Biblioteca "Runivers" La problema mișcării autoeducative În "Probleme de filosofie și psihologie" informații despre "Comisia pentru organizarea lecturii la domiciliu" din Moscova, formată din Departamentul Educațional al Societății pentru Difuzarea Cunoștințelor Tehnice și care a fost prima noastră încercare sistematică în direcția a ceea ce se numește Engleza în tot Occidentul, a fost deja plasată de două ori ъ terminologie

Extinderea predării universitare, sau pur și simplu Extensia universitară Și anume, la nr (noiembrie) a fost plasat un anunț despre începutul activităților acestei Comisii, iar la nr (noiembrie) două "planuri de lectură" paralele de filozofie, întocmite de prof N Ya Grotom și Pr -Conf A S Belkin, apoi chiar programele de studiu pentru al-lea an (din cei patru ani în care este împărțit întregul curs), iar primul dintre aceste programe este oferit în întregime, iar al doilea - în extras și, în sfârșit, două "teme speciale" aceiaşi autori De atunci, Comisia pentru organizarea lecturii la domiciliu a publicat încă două colecții de "Programe" - pentru cursurile II și III Întrucât în același timp s-au făcut și alte încercări rusești în direcția răspândirii învățământului universitar, am acumulat și o oarecare experiență în această chestiune, a apărut o întreagă literatură dedicată acesteia În aceste note, vom oferi câteva informații despre istoria mișcării spre răspândirea învățământului universitar în străinătate atât aici, cât și asupra problemei punerii în scenă acolo și aici a lecturii autoeducative la catedra de filosofie eu Locul de naștere al încercărilor de a face educația științifică serioasă mai mult sau mai puțin accesibilă unor secțiuni relativ largi de oameni Biblioteca "Runivers" LA CHESTIUNEA MIȘCĂRII DE AUTOEDUCAȚIE da este Anglia A apărut acolo în a doua jumătate a secolului care expiră și este clar de ce a fost atunci și nu mai devreme Afacerea de răspândire a învățământului universitar necesită o anumită atmosferă de pace și încredere între cei care își împărtășesc cunoștințele și cei cărora le sunt împărtășite Între timp, mai devreme în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, Anglia a fost scena unei lupte acerbe între clase separate ale societății; țara era împărțită în tabere, necondiționat ostile între ele, despărțite între ele de un abis de netrecut Cartismul a arătat în ce măsură Anglia anilor era aproape de un război intern, de o răsturnare violentă Dar nu degeaba Anglia este cunoscută ca o țară a moderației înțelepte și a compromisului oportun Ambele părți au făcut concesii, pericolul rebeliunii a luat sfârșit, iar conflictul obișnuit de interese a intrat în cadrul ordinii și legalității, înlocuindu-le pe cele izbucniri de ură și disperare ale claselor inferioare care au umplut Anglia - e ani Această pacificare a Angliei s-a reflectat în starea de spirit a societății ei Parțial, fără îndoială, din instinctul de autoconservare, parțial sub influența predicării unor publiciști influenți înclinați spre altruism, își schimbă atitudinea față de clasele inferioare, învață să vadă în omul muncitor nu doar o forță de muncă achiziționată, dar și o persoană etc învață să-l trateze într-o oarecare măsură cu simpatie, - fratern În cartierele muncitorilor încep să se stabilească reprezentanți ai intelectualității, pentru ca prin sfatul și exemplul lor, în cuvânt și faptă, să-și ajute locuitorii să iasă din întunericul ignoranței; ei înființează acolo biblioteci și săli de lectură gratuite, organizează prelegeri și cursuri populare, distracții educaționale - concerte, spectacole de teatru etc lumina sa este complet inaccesibilă Toată această mișcare poate fi numită "mișcarea de răspândire a învățământului universitar" (Mișcarea de Extindere Universitară) - în sensul cel mai larg al acestui concept Apariția ideii de răspândire a învățământului universitar - de introducere a unor straturi largi ale oamenilor în cunoaștere și cultură Biblioteca "Runivers" VL IVANOVSK ' turneu - și coincide cronologic cu pacificarea Angliei "Termenul Extensie universitară a intrat în uz la Oxford în jurul anului ", citim într-un raport al Organizației Oxford pentru Extinderea Educației Universitare "De fapt, universitatea, se spune mai departe, a luat parte direct la educația

studenților neînmatriculați pentru prima dată abia în , când s-au aranjat examene locale în diferite locuri pentru persoanele care studiau în afara universității (Examene Locale) Oxford a urmat exemplul Cambridge în acest sens Apoi, în , Universitatea din Cambridge și-a completat examenele locale cu o rețea de prelegeri în provincii (Prelegeri locale) Același tip de organizare a prelegerilor locale a fost organizat de Oxford în " *) Însăși apariția la Cambridge a sistemului de diseminare a învățământului universitar prin Local Lectures, inițiatorul acestuia, prof James Stewart, descrie în felul următor În a fost abordat de mai multe doamne, interesate, așa cum era, de chestiunile de învățământ superior pentru femei, cu cererea de a citi un curs de prelegeri despre metoda de predare pentru guvernante El a decis să formuleze această întrebare într-o formă concretă și a ales ca temă a cursului său metoda la care el însuși aderă în predarea astronomiei Timp de săptămâni a susținut aceste prelegeri cu mare succes la patru centre: Liverpool, Leeds, Sheffield și Manchester Pentru a facilita ascultătorii, prof Stewart a scris programul prelegerilor sale și i-a atașat o serie de întrebări test, la care ascultătorii au început să-i trimită răspunsuri scrise După ceva timp, un prieten al prof Stewart, inginer la Crewe, i-a cerut să țină o prelegere lucrătorilor feroviari de la Crewe Stewart a ales problema meteorilor ca subiect al prelegerii sale; chiar în ajunul zilei stabilite pentru prelegere, a avut loc un fenomen grandios - atât de abundent) Universitatea din Oxford Prelegeri de extindere universitară februarie , p Informații destul de detaliate despre istoria Extensiunii universitare sunt oferite de domnul Kamensky în articolul "Universitații populare" (Buletinul Nordului *, , nr) Biblioteca "Runivers" LA CHESTIUNEA MIȘCĂRII DE AUTOEDUCAȚIE o cădere de meteor așa cum nu mai fusese niciodată văzută până acum în Anglia Drept urmare, s-a dovedit că de persoane au venit la prelegere, în loc de cele - obișnuite Când, la finalul prelegerii, publicul a început să-l întrebe pe prof Stewart pentru a veni din nou să țină o prelegere, a pus o condiție ca ei să asculte un curs sistematic de prelegeri, care a avut loc în În același an, Stuart încă citea la Rochdale și aici a introdus pentru prima dată interviuri după prelegeri - așa-numita ((clasa)) Astfel chiar cursurile, programele, întrebările, temele și interviurile - într-un cuvânt, toate trăsăturile caracteristice ale sistemului de Extensie universitară - au apărut încetul cu încetul de la sine, pe măsură ce nevoile cazului s-au clarificat În prof Stuart a abordat Universitatea din Cambridge cu un program gata făcut și o metodă dezvoltată pentru o nouă afacere Universitatea a fost foarte simpatică cu această problemă, iar în iunie a fost înființată la Cambridge o Societate pentru Propagarea Educației Universitare Acum, în Anglia, acest sistem este folosit de universitățile din Cambridge, Oxford, Londra și Universitatea Victoria (din Manchester) Cititorul se poate familiariza cu dezvoltarea ulterioară a acestui sistem din articolele diverșilor autori, pe care le vom indica mai jos Puțin mai târziu, în Anglia a apărut un sistem de "lecturi acasă", organizat de Nationale Home Reading și Uniop, și diferit de primul prin faptul că nu există prelegeri în el, iar cursurile se desfășoară după programe detaliate, pe care NHRU le publică în revista National Home Reading Union publicata de ei Un alt trend independent în aceeași direcție a apărut și s-a dezvoltat încă din anii în America, unde se bucură și de un mare succes Iată o trecere în revistă a acestei mișcări de către Edmund James, președintele Societății Americane pentru extinderea predării universitare "Mișcarea educațională, spune James", cunoscută

sub numele de University Extension, trebuie să fie subiectul celui mai profund interes al fiecărui american Se deschide *) Manual de Extensie Universitară Philadelphia, ed a -a Biblioteca "Runivers" VL SI BA N O V SKY ușile colegiilor și universităților pentru acele clase de oameni care acum nu folosesc direct instituțiile de învățământ superior; le oferă oamenilor ocupați posibilitatea de a avea ajutor local și îndrumări din partea universităților, le permite să studieze fără a părăsi munca de zi cu zi Le generează și menține un interes pentru subiectele superioare - interes care fără el nu ar fi apărut deloc Trezește spiritul din letargie și letargie, dându-i putere și activitate nouă, transformând gândurile și conversațiile de la bârfe și vorbărie goală în cercuri restrânse la fluxul mare și larg al istoriei și științei umane Face autoeducația, auto-educația educația, autoperfecționarea (autocultura) unul dintre interesele serioase și constante ale vieții umane, așezându-l alături de îndeplinirea îndatoririlor religioase, cu activități practice, cu îndeplinirea cerințelor politice și civile, cu plăceri - ca una dintre marile categorii ale existenţei umane Omul, de la o zi la alta, de la an la an, dedică timp acestei funcții, la fel de evlavios precum se dedică îngrijirii sufletului său Ar fi ridicol dacă o persoană, după ce a dedicat doi, trei, patru ani rituri religioase, studii și reflecții, ar decide apoi că nu se va mai gândi niciodată la așa ceva Nu este mai puțin ridicol dacă o persoană renunță la autoeducația sistematică chiar în momentul părăsirii școlii sau a facultatii Din acest punct de vedere, Extensiunea Universitară are o altă sarcină specială: să predice despre necesitatea autoeducației, ca o datorie care revine fiecărui om, bărbat și femeie deopotrivă După ce a subliniat în continuare importanța acestei mișcări pentru întreaga structură a școlilor superioare și secundare americane și pentru cauza "reformei societății" - pentru "predicarea marii doctrine a unei vieți mai înalte și mai nobile", autorul își exprimă încrederea că "este datoria fiecărui american care gândește - în toate modurile posibile să susțină și să dezvolte această mișcare" În alte state, societatea și guvernele nu l-au tratat peste tot la fel de călduros; dar importanța și utilitatea ei sunt atât de evidente încât, fără îndoială, va fi peste tot Biblioteca "Runivers" LA CHESTIUNEA MIȘCĂRII DE AUTOEDUCAȚIE viitor bun În prezent această mişcare s-a răspândit peste toate ţările aproape civilizate ale Lumii Vechi şi Noi*); a rezonat chiar și în Australia, unde Universitatea din Melbourne a luat inițiativa, și Africa de Sud (vezi The World of God, , nr și) Nici Rusia nu i-a rămas străină II În Rusia, această mișcare este, desigur, întârziată, în comparație cu Zap Europa - dacă, totuși, nu luăm în calcul mișcarea noastră educațională din anii , când pe vremuri sălile universitare erau deschise publicului, se organizau cursuri de prelegeri publice, în multe orașe universitare au apărut cursuri pentru femei, s-au deschis deodată multe școli duminicale, etc Prin urmare, strict vorbind, (mișcarea către răspândirea învățământului universitar" este departe de a fi o știre necondiționată pe pământul rus; se poate spune că a reînviat cu o vigoare reînnoită abia în anii , după relativa calmul din anii și - X Am spus deja că în Occident mișcarea către răspândirea învățământului universitar s-a exprimat în principal (deși nu exclusiv) sub două forme: sub forma unor cursuri sistematice cu studii independente paralele ale studenților și sub forma autoeducației la domiciliu citirea conform anumitor programe Și la *) Ca și în Europa de Vest, la fel și în America, această mișcare a creat deja o literatură uriașă de cărți și manuale educaționale, rapoarte, programe, programe sau

rezumate ale cursurilor de curs etc ; informații despre toate cele mai recente forme de mișcare din Anglia sunt adunate în cartea L'éducation populaire des adultes en Angleterre Paris, Putem indica: cartea lui I I Yanzhul "În căutarea unui viitor mai bun", articolul lui M Leclerc "Asistența universităților engleze la educația publică" ("Lumea lui Dumnezeu" , nr i) , articole de P N Milyukov: "Summer University in England" ("World of God" ,) și "Răspândirea învățământului universitar în Anglia, America și Rusia" ("Bogăția Rusiei" , nr), art Domnul A B "Un nou pas spre iluminare" ("Pacea lui B " , nr), articole de N Mirovich "National Union of Home Reading in England" ("Pacea lui Dumnezeu" , A?) , "Câteva cuvinte despre democratizarea cunoașterii în Anglia" și "Feast of Enlightenment in England" ("Buletinul Educației" , noiembrie și decembrie), câteva articole de V N ѣ Dumnezeu" și așa mai departe Biblioteca "Runivers" Au I V A N O V S K I și am primit utilizarea acestor două forme Cursurile publice sistematice de tip universitar au fost oferite publicului abia recent, dar nu au primit încă dezvoltarea deplină pe care o merită Conducerea lecturii autoeducative la domiciliu a apărut ceva mai devreme Și anume, în a fost publicată cunoscuta "Cartea cărților" - poate prima noastră experiență a unui index sistematic în domeniul lecturii științifice serioase, populare Apoi au început să apară în revista "Lumea lui Dumnezeu" (începând cu nr i pentru) "recenzii ale celor mai importante cărți pentru autoeducație în general și în fiecare dintre ramurile cunoașterii" (ca editorii jurnal numit acești indecși), cu note de ghidare prefixate Așadar, au fost plasate "recenzii de cărți" de istoria lumii (Prof N I Kareva), de fizică (dl Yul Vagner), de geografie (Prof E Yu Petri), de biologie (dl Yul Wagner) , drept de stat (dl V-ova), drept internațional (dl V V-ova), chimie (dl S Sazonov), fizică (prof M Yu Golshtein) În același timp, traducătorii și editorii de traduceri ale lucrărilor științifice populare publicate în limba rusă au început să alcătuiască același tip de indici, aplicându-le traducerilor lor De exemplu, menționăm "Revista literaturii psihologice în limba rusă", atașată traducerii "Fundațiile psihologiei elementare" de G Compere de către editorul său G I Chelpanov și "Listele cărților populare" despre științe individuale, atașat traducerii "Pământului" E Reclus de N A Rubakhin* ca editor Totuși, cel mai puternic impuls a fost dat, desigur, de apariția în la Moscova la Departamentul Educațional al Societății pentru Difuzarea Cunoștințelor Tehnice a "Comisiei pentru organizarea lecturii la domiciliu", despre care am vorbit deja la începutul articolului nostru **) Curând, în spatele "Programelor" de la Moscova *) Liste de cărți de astronomie, mineralogie cu petrografie, geologie cu paleontologie, fizică, mecanică, chimie, botanică, zoologie, biologie, anatomie gpo și fiziologie umană generală, histologie și embriologie, fizică nervoasă, psihologie și filozofie, în istoria psihologiei și filosofiei, în antropologie, arheologia preistorică și "dezvoltarea (?) a culturii primitive", în geografia fizică cu meteorologie și, în final, în geografie (iată și descrieri ale călătoriilor) **) Informații detaliate despre activitățile acestei Comisii pot fi obținute de la Biblioteca "Runivers" LA CHESTIUNEA MIȘCĂRII DE AUTOEDUCAȚIE lectură acasă" a apărut "Programe de lectură pentru autoeducație", publicată de "Departamentul pentru promovarea autoeducației în cadrul Comitetului Muzeului Pedagogic al instituțiilor militare de învățământ militar" din Sankt Petersburg (ed I-a în ; a II-a; , revizuită și completată, în) Mai departe, au fost plasate mai multe părți ale programelor, parte a notelor privind studiul autoeducativ al științelor individuale și al

grupurilor de științe în revista Severny Vestnik (, nr și , nr I, , ,) , , yu și) Și anume, au fost tipărite, la rubrica generală "Probleme de autoeducație", instrucțiuni de lectură privind dreptul internațional (prof gr L A Kamarovsky), zoologie (prof V Shimkevich), zoopsihologie (pr conf V A Wagner), matematică (prof K Posse), filozofie (prof A A Kozlova), fizică (prof I Borgman), botanică (academician A Beketova), istorie (prof A Brikner), pe astronomie (K Pokrovsky) și două articole ale domnului E Chizhov: "Gânduri despre programul de autoeducație" și "Clasificarea științelor" Apoi, în , în nr , , și ale revistei "Revista Științifică" a publicat începutul "Experiența unui program de autoeducare" domnul M Filippov (nu a existat continuare, dacă nu greșesc; câteva instrucțiuni pentru citire numai la matematică, mecanică și fizică) În cele din urmă, chiar ultima dată, a apărut o altă colecție de programe pentru autoeducație (la Varșovia) în poloneză III Înainte de a trece la problema programelor de lectură autoeducativă în filosofie, ne vom opri asupra compoziției generale a materialului care este oferit pentru lectura independentă acasă de către English National Home Reading Union'oMb, pe de o parte, și pe de o parte pe de altă parte, de programele rusești ale Departamentului Sankt Petersburg și Comisia de la Moscova pentru organizarea lecturii la domiciliu Programele noastre rusești, cu care majoritatea cititorilor probabil sunt familiarizați, se disting printr-un sistem mult mai mare ei "Raport pentru (M Ts k"), la care sunt atașate și "Stat materiale tistice despre activitățile sale pentru anii și gtL, precum și din "Programele" publicate de ea [(pentru anul I - ed IV, preț k ; pentru anul II - preț k , pentru III an - preț k)] Biblioteca "Runivers" ow Ivanovo maticitate, comparativ cu cele engleze Programele de engleză oferă o serie de cursuri mici în anumite științe sau chiar probleme particulare, foarte vag sau deloc legate între ele Alegerea acestor cursuri a fost deja făcută, ca să spunem așa, pentru cititori de către instituția care organizează lectura la domiciliu Cititorii sunt împărțiți în mai multe categorii, iar pentru fiecare, pentru o anumită perioadă de timp, se oferă un anumit material, nu deosebit de amplu, care este însoțit de observații explicative și întrebări-test care facilitează și conștientizează munca cititorilor Iată planul general de lectură recomandat de unchiul NHR Această instituție oferă nu unul, ci trei programe pentru trei categorii complet diferite de cititori, care sunt prevăzute și caracterizate în prealabil Primul grup este format din adolescenți (tineri reorie) de ambele sexe care au absolvit școala primară și au nevoie de îndrumare pentru lectură pentru a menține și extinde cunoștințele dobândite la școală Un program de acest tip (Curs de tineri réoprie) *) urmărește: i) să ajute la dezvoltarea capacității de observare;) să comunice unele informații științifice elementare, în aplicarea lor la igienă, comerț etc ;) să se familiarizeze cu biografiile "eroilor" și "eroinelor" pentru a "imprima un ideal în mintea tinerilor și a le arăta cum viața în toate sferele ei oferă oportunități de a descoperi adevăratul eroism, curajul, spiritul de sine; -negarea, dragostea pentru adevăr, pentru Dumnezeu și pentru oameni "; mai departe, cititi-) aventuri" (les aventures), "pentru a arăta că scopurile nobile merită eforturi mari",) lucrări de literatură fină,) lucrări de istorie naturală,) lucrări de istorie națională (epoci separate, episoade) , cu scopul de a trezi patriotismul A doua categorie de cititori sunt lucrătorii care au primit o educație inițială insuficientă și simt nevoia să o reînnoiască Pentru ei li se atribuie "cursuri generale" "Cursurile generale", citim în prospectul general NHRU pentru ,

"înseamnă în special bărbați și femei muncitoare, membri ai marilor organizații ale muncitorilor *) Informații suplimentare sunt preluate din cartea L'éducation populaire des adultes en Angleterre, în care sunt plasate ca extras dintr-o scrisoare a unuia dintre organizatorii NHRU-Patton Biblioteca "Runivers" LA CHESTIUNEA MIȘCĂRII DE AUTOEDUCAȚIE clasa: parteneriate cooperatiste, sindicate, așa-zise societăți prietenoase, cluburi publice Acest program este potrivit și pentru cei care doresc să dobândească doar cunoștințe generale despre chestiuni legate de îndatoririle unui cetățean într-un stat autonom, precum și pentru cei care doresc să se familiarizeze cu începuturile anumitor științe înainte de a se muta la un studiu mai detaliat al acestora Programul pentru cititorii acestei categorii cuprinde: i) economie politică și socială;) elemente de filozofie politică; h) istoria - generală și constituțională (doctrina îndatoririlor politice);) informații științifice elementare în aplicare la nevoile cotidiene; s) catedre selectate din istoria literaturii: generală (ca o introducere în citirea celor mai buni scriitori și pentru a facilita studiul operelor lor), engleză (pentru a indica dezvoltarea ei progresivă și legătura ei cu viața comună a poporului) ; b) biografii;) lucrări de literatură fină (ambele cu scop educativ) A treia categorie de cititori include o clasă numeroasă de oameni care, deși au primit puțin mai multă educație, nu au putut să o continue în colegii sau au părăsit colegiile fără a finaliza cursul și acum ar dori să completeze sau să extindă cunoștințele pe care le-au dobândit acolo în alte direcţii Acestea sunt așa-numitele "cursuri speciale" (cursuri speciale) "Cursurile speciale", spune prospectul la care ne-am referit deja, "formă un ciclu de lectură special, independent și întreg, care acoperă principalele ramuri ale științelor libere Consiliul Uniunii Naționale pentru Lectură Acasă recomandă să urmați, dacă este posibil, trei cursuri - cel puțin două dintre următoarele ramuri de cunoaștere: literatură, "știință" (în sensul englezesc al termenului de știință), istorie (care include majoritatea "științe sociale"), filozofie și artă" Scrisoarea lui Patton indică două tipuri acest gen de program: A Curs de Istorie Generală " "Istoria Angliei " "literatura generală " "Engleză " " "Filosofie ÎN Curs de istorie generală " "Istoria Angliei " "literatura generală " "Engleză " "din domeniul Științei Biblioteca "Runivers" VL IVANOVSK Pentru a îndeplini aceste programe, XHRU dezvoltă în Revista Națională de Lectură Acasă publicată de aceasta anual mai multe cursuri dedicate anumitor epoci, persoane, scriitori, eseuri, anumite probleme sau mici departamente de știință Cititorul le poate combina într-un fel sau altul; dar nicio selecție nu-i va oferi ceea ce este una dintre principalele aspirații ale programelor de autoeducație rusești: o schiță mai mult sau mai puțin extinsă a unui material relativ larg, dar coerent intern - ceea ce numim "selecție enciclopedică a lecturii", "program enciclopedic" Programele de autoeducație rusești nu stabilesc aproape niciodată selecția de materiale pe care o fac programele în limba engleză Programele noastre și-au propus ca obiectiv prezentarea într-o schiță mai mult sau mai puțin dezvoltată a întregului set de științe și discipline de bază, conectate logic și epuizând tot ceea ce este important în domeniul științei Dar, în același timp, se confruntă imediat cu o singură dificultate, cad într-o dilemă dificilă Și anume: enciclopedic, unitatea și coerența programului sunt greu de combinat cu detaliile și minuțiozitatea acestuia Este posibil, desigur, să facem o scurtă și seacă trecere în revistă a celor mai importante științe și discipline în limitele manualelor elementare; dar un astfel de program va respinge

cititorul cu uscăciunea sa și nu va avea succes Dacă, totuși, studiul fiecărei științe și discipline separate este făcut mai detaliat, însoțit de ilustrații adecvate ale teoriei și, în general, a însuflețit materialul studiat, atunci programul devine prea extins și încetează să fie accesibil pentru majoritatea cititorilor în dimensiunea sa Unitatea și complexitatea sa, "enciclopedia" ei sunt distruse; se transformă într-o serie de programe detaliate și relativ complexe pentru științe individuale și grupuri de științe Această dilemă s-a confruntat cu Comisia de la Moscova pentru organizarea lecturii la domiciliu chiar la începutul activității sale Comisia a decis să sacrifice "natura enciclopedică" a programelor sale și a dezvoltat binecunoscutele "Programe de lectură la domiciliu", vaste ca sferă și inaccesibile studiului integral Cititorul a fost astfel forțat să facă ceea ce a încercat la început să evite, să aleagă subiectul de studiu pe baza, poate departe de asta Biblioteca "Runivers" LA CHESTIUNEA MIȘCĂRII DE AUTOEDUCAȚIE gusturi şi simpatii dezvăluite şi nu stabilite, orientându-se într-o masă imensă de material la fel de puţin cunoscut Abia acum, fiind aproape finalizată publicarea programelor sale ^sistematice^, Comisia a pus pe ordinea de zi elaborarea unui program "enciclopedic)) care să combine amploarea captării materialului cu fezabilitatea studiului său pentru cititori, fără a cădea în detalii inutile, dar fără a se reduce în același timp pe manuale uscate și plictisitoare Departamentul din Sankt Petersburg, pentru a promova autoeducația, a început cu dezvoltarea tocmai a acestui tip de program: dar trebuie spus că "programul său enciclopedic" nu a îndeplinit cerințele pe care le pot face pentru o astfel de încercare *) Trăsăturile caracteristice ale structurii programelor de autoeducație în limba engleză și rusă sunt determinate, fără îndoială, de diferența dintre tipul de cititori din Anglia și Rusia Întrucât cititorului englez ar trebui să i se ofere, în principal, un anumit tip de cicluri separate (deși unite de o viziune comună asupra lumii, impregnate de idei generale, filozofice) de informații, în principal din domeniul istoriei și literaturii, într-o prezentare accesibilă și interesantă, cititorul rus, mai puțin pregătit, și, prin urmare, cei care sunt mai puțin interesați de asimilarea unor astfel de informații disparate, trebuie mai întâi să se orienteze spre domeniul cunoașterii, să-i indice limitele și relațiile reciproce ale părților sale De aici "natura sistematică") a programelor noastre de autoeducație - atât enciclopedice, cât și speciale, armonia și completitudinea lor logică, de unde și interesul pentru problemele de clasificare a științelor în funcție de relațiile reciproce dintre grupurile lor individuale etc d IV Să trecem acum la clarificarea poziţiei pe care subiectul nostru special, f şi l o s o fia, o ocupă în sistemele de autoeducaţie engleză şi rusă La englezi, autoeducația în filozofie este comparativ în plin: întregul prim plan este ocupat de domestic și universal *) Vezi articolul lui P N Milyukov "Răspândirea educației universitare în Anglia, America și Rusia" ("Bogăția rusă" ,) Cree- Ticurile programelor din Sankt Petersburg ale domnului A B (Lumea lui Dumnezeu * , M) au provocat controverse (ibid , nr) Întrebări de filosofie, carte Biblioteca "Runivers" Au Ivanovo istorie și literatură, precum și economie politică; se acordă mult mai puțină atenție științelor naturale și cu atât mai puțină filosofiei Mai mult, din gama științelor și disciplinelor filozofice, ele sunt luate în principal legate fie de acestea, fie de alte nevoi practice (pedagogie, logică, ca disciplină practică), fie de artă (estetică) Acest lucru se vede în sistemul de prelegeri publice practicat de universități și Societăți pentru

"difuzarea învățământului universitar" și în programele Uniunii Naționale de Lectură Acasă'a *) de reglementare a lecturii la domiciliu Așadar, Universitatea Oxford în februarie a oferit "comitetelor locale" de lectori cu de cursuri - cu un număr diferit de prelegeri în fiecare (, , , și) **) Din acest număr total, istoria reprezintă aproximativ cursuri (aici sunt incluse și foarte puține cursuri cu caracter sociologic și istorico-filosofic); asupra ponderii istoriei literaturii - ; pentru întregul departament de Științe (care cuprinde toate disciplinele fizice și matematice, naturale și chiar unele aplicate, de exemplu, igiena, "chimia alimentelor și băuturilor", aplicații ale energiei electrice etc) reprezintă cursuri ***); pe economie politică cu istoria vieții economice cursuri; despre istoria artei, și despre filozofie (cursul domnului SidebothanTa despre "Socrate și Platon"), dacă nu includem aici același curs de lector "Gânditorii politici și experiența politică a Greciei (Platon, Pericle și Aristotel)" Deci, cursurile de filozofie din cadrul cursurilor de extindere a Universității Oxford sunt aproape inexistente; aici, desigur, unele împrejurări întâmplătoare, precum absența în momentul de față a lectorilor talentați în filozofie, pot juca un rol mic; dar, desigur, motivul principal este lipsa cererii pentru astfel de cursuri din partea organizațiilor locale *) Universitatea din Oxford Prelegeri de extindere universitară februarie , pp sqq **) Foarte multe dintre aceste cursuri pot fi citite în mai multe forme - mai concise și mai lungi; de exemplu, în sau sau io prelegeri (, , ; , , io, ; , etc) ***) Dintre aceste cursuri predomină cursurile de astronomie, așa-numita fiziografie (cosmografie) cu geologie și meteorologie, chimie cu aplicațiile sale practice și igiena Biblioteca "Runivers" LA CHESTIUNEA MIȘCĂRII DE AUTOEDUCAȚIE zatsiy, aranjarea de prelegeri, i e societatea însăși Acest fapt va deveni și mai clar dacă ne uităm la lista de prelegeri susținute de aceeași extensie a Universității Oxford între septembrie și mai și numărul de locuri în care a fost citit fiecare fel de curs (deoarece o parte semnificativă a cursului a fost repetate de mai multe ori în diferite orașe și localități) Deci, la istorie - engleză și generală - s-au susținut de cursuri, citite de de ori, la literatură - de cursuri (de ori), la catedra de Științe - de cursuri (de ori), în economia politică și istoria vieții economice - cursuri (raz), în artă - cursuri (raz); au fost cursuri dedicate "coloniilor Angliei", repetate în zile; în cele din urmă, la primul curs, a fost dedicat întrebărilor despre "datoriile unui cetățean englez" (citit pe alocuri) și despre "gânditorii moderni pe probleme de viață" (Modera tbinkers upon lite) La filozofie, pe tot acest interval nu s-a citit nici un curs! Ceva mai favorabilă științelor filozofice este poziția pe care acestea o ocupă în lista cursurilor oferite pentru același an de către "Societatea de Propagare a Educației Universitare" din Londra Aici numărul total de lectori este de o; dintre acestea, nu au nici numărul, nici conținutul cursurilor pe care le oferă Restul oferă de cursuri, repartizate după conținut astfel: istorie reprezintă cursuri (lectori), literatură - cursuri (lectori), Știință - cursuri (lectori), departamentul de artă - cursuri (lectori)), pentru economie politică - cursuri (lectori) și, în final, pentru filosofie - cursuri (lectori) Acești doi lectori de filozofie sunt celebrii englezi Hegelian B Bosanquet și domnul Muirhead Primul citește următoarele cursuri: i) Platon (inclusiv dialogul său despre "Statul";) "Statul" lui Platon;) psihologia "Eului" moral;) Teoria aristotelică a poeziei și artelor plastice; j) învățăturile etice ale lui Aristotel; și) elemente *) London Society for the Extension of

University Teaching Martie pp sqq * Biblioteca "Runivers" VL IVANOVSK estetică filozofică Muirhead oferă: ï) elemente de etică,) un curs de etică grecească,) un curs despre scriitori politici moderni,) elemente de psihologie și -) trei cursuri sub titlul general "Spirit și voință" (" Lumea așa cum o vedem", "Lumea așa cum o gândim", "Lumea așa cum ne arătăm voința în ea" - Lumea pe care o vom face) Asta e tot Să ne întoarcem acum la "lectura acasă", așa cum este organizată de Oxford Oxford University Extension publică pentru "cercurile de lectură acasă" locale (Home-Reading Gíreles) mici broșuri ale programului sau rezumate ("sil-labuses") ale orelor de materii individuale În lista de programe publicate pe care o am în mână, dintr-un total de , doar una este dedicată științelor filozofice Acesta este un forţă-labu cu logică, întocmit de R Elvip^yum, tutore al Colegiului St John la Oxford Să facem cunoștință cu această programă ca singurul exemplu pe care îl avem de punere în scenă a studiului științelor filozofice în organizațiile engleze de diseminare a învățământului universitar Ca ajutoare "necesare", Ewing indică: i) Lecțiile elementare de logică a lui Jevons,) Logica deductivă a lui Fowler și) D -S moara Pentru studii mai serioase, se recomandă și următoarele: d) Logica inductive a lui Fowler,) Loches-ul lui Whetley, h) Notele lui Levin despre logica inductive (ca o introducere utilă la Sistemul logic al lui Mill),) Examinarea lui Millev a lui Sir W Hamilton Ehilosophy și) Studiile lui Jevons în logica deductivă În cele din urmă, lucrările lui Spalding, Bradley, Mansel și Hamilton sunt enumerate pentru referință Redactorul programului recomandă să studiezi logic mai bine decât eseurile stupide, dar temeinic, decât să reciti mult El îl sfătuiește pe elev să-și verifice în mod constant cunoștințele, ghidându-se după întrebările de testare plasate la sfârșitul manualului lui Jevons și prin analizarea exemplelor aplicate de Fowler logicii sale deductive Apoi, cititorul trebuie să ofere liderului răspunsuri scrise la întrebările puse de acesta Iată un exemplu: I Explicați (cu exemple) următorii termeni: co-sens, concept, gen predicat, definiție logică, inversare, concluzie imediată Biblioteca "Runivers" LA CHESTIUNEA MIȘCĂRII DE AUTOEDUCAȚIE Și Explicați (și cu exemple) termenii: tendință, teorie, ipoteză, lege empirică, așa cum sunt folosiți în doctrina inducției oo Ce fel de "explicații" științifice există? Comparaţi categoriile lui Aristotel cu cele ale lui Millevski Explicați pe scurt părerile lui Aristotel, Hobbes și Mill asupra relației dintre predicat și subiectul din propoziție IJ Formulați și analizați așa-numitele "legi ale gândirii" Cum au înțeles Aristotel și Mill "cauza"? Arătați legătura dintre această problemă și studiul logicii ιδ Ce metode de raționament pot fi folosite în științele sociale? De ce este metoda deductivă inversă demnă de preferință? i Indicați cele mai importante dintre cele introduse în logica lui D -S Millem Să trecem acum la modul în care științele filozofice sunt prezentate în programele de lectură oferite de Uniunea Națională a Lecturii Acasă Instrucțiuni de citire NHRU publică, așa cum am menționat deja, într-o revistă specială pe care o publică, The National Home Reading Magazine Acest jurnal este publicat de ori pe an - în fiecare lună, din octombrie până în iunie, lunar în caiete: într-unul-Curs pentru tineri, în celălalt-curs general, în al treilea-curs special Fiecare caiet conține instrucțiuni de lectură pentru luna următoare: anul începe pe noiembrie și se termină pe octombrie Avem în mână Revista NHR pentru anii - La Filosofie, Cursul General oferă tema "Despre Platon" (cu de întrebări test, repartizate pe luni), din care cititorul va face cunoștință, printre altele, cu principalele învățături filozofice ale

lui Platon; în cursul special din acest an nu există deloc lectură filozofică, cu excepția studiului Esquisse Type Tableau Historique des Progrès de l'Esprii humain a lui Condorcet și a Discours préliminaire de ïEncyclopédie al lui d'Alembert v În programele rusești de autoeducație, filosofiei i se acordă un loc mult mai proeminent; în acelaşi timp, corespunzătoare Biblioteca "Runivers" VL IVANOVSK este responsabil pentru tendința principală a programelor rusești și este trecut sistematic Departamentul de promovare a autoeducației din Petersburg în Nota explicativă a Programului enciclopedic general (ed a II-a, p ș) acordă filozofiei un loc deosebit de onorabil și proeminent "În general, un lucru poate fi recomandat (se spune acolo referitor la ordinea trecerii prin părțile programului) - să începem în fiecare știință separată cu una mai generală, în care (ohm?) Doar particularitățile își pot primi întreg sensul În acest sens, o semnificație specială ar trebui să aparțină problemei principale a filosofiei, ca știință cea mai generală, care cuprinde atât lumea naturii, cât și lumea omului Având în vedere faptul că filosofia îmbrățișează cele mai importante probleme ale ființei și gândindu-se, este plasat chiar la începutul programului)) Se poate observa, însă, că pentru a îndeplini o sarcină atât de mare, nu a fost suficient să "punem filosofia chiar la începutul programului" - a fost necesar să se prezinte și să dezvolte un program de filozofie în conformitate cu aceste vaste revendicări făcute în numele său Între timp, programul în filosofie, atât în numărul de lucrări recomandate în el, cât și în detaliul dezvoltării sale, este mai mic decât multe, de exemplu, din științe sociale Poate așa ar trebui să fie; poate, într-adevăr, științele sociale sunt mai importante decât filozofia, iar proporționalitatea dintre programele individuale a fost stabilită destul de corect Dar atunci nu a fost necesar să se declare în prefață că "numai în filozofie particularitățile pot primi întregul lor sens", că filosofia constituie, parcă, un cadru general în care să fie loc pentru fiecare fapt din domeniul științelor despre natură, despre om și despre societate "Programele de lectură pentru autoeducație" din Petersburg (ed a -a) conține un "program enciclopedic *) și o serie de programe speciale - printre acestea se numără și un program de filozofie În secțiunea filozofică a programului enciclopedic, se recomandă să vă familiarizați cu istoria filosofiei (conform "Istoria filosofiei" a lui Fulier; sau, pentru o cunoaștere mai detaliată, conform "Istoria filosofiei antice" și "Istoria filosofiei" lui Wildenband Nou Biblioteca "Runivers" LA CHESTIUNEA MIȘCĂRII DE AUTOEDUCAȚIE filozofie urlatoare" Falkenberg) și psihologie (înainte de "Psihologie" de Snegirev și "Psihologie fiziologică" de Ziegen) Psihologie (după lucrările lui Ribot, Bain, Wundt, Carpenter, James etc), istoria filozofiei (după Kuno Fischer, Iberweg-Heinze, "Istoria materialismului" de Pr A Lange etc), etica si logica A trebuit deja să facem comentarii în alt loc despre secțiunea filozofică a Programului de lectură pentru autoeducație (Educație, , nr)? și rezumați-le doar pe scurt În primul rând, dezavantajul "Programelor" este lipsa lor de dezvoltare: ele indică cărți pentru citit și studiu, dar munca cititorului nu este aproape deloc facilitată La ce ar trebui să acordați o atenție deosebită când citiți? Cum este posibil să distingem opiniile învechite sau prea subiective ale scriitorilor recomandați de ceea ce poate fi considerat general acceptat și ferm stabilit? Ce valoare, ce importanță ar trebui acordată fiecăruia dintre scriitorii recomandați, în funcție de punctele lor de vedere principale, care, poate, nu sunt exprimate direct sau sunt evazive pentru un cititor slab

pregătit? Ce să faci în cazurile de contradicții ireconciliabile între autori individuali? Cum să decideți cine are mai multă dreptate și de ce? - La toate aceste întrebări nu va răspunde cititorul în Programe de citire pentru autoeducație În plus, "Programe" nu pune logica în fundal "Logica prezintă puține elemente pentru clarificarea relației unei persoane cu societate și lume, și împreună pentru formarea unei viziuni armonioase asupra lumii; este un instrument de gândire ştiinţifică corectă şi de verificare a rezultatelor obţinute" ÇcTp) Aşa să fie; logica să ofere puține elemente pentru viziunea asupra lumii, să fie doar un instrument de gândire corectă (nu doar științifică, ci și gândirea cotidiană în general) Acest lucru este suficient pentru a-i da un loc în sistemul de autoeducaţie, deoarece -educaţia ar trebui Cel puţin să includă în egală măsură atât o comunicare şi o percepţie simplă, dogmatică a informaţiei, cât şi dezvoltarea deprinderii de a gândi independent, de a critica opiniile proprii şi ale celorlalţi Și întrucât tocmai logica își propune elucidarea proceselor de gândire care stau între percepția unică și reprezentare, Biblioteca "Runivers" ow Ivanovo pe de o parte, și o teorie, doctrină, opinie gata făcută, pe de altă parte, atunci ar trebui să fie de mare importanță pentru dezvoltarea gândirii critice: nicio altă știință nu își propune să învețe o persoană să separe conținutul gândirea din învelișul său verbal, pentru a-l înțărca să gândească în fraze generale, să vadă naiv dovezi în expresii verbale; nici o știință nu indică atât de insistent necesitatea reducerii oricărei propoziții generale la baza ei reală - conținutul specific În general, trebuie spus că compilatorii Sf cu asimilarea materialului finit "Programele de lectură la domiciliu" publicate de Comisia de la Moscova pentru organizarea lecturii la domiciliu nu suferă de acest lucru Compilatorii lor au încercat în toate modurile să trezească autoactivitatea elevului Pentru aceasta, programele în sine sunt construite după un plan diferit: acestea nu sunt liste scurte de cărți pentru lectură, ci indecși explicativi mai extinși, însoțiți de întrebări-test pentru repetarea și clarificarea a ceea ce s-a citit, întrebări rezumative, subiecte pentru scris independent nu este afectată întrebarea generală despre poziția filosofiei între alte științe și semnificația ei pentru acestea din urmă în "Programe": științele filozofiei constituie un departament special în ele, alături de științele matematicii, fizicii și chimică, biologică, socială, istoria și istoria literaturii Aceasta conferă științelor filozofice, dacă nu o poziție foarte definită în raport cu alte științe, dar totuși destul de proeminentă și în același timp deloc pretențioasă De remarcat că a existat o mare cerere de cunoștințe filozofice din partea publicului: în funcție de numărul de cititori care au folosit conducerea Comisiei la citire, departamentul de filosofie (după cum se poate vedea din "Raportul comisia cu aplicarea materialelor statistice asupra activităților sale pentru și *) ", M ,) a fost pe locul doi, imediat după cea publică juridică Studiului logicii în "Programe" i se acordă locul cuvenit: conform programului prof Logica grotei se promovează în anul al cursului sistematic împreună cu psihologia; si in program Biblioteca "Runivers" La problema MISCĂRII autoeducative priv -docent Belkin și-a alocat chiar și întregul an de studii logicii Nu vom da aici niciun "plan de lectură" general conform programelor prof Grota etc - Conf univ Belkin, nici acele manuale care sunt indicate în aceste programe pentru fiecare subiect: toate aceste informații se pot dovedi a fi complet superflue ^ având în vedere "prevalența semnificativă a "Programelor de lectură la domiciliu" în rândul publicului nostru Mă voi opri aici doar asupra

uneia caracteristică a "Programului": departamentul filosofic din ele, spre deosebire de altele, sunt reprezentate, după cum am spus deja, de două programe paralele, între care cititorul însuși trebuie să aleagă Acest paralelism a făcut ca Comisia să fie criticată prin critici, deoarece nemotivat de nimic și doar punând cititorul în dificultate cu necesitatea unei astfel de alegeri, a unei conștiințe complete pe care cititorul ar trebui să treacă prin ambele programe în prealabil Pe această parte, o astfel de dualitate poate, desigur, să aibă inconveniente, dar științele filozofice se află de fapt încă într-o situație în care posibilitatea unor concepții fundamentale opuse între ele este departe de a fi pare atât de absurdă ca, de exemplu, în științele matematicii sau unele dintre științele naturii În filozofie (dacă este bine sau rău este o altă întrebare) încă contează nu numai tendințele general recunoscute ale principalelor școli, ci pur și simplu simpatiile și antipatiile personale ale gânditorilor individuali Nu este nimic deosebit de surprinzător, așadar, că în Programele de lectură la domiciliu au apărut două cursuri de științe filozofice, diferite unul de celălalt Trebuie remarcat însă că această diferență (deoarece se datorează însăși direcției celor două programe) nu este nicidecum atât de decisivă pe cât ar părea la prima vedere Adevărat, prof Grot vorbește despre studiul "metafizicii"; Dar adaugă el, "vorbim despre o metafizică nouă, critică, bazată pe investigarea și verificarea valorii obiective a tuturor conceptelor și cunoștințelor minții umane" Aceasta este în primul rând; iar în al doilea rând, dacă avem în vedere chiar programul prof Grot, atunci, poate, nu toată lumea va fi de acord cu adecvarea pentru autoeducație a unora dintre cărțile indicate acolo, cu distribuția generală a materialului, cu însăși metoda de elaborare a unui program, dar este puțin probabil Biblioteca "Runivers" VL IVANOVSK care va găsi în ea o reflectare a unor "metafizici" speciale Prin urmare, ni se pare că domnul Storozhev, în articolul său "A cincea aniversare a Comisiei de la Moscova pentru organizarea lecturii la domiciliu" ("Educația", , nr), a fost indus în eroare aproape pur și simplu de cuvântul teribil " metafizică", identificându-se cu acest monstru prof Grot și spunând (p) că "dacă pui un program de metafizică, atunci de ce să nu pui un program de teologie pe parcurs" Cuvântul "metafizică" a primit de la noi o mulțime de silabe deseori nu tocmai perceptibile Grotă Într-un sens condamnabil, "metafizica" în țara noastră înseamnă uneori neatenție la cerințele evidenței logice stricte, folosirea abstracțiilor fără a ține seama de conținutul lor real, concret, credința în puterea cuvintelor și a sistemelor compuse din cuvinte etc , etc ; uneori, atât critica cunoașterii, cât și construirea unor explicații ipotetice ale ultimelor elemente ale realității sunt certate ca "metafizică" Este greu de spus exact ce avea în vedere domnul Storojev; cel mai probabil și-a întemeiat verdictul nu pe o luare în considerare a programului prof Grot, ci pur și simplu pe "planul de lectură" întocmit de acesta din urmă În general, programul prof Grota nu este imprimată cu nicio direcție filozofică anume, în contrast cu programul Pr -Conf univ Belkin, susținut într-o singură direcție - filozofia empirică engleză Dintre celelalte încercări rusești de a indica calea către autoeducația în filozofie, trebuie să atingem și "Opinii despre sursele autoeducației în filosofie", deținute de fostul profesor de filosofie la Universitatea din Kiev, A A Kozlov (/ Sѣv Vest , nr) A A Kozlov nu propune aici niciun fel de program dezvoltat și disecat Conținutul principal al notei sale este o indicație a acelor surse care pot contribui la autoeducația pe tema filozofiei; dar el precede aceste

instrucțiuni cu o expunere a propriului punct de vedere, după care se ghidează în același timp Astfel, "opinia" prof Kozlov este în mare parte de natură personală: autorul recomandă studiul în principal a unui anumit Biblioteca "Runivers" LA CHESTIUNEA MIȘCĂRII DE AUTOEDUCAȚIE al curentului losofic, pe care îl numește "Leibnizian-Skim", sau "al patrulea" (întrucât a apărut mai târziu decât cele trei principale, după clasificarea prof Kozlov, materialism, idealism și pozitivism) Pentru a face cunoștință cu această direcție, prof Kozlov recomandă lucrările lui Leibniz însuși, Lotze, Teichmüller, iar dintre ruși, ale lui și profesorii Bobrov, Grot și Lopatin, ca scriitori fie aparținând direct de "a patra" direcție a autorului nostru, fie mai mult sau mai puțin înrudiți cu acesta Această tendință "a patra" sau "leibniziană" este caracterizată de Prof Kozlov cu asemenea trăsături: "A patra direcție constă în a recunoaște că opoziția dintre ființa mentală (spirituală) și cea materială, care s-a practicat până acum în filosofie, este falsă și că ambele sunt reduse la o singură ființă Leibniz a fost primul care a văzut în mod clar lipsa de temei a presupunerii că, pe lângă substanța spirituală dată nouă în conștiința directă, există și una materială și a ajuns la concluzia că așa-numitele substanțe extinse sunt omogene cu substanțele noastre suflet și sunt doar etapele inițiale inferioare ale dezvoltării sale În altă parte, prof Kozlov numește această tendință "leibniziană" panpsihism Prof Kozlov indică în "opinia" sa și astfel de linii directoare, conform cărora se poate face cunoștință cu cunoștințele filozofice în general, adică " "fără a se referi în mod specific la direcția leibniziană"; el enumeră câteva dintre acele "opere și autori care pot fi util studiati pentru orice direcție și care, deși se depărtează, dar nu foarte brusc, de direcția lui Leibniz" ("Istoria filosofiei" de Fulier și Weber, " Eseuri în Psihologie" de Göfding, "Logic" de Minto) Cu toate acestea, prof Kozlov se vede obligat "să facă o remarcă pentru cititor că aceste manuale, deși vor familiariza în general cu începuturile științelor filozofice, dar pot conduce un începător, desigur, o persoană educată în general, la acel Leibnian-pian , pe care" el "consideră că este adevărat, nu poate decât din întâmplare; de aceea, pentru a fi mai mult sau mai puţin convins de acest adevăr şi a se ţine conştient de direcţia menţionată mai sus, "el "consideră necesar ca începătorul să se familiarizeze" cu lucrările limbii leibniziane propriu-zise Biblioteca "Runivers" VL IVANOVSK bord Și este clar că prof Kozlov nu are încredere în ghidurile obișnuite și generale ale științelor filozofice; pentru a conduce cititorul către un obiectiv atât de stabilit subiectiv și deci arbitrar și îngust precum recunoașterea adevărului "a patra direcție a filozofiei", nu este nevoie de o mai largă cunoaștere a altor curente de gândire abstractă Toate sunt respinse de prof Kozlov; dar, deși s-a aprovizionat cu un astfel de aliat precum Leibniz, totuși, Locke, Berkeley, Hume, Kant, de exemplu, se pot ridica împotriva lui - și atunci întrebarea rămâne, a cui va prevala Cu aceste note, am dorit să-i familiarizăm pe cititorii revistei filosofice cu mișcarea de autoeducație în general și, în special, cu cadrul general al autoeducației în filosofie în Anglia și aici Interesul pentru filozofie care a apărut în societatea noastră de la sfârșitul anilor și încă nu s-a stins, apariția unei prese periodice filozofice speciale, publicarea unui număr mare, în principal tradus, lucrări de științe filozofice și succesul semnificativ al unor dintre ele, acea cerere, care este prezentată pentru cunoașterea filozofică a științelor sociale, toate acestea dau speranța că s-a instaurat un curent mental mai mult sau mai puțin stabil în societate, că mișcarea

nu mai este o modă, nu mai este un accident, că exprimă o nevoie reală şi serioasă Trebuie să ne gândim că în viitor această tendință nu se va stinge și că societatea, uitându-se cu atenție la străinul frumos și oarecum misterios - filosofia, o va introduce în cercul intereselor sale permanente și de durată Filosofia va câștiga mult și din asta: cu cât se apropie de viață, cu atât se răspândește mai mult în societate, cu atât își va îndeplini scopul Vl Ivanovski Biblioteca "Runivers" CRITICA SI BIBLIOGRAFIE I Recenzie de cărți Dr S G Shah - Nazarov - Dispoziții de bază ale psihologiei fiziologice după Wundt, Zygen și Meynert I Teoria apercepţiei lui Wundt Eseu citit la reuniunea Societății Psihologice de la Moscova a primei diagrame în , p Ts J k Autorul acestui pamflet promovat în mod tentant este un dușman hotărât, dar perfect inofensiv al teoriei apercepției; cunoscând și înțelegându-l prost pe Wundt, el este cu atât mai puțin capabil să-l zdrobească Rezumatul este compus în întregime din citate înșirate mecanic și se distinge printr-o tulburare neobișnuită a gândirii, ajungând uneori la prostii care sunt misterioase în sensul său Un exemplu al acestuia din urmă este următorul loc, aparent nu lipsit de încălcări ale inteligenței: "Cei care stau pe malul fiziologilor sunt lăsați să recunoască în "nevoința" lor o anumită "voință" - sui generis: apercepția activă Mai mult, , a recunoaște acest lucru este foarte tentant, pentru că a nega "unitatea de ființă" psihologică a persoanelor care stau pe diferite maluri, "unitatea de ființă" psihologică a metafizicienilor și fiziologilor, noi, desigur, nu putem, decât "unitatea al sufletului nostru", spune Wundt, "nu este altceva decât activitate de apercepție" ( ) Ce joc de cuvinte subtil, nu-i așa? Nu există, desigur, nici posibilitatea și nici necesitatea de a intra în analiza unei astfel de creații, întrucât, în lipsa unui cerc adecvat de cititori, este demn Biblioteca Runiverse RECENZIE DE CARTE proprietățile sunt menite să rămână nerecunoscute Pentru un nespecialist care dorește să se familiarizeze cu învățăturile lui Wundt, chiar și literatura rusă va oferi cercetări care sunt nemăsurat mai mari decât conținutul și prezentarea eseului doctorului Shakh-Nazarov, care, prin propria recunoaștere, nu înţeleg teoria apercepţiei şi nu poate fi, prin urmare, interpretată de ea Telem Dar un specialist care este capabil să trimită prin acest caleidoscop de citate nu va învăța nimic nou din pamflet, pentru că autorul însuși are un minim de cunoștințe, și chiar și această rezervă o gestionează inept El folosește doar surse rusești și este familiarizat exclusiv cu traducerile rusești ale operelor lui Wundt; fără a se referi la ultima ediție germană a Grundzüge der Physiologischen Psychologie, el se mulțumește cu ediția rusă și ocolește astfel ediția originală și de bază a învățăturii lui Wundt, care, după cum se știe, are puține în comun cu edițiile edițiilor anterioare anticare , care a servit drept original pentru traducerea în limba rusă Dar nici în aceste limite, autorul nu manifestă nicio independență nici în alegerea și gruparea materialului, nici în concluzii Conținutul principal este împrumutat dintr-un articol al lui V N Ivanovsky *) scris pe aceeași temă Cu mare neobosit, este citată și "Cercetarea Psihologică" a lui H N Lange; aceste citate deschid și încheie, printre altele, abstractul, formându-i alfa și omega Cu lipsa forței proprii și cu lipsa surselor cunoscute de el, autorul este nevoit să culeagă note de ziare, recenzii, dezbateri orale disponibile în limba rusă pentru a da impresia de completitate temeinică Cu siguranță nu este în puterea lui să ia în considerare problema în esență, să investigheze funcțiile apercepției - stabilirea de relații, asemănări și diferențe, analiza și sinteza, ca o

dezvoltare ulterioară a acestor acte elementare, și să compare teoria lui Wundt cu teoria lui Wundt explicatii ale asociatiei El nu a mers dincolo de argumente prea năzdrăvane pentru a merita repetate - vagul, confuzia, vagitatea apercepției și atacurile lene asupra metafizicității acesteia - mai ales în gura unui autor care reprezintă *) Despre istoria doctrinei apercepției în psihologie Vezi Voir fyal și psiho l KN eu Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE un rar convertit în psihologia modernă la clasa materialiştilor naivi D Viktorov Felix Le Dantec Le determinisme biologique et, la personnalité consciente Paris, p Cartea în cauză, scrisă de celebrul biolog francez Le Dantec, este un addendum la o lucrare mai amplă a aceluiași autor, publicată cu un an mai devreme*) În această lucrare anterioară, autorul a avut în vedere o problemă exclusiv biologică și, pe baza unui epifenomenism consistent, a considerat posibil să ignore aproape complet problema relației proceselor biologice cu fenomenele mentale Unii critici, nu fără motiv, i-au reproșat lui Le Dantec că a ignorat în mod deliberat această problemă filosofică cea mai importantă, cu atât mai mult cu cât în cartea sa el însuși a atins nu o dată acele fenomene diverse și încă puțin studiate care stau la granița biologiei, pe pe de o parte, și psihologia, pe de altă parte Le Dantec însuși admite parțial validitatea observațiilor făcute și consacră această carte în mod specific problemei relației fenomenelor biologice cu viața unui individ conștient Părerile generale ale lui Le Dantec cu privire la această problemă amintesc foarte mult, după cum recunoaște el însuși, de cunoscuta teorie a plasti-dul a lui E Haeckel Le Dantec, ca și Haeckel, asimilează elementele conștiinței nu numai celulelor sau plastidelor, ci și părților constitutive ale acestora din urmă, adică molecule și chiar atomi Fiecare tip de atom are o anumită formă de conștiință, specifică numai lui Aceste conștiințe atomice se pot combina în conștiințe moleculare, care, la rândul lor, intră, ca elemente, în compoziția conștiințelor celulare Din acestea din urmă, prin complicare treptată, se formează conștiința personală cu proprietățile sale caracteristice - unitate și identitate, a cărei expresie externă este structura complexă care apare treptat a sistemului nervos Dar împreună cu aceste asemănări, opiniile lui Le Dan- *) Theorie nouvelle de la vie Paris, S Vezi recenzia acestei lucrări în de cărți "Probleme de filozofie" Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE Tehnologia reprezintă, de asemenea, o diferență semnificativă față de opiniile hilozoistice ale lui Haeckel În timp ce acesta din urmă înclină spre doctrina interacțiunii fenomenelor biologice și mentale și poate servi ca reprezentant al monismului cu predominanța elementelor unei viziuni materialiste asupra lumii, Le Dantec încearcă să rămână pe baza unui paralelism strict Îi reproșează sever lui Haeckel natura sa neștiințifică a concepțiilor biologice, determinată de antropomorfismul brut, în virtutea căruia Haeckel, de exemplu, asimilează plastidelor capacitatea de a produce în mod conștient plastidule asemănătoare lor, datorită cărora procesul biologic de reproducere se reduce la un act mental de memorie (-) Conform opiniei hotărâte a lui Le Dantec, dimpotrivă, toate fenomenele mentale sunt doar epifenomene și, prin urmare, nu iau parte activă în procesele biologice Acestea din urmă ar avea loc la fel ca și acum, chiar dacă viața psihică nu ar exista deloc Astfel, autorul, stând pe baza determinismului biologic și a paralelismului psihologic, încearcă să ofere o schiță generală a teoriei vieții în sens larg În prima parte, numită "Fenomene"), autorul, pe baza datelor biologice, vorbește despre fenomene precum voința plastidelor, instinctul și inteligența în relațiile lor,

creșterea treptată a sistemului nervos Pentru a rezolva toate aceste întrebări, autorul consideră că este posibil să se folosească un punct de vedere exclusiv biologic, ignorând complet datele experienței interioare Desigur, din acest punct de vedere, el neagă semnificația independentă a activității volitive în viața plastidelor, explicând toate fenomenele de viață ale acestora exclusiv prin procese fizice și chimice La fel, el nu recunoaște diferența esențială dintre instinct și rațiune, căci întreaga diferență, în opinia sa, constă în faptul că într-un caz funcționează funcții bine stabilite ale sistemului nervos, în celălalt, funcții care sunt supuse la modificare treptată Teoria care consideră prezența unui element volitiv ca fiind un semn caracteristic al conștiinței, potrivit lui Le Dantec, nu rezistă criticilor, ca contrazice faptului determinismului biologic Biblioteca Runiverse RECENZIE DE CARTE A doua parte are ca subiect "epifenomenele", iar autorul tratează mai întâi conștiința în viața elementară, apoi trece la fenomenele conștiente la ființele poli-plastidar Aici el atinge fenomene precum mintea, somnul și visele, memoria și uitarea și, în sfârșit, moartea Deși aproape toate aceste fenomene, cu posibila excepție a ultimului, sunt de natură pur psihologică, autorul aici aderă în principal și la punct de vedere biologic Deloc) intenționând să descrie sistematic geneza acestor fenomene mentale (absența unui sistem poate fi observată deja dintr-o listă a acestor obiecte), Le Dantec doar subliniază constant poziția sa de bază conform căreia fenomenele mentale se dezvoltă în paralel și nu în interacțiune cu cele biologice, datorită cărora principiul determinismului biologic își păstrează forța în raport cu viața conștientă și cu ființele vii superioare Cu greu nimeni va nega că întrebarea ridicată de Le Dantec este una dintre cele mai importante probleme din psihologia generală și biologie Prin urmare, este cu atât mai mult de regretat că o problemă atât de dificilă în acest caz nu este atinsă cu profunzimea cuvenită și nu este explicată în detaliu În primul rând, Le Dantec nu clarifică deloc conceptul însuși de conștiință Desigur, acesta nu este un lucru ușor, dar fără o clarificare prealabilă a acestui concept, nu se poate trece la soluționarea întrebării ridicate de autor În schimb, Le Dantec se limitează la a stabili o distincție între activitatea instinctivă și cea conștientă, pornind exclusiv din date biologice Dar acest punct de vedere în acest caz este foarte insuficient, iar distincția stabilită de Le Dantec nu clarifică deloc natura psihologică a instinctului și a activității conștiente În zadar se înarmează împotriva concepției care consideră prezența elementului volitiv drept semn distinctiv al activității conștiente, presupunând că aceasta din urmă contrazice faptul determinismului biologic Nu numai determinismul biologic, ci și cel psihologic poate exista în mod liber, deloc ciocnindu-se de faptul activității conștiente, deoarece proprietatea caracteristică a acesteia din urmă sunt elemente complet nespecial volitive, care pot fi constatate în sfera Problemelor de filosofie, Vol & Biblioteca "Runivers" RECENZIE DE CARTE viata inconstienta În acest caz, autorul-biologul co- totul absoarbe psihologul; acest defect este comun multor naturaliști care au făcut din problemele psihologice sau filozofice generale subiectul studiilor lor Nu afla însăși natura activității conștiente, autorul ocolește aproape complet o altă întrebare esențială - despre unitatea și identitatea conștiinței Chiar dacă suntem de acord cu opinia autorului că elementele conștiinței sunt inerente fiecărei celule sau chiar fiecărui atom, atunci aceasta totuși nu rezolvă în cele din urmă întrebarea pusă, deoarece nu este clar cum, din

elementele conștiinței pe care nu le putem imagina , se formează ceea ce ne este cunoscut drept faptul unității și identității conștiința, cu diferența și schimbul corelatelor biologice corespunzătoare Dacă da întrucât întrebările cardinale, de care depinde dezvoltarea ulterioară detaliată a problemei puse, nu sunt atinse profund și unilateral, nu este de mirare că întrebările mai particulare, dar nu mai puțin importante, sunt tratate de către autor destul de sumar și , cel mai important, superficial Fenomenelor precum mintea, memoria, moartea li se acordă câteva pagini scurte cu un conținut foarte general Din toate acestea se poate observa că adevărata opera a lui Le Dantec, în meritul ei științific, este mult mai mică decât Noua sa Teorie a Vieții Desigur, în această nouă lucrare există calități pozitive care îl deosebesc pe Le Dantec, precum și pe un biolog (o metodă strict științifică de studiere a fenomenelor biologice, o cunoaștere profundă a științelor fizice și chimice, un punct de vedere fructuos al epifenomenismului în explicarea specială) procesele vieții), dar nu acoperă părțile negative indicate, care se evidențiază atât de clar Toate acestea confirmă încă o dată adevărul de mult cunoscut că chiar și un naturalist bun care nu a primit o pregătire filozofică temeinică, care nu s-a familiarizat în mod corespunzător cu teoria cunoașterii și cu metodele cercetării psihologice speciale, se poate dovedi a fi un psiholog foarte superficial și filozof chiar mai puțin amănunțit N Vinogradov Biblioteca "Runivers" CĂRȚI ȘI BROȘURI NOI Õ Cărți și broșuri noi primite de editori Colecția Altai Publicația Societății iubitorilor de cercetare din Altai T III Barnaul, P A Bogdanov, onorat prof Cum se aplică cu animale? Ed al -lea M Pg Publicat de redactorii revistei "Mosk Departamentul Societății Ruse pentru Protecția Animalelor C yu k · Ts Baltalon Principiile criticii lui V G Belinsky M C k Ts Baltalon Estetica lui V G Belinsky Articole și extrase selectate cu întrebări și completări Publicarea comisiei profesorilor de limba rusă la departamentul educațional al Societății pentru diseminarea cunoștințelor tehnice C și r M , pp KhIPN- ' · N Bogaciov, ţăran Educația tinerilor pentru slujirea bisericii și a tronului M , pp · ► Este posibilă apropierea ruso-polonă? Scrisori și articole ale Observatorului S -Pb , Pg N Gerasimov Filosofia conștiinței de a fi infinit M , pp ibb C i r k Societatea Economică Liberă Imperială Raportul comitetului pentru asistența victimelor eșecului recoltei Pagină io B Katkov "Filosofia dreptului" sau filozofia politică? Imprima Pagină - ; ' Dr N V Nrainsky Legea conservării energiei aplicată activității mentale a unei persoane Harkov, P Dr Felix Krueger Der Begriff des Absolutwerthvollen as Grund-b'egriff der Moralphilosophie Leipzig, pp Kudrinsky Povestea regelui Solomon Retipărire din revista "Kievskaya Starina" pp θ Kudrinsky Filosof fără sistem (Experiența care îl caracterizează pe Grigory Savvich Skovoroda) Retipărire din revista "Kievskaya Starina" Kiev Pg George Kurnatovski Duel Cercetări istorice și dogmatice Varşovia, pp IV+ N Lange, prof Universitatea Novorossiysk Manual de logică A primit un mic premiu numit după împăratul Petru cel Mare * Biblioteca "Runivers" CĂRȚI ȘI BROȘURI NOI kago Ediția de librărie E II Raspopov Odesa Pg IV+ IL Ip Henry Lagresille Essai sur les fonctions metaphysiques Morfologia numelui Metafizică matematică Paris, pp Dr Paul-Emil Lévy Fost intern al Spitalelor din Paris Educația rațională a voinței, utilizarea sa terapeutică Prefață de dr Bernheim, profesor la facultatea din Nancy Paris Felix Alcan, editor, P V, Preţ fr D Mercier Definiția filozofică a vieții adică ediţie Leuven, Стр D Mercier Originile psihologiei contemporane Leuven Biblioteca Institutului Superior de Filosofie p Să

se lase domnule Noikow Das Aktivitâtsprinzip in der Padagogik Jean-Jacques Rousseau Inaugural-Disertation zur Erlangung der Doktor-würde der Hohen Philosophischen Fakultat der Universitar Leipzig Leipzig, S IV-J- Открытое письмо къ графу Л Н Толстому Вильна, · Стр I V Popov Sinucidere Eseul etico-psihologic Sergiev Posad Pagină C k cărți rusești Cu date biografice despre autori și traducători Editat de S A Vengerov Ediția G V Yudin Numărul XXIV Bochi-Brink SPb Pg - Boris Sidis MA Ph D Psihologia sugestiei O cercetare a naturii subconștiente a omului și a societății Cu o introducere a Prof William James, de la Universitatea Harvard New-Jork, VII+ James Sully Etudes sur l'enfance Traduit de l'anglais par A Monod, précédé d'une preface par G Compayré, recteur de l'Academie de Lyon Paris, Bibliothèque de philosophie contemporaine XXXII - B H Chicherin Gânditori politici ai lumii antice și noi Eliberați primul Pagină XII-J- C și r k M , Ediţia a doua Pagină M , C I p k Bibliotecă pentru autoeducare, îngrijită de A S Balkin, prof P G Vinogradova, prof N Ya Grota, prof M I Konovalova, P N Milyukova, V D Sokolova și prof A I Chuprova Biblioteca "Runivers" CĂRȚI ȘI BROȘURI NOI Dr S G Shah-Nazarov Fundamentele psihologiei fiziologice după Wundt, Ziegen și Meinert I Teoria apercepţiei lui Wundt Rezumat citit la reuniunea Societății Psihologice din Moscova și Nart M ? Pg C k Dicţionar enciclopedic Ton XXIII A Petropavlovsky - Povatazhnoye Editorii F A Brockgauz și I A Efron S -Pb Biblioteca "Runivers" II Revizuirea revistelor Vierteljahrsschrift fur wissenschaftliche Philosophie F - *) R Wahle Etica lui Wundt (Al · ï) Prof Wahle înseamnă prin a critica "Etica" lui Wundt să arate că adepții direcției empirico-istorice nu și-au clarificat încă metodic problema posibilității și limitelor aplicării principiilor lor în cercetarea în domeniul eticii Cartea lui Wundt, cu toate meritele ei incontestabile și mari, nu ne oferă totuși nici metodele, nici fundamentele eticii; este mai degrabă istoria religiei și a moravurilor Wundt nu a reușit să fundamenteze empiric etica, nu a reușit să derive morala din indiferența din punct de vedere moral, întrucât toate acele fenomene pe care încearcă să fundamenteze moralitatea o presupun deja ele însele O Krebs Conceptul de știință în Hermann Lotze (№№ и, ,)· R Willy Criză în psihologie (Nr , ,) Autorul vrea să arate că psihologia modernă, în ciuda *) Jurnalul Vierteljahrsshrift fur wissenschaftliche Philosophie, fondat în de profesorul Richard Avenarius și publicat de acesta cu ajutorul lui Gôring'a, Heinze, Wundt'a, Riehlhi, după moartea sa (în) a trecut la Pr Carstanjen'y şi O Krebs'y şi publicat de aceştia cu asistenţa lui A Riehl'x şi E Mach'a În ceea ce privește direcția revistei, aceasta a fost exprimată de Avenarius în următoarele cuvinte, pe care noua ediție le-a luat drept motto: "pe baza presupunerii că știința este posibilă numai în măsura în care se bazează pe experiență, Vierteljahrsschrift va servi doar pentru aceea filozofie care va fi știință în sensul acestei presupuneri Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV În ciuda hotărârii sale de a fi o știință empirică și de a nu depăși granițele experienței, ea se află totuși sub influența decisivă a metafizicii spiritualiste Autorul crede că un cercetător în domeniul psihologiei, oricât de strălucit ar fi el, este capabil să provoace doar un rău nesfârșit psihologiei și, cu atât mai mult, cu cât își conduce afacerea mai științific, dacă nu vede acea experiență iar metafizica este metafizică, în plus, în orice formă și de orice origine, nu numai că se exclud reciproc, ci chiar se neagă reciproc În primul articol, autorul critică părerile lui Wundt, exprimate de acesta într-o lucrare intitulată "Despre definiția psihologiei" (Phil Studien XII, i); în a doua - "Manual de psihologie

generală" prof Rehmke; al treilea articol este dedicat lui F Bretano și tendințelor conexe (Tvardovsky, Stumpf), precum și Psihologiei cunoașterii a lui G Upliues RV Schubert-Soldern Metoda analitică și propria filozofie (nr) Este filosofia o știință independentă? Autorul răspunde la această întrebare în felul următor: filosofia este o știință independentă, întrucât are un punct de vedere special și un domeniu de cercetare independent, și anume generalul în opoziția sa cu particularul Filosofia nu poate deduce particularul din general, așa cum ar dori unii, și pe motiv că generalul însuși nu poate fi găsit decât în particular Dar nu vrea să deducă generalul din particular în mod inductiv, întrucât generalul este dat în fiecare particular și, în consecință, nu are nevoie de inducție pentru stabilirea lui Mai mult, particularul însuși este, într-un anumit sens, o combinație de elemente simple, ale generalului elementar De aceea, filosofia nu poate fi o simplă generalizare a rezultatelor științelor individuale, întrucât științele particulare înseși presupun o știință a generalului - dimpotrivă, își găsește sarcina în a stabili premisele tuturor științelor, ale oricărei gândiri, simțiri și dorințe umane Scopul său este acele elemente generale și relațiile lor generale care se găsesc în fiecare parte particulară a gândirii, simțirii etc științifice sau obișnuite De aceea, filosofia a fost prima știință Știința generalului găsește prin analiză elementele Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV de toate acestea și determină relațiile lor de bază; prin sinteză stabilește combinațiile posibile și imposibile ale acestor elemente, adică conectabilitatea și incompatibilitatea, precum și inseparabilitatea particularului Relațiile numite pot fi stabilite doar simultan Studiul secvențelor este sarcina științelor particulare și se realizează prin inducție Prin urmare, știința generalului folosește două metode de investigare, analitică și sintetică, care sunt numite în mod obișnuit deducție; autorul, pentru a evita neînțelegerile, preferă să le numească pe amândouă împreună metoda analitică Elementele comune tuturor științelor în relațiile lor de simultaneitate formează domeniul teoriei cunoașterii și logicii, care ar trebui să scoată în evidență metoda cercetării științifice în general și să stabilească relația științelor între ele Acest lucru, însă, nu înseamnă că filosofia nu ar trebui să încerce să creeze un posibil sistem coerent de cunoaștere umană și să se străduiască să dezvolte o viziune integrală asupra lumii Dar în această direcție, filosofia, potrivit autorului, nu va merge mai departe decât ipoteze și concepte inventate W Ierusalim Despre teoriile psihologice și logice ale judecății (nr) Acest articol este în strânsă legătură cu cartea autoarei Die Urteilsfunkdon Psihologia, în studiul genetic și analitic al proceselor mentale, nu are deloc dreptul să ocolească un fenomen atât de comun și de o importanță atât de enormă - judecata Desigur că este ar trebui să se străduiască să înțeleagă actul de judecată în legătură cu totalitatea vieții mentale Logicianul încearcă să elibereze judecata de toate conexiunile și dependențele sale psihologice Ea nu numai că eliberează gândirea de toate elementele sentimentului, dar o detureaază chiar și de la individul care gândește însuși Conceptele cu care operează logicianul duc, parcă, o existență independentă pentru el Pentru psiholog, dimpotrivă, cel mai important lucru în studiul unei judecăți sunt circumstanțele în care a fost făcută El încearcă să urmărească ramificațiile judecății în domeniul sentimentului și al voinței, să prindă originea acestui act din procesele elementare și să înțeleagă semnificația lui biologică Având în vedere acest lucru, hotărârea este Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV înaintea psihologului în toată diversitatea și complexitatea

ei, astfel încât clasificarea judecăților se dovedește a fi condiția cea mai necesară pentru rodnicia muncii sale în acest domeniu Punctul de plecare al clasificării sale, autorul ia conținutul reprezentărilor În primul rând, judecățile au trei forme principale: I Judecăţi de vizibilitate Conținutul reprezentărilor este dat vizual, iar subiectul enunțului este un proces determinat individual, perceput senzual, fapt în sens strict Acest grup, în funcție de faptul că conținutul reprezentărilor este dat în percepție, reamintire sau fantezie, se împarte el însuși în judecăți: a) percepții, β) amintiri și γ) așteptări -II Judecăți ale conceptului: conținutul reprezentărilor este dat în gândire; subiectul afirmării este legea a ceea ce se întâmplă (Gesetz des Gêschehens) -III Judecățile percepției interne: conținutul reprezentărilor este în autoobservare; subiectul afirmării este propriul proces mental experimentat Apoi există trei forme de tranziție, i Între I și II: a) Judecăți de nume: conținutul prezentării este dat vizual; subiectul enunţului este obiectul perceput, căruia, cu ajutorul numelui, i se atribuie un complex de proprietăţi constante, β) Judecăţi tipice: conţinutul reprezentării este vizual, dar în sens simbolic; subiectul aprobării este o lege, de exemplu, o judecată despre circulația sângelui pe baza unei reprezentări schematice a sistemului circulator Între II şi III: Judecăţi despre propriile înclinaţii mentale: conţinutul ideii este în autopercepţia; subiectul afirmării este o proprietate constantă a celui care judecă, deci, legea celui care face Între I și III: Judecăți despre procesele mentale ale altor persoane: conținutul ideii - în percepția mișcărilor expresive; subiectul enunțului este procesele mentale inferențiale din mintea altor oameni Funcția judecății, potrivit autorului, este aceea ca conținutul reprezentărilor în judecată să fie format, împărțit și obiectivat A Riehl Observații asupra problemei formei în poezie (articolul întâi, h) Jos Kodis Conceptul de senzație din punct de vedere empirio-critic (nr) Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV Lucrurile și gândurile pe care o persoană le găsește în experiența sa, le poate lua în considerare în două moduri: fie absolut, adică, fără a acorda atenție relației lor cu individul care le exprimă, sau relativ la z, adică în relația lor cu acesta din urmă O analiză a faptelor cu contemplarea absolută a acestora ne oferă conceptul de "element"; din analiza relaţiilor individului vorbitor cu mediul său obţinem conceptul de "senzaţie" Conceptul de senzație este împărțit în două feluri, după originea sa: fie din diviziunea percepțiilor - conceptul psihofizic de senzație, fie din divizarea reprezentărilor - conceptul epistemologic de senzație Conceptul de senzație, care provine din percepție, nu constituie în sine "ultimul" dat, accesibil analizei psihologice Semnificația sa principală este în domeniul psiho-fizicii Este liber de opoziția epistemologică dintre "subiectiv" și "obiectiv", "intern" și "extern", iar în general semnificația sa pentru teoria cunoașterii este limitată Al doilea concept de senzație, care a apărut din defalcarea psihologică a reprezentărilor în ultimele lor părți componente, se referă de fapt la ultimele unități imaginabile ale experienței Senzațiile de acest fel diferă de primele printr-o caracteristică mai slabă a realității (Realitatscharakter) Scopul acestui concept este epistemologia Epistemologul își poate urmări scopurile în două moduri: fie investighează relația dintre percepțiile și ideile sale cu lucrurile și gândurile, așa cum face idealistul, confundând punctul de vedere al "contemplării absolute" cu "relativ", fie studiază loviturile la pe sine și la alți oameni relația dintre ceea ce este desemnat ca senzație și reprezentare cu mediul, așa cum face școala empirio-critică

Așadar, conceptul epistemologic de senzație din punct de vedere empirio-critic nu poate servi decât la reproducerea și analizarea faptelor epistemologice, și în niciun caz la "descompunerea" lumii reale și mentale sau la reproducerea ei în concepte Ceea ce este caracterizat drept lucruri și gândirea trebuie descrisă dintr-un punct de vedere absolut, iar momentele ei analitice nu pot dezvălui nicio relație cu individul vorbitor Prin urmare, toate încercările de a considera senzațiile ca fiind ultimele Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV unitățile din care constă lumea, autorul le consideră eronate G Linii ascendente Conștiința transcendenței (nr) Ca transcendent în filosofia modernă este desemnat • de obicei următoarele patru feluri de fapte: i) Divinitatea ca id, quod transcendit mundiim;) natura - id, quod transcendit conștiențiam;) conștiința altcuiva și) în cadrul aceleiași conștiințe - procese conștiente prezente, trecute și viitoare unul pentru celălalt Ultima categorie a transcendentului necesită o anumită explicație Toate procesele conștiente sunt caracterizate de conștiința de sine și în acest sens, prin urmare, nu pot fi transcendente Dar există un alt tip de cunoștințe asociate cu ei Uneori, procesele conștiente sunt însoțite de reprezentări verbale (Wortvorstellung) care întruchipează toate cunoștințele noastre despre aceste procese - și în așa fel încât în orice moment putem forța această cunoaștere care se află în noi să fie dezvăluită De exemplu, reprezentările pot fi însoțite de reprezentarea cuvântului "reprezentare)), sentiment, voință - reprezentări ale cuvintelor "sentiment", "voință" În aceste reprezentări verbale se află toată cunoștințele noastre despre procesele conștiente, conceptul nostru despre ele Și aceasta este cunoștințele pe care autorul le raportează la conștiința transcendenței Aceste patru tipuri de transcendent îmbrățișează, după cum este ușor de văzut, toate obiectele cunoașterii Conștiința obiectelor (Gegenstaiidsbewusstesein), care caracterizează cunoașterea, cel puțin după oamenii fără educație filozofică, constă tocmai în conștiința transcendentului Dar nu sunt aceste "obiecte", acest "transcendent" celebrul Ding an sich? Și nu știm de la Kant că este de necognoscibil? Autorul ține ferm de incognoscibilitatea lui Ding an sich, dar nu crede că ceva de acest fel nu poate exista Opinia care recunoaște conceptul de Ding an sich ca fiind contradictoriu în sine, o consideră că nu se bazează pe nimic Obiectele ne sunt date nu "ca reprezentări", care într-adevăr s-ar contrazice, ci "în reprezentări" Cum se realizează atunci cunoștințele despre obiecte? Autorul consideră că, dacă nu dorim să renunțăm la punctul de vedere obișnuit conform căruia un obiect există independent de cunoaștere, trebuie Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV acceptă faptul că reprezentările înfățișează obiectul pentru noi, îl reprezintă sau cel puțin îi iau locul Posibilitatea reprezentărilor de a lua locul obiectelor decurge din faptul că cunoaștem sensul reprezentărilor, adică putem oricând să evocăm în noi înșine cunoașterea a ceva diferit, atât de această cunoaștere în sine, cât și de reprezentare, și independent de ambele dintre ei ,'-cele cunoștințe despre subiect, care în starea de repaus este legată de aceste reprezentări Dar sensul reprezentărilor, adică cunoașterea asociată acestora este dezvăluită conștiinței doar în judecăți, astfel încât conștientizarea efectivă a obiectelor sau conștientizarea transcendentului trebuie căutată în judecăți V Tronin Revue philosophique, , nr i- G Tarde Ideea de opoziție (nr i și) A fost de multă vreme o axiomă că toate cunoștințele noastre constă în percepția asemănărilor și diferențelor lucrurilor lumii Dar, în același timp, ei uită că combinația originală

de asemănare și diferență formează al treilea element foarte important al universului - opusul (opoziția) Ideea de opoziție se află în valul analizei filozofice, iar gândirea speculativă fie a ignorat-o complet, fie a definit-o insuficient de fin și corect Hegel a confundat opusul cu diferența, Renouvier a identificat-o cu complement Numai Aristotel s-a gândit mult la acest concept misterios și a încercat chiar să-și construiască propria etică pe el, susținând că fiecare virtute este un mijloc de aur între două vicii opuse; dar nici el nu a reușit în sarcina lui și, în cele din urmă, a ajuns la concluzia falsă că fiecare diferență este opusă și că două varietăți ale aceluiași gen sunt întotdeauna opuse una cu cealaltă La prima vedere asupra lumii, observăm că totul se repetă în ea: mișcările periodice ale luminilor și vibrațiile fasciculului de lumină, mișcarea ritmică a moleculelor din corpurile anorganice, reînnoirea continuă a țesuturilor din organism Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV mah, procesul monoton al respirației și al circulației sângelui, serii nesfârșite de evenimente, fapte și ritualuri similare, aceleași mode și obiceiuri La prima vedere asupra lumii, observăm că totul în ea este opus unul altuia: antipode, concave și convexe, acțiune și reacție, polaritate fizică, repulsie reciprocă a electricității asemănătoare și atracție reciprocă a electricității diferite, simetrie universală a cristalelor, luptă a ființelor vii, competiția mondială ia, antiteza psihologică a plăcerii și durerii, da și nu, ciocniri sociale de credințe, partide, forțe militare Între concepția polară și simetrică a lumii pe care popoarele primitive și-au creat pentru ele însele (Ormuzd și Ahriman, Dumnezeu și Diavolul) și conceptul opus și antinomic pe care darwiniștii l-au dezvoltat pentru ei înșiși, există ceva în comun pe care amândoi îl văd în opoziție ca cheie pentru cea mai înaltă explicație a lumii; primul vede în realitate lupta a două ființe, celălalt vede în viață antagonismul a două acțiuni De fapt, opoziția, ca și repetiția, este doar un instrument sau o condiție a vieții universale; iar adevăratul principiu activ al transformărilor este ceva atât mai nedefinit, cât și mai profund; ea lasă o amprentă individuală asupra tuturor obiectelor reale, diferențiază ceea ce este similar și se numește variație Suntem conduși la o astfel de concluzie printr-o examinare a modului în care a apărut ideea de opoziție asemănătoare cu protea și cum este obiectivată în diferite stadii ale existenței Probabil, prima idee a opusului se naște într-o persoană mai degrabă atunci când își amintește o bătălie, despre o încăierare armată, decât când vede lucruri simetric opuse Pentru un școlar, nu există nimic mai opus pe lume decât grecii și troienii, cartaginezii și romanii Treptat, învățăm să ne opunem unul altuia nu doar doi oameni care se luptă, ci și doi oameni care se îmbrățișează prietenesc; Castor ne face să se gândească la Pollux la fel cum se gândește Ahile la Hector Și în același timp suntem conștienți că aceste două perechi sunt opuse una cu cealaltă, întrucât pentru noi opoziția veșnicelor antipozi, plăcerea și durerea, este deja distinctă; din acest contrast psihologic secret decurg în esenţă toate antitezele Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV iubire și ură, bine și rău, dulce și amar, neted și dur, acord muzical și disonanță Dar există un astfel de principiu general care să se afle în fața tuturor contrariilor lumii și să unească între ele antitezele unor ordine atât de îndepărtate unele de altele, cum ar fi, de exemplu, concave și convexe, pe de o parte, și atracție și repulsie, pe de altă parte? O analiză atentă a contrariilor reale și imaginare - acesta din urmă include, de exemplu, opoziția iluzorie dintre organic și anorganic, sine și non-sine - această analiză ne convinge că nici momentul

completării reciproce, nici momentul limitării reciproce nu constituie esența opoziției: ea - în momentul neutralizării sau echilibrării reciproce, în balanța unor mișcări similare, dar îndreptate una împotriva celeilalte De aici rezultă că termenii opuși trebuie să fie ambii pozitivi; golul nu este opusul plinului, întunericul nu este opusul luminii, tăcerea nu este opusul sunetului, liniștea nu este opusul mișcării; un termen fix, mort și neschimbabil nu poate fi egal și asemănător cu un termen viu și în schimbare infinit; iar lumina, sunetul și mișcarea au grade - întunericul, liniștea, pacea nu pot fi mai mult sau mai puțin Mai departe, termenii sunt opuși doar atunci când transformarea unuia în celălalt trece printr-o etapă în care nu există nici unul, nici celălalt, stadiul zero: de exemplu, trecerea de la convex la concav sau invers este posibilă numai dacă stadiul intermediar este zero, absența atât a convexității, cât și a concavității; trecerea de la plăcere la suferința corespunzătoare este de conceput doar dacă stadiul intermediar este zero, stadiul nici plăcerii, nici durerii Astfel, intermediarul dintre cei doi termeni comparați nu este infinitul, ci neantul, inexistența • Deci, există un principiu general pentru contrarii de toate ordinele și se exprimă în definiția care poate fi dată fiecărui opus, indiferent de categoria căreia îi aparține: dacă doi termeni supuși modificării sunt de așa natură încât unul poate trece în celălalt doar prin trecerea unei serii de modificări care se termină într-o etapă de zero și după ce a trecut din nou această serie în ordine crescătoare, deja trecuți în descreștere, atunci acești doi termeni sunt opuși Stadiul zero are o semnificație relativă de esență, denotă echilibru sau statornicie și, prin aceasta, rezultă că opusul joacă un rol conservator în lume, și nu constructiv și nu distructiv Din definiția de mai sus rezultă că ideea de opoziție include în mod necesar ideea de timp Dar timpul, fiind condiția oricărei opoziții, el însuși nu îi este supus, iar ordinea cronologică a momentelor sale, indiferent de conținutul lor fenomenal, nu este reversibilă Timpul, fiind condiția oricărei activități și mișcări, este în sine inactiv și este un principiu static Dacă timpul este elementul inevitabil al opoziției, dacă acțiunea forțelor egale, dar îndreptate unele împotriva altora este necesară pentru realizarea opoziției, atunci este clar că, deși termenii extremi pot însemna atât stări, cât și acțiuni, toate contrariile statice au singurul bază rezonabilă în contrarii dinamici mai mult sau mai puțin ascunse Aceste opuse includ fenomene care sunt succesive sau coexistente; în primul caz, opusul se numește ritm Opusul dinamic al coexistenței se împarte în rază - centrifugă sau centripetă (sunet, lumină, electricitate) - și liniară, ceea ce în științele fizice se numește polaritate; trebuie remarcat aici că cei doi poli care se opun unul altuia, în esenţă, exprimă doar cele două puncte extreme de vibraţie Opoziţia liniară este adesea văzută în fenomenele ordinii sociale În diferite epoci, gândirea socială are un fel de focalizare către care se îndreaptă atenția; abaterile sale de la acest centru spre o parte sau alta formează opoziţia dominantă a momentului istoric dat De exemplu, în secolul al III-lea al erei noastre, s-a stabilit pentru un locuitor al Alexandriei că Hristos este Dumnezeu; pornind de la acest punct central al perspectivei generale, "el poate, în anumite limite, extinde sau restrânge legătura care unește natura divină și cea umană în persoana lui Hristos; limitele în care gândul său poate fluctua sunt arianismul, care separă brusc ambele naturi, și savelianismul, care le identifică; doc ortodox trigonul servește ca acel stadiu neutru, stadiul de

zero, care este necesar în procesul de opoziție Există societăți care din toate punctele de vedere sau dintr-o singură privință sunt în mod constant împărțite în două tabere opuse, mereu polarizate; nu există societate care, pentru o perioadă scurtă sau lungă de timp, să nu se prezinte într-o formă dualistă Astăzi, popoarele europene avansate sunt în multe locuri pe drumul spre depolarizare În știință, artă, filozofie, religie, există un progres indubitabil Disputa dintre Pasteur și Pouchet asupra generației spontane nu a împărțit științele în două tabere în conflict, la fel ca, de exemplu, problema vitalității în secolul trecut Literatura nu mai cunoaște o astfel de ceartă precum a existat între romantici și clasici în anii ' Interesele teoretice au fost fragmentate și nu mai sunt capabile să trezească pasiuni Nu este absența disputelor arzătoare un semn de indiferență? Fără îndoială, trezirea literaturii, științei și artei este întotdeauna însoțită de două mari nume care devin în fruntea a două partide (Cornel și Racine, Cuvier și Geoffroy Saint-Hilaire); dar acest duel servește doar ca un preludiu al luptei comune ulterioare, care, din ce în ce mai extinsă, își pierde din intensitate; indiferenţa, prin urmare, nu poate fi afirmată Acum, politica este cea care ne polarizează cel mai mult, pentru că, spre deosebire de filozofie, religie și știință, ea nu își pune problemele înaintea noastră imediat, ci una după alta, și ne grăbește să le rezolvăm Dar într-o zi subiectele politice ale zilei își vor pierde importanța dominantă și vor face loc unor întrebări sociale mai generale Pe lângă clasificarea formală a contrariilor, este posibilă și separarea lor pe baza conținutului Și apoi se obține următoarea grupare: toate contrariile formează două mari categorii: calitative (opusele seriei) și cantitative; acesta din urmă, la rândul său, este subdivizat în opusul de mai mare și mai mic (grade), opusul mecanic și opusul logic Categoria calității sau seriei este aplicabilă teoretic întregii lumi a fenomenelor; categoria de opoziție cantitativă se limitează la zona cantității; contor mecanic Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV falsitatea are de-a face cu acel tip de mărime numită putere motrice; opoziția logică se referă la conștiință, un alt fel de mărime asociată cu prima, sub presupunerea că există mărimi sau cantități psihologice reale Opoziția mecanică și cea logică au acest lucru în comun, că ambele au un caracter dinamic, un caracter de mișcare, o direcție în spațiu sau în suflet Dacă dorim să înțelegem opoziția maiestuoasă a evoluției și dizolvării, apariția și dispariția, acest ritm tragic al ființei, trebuie să distingem strict între opoziția calitativă și cantitativă Opoziția calitativă, opoziția unei serii, în ordinea normală a naturii nu este niciodată reversibilă, nu cunoaște permutare, iar un cadavru uman nu trece într-un embrion, un făt într-o floare, un fluture într-o crisalidă; dimpotrivă, puterile și vitezele tuturor ființelor scad proporțional cu declinul lor, după ce au ajuns la maturitate Acesta este contrastul dintre valoarea calității și valoarea cantității în lume Cu toate acestea, calitatea și cantitatea sunt inseparabile De fapt: ideile de creștere și scădere își au originea psihologică în faptul că noi, în adâncul sufletului, deosebim faptul câștigului de faptul pierderii; iar condiția indispensabilă a dobândirii este nevoia: fiecare ființă, în virtutea naturii sale, are nevoie de ceva, tinde spre ceva și numai din acest motiv observă progres și regres cantitativ în percepțiile și senzațiile sale; Cantitatea presupune astfel un anumit ideal, o anumită normă, adică sugerează ceva calitativ Dacă în lume nu ar exista contrarii cantitativi, repetiția nu ar putea domni în ea, nici transformare nu ar putea exista Opoziția mecanică și logică poate fi redusă la un singur

concept general, la opoziția dintre pozitiv și negativ, la opoziția de sensul interior A Navile Economie şi morală (nr i) Articolul este o obiecție la adresa lui Charles Gide, care nu consideră economia politică o știință independentă și consideră că este inseparabilă de morală, jurisprudență și de toate știința socială în general nyh cunoștințe Naville afirmă independența întrebărilor politice ale filosofiei, carte $ Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNLLOV economie de la morală și repetă vechile adevăruri că economia are un subiect aparte, că nu este normativă și că este interesată de activitatea umană doar în măsura în care poate fi recunoscută ca singurul scop al acțiunilor noastre este dorința de bogăție B V o u g d o η *Experimente care supraveghează percepția adâncimii (№ i) Aceste experiențe l-au condus pe autor la concluzia că vederea monoculară nu ne oferă un sentiment de profunzime și că cunoașterea profunzimii monoculare este, în sine, extrem de imperfectă; percepția subtilă și distincția profunzimii se realizează prin intermediul vederii binoculare, apariția imaginilor pe ambele retine; spațiul normal, în sensul strict al cuvântului, este un fenomen vizual; Mișcările ochilor, ale capului și ale corpului ne ajută să percepem spațiul în același mod în care ne ajută să percepem culorile - cu alte cuvinte, ele nu evocă deloc în noi un sentiment de spațiu mai degrabă decât culori Pierre Janet Influența somnambulistică și nevoia de îndrumare (nr) Sugestia hipnotică, în anumite condiții, este un excelent agent terapeutic; dar totuși nu ar trebui să-i exagerăm "valorile Nu poate fi privită ca o tehnică abil, rapidă, ca o operație chirurgicală; dacă există cazuri izolate de un fel de recuperare miraculoasă, instantanee, atunci cu o nevroză sau psihoză ușor gravă, ele sunt imposibile ca absurd fiziologic si psihologic Sugestia este aproape intotdeauna un proces treptat si indelungat, intrucat esenta ei consta in educarea spiritului In exercitarea acestei functii pedagogice, medicul este obligat sa urmareasca doua scopuri, care aparent se contrazic unele cu altele , dar a cărui sinteză simultană este absolut necesară în interesul În primul rând, medicul trebuie să dobândească putere deplină asupra sufletului pacientului, să-l subordoneze autorității sale, să-și stabilească influența fermă asupra lui; în al doilea rând, trebuie să reducă această dominație a pacientului voința altcuiva la minim și să-și emancipeze treptat pacientul de ea prima cerință, recuperarea va fi trecătoare, iar după o perioadă scurtă de timp Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV Semnele de avertizare e vor apărea din nou; dacă al doilea este ignorat, pasivitatea subiectului hipnotizat va atinge limite periculoase Experiența și observația atentă îi vor spune medicului ce metode practice ar trebui folosite pentru a atinge ambele obiective (determinarea duratei ședințelor, cutare sau cutare interval între ele, măsuri împotriva oboselii atenției etc) Studiul hipnotismului și a acelor relații care leagă sugerătorul de sugerat, aruncă lumină asupra unor aspecte ale vieții sociale și morale a oamenilor normali, și anume acei oameni slabi care nu știu să vrea și a căror voință cere ordinul altcuiva, cineva stimulul altuia Există naturi care ele însele nu se pot decide să facă nicio muncă și caută nedumerite ajutor și încurajare Deși imitația și ascultarea domnesc peste tot în lume, totuși este cert că gradul de imitație nu este același la toți oamenii și că există organizații care îi ascultă mult mai mult decât altele Chiar și în lucrările de cel mai înalt nivel, în operele de artă și știință, se manifestă particularitatea că alți oameni nu pot decât să fie imitatori sau chiar plagiatori, nu pot decât să se bazeze pe munca deja făcută a altcuiva O astfel de persoană și se

amuză nu sunt capabile să o facă singur; se plictisesc singuri Sociabilitatea lor depășește granițele normalului; tânjesc sugestii străine, lorzi-prieteni, caută originale din care ar putea fi copii Dacă această nevoie de minte ciudată și de voință ciudată este uneori mascată la oamenii sănătoși, atunci la persoanele bolnave apare strălucitor și intens Și, poate, în această înclinație a sufletului uman, în această sete de conducere și ascultare, ar trebui să vedem sursa unor momente atât de primordiale și importante ale vieții precum dependența și ierarhia Parodi Idealism științific: Durand de Gros (Nr λθ și) Peste tot în zilele noastre se vorbește despre o renaștere a idealismului, despre o reacție puternică împotriva dominației recente a filozofiei materialiste și pozitive Este interesant și important de observat că acest idealism a venit din adâncurile științei însăși, din analiza filozofică a descoperirilor și teoriilor experimentale; el * Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV acum a devenit abia populară, dar s-a născut cu mult timp în urmă, când materialismul crud, ideologia uscată și raționalismul mediocru din secolul al XVIII-lea au fost înlocuite de oameni de știință precum Cauchy, Faraday, Claude Bernard, Darwin, Helmholtz, oameni de știință care au dat impuls speculativului gândirea și realitatea despărțită percepută prin senzație, de realitatea inteligibilă Unul dintre cei mai originali reprezentanți ai mișcării idealiste din știință, precursorul acesteia, este Durand de Gros, un gânditor foarte atent la fapte, un om de știință care se înclină în fața ideii Scrierile sale sunt numeroase și variate*), iar interesele sale intelectuale sunt remarcabil de versatile Dar ideea generală care pătrunde în toate lucrările sale, chiar și pe cele mai specializate, este una, iar caracterul ei este pur filozofic: Durand caută să demonstreze că în combinația dintre metafizică și știință se află un instrument necesar și legitim al cunoașterii, o metodă universală , iar acea forță psihică sau suflet este infinit de puternică și reprezintă substanța principală și reală; se străduiește cu teoria sa despre suflet și viață, care amintește de învățăturile reînviate ale lui Leibniz, să dezvăluie toate secretele lumii Din acest punct de vedere, Durand ia în mod firesc armele împotriva pozitivismului În ochii lui, pozitivismul piere în următoarea contradicție cu sine: pe de o parte, el recunoaște științei posibilitatea, prin generalizări progresive, de a ajunge la legile lucrurilor și de a descoperi o ordine mondială superioară; pe de altă parte, el consideră faptul ca fiind singura realitate, singura sursă de cunoaștere - de parcă faptul însuși s-ar transforma într-o lege, de parcă înțelegerea faptelor și generalizările științifice nu ar fi activitatea și produsul minții! Pozitivismul degenerează involuntar în scolastică, pentru că a afirma orbește un fapt și a te abține de la orice teorie, de la orice idee, înseamnă doar a admite *) Подъ псевдонимомъ Philips'a: Electrodijnamismul vital sau relațiile fiziologice dintre spirit și materie, ; Curs teoretic și practic de Braidism, Далђе: Eseuri de fiziologie filozofică, ; Ontologie și psihologie fiziologică, ; Originile animale ale omului^ ; The Wonderful Scientist, ; Întrebări antropologice și ^oologice, (резюме научныхъ воззрђній автора) și др Библиотека"Runivers" ОБЗОРЪ ЖУРНАЛОВЪ entități și proprietăți ale acestora Singura metodă de cunoaștere ignorată de filosofia pozitivă este însă ritmul dublu care merge mai întâi de la fapt la idee, de la problemă la soluție, de la concret la abstract, pentru a face apoi drumul invers, de la teorie să revină la noile ei confirmări reale, de la idee la nou, fapte neobservate anterior, care, tocmai datorită acestei idei și au atras atenția asupra lor O astfel de

metodă, sintetizând metodele filozofiei și științei, Durand de Gras se aplică în primul rând marii probleme biologice, problema vieții Durand respinge atât soluțiile sale vitaliste, cât și cele mecanice Vitalismul stabilește principiul ușor de distrus al unei esențe independente care iese din spatele fenomenelor; mecanismul vede în viață derivatul tuturor funcțiilor organice și, prin identificări succesive, gândește să reducă psihologia la fiziologie, fiziologia la fizică și chimie, iar fizica și chimia la mișcările în spațiu; el amestecă conștiința cu însoțitorii ei materiale și de dragul obiectelor nu observă subiectul viu și gânditor Ar trebui să ne întoarcem la animism? Într-o oarecare privință, da: materia și spațiul de la sine nu explică nimic, iar în afara lor trebuie să se caute un agent care creează senzație și gândire; dar numeroase fapte ne interzic să ne mulțumim cu animismul clasic și să identificăm fenomenele vieții cu fenomenele conștiinței, să le urmărim originea din aceeași substanță Astfel , toate cele trei teorii nu reușesc să explice viața Pentru a găsi cheia acesteia, trebuie să luați în considerare cu atenție relația dintre organ și funcție și condițiile de funcționare normală Există patru dintre aceste condiții: i) un fenomen extern care acționează asupra noastră și irită în mod specific unul sau altul organ (lumină, sunet);) aparatul extern al organului perceptor (ochi, ureche); h) aparatul intern și principal al organului, instrumentul direct al funcției (nervul optic sau acustic);) abilitate vitală deosebită, ceva intangibil, ceea ce constituie viața însăși și deosebește, cu același organ, o ființă moartă de o ființă vie, o automată de una animată Și iată un studiu comparativ al acestor patru puncte, o analiză detaliată a rolului jucat de fiecare Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV una dintre ele îl duce pe Durand la concluzia că fiecare funcție este o funcție independentă și primară a sufletului, dar una care, dintr-o stare potențială, poate trece în stare activă doar prin mijlocirea unui organ și din cauza iritației externe; fiecare functie are drept consecinta modificarea mediului material si este un conflict de spirit si materie Astfel Durand face din suflet principiul de bază nu numai al psihologiei, ci într-o oarecare măsură al fiziologiei Acest lucru este în deplin acord cu opiniile sale fiziologice generale După cum se știe, toate punctele din corp care sunt dependente de creier sunt conectate cu acesta printr-o dublă rețea de nervi - centripetă, care transmit centrului iritația percepută la periferie, și centrifugă, prin care centrul acționează asupra periferia Această dublă organizare a elementelor nervoase ale sistemului măduvei spinării o atribuie Durand sistemului ganglionar, adică, în opinia sa, oriunde există un stimul perceput pentru subiect, există sau poate exista o reacție; fiecare nerv, oricare ar fi el, are o natură duală: pe de o parte, este organul de transmitere de la periferie la centru, pe de altă parte, este organul de transmitere de la centru la periferie Prin urmare, funcțiile vitale pot fi privite ca reacții independente ale centrilor nervoși, iar întregul organism este acoperit cu o rețea de fire nervoase, fiecare dintre ele conține două elemente, active și pasive, iar toate aceste fire sunt conectate direct sau indirect cu centrii a creierului Astfel, creierul sau sufletul se află în comunicare neîntreruptă cu punctele vieții vegetale ale organismului, nu numai că simte iritațiile pe care le percep, ci și le răspunde; gândirea este capabilă să influențeze toate funcțiile vieții organice; natura întregului organism este una, iar întregul organism este supus forței psihice Dar cum se explică, deci, că sufletul - cel puțin în starea sa normală - pare atât de străin de funcțiile vieții vegetale, atât de indiferent, fără semne

de judecată și voință, în ceea ce privește acele acte care sunt atribuite cunoașterii sale si puterea lui? La aceasta se răspunde ipoteza proclamată de Durant în că organismul uman este compus din multe simple și în esența sa la o societate de organisme complet complete și deci are o multitudine de suflete separate, conștiințe, eu, ipoteza polizoismului și polipsihismului Fiecare vertebra din organism este un individ viu, iar structura comună a vertebratelor și nevertebratelor face posibilă transferarea complexității vii a primelor către cele din urmă Afinitatea fiziologică a creierului și a altor centri nervoși, prin forța logicii, ne obligă să recunoaștem și afinitatea lor psihologică Sub sufletul principal sau "eu" ar trebui înțeles un număr mare de "eu", sufletele celor secundare, simțitoare și bolnave Cândva ne vom convinge de acest lucru și nu vom nega conștiința în "sufletele ganglionare", așa cum nu o tăgăduim acum la alte ființe vii, în afară de om; O lecție instructivă pentru noi ar trebui să fie că Descartes a negat odată sufletele animalelor Implicațiile practice ale teoriei lui Durant sunt extrem de importante Dacă fiecare funcție este doar realizarea, excitată de o cauză externă, a ceea ce se află potențial în suflet, atunci sufletul este sursa și cauza principală a întregii vieți a organismului și acțiunea unui agent fizic asupra unei funcții vitale este invariabil condiționat de acea abilitate vitală care anima această funcție De aici rezultă că, în orice fel am trezi o anumită facultate a sufletului, rezultatul va fi întotdeauna același; între o idee sau o iritare subiectivă și imaginară și o iritare obiectivă, reală, diferența este doar în grad, și nu în esență Și dacă putem crește acest grad, atunci este ușor de realizat ca acțiunea inspirată de calea ideologică să fie echivalentul exact al acțiunii provocate de un agent extern Pe această bază Durand construiește o explicație a hipnotismului Întrucât sufletul este în legătură cu toate punctele organismului, sau mai bine zis cu toate sufletele secundare, rezultă că, prin stimularea acestor puncte, este în măsură să dezvolte activitatea organică proprie acestora; Prin urmare, nu trebuie să fii surprins de miracolul științific al hipnotismului, astfel de fenomene încât, de exemplu, ideea unei unghii care pătrunde în corp produce într-un anumit punct al corpului o senzație reală corespunzătoare Sufletul este capabil să provoace toate fenomenele de ordin vegetal Este foarte posibil ca sugestia să poată acționa direct asupra unuia dintre sufletele secundare, ocolind mijlocirea sufletului central Unele perversiuni mișcări neuromusculare, unele tulburări ale funcțiilor nutriționale ar trebui considerate drept răspunsuri reale, boli psihice ale centrilor măduvei spinării sau ganglionilor De aici posibilitatea unei noi ramuri a medicinei - terapia mentală, de aici posibilitatea unor sugestii mentale morbide; într-un cuvânt, sufletul are putere asupra vieții organice și, prin urmare, are putere și asupra totalității proceselor morbide specifice Sufletul și trupul, fizic și moral, sunt interioare și indisolubil legate, legate printr-o acțiune și reacție constantă și fatală, iar asta ne face să simțim identitatea lor substanțială Dar dacă forța psihică este începutul vieții și sufletul este o sursă inepuizabilă de funcții, fenomene și mișcări, o forță de neobosit, care este suficientă unor pârghii atât de simple ca organe pentru a realiza toate potențialele gândirii și toate instinctele de viață; dacă fiecare suflet conține potențial în sine totalitatea tuturor formelor de viață posibile, atunci toate sufletele sunt în esență aceleași între ele, iar diferențele pe care experiența le dezvăluie în sine sau într-unul sau

altul moment al realizării lor provin din organe și din mediul înconjurător materie Caracteristicile corpului, mediului, lumii exterioare "individualizează sufletele individuale și conferă fiecăruia o fizionomie aparte și un destin al vieții Cât despre organele în sine, în raport cu ele, Duran este un transformist convins Pentru el, funcția creează organul; efortul neîncetat al forţei vitale de a se adapta mediului dezvoltă, creează, modifică acele instrumente materiale pe care această forţă le are la dispoziţie Atunci când o ființă se luptă pentru viață, ea distruge nu atât barierele exterioare pe care alți indivizi le pun pentru ea, cât acele obstacole interne pe care imperfecțiunea propriului organism le pune Victoria rămâne la cei care nu-i cuceresc pe alții, ci pe ei înșiși - în această idee, Pillon vede una dintre concepțiile originale și fructuoase ale lui Duran Care este mediul originar care înconjoară sufletul și îl obligă să lupte pentru realizarea existenței sale și în această luptă pentru a-și dezvolta individualitatea? Nu se poate rezolva această problemă revenind la dualismul clasic Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV materie şi spirit, diferite prin substanţa lor, dar influenţându-se reciproc La urma urmei, știm că materia este produsul funcțiilor intelectuale, creația sufletului Pentru om de știință, ideea de materie este transformată în ideea de atomi extinși, iar extensia este multiplicitate și creștere, iar atomul înseamnă pentru om de știință, precum și pentru filosof, pentru Faraday, ca și pentru Leibniz, își pierde materialitatea și se transformă într-un "centru de putere" Pe de altă parte, particularitatea sufletului, în opoziţia sa cu materie, se leagănă, după idealiştii din toate timpurile, în indivizibilitatea sa, în unitatea sa absolută; sufletul nu poate fi înțeles altfel decât ca punct matematic Și acum vedem că psihologia în postulatul său de bază coincide cu fizica sau chimia în ipoteza lor finală: nu există materie, există forțe, i e unități psihice, iar lumea se dizolvă în monade, în centri dinamici, în centri psihici Lupta sufletului și materiei nu este așadar altceva decât lupta sufletului cu mediul său, la fel de spiritualizat ca ea însăși, lupta unei monade cu alta Ipoteza tradițională a creației și a voinței adaptării lucrurilor din exterior la scopurile lor devine inutilă și, odată cu ea, dispar toate ambiguitățile și jena cu care se întâlnește ideea de Zeitate Din timpuri imemoriale, monadele existente, necreate, vii, spirituale, egale între ele sunt ele însele conduse în dezvoltarea lor de legile interne ale logicii atotputernice și eterne; dar această dezvoltare se limitează la întâlnirea cu alte suflete asemănătoare • Obstacolul pe care îl găsește fiecare pentru distribuirea sa în alte monade este ceea ce percepe ca materie; gradul de adaptare la această materie, instrumentul prin care își realizează forțele, este ceea ce îi constituie organismul Fiecare suflet în unitatea sa absolută este indestructibil, iar aceasta este garanția nemuririi sale Dar unitatea absolută trebuie să se distingă de conștiință sau de unitatea formei, care nu este altceva decât o reflectare a condițiilor schimbătoare ale mediului care înconjoară sufletul, în special acel mediu imediat pe care îl numim organism Cum poate această unitate formală să fie eternă și cum poate individualitatea noastră temporară și conștientă de sine să aibă pretenția la nemurirea absolută? La aceasta Durand răspunde cu o ipoteză îndrăzneață Avem Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV după părerea lui, un organism mult mai subțire și mai durabil decât ni se pare Ceea ce numim corpul nostru este doar o reflectare a adevăratului organism, materie eterică, pe care moartea o eliberează și nu o distruge; în corpul nostru este conținut altul, corpul astral, așa cum

îl numesc ocultiștii Dacă baza lumii nu este un mecanism inert, ci o minte activă, atunci nu este nimic improbabil într-o astfel de ipoteză, căci nimic nu este imposibil pentru forța psihică Poate că omul nu este deloc cea mai înaltă organizație mentală din infinitele lumi ale universului; poate că într-o zi vom recunoaște existența acelor fenomene și influențe evazive, extra-temporale și extra-spațiale pe care le negăm acum În orice caz, știința, fără a-și abandona critica și prudența, trebuie să devină mai tolerantă decât înainte; miracolul de azi poate deveni știința de mâine După ce a conturat părerile originale ale lui Durand, autorul articolului oferă câteva informații despre personalitatea și stilul său de scriere puțin cunoscut și, în termeni cei mai generali, arată slăbiciunile conceptului său despre suflet și înțelegerea monadologică a lumii Dar indiferent cum am privi filozofia sa, cu toate acestea, potrivit lui Parodi, învățăturile lui Durand despre funcție, despre caracterul animic al organismului, opiniile sale despre transformism, încercarea sa de metafizică științifică merită o atenție profundă, iar în general Durand de Gras este mai mult decât oricine altcineva a servit să celebreze ideea măreață că doar rațiunea pură ar trebui privită ca instrumentul oricărei cunoștințe și baza întregii realități F Pillo p Filosofia Secretanului (nr , , ,), Filosofia Secretanei este cunoscută sub numele de filozofia libertății divine și umane; este filosofia creștinismului și cele trei mari dogme ale sale - creația, căderea și răscumpărarea O schiță a sistemului său a fost făcută pentru prima dată de Secretan în Filosofia lui Leibniz ( ), unde descrie metoda și sarcina analizei sale Să dovedească că mintea umană ajunge inevitabil la afirmarea unui Dumnezeu liber ca principiu de bază al adevăratei științe; că numai ideea sau ipoteza unui Dumnezeu liber explică în mod satisfăcător natura și istoria - aceasta este esența filozofiei Leibniz de Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV și-a construit teodicea pe o fundație șubredă, deoarece teodicea este incompatibilă cu determinismul, iar Dumnezeu, care în actul creației își limitează voința la mintea sa, nu este un Dumnezeu liber Dumnezeu nu este supus unor temeiuri raționale, deoarece aceste temeiuri însele sunt produsul voinței Sale Dumnezeu creează adevăruri eterne și necesare, toate categoriile morale și metafizice Nici determinismul lui Leibniz nu se împacă cu optimismul, căci nu este suficient să spunem că răul este o condiție necesară pentru bine: trebuie să explicăm cum poate fi aceasta; iar o asemenea explicație, profundă și satisfăcătoare pentru conștiința morală, stă numai în libertate "Ceea ce explică lumea este căderea; ceea ce explică căderea este libertatea; ceea ce explică libertatea este Dumnezeu însuși Toate lucrurile sunt create de voința absolut liberă a lui Dumnezeu, iar această voință este substanța lumii Dumnezeu a creat o altă ființă, nu pentru că ar avea nevoie de altceva în afară de el însuși, ci pentru că și-a iubit creația și, dorindu-i binele, i-a dat propria lui imagine și asemănare Acea imagine a lumii care ne apare acum nu este cea originală: materia, pământul, populația sa vie și rasa umană în forma sa actuală - toate acestea sunt rezultatul căderii; Creaturile lui Dumnezeu și-au folosit greșit libertatea și au îndreptat-o în direcția opusă libertății divine, ceea ce este bine Dar Dumnezeu a dat posibilitatea mântuirii creațiilor sale căzute: a permis ca, împreună cu propria sa libertate, libertatea pervertită a omului să continue să existe; el s-a limitat, iar în această limitare, în această scindare a personalității divine, creștinismul l-a văzut pe Dumnezeu Tatăl și pe Dumnezeu Fiul Hristos este Dumnezeu care a acceptat să nu fie Dumnezeu, care a stat deoparte pentru a face loc libertății umane, libertatea

căzută, dar capabilă să renaască, pentru că nimic altceva decât libertatea nu poate cădea și renaște Libertatea lui Dumnezeu și căderea sunt așadar adevăruri filozofice, iar doctrina lui Hristos, cu toată realitatea ei religioasă, intră firesc și cu drept deplin în legătura dialectică a gândirii filosofice În aceste gânduri se află miezul întregului sistem Secretan El raționalizează dogmele religiei, iar acestea capătă un caracter străin de înțelegerea ortodoxă a creștinismului Eretic, după Bossuet, unul care are propria părere Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV În acest sens, filosofia creștinismului a lui Sekretanov este foarte eretică, pentru că este foarte originală Ea își primește dezvoltarea în lucrarea principală a lui Secretin, The Philosophy of Freedom Elucidarea ideii de ființă absolută este sarcina acelei ramuri a filosofiei pe care Secretin o numește regresivă; pornind de la această idee, coborând la fapte și aplicând-o la întrebările naturii, istoriei și inimii umane - aceasta este sarcina filozofiei progresiste Cel din urmă, evident, este dependent de primul și, pentru a explica detaliile lumii, trebuie mai întâi să-i găsim începutul de bază Acest început este libertatea, acest început este Dumnezeu ca cauză a propriei sale ființe și a atributelor sale Următorul mod de probă ne conduce la o asemenea concluzie Cunoașterea și rațiunea noastră se mulțumesc doar cu principiul unității, iar știința nu își găsește pacea pentru ea însăși până când nu conectează într-un singur moment multitudinea de lucruri cognoscibile Dar dacă da, dacă știința, în numele idealului imprimat în spiritul nostru, cere unitatea pentru sine, atunci în numele aceluiași ideal este necesar ca unitatea ființei să corespundă unității științei Și pentru noi, în virtutea postulatelor de bază ale minții noastre, este incontestabil și evident că o astfel de unitate există Unitatea principiului ființei presupune identitatea oricărei ființe în principiul său, adică unitate de substanță Pe lângă manifestările sale exterioare, o singură ființă include în sine motivul existenței și activității sale, substanța ei Și întrucât ființa este una, absolut una, atunci nu numai substanța ei este cauza manifestărilor sale exterioare, ci este ea însăși cauza substanțialității sale, este ea însăși cauza și propriul efect, este scopul însuși, la fel ca în Organele unui individ viu sunt atât consecințele, cât și cauzele vieții sale, iar el însuși, acest individ, este un scop în sine Motivul substanțialității sale, ființa unică, își prescrie legea vieții sale - dacă această lege ar veni de undeva din afară, ființa nu ar fi una A fi cauza propriei substanțialități, a-și prescrie legea vieții, înseamnă a fi spirit, voință, libertate; toate cele trei cuvinte înseamnă un singur concept Dar libertatea lor, puterea lor autonomă asupra lor înșiși, o singură REVISTA JURNALĂ De asemenea, se așteaptă nu de undeva din afară, ci din interiorul său și își dă libertatea acestui lucru fără limite Este libertatea absolută Substanța, viața, spiritul, libertatea absolută - acestea sunt cele patru trepte ale acelei scări dialectice care ne conduce la absolut Și trebuie neapărat să treci prin toți cei patru pași, nu te poți opri la a treia și să afirmi că ființa absolută este liberă prin fire, deoarece aceasta ar însemna că este limitată de esența sa, de natura ei; de fapt, absolutul nu are natură, își creează propria esență, proclamă cu deviza: Eu sunt ceea ce vreau; absolutul este voința pură, necondiționată, nelimitată Această libertate absolută este de neconceput Dar la urma urmei, trăsătura caracteristică a absolutului este incomprehensibilitatea, adică imposibilitatea determinării prin semne extrase din experiență Libertatea absolută este de neconceput Dar dacă nu pui libertatea în

fruntea tuturor, atunci ea nu are loc nicăieri; dacă nu este totul, atunci nu este nimic Dacă ființa absolută nu este liberă, dacă este necesar ceea ce este și dacă este necesar să se producă ceea ce produce, atunci peste tot, izvorând din originea ei comună, domnește necesitatea universală, sub forma spinozismului sau a determinismului leibnizian Libertatea și necesitatea nu pot împărți puterea între ele și trebuie făcută o alegere între ele Secretarul alege libertatea, pentru că numai libertatea divină absolută poate explica libertatea omului Această ființă absolută nu este ceea ce numim noi Dumnezeu Îl creează pe Dumnezeu însuși, pentru că, după formula: Eu sunt ceea ce vreau, creează atribute divine Este necesar să se facă distincția între absolut, ca esență sau potențialitate, de absolut, ca activitate sau fapt; numai celui din urmă îi aparține numele lui Dumnezeu În această distincție între cele două momente ale absolutului este înrădăcinată justificarea rolului pe care totuși necesitatea îl joacă în lume; sub numele de ordine, temelie, soartă, natură, providență, necesitate este gândirea noastră și nu poate fi tăgăduită Originea ei este în al doilea moment al absolutului, în voia neschimbătoare, eternă și desăvârșită a lui Dumnezeu Există o necesitate în fenomene și lucruri, dar aceasta este o necesitate care a fost dorită; există temelii de nezdruncinat în lume, dar acestea sunt temelii pe care voința le-a pus Așa explică filosofia libertății existența aparentă a necesității, acest atribut absolut al lui Dumnezeu voinţă naturală Relațiile constante în care există lucrurile ni se par necesare pentru că întreaga lume în trecutul și viitorul ei este deodată una, singura creație a voinței divine și pentru un spirit desăvârșit, a cărui amintire fără uitare și a cărui prevedere fără greșeală și limită , nu ar exista deloc în lumina timpului Relația dintre libertate și necesitate este relația dintre potențial și absolutul actual Mobil, transcendent față de lume și gândire, începutul este absolut în potență; începutul determinat, imanent și solid este absolutul - faptul, absolutul - Dumnezeu Norul aruncă din el însuși fulgere veșnice Norul absolut Dumnezeu este fulgerul, sursa tuturor luminii Libertatea absolută, ca principiu omniprezent al lumii, nu cunoaște timpul și spațiul Timpul și spațiul nu există independent de Dumnezeu; ele există pentru că le vrea Dumnezeu, ele există pentru că le vrea Dumnezeu Libertatea absolută, ca principiu atotputernic și omniscient al lumii, poate să-și pună limite, să se îngusteze acolo unde dorește și de aceea atotputernicia și atotștiința nu duc neapărat la determinism Nu se poate obliga pe Dumnezeu, această libertate întrupată, să fie nelimitată Libertatea Divinității este infinită, iar în libertatea ei infinită Zeitatea își limitează în mod voluntar omniprezența pentru a-și face loc creației, își limitează atotputernicia și atotștiința pentru a face loc libertății voinței umane Așa se explică actul de creație, așa se explică cum, alături de Creator, care poate, dacă dorește, să fie nelimitat, există creații limitate, aceasta respinge până la urmă panteismul *, căci în panteism nu este principiul unității substanței asta este de nesuportat, ci acea doctrină, conform căreia creația este absorbită de creatorul ei Deci, absolutul, creând lumea, devine Dumnezeu Absolutul dorea pacea, pentru că dorea să devină Dumnezeu • Dar de ce a vrut-o și care este motivul creației? Fiind absolut liberă și perfectă, Zeitatea nu a putut să atragă acest motiv în sine, pentru că nu are nevoi, nu este legată de nicio poruncă a datoriei Motivul creației nu este în absolut, nu în creator; este în ceea ce nu este încă Divinitatea este voință și voința în relație la ceea ce nu este

încă, dorește să devină, să fie, să existe; în raport cu ceea ce nu este voinţa capătă în mod firesc un caracter creator Absolutul este altruist și, prin urmare, a dorit creația nu pentru sine, ci de dragul creației însăși, din bunătate, din milă, din iubire Această iubire nu este o pasiune, nu un sentiment; este un act de activitate liberă, o voință energică de a răspândi binele Lumea se bazează pe iubire, iar bunătatea este temelia ei Deoarece Dumnezeu a voit ființa creată de dragul ei, ea are un scop în sine și este liberă Creator-dragoste și creație-libertate - aceștia sunt cei doi mari participanți la drama universală Realizarea libertății, pe care voința Divină a dat-o creației, este datoria și datoria ei; în lume ordinea morală capătă sens Dar, în exercitarea libertății sale, creația, pe de o parte, trebuie să se recunoască și să se afirme ca ceva diferit de Dumnezeu; pe de altă parte, întrucât voința este substanța și rădăcina ființei, creația nu se poate despărți prin propria-i voință de Dumnezeu fără a se separa de el în substanța sa, în rădăcina ființei sale; iar acest lucru, având în vedere unitatea Creatorului și a creației, este de neconceput, iar rezultatul inevitabil al unei astfel de separări ar fi anihilarea completă pentru creație Pentru a rezolva această antinomie este necesar ca creația, dorind pe Dumnezeu, să se dorească în același timp pe sine, pentru ca ea, fiind diferită de Dumnezeu, să se unească cu el Dar a fi diferit de vreo făptură, unindu-se cu ea prin propria voință, asta înseamnă să o iubești Deci, dragostea pentru Dumnezeu este datoria morală a creației, la fel cum dragostea pentru creație este motivul actului creator Dragostea care așteaptă iubirea este sensul universului Dumnezeu în misterul esenței sale eterne; Dumnezeu, limitându-se pentru a face loc libertății finite, ființei finite și, prin aceasta, contrazicând propria sa natură, căci Dumnezeu este deasupra propriei sale naturi; Dumnezeu revenind la absolut fără a absorbi creația în sine - acestea sunt cele trei momente unite de iubire; logica uimitoare a triadei hegeliene, conform căreia armonia se realizează prin contrast, logica oricărei dezvoltări, a oricărei istorii și a oricărei vieți este doar o palidă reflectare a relației reale dintre Dumnezeu și lume Dar creația a încălcat legea existenței sale Numit afirma Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV pentru a-și da natura și a-și realiza ființa, ea s-a stabilit în afara lui Dumnezeu, s-a dorit de dragul său, și nu de dragul lui Dumnezeu Acesta este răul, iar rezultatul lui este starea prezentă a omului: nu este deloc impregnat de spiritul iubirii, pentru că nu este starea inițială în care se aflau creațiile lui Dumnezeu, ci au apărut mai târziu, după cădere În lumea modernă, răul moral este inerent voinței indivizilor și consecințele răului moral cântăresc asupra lor împotriva voinței lor - acestea sunt dovezile că s-a produs căderea în păcat Inițial, creația a fost una; căderea l-a spulberat și a adus cu ea natura și umanitatea, adică pluralitatea ființelor care locuiesc în lumea reală Solidaritatea incontestabilă care leagă ființele este semnul unității lor anterioare Dar lumea modernă nu este doar rezultatul căderii: este atât un câmp, cât și un instrument al răscumpărării; acest lucru este dovedit de evoluția progresivă a naturii și a omenirii Numai ideea de mântuire dă sens cuvântului lăudăros progres, iar în el se împacă pesimismul căderii și optimismul progresului, ambele extrase din experiență Așa este filosofia libertății, care încearcă să împace ceea ce părea anterior incompatibil - unitatea substanței și creația liberă, teismul și panteismul Construcția dialectică a principiului liberului arbitru a servit Secretanului doar ca o introducere în etica sa, în care a văzut elementul principal și conținutul vital al filosofiei În lucrările

Research on Method ( ), The Meaning of Christianity ( ), Reasonings of a Layman ( ), The Prince of Morals ( ), secretarul oferă o expunere detaliată a opiniilor sale morale Așa cum metafizica lui este filosofia dogmelor creștine, tot așa etica lui este filosofia moralității creștine Secretarul acceptă pe deplin distincția lui Kant între forma moralității și conținutul ei Pentru el, forma imperativă a moralității este porunca unei zeități, iar conținutul moralității este iubirea față de Dumnezeu și aproapele Secretarul nu are nicio îndoială cu privire la corectitudinea acestui punct de vedere și caută doar să o justifice filozofic El constată în om, în primul rând, un simț al datoriei interioare Dar fiecare Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV Datoria, orice obligație presupune în mod necesar o ființă căreia îi datorăm, căreia îi suntem datori și nu poate exista lege morală fără legiuitor Acest legiuitor al moralei, comun tuturor oamenilor, care trăiește în sufletul fiecărei persoane, este Dumnezeu, voința divină Libertatea în sine nu include nicio regulă rezonabilă, nu este grevată de nicio datorie, altfel ar fi limitată de raționalitate și deci nu ar fi libertate absolută Acest lucru este pierdut din vedere de cei care cred că libertatea ca atare presupune deja o datorie morală și că din prezența acestei îndatoriri nu este deloc posibil să deducem existența unei ființe căreia îi suntem datori De fapt, doar ideea creativității divine explică ideea datoriei morale, doar că face posibil ca sentimentul obligației interioare să-și aibă sursa în voința divină și, în același timp, să rămână legea fundamentală a naturii umane , esența sa inalienabilă Dumnezeu este în același timp creatorul legii morale și creatorul naturii noastre primare, intime Întrucât omul este o creație a lui Dumnezeu, mintea lui este o manifestare a voinței divine creatoare și în această minte găsește întipărită legea supremă a activității sale Omul este liber în acțiunile sale, dar această libertate decurge din lege și ceea ce îi apare omului ca propria sa minte este voia lui Dumnezeu Datoria este un impuls către acțiune, este un impuls care emană din forță, din voință, iar datoria morală este o manifestare a ceea ce Kant numea profund autonomia voinței A cui voință poate vorbi în fiecare dintre ele cu aceeași limbă de autoritate, dacă nu voia lui Dumnezeu? În suflet răsună o voce interioară, revelația misterioasă a Creatorului; putem să ne supunem sau nu poruncile lui, dar nu ne putem aproba pe noi înșine când nu-l ținem seama Și prin aceasta, lumina conștiinței arată că omul nu este rezultatul forțelor oarbe, ci creația lui Dumnezeu și că forța creatoare care l-a creat este voința morală Voința divină se manifestă în conștiință, iar conștiința ne proclamă existența lui Dumnezeu Morala este ascultare de Dumnezeu; morala este în esenţă religioasă Dar prin religiozitatea moralității trebuie să înțelegem doar că ideea lui Dumnezeu, conștient pentru noi sau inconștient, intră fără greș în ideea datoriei morale și logic Întrebări de filosofie, carte z Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV nu poate fi separat de el; cu toate acestea, morala religioasă rămâne o morală a rațiunii, nu a autorității, iar esența ei nu este respectarea prescripțiilor exterioare nouă, scrise în vreun document sau formulate de oameni care pretind că au această autoritate specială Morala, ca autonomie a voinței, corespunde teoriei filozofice generale a Secretanului despre voința metafizică pură sau libertatea absolută Morala nu provine din rațiune, divină sau umană, ci dintr-o voință transcendentă, suprasensibilă, care se identifică pe deplin cu voința divinului Vom înțelege autonomia voinței doar dacă acceptăm conceptul cartezian al lui Dumnezeu ca creator nu numai al existenței, ci și al esențelor Dumnezeu nu este deloc obligat de natura sa morală,

de atributele sale morale, să facă binele; dar ceea ce vrea și face este bine, pentru că vrea și face Morala are două surse în spiritul nostru și este formată din două elemente, a priori și empiric Elementul a priori este datoria, care presupune liberul arbitru Este adevărat că libertatea nu poate fi dovedită, dar nici determinismul universal Ambele sunt ipoteze; primul este necesar pentru morală, cel de-al doilea pentru știință Este necesar să se facă o alegere între ele, iar această alegere o face Secretarul în favoarea moralității și libertății, pentru că cel mai important lucru pentru umanitate este realizarea idealului moral; cunoașterea nu este un scop absolut, ci doar un mijloc pentru organizarea perfectă a lumii, care în sensul său ultim și fundamentele ultime aparține ordinii morale Deterministul în practică acționează moral, se comportă de parcă s-ar considera liber; dar își recunoaște libertatea ca pe o iluzie Și este clar că o astfel de teorie, care pune iluzia la baza moralității, civilizației și progresului, este contradictorie în esența ei, deoarece afirmă și neagă posibilitatea cunoașterii Incompatibil cu moralitatea și empirismul Moralitatea empirică este două cuvinte și două concepte care se contrazic Morala presupune o regulă de conduită care are aplicabilitate generală, universală Experiența nu poate da această regulă și nu este poate fi rezultatul oricărui număr mare de observații privind înțelegerea diferită a bunului cel mai înalt în rândul oamenilor Credința în realitatea datoriei este presupusă - nu logic, ci moral - de ideea de datorie, iar formula primară a moralității este următoarea: l trebuie să creadă în datorii Credința în datorie nu pare a fi o necesitate intelectuală, ci este ea însăși o datorie morală; oricine poate spune și gândi, dacă îi place, că datoria este o himeră, dar nu trebuie să facă asta, căci îndoiala de autoritatea legii morale este condamnată de legea morală însăși Dacă suntem obligați să credem în realitatea datoriei, atunci suntem obligați să credem în tot ceea ce se află în conceptul de datorie Subiectul credinței obligatorii este așadar atât liberul arbitru, cât și toate postulatele legii morale în general Printre aceste postulate se numără realitatea lumii exterioare Dacă datoria este reală, spune Fichte, atunci este necesar să existe și alte ființe în afară de mine; -in consecinta, continua Secretanul, datoria noastra este sa credem in existenta reala a acestor fiinte, in realitatea obiectiva a lumii exterioare Idealismul subiectiv este imoral Dacă lumea și creaturile care o locuiesc sunt doar un produs al conștiinței noastre, atunci activitatea noastră în lume se dovedește a fi fictivă, iluzorie În cele din urmă, așadar, datoria morală este cea care ne dă încredere în existența obiectivă a lumii, în realitatea percepțiilor senzoriale Ultimele fundamente ale logicii se găsesc în morală Doar rațiunea ne oferă principiul formal al moralității - datoria, imperativul; dar nu se poate cere mai mult de la rațiune, iar conținutul datoriei, materialul imperativului categoric, creează o cunoaștere empirică cu omul și cu lumea Pentru a putea găsi indicii despre tot ceea ce ar trebui să facem în lume într-o minte pură, ar fi necesar ca lumea însăși să fie în minte; dar el nu este acolo Ideea a priori a datoriei, aplicată materialului empiric, este ceea ce constituie moralitatea Pentru a face trecerea de la elementul a priori al moralei la cel empiric, de la forma ei la conținutul său, aceeași minte ne ajută: îndemnându-ne să credem în datoria morală, ne îndeamnă să-i găsim obiectul material Vocea interioară a datoriei dovedește simultan existența sinelui și nu eu Trebuie - deci exist; Trebuie să acționez - prin urmare, există un

obiect de acțiune Pentru a înțelege cum ar trebui să acționez, trebuie să studiez subiectul și obiectul acțiunii, adică pe sine, natura lui și natura lumii Îndeplinește-ți natura, acționează în conformitate cu natura ta - Secretin acceptă această poruncă a înțelepciunii stoice Care este natura omului? Un sentiment interior ne spune că suntem liberi; observația ne spune că suntem parte dintr-un întreg Comportamentul nostru, prin urmare, trebuie să fie realizarea acestor două momente ale naturii noastre interioare: trebuie să mă comport ca o parte liberă a unui întreg; Trebuie să îmbin binele meu cu binele întregului Individualismul, care vede în fiecare om o ființă autosuficientă, separată și completă, își găsește infirmarea completă în experiență A nega subordonarea individului față de specie, a nega subordonarea vieții individuale față de existența omenirii înseamnă a renunța la tatăl și la mama, a șterge diferența dintre sexe, a uita de o serie întreagă de generații anterioare Numai dualismul cartezian al substanțelor materiale și spirituale, doar separarea sufletului de trup, putea servi drept suport pentru individualism, dar ele însele se prăbușesc sub presiunea faptelor biologice; spiritismul clasic este contrar solidarităţii neîndoielnice a rasei umane Atât fizic, cât și moral, fiecare individ poartă amprenta mediului în care s-a născut; majoritatea înclinațiilor și obiceiurilor sale, trăsăturile principale ale caracterului său, sunt moștenirea pe care a primit-o de la strămoșii săi; o mie de legături îl conectează cu alți indivizi și îl fac nu o unitate izolată și independentă, ci o parte a întregului Adevărat, conștiința este individuală și ne spune fiecăruia dintre noi că existăm separat Dar individualitatea conștiinței este doar un moment pur formal; la urma urmei, este senzație, sau chiar adesea limita senzației și, prin urmare, nu respinge unitatea substanțială a rasei umane Simțim mereu nevoia de a extinde limitele acestei individualități simțite, de a ne transfera propria ființă în alta și de a percepe viața altuia în noi înșine; în adâncul inimii noastre trăiește o certitudine de nezdruncinat că istoria trecutului - Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV istoria noastră și că avem datoria să-i tratăm pe urmașii noștri Cea mai serioasă obiecție la unitatea substanțială a întregii naturi vine din conștiința noastră morală Este această unitate substanțială legată de libertatea și responsabilitatea individului? Dacă indivizii sunt cu adevărat liberi și responsabili, atunci trebuie să fie, de asemenea, cu adevărat separați și nu se poate vorbi de unitatea lor Există o contradicție evidentă între imperativul moral, care presupune libertatea și responsabilitatea indivizilor, și rațiunea speculativă, care fură individului de toată realitatea și îl absoarbe în unitatea speciei Gândirea speculativă necesită solidaritate și unitate, conștiința morală necesită libertate și pluralitate Secretarul nu neagă puterea acestei antinomii; dar susține că, cu toată importanța logică a legii contradicției, mintea umană vacilează mereu între fapte contradictorii și, prin urmare, nu ar trebui să se sperie; nu trebuie exclus pe unul dintre ei, sacrifica unul pentru celălalt, ci ar trebui să lupți pentru reconcilierea lor, a cărei posibilitate este indicată de experiență, care confirmă în egală măsură validitatea atât a tezei, cât și a antitezei Și, într-adevăr, antinomia indicată a rațiunii și datoriei se rezolvă în morală, în dragoste, în obiectul legii morale Să ne amintim că pentru Secretan substanța lumii este voința și, în consecință, unitatea voinței înseamnă unitate substanțială Și nu există nicio îndoială că libertatea individului caută, prin iubire, să realizeze unitatea voinței Astfel, decalajul dintre unitatea substanțială a umanității și libertate este umplut Dragostea umană urcă

în realizarea ei în trei etape Ea începe cu sentimentul sexual, care are în vedere doar plăcerea subiectului său, și privește obiectul exclusiv din punct de vedere egoist; dar acest egoism este iluzoriu: individul servește, imperceptibil, aici ca instrument al naturii și transferă viața de la o ființă la alta În a doua etapă, o persoană iubește o persoană pentru că are nevoie de el ca complement; o astfel de iubire este produsul comun al abundenței și nevoii, o incompatibilitate reciprocă Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV transferul unui sine, care nu se mulțumește cu el însuși, către altul, mai bun sau aparent mai bun, pentru a crea o personalitate perfectă Dar există și o a treia etapă a iubirii, există cea mai înaltă iubire, atunci când o persoană își dorește cu abnegație binele ființei sale iubite și nu-i pasă deloc de sine; este bunăvoința, bunătatea, triumful voinței asupra instinctului și naturii O astfel de iubire aduce fericire celui care iubește, dar fericire care nu se caută și se cumpără prin suferință Nu este un afect, nu un impuls temporar, ci o decizie profundă și conștientă a voinței O persoană cu adevărat bună își dorește propria sa realizare, realizarea acelei bunătăți care trăiește în el și pe care o consideră obiectiv cea mai înaltă bijuterie a lumii; el vrea ca toți oamenii să devină buni și, fără a se distruge, caută doar să-i facă pe alții ca el însuși O asemenea iubire superioară împacă unitatea rasei umane cu libertatea individuală; autoafirmarea liberă a fiecărei persoane individuale, animată de bunătate, creează unitatea morală, realizează o singură voință universală și creează un bine comun Metafizica voinței și unității substanțiale umple forma goală a datoriei cu conținutul iubirii Și acționând în conformitate cu natura noastră, afirmând-o, afirmăm pe Dumnezeu care a creat-o; și contopindu-ne cu lumea cu iubire, ne contopim cu iubire cu Dumnezeu și cu toate creațiile lui Trebuie să-L iubim pe Dumnezeu și pe oameni, pentru că natura oamenilor este una și divină, având rădăcina în Dumnezeu Există o unitate substanțială între Dumnezeu și om și, prin urmare, Dumnezeu, sursa vieții noastre, este obiectul iubirii noastre Noi, fiii lui, îl iubim ca pe un tată și el este într-adevăr tatăl nostru; paternitatea este simbolul cel mai potrivit pentru înțelegerea atitudinii lui Dumnezeu față de oameni și, mai aproape de sensul literal, trebuie să înțelegem Tatăl Evangheliei, al nostru De ce ar trebui să luptăm pentru unitate? - Pentru că noi, legați de actul creator al Divinului, suntem una De ce ar trebui să ne iubim aproapele? - Pentru că acel aproapele suntem noi înșine Astfel, datoria iubirii se contopește cu interesul personal al fiecăruia, iar moralitatea capătă un caracter eudemonistic Dar fericirea care este scopul activității noastre, fericirea fiecărei persoane, este inseparabilă de fericirea celorlalți, deoarece viața unei persoane individuale Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV Veacul este nedespărțit de viața rasei, iar viața rasei este inseparabilă de viața lui Dumnezeu Iubirea dezinteresată nu poate fi opusă dreptății, deoarece aceasta din urmă presupune însăși iubirea Deoarece iubirea realizează libertatea prin mijloace coercitive, cu ajutorul statului, în măsura în care se numește dreptate Și datorită statului, organismului de drept, iubirea își poate urmări cu calm scopul prin persuasiune, prin asociere liberă, prin intermediul bisericii, un organism pur voluntar Individul este un scop în stat, pentru a fi un mijloc în biserică, un mijloc de unitate religioasă și spirituală, așa cum în lumea organică este un mijloc pentru o specie Dacă individul nu este un scop în sine, nici în natură, nici în biserică, este pentru că nu este cu adevărat un scop în sine pentru Dumnezeu Dreptatea divină nu se ocupă de indivizi, ci de rasă,

de umanitate Ideea acestei dreptăți este întunecată în ochii noștri dacă o aplicăm destinelor indivizilor; căci în ordinea lumii scopul nu este individul Acesta din urmă are dreptul să ceară participarea aproapelui, dar nu are dreptul să ceară dreptate de la Dumnezeu Dumnezeu nu intră în înțelegeri cu un individ; El îi oferă doar ocazia să fie de folos Aceasta dezleagă sau taie imediat nodul vital al teodicei Principiul unității substanțiale - distruge orice legătură de dreptate între Dumnezeu și o persoană umană separată; pentru Dumnezeu nu este subiect de lege Astfel, datoria morală, nici în forma ei, nici în conținutul ei, nu poate fi considerată o idee primară și inexplicabilă Forma sa imperativă se explică prin voința lui Dumnezeu, imanentă în interior în sufletul nostru; conținutul său, care este dragostea față de Dumnezeu și aproapele, se explică prin unitatea substanței, adică unitatea substanțială a omului și Dumnezeu și unitatea substanțială a oamenilor între ei Morala creștină și metafizica unității substanțiale din punct de vedere logic și non- • sunt indisolubil legate O idee care parcurge toate lucrările lui Secretan, constă în faptul că este necesară fundamentarea filozofiei pe conștiința morală și afirmarea primatului acestei conștiințe în lumea intelectuală Prin urmare, metoda lui filosofică în trăsăturile ei esențiale rămâne întotdeauna neschimbată Dar în dezvoltarea mentală a Secretanului după a venit o criză Dialectica speculativă a filozofiei germane și-a pierdut influența asupra lui, iar simpatiile sale, simpatiile vechiului Schellingian, s-au înclinat spre transformismul cosmologic, spre învățăturile lui Darwin, Spencer, Haeckel Secretarul a vrut să împace sistemul său de creație și libertate cu teoria evoluționistă a lumii În , în articolul "Evoluție și libertate", el demonstrează că evoluția este singurul mijloc de a realiza ideea de creație adevărată, al cărei rod este o ființă liberă, adică o ființă diferită de creatorul ei şi deci capabilă să intre într-o relaţie morală cu el Noi aparţinem substanței divine - nu poate fi altfel, întrucât există un Dumnezeu care ne-a creat; trebuie să fim diferiți de Dumnezeu, întrucât scopul nostru, binele nostru, este o unire morală cu Dumnezeu, care presupune o diferență inițială Contradicția acestor teze înlătură ideea de evoluție Omul este o creație a lui Dumnezeu, are o natură cunoscută; dar el nu este identic cu Dumnezeu și are doar o natură minimă, întrucât determinarea sa finală, formarea finală a ființei sale morale, este sarcina propriei sale libertăți Adevăratul act al creației, pe cât posibil, face din creație un creator responsabil de sine și îi permite dezvoltarea evolutivă Substanța lumii este puterea pură, adică începutul, separat liber de Dumnezeu de Dumnezeu, pentru a realiza ordinea morală a lumii Iar omul, creația liberă a lui Dumnezeu, în procesul evolutiv al universului realizează această realizare a lumii, și chemat din potențialul pur, de neînțeles, din ființa minimă, se creează și se determină în cele din urmă pe sine și activitatea sa Creația este chemarea lui Dumnezeu, evoluția este răspunsul la ea; creația este sământa libertății semănată de Dumnezeu, evoluția este maturizarea sa liberă Astfel, Secretanul împacă începutul evoluției cu aproape toate teoriile filozofiei sale despre libertate - cu consubstanțialitatea lumii și a lui Dumnezeu, cu unitatea creației, chiar și cu libertatea divină absolută Doar ideea unei căderi este incompatibilă cu învățătura evoluționistă, iar secretarul admite sincer că * ceea ce căuta, dar nu a găsit o modalitate de a le conecta Evoluția nu poate fi înțeleasă ca o renaștere progresivă, evoluția nu poate presupune păcatul sau căderea

înaintea ei însiși Dumnezeu a creat o ființă minimală, destinată să realizeze ordinea morală a lumii; începutul acestei realizări este începutul procesului evolutiv - unde este locul căderii și mântuirii în el? Teoria căderii spune că lumea vizibilă prezentă este rezultatul păcatului; Teoria evoluției spune că lumea este realizarea sistemului moral inspirat de Dumnezeu în actul creației Dacă presupunem că o cădere precede o evoluție, atunci o altă evoluție trebuie să preceadă o cădere, căci o cădere presupune o natură determinată, accesibilă motivelor și capabilă să facă o alegere proastă între aceste motive; și o astfel de natură nu putea fi dobândită decât prin libertate, adică evoluţie Deci mergem din evoluție în cădere și din cădere în evoluție - fără sfârșit Problema nerezolvată O libertate care alege și care păcătuiește este de neconceput fără o natură intelectuală și sensibilă și o astfel de natură nu poate fi decât produsul libertății - acesta este cercul vicios, în cuvintele Secretanului însuși, care distruge fosta sa teorie a căderii, conform căreia o ființă creată nu și-a făcut el însuși ceea ce era: de la bun început a avut o anumită natură spirituală, de care ulterior a căzut, formând prin căderea ei o lume a experienței Secretarul s-a adus la această contradicție prin dorința sa de a justifica evoluționismul, prin afirmația sa că actul creației este un fel de emanație, că o ființă creată, fără formă și gândire, neconștientă de sine, încă neexistând efectiv, fiind doar un element potențial al substanței divine, este o astfel de ființă, în fața ochilor lui Dumnezeu, își creează o arenă pentru propria activitate, pentru a îndeplini intențiile lui Dumnezeu și a realiza ordinea morală a lumii Pentru noi, asta sună ca o antinomie ireconciliabilă Cum poate libertatea, care există doar în potențial, să creeze lumea pentru întruchiparea ei în realitate și să nu fie conștientă de ceea ce face? Este posibil să dăm numele de libertate acestei forțe inconștiente? Prin urmare, evoluția nu poate juca rolul ei Biblioteca "Runivers" RECENZIA JOURNALOV îi atribuie Secretanului și nu are acea înaltă semnificație metafizică și morală pe care Secretanul i-o atribuie Nu libertatea face să crească, să crească, să se dezvolte sămânța până în momentul în care apare conștiința în ființa creată, singura care face posibilă libertatea de alegere Căci este imposibil să înțelegi ceva prin libertate, dar trebuie să înțelegi doar libertatea de alegere Logica nu permite definiția lui Sekretanov a libertății, conform căreia a fi liber înseamnă a te face ceea ce ești Dacă libertatea noastră ar consta în a fi autorul ființei noastre, atunci nu ar exista deloc libertate, căci pentru a determina sau a face ceva, trebuie mai întâi să fii ceva; nimic, spune Descartes, nu are proprietăți și nu poate fi cauza a nimic Ființa este dată înaintea acțiunii, iar acțiunea este întotdeauna produsă de ființa din care provine și a cărei natură o exprimă Secretanul consideră că Duns Scott, Descartes, Kant și Schelling sunt profesorii săi în legătură cu doctrina libertății absolute La aceste nume l-ar putea adăuga pe Plotin, care în Eneade a exprimat gândul identic: Dumnezeu există așa cum a vrut să existe și el este așa cum și-a dorit să fie Lactantius a predat la fel Duns Scott l-a considerat pe Dumnezeu creatorul existențelor și al esențelor creațiilor sale, dar nu L-a recunoscut ca fiind propria Sa cauză (causa sui); voinţa lui Dumnezeu în raport cu el însuşi este determinată de o necesitate absolută Secretan nu avea niciun motiv să se considere un cartezian complet credincios, deoarece dintr-o analiză atentă a celei de-a doua dovezi a existenței lui Dumnezeu la Descartes și a polemicilor sale cu Caterus și Arno, reiese clar că, conform conceptului celebrului filosof, Dumnezeu nu determină, nu își creează

propria sa natură, nu este ceea ce vrea să fie Esența lui Dumnezeu nu este, după Descartes, un produs accidental al libertății divine: ea, această esență, este necesară și în mod necesar perfectă Această necesitate interioară limitează libertatea lui Dumnezeu, împiedicându-L să-și diminueze atotputernicia - exact opusul conceptului lui Sekretan despre Dumnezeu Dar dacă doctrina libertăţii absolute a lui Sekretanov nu poate Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV bazează-te pe a doua dovadă a existenței lui Dumnezeu, dată de Descartes, atunci, în general, are, fără îndoială, o legătură cu părerile celebrului filozof asupra puterii creatoare a lui Dumnezeu Descartes a învățat că Dumnezeu este un creator liber atât al esențelor, cât și al existențelor, că prin esențe trebuie să înțelegem toate adevărurile, atât fizice, cât și metafizice și morale Desigur, această afirmație este echivalentă cu teoria lui Secretan conform căreia Dumnezeu este creatorul propriei sale naturi intelectuale Singura diferență este că Descartes nu a subordonat inteligența voinței în Dumnezeu, sau invers, el le-a identificat, în timp ce pentru Secretan mintea divină este subordonată voinței divine După ce a expus filozofia lui Secretan, Pillon urmează o analiză atentă și detaliată a principiilor sale de bază Din lipsă de spațiu, nu vom raporta această analiză și indicăm doar concluzia principală a autorului Defectul fundamental al concepției Secretanului, care este și inerent lui Descartes, este că în ambele conceptul de voință este divorțat de sensul său psihologic Liberul arbitru presupune motive iar alegerea dintre ele presupune scopuri predeterminate Dumnezeul Secret, care este ceea ce vrea să fie, nu se opune ceea ce nu vrea să fie, deoarece libertatea lui îi creează atributele și nu le alege singur din modelele preexistente Un concept incorect, nesusținut psihologic de voință, libertate și conștiință a făcut șubredă teoria creației a lui Sekretanov, a împiedicat sinteza teismului și panteismului, reconcilierea unității rasei umane cu pluralitatea și semnificația indivizilor și justificarea unei morală pură a datoriei și iubirii, străină de amestecurile utilitare L Weber Legea contradicției ca principiu dialectic (nr) Legea contradicției este o lege negativă, critică, care controlează judecățile și conceptele, dar este ea însăși incapabilă să le creeze; nu este un principiu euristic, nu este începutul descoperirilor De la absența judecății la judecată există un întreg abis, pe care ipse intellectus îl traversează fără ajutorul vreunei legi logice Între imposibilitatea de a exprima două judecăţi opuse şi necesitatea de a afirma una dintre Biblioteca "Runivers" REVISTA JURNALĂ sunt aceeași distanță care separă momentul în care este dată și exprimată o judecată, de momentul în care mintea nu a elaborat încă nicio judecată pentru un caz dat; este distanța potenței de realitate O judecată izolată este o abstractizare inexistentă; activitatea pură a minții nereflexive se ocupă de un întreg sistem de judecăți, trece de la una la alta, le leagă în diferite combinații Și atunci, cu această combinație de judecăți, legea contradicției joacă rolul unui ghid; el arată ce contopire a judecăților corecte este ilegală, el expune absența gândirii sub învelișul verbal Logica hegeliană, care dorea să facă din legea contradicției principiul generalizator și momentul conducător primar al gândirii, a operat de fapt pe astfel de concepte, care presupun deja sisteme întregi de judecăți care sunt de acord între ele L Dugas Somnul și activitatea creierului inconștient în timpul somnului (nr) Până acum, nu a fost încă posibil să se traseze o graniță strict științifică între veghe și somn Ambele stări ale organismului nu sunt resimțite ca diferite, iar conștiința, percepând fenomenele de somn sau de veghe, nu poate decide

dacă au o realitate obiectivă sau subiectivă Bunăstarea generală, sau sinestezia, nu este aceeași în vis și în realitate; dar este atât de schimbător și de nedeterminat încât este imposibil să se bazeze pe ea distincția dintre somn și veghe Cât de precară opoziția lor obișnuită este evidentă din acea etapă intermediară dintre ei, când o persoană se luptă cu somnul, pe jumătate adormită, pe jumătate trează, iar imaginile visului și realității sunt amestecate într-un singur loc neclar și încețos În somn, o persoană păstrează aceleași gânduri și înclinații care o caracterizează în timpul stării de veghe; o mamă adormită este trezită de cel mai mic strigăt sau de cea mai mică mișcare a copilului ei, dar poate să nu fie trezită de vuietul unei furtuni Somnul și veghea nu sunt grupuri de fapte distincte din punct de vedere psihic, ci doar atitudini diferite de atenție față de aceleași fenomene psihice Dar trebuie remarcat faptul că atenția în acest caz înseamnă orice percepție de către mintea proprie Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV stare, chiar dacă această percepție era vagă și trecătoare Forma elementară a atenției este acea stare de spirit în care acesta din urmă, parcă amorțit, pasiv și indiferent, se raportează la percepțiile sale Această atenție calmă este inerentă minții în somn Un alt fel de atenție este arbitrariul; în cazul lui, mintea nu se limitează doar la rolul de spectator al faptelor psihice, ci controlează şi ph-ul, le discută, le asimilează cu sine, este de acord ph-ul cu legile realităţii şi gândirii O astfel de atenție activă este caracteristică a fi treaz In somn, toate operatiile mentale sunt lasate singure, iar centrii superiori ai creierului nu le supun controlului lor; de aici şi combinaţiile caleidoscopic bizare de vise În somn, activitatea creierului continuă, dar continuă automat Elementele visului fie nu se asociază deloc între ele, fie intră foarte slab; fiecare element, pentru a prinde ulterior viață în memorie, trebuie să se bazeze doar pe propriile forțe și nu se poate baza pe o legătură cu ceilalți Adevărat, există vise legate, de exemplu, atunci când rezolvăm o problemă de matematică, compunem poezie etc , dar ele se explică tocmai prin faptul că un vis este o funcționare automată a minții, și deci obiceiuri intelectuale, reglementate în timpul stării de veghe , într-un vis își fac treaba automat Dar este adevărat că în somn apar cerebrațiile inconștiente, este adevărat că, de exemplu, atunci când adormim după memorarea unei lecții, ne trezim știind această lecție? Asemenea fapte există, fără îndoială, dar nu pot fi considerate permanente și ar fi nerezonabil să se deduce din ele o regulă de igienă mintală În orice caz, explicația lor nu trebuie căutată în puterea misterioasă și de neînțeles a activității inconștiente a creierului Cert este că operațiunile care sunt atribuite creierului sau minții adormite își pot avea de fapt cauza fie în munca pregătitoare a trezirii anterioare, fie în munca extrem de activă și fructuoasă a primelor momente de trezire Momentul în care adormim este deosebit de convenabil pentru fixarea fermă a amintirilor; absenţa impresiilor exterioare atrage după sine tinereţea mea urâtă şi este foarte probabil ca atunci când Biblioteca "Runivers" REVISTA JOURNALOV ne pune stăpânire, munca noastră mentală a fost deja făcută și lecția a fost deja învățată, deși nu ne-am testat pe noi înșine Pe de altă parte, să presupunem că am adormit când nu știam încă lecția Dar, după o noapte de somn adânc, creierul / adunarea cu forțe reînnoite, proaspăt și vesel, își reînvie amintirile în mod viu, continuă munca din punctul în care a plecat cu o zi înainte și o termină rapid și cu succes Momentul în care adormim este foarte favorabil formării amintirilor; momentul în care ne trezim este foarte bun pentru

reînnoirea lor La acele cazuri în care în timpul somnului munca psihică nu numai că este pusă în bune condiții, ci de fapt continuă și dă rezultate strălucitoare, când în timpul somnului se face o descoperire teoretică și se realizează un act de creativitate artistică - aceste cazuri pot fi explicate prin faptul că descoperirea este o inspirație bruscă, produsul instinctului fericit al unui cap luminos și, prin urmare, somnul, care întrerupe funcția de reflexie a minții și dă libertate deplină vieții sale voluntare, contribuie în mod natural la apariția unor noi orizonturi și idei inspirate și adesea în vise dezvăluie gânditorilor profundi idei la care nu ajung niciodată nu ar fi ajuns pe calea lentă a muncii obișnuite a creierului În general, somnul nu dezvoltă noi facultăți în minte; dar pentru că redă minții o prospețime a impresiei și un zbor neîngrădit de nimic, poate produce uneori fenomene intelectuale uluitoare, care, totuși, nu trebuie atribuite nici exaltării minții, nici activității misterioase a creierului , dar a cărui cauză se află în jocul normal al automatismului psihologic Maldidier Studiul întâmplării (nr) După ce a respins interpretările obișnuite, foarte incorecte, ale întâmplării, autorul ajunge la următoarea definiție extinsă a acesteia: șansa, spune el, este coincidența a două sau mai multe serii cauzale, relativ independente unele de altele, o coincidență, uneori izbitoare, de obicei neprevăzut din cauza complexității factorilor săi sau a numărului și variabilității prea mari a acelor influențe confuze la care sunt supuși, o coincidență, cu siguranță neintenționată și relativ inutilă, deși necesară în sine la momentul dat și dată Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV conditii Concluziile ulterioare ale autorului sunt următoarele: cazul științific nu include acel element antropomorf și subiectiv pe care îl are conceptul vulgar al acestuia, dar sfera sa este mult mai largă; această idee, parțial și doar parțial negativă, corespunde în toate elementele sale de realitate obiectivă, adică, cu alte cuvinte, cazul există în sine, nu ca cauză și nu ca rezultat, ci ca semn obiectiv și accesoriu al anumitor fenomene ; dacă avem în vedere totalitatea fenomenelor lumii și nu doar fapte selectate către care se îndreaptă interesul științific sau practic al oamenilor, atunci se dovedește că șansa este o regulă aproape universală, iar normalul, sau ceea ce numim normal, este o excepție nesemnificativă; hazardul are infinit de grade și numai cele mai înalte dintre ele, calificate drept accidente pure, scapă de obicei previziunii științifice și a consecințelor ei; există o legătură completă între accidental și normal, precum și între accidental și intenționat, ceea ce face dificilă distincția între ele; a doua dificultate este că niciunul dintre elementele constitutive ale hazardului nu este absolut sau riguros definit; definiția contingenței folosită în logică, dacă ne mulțumim să ne mulțumim cu un grad mai mare sau mai mic de probabilitate, se reduce în cele din urmă la o relație numerică între diferite posibilități Pe lângă articolele de mai sus, mai menționăm următoarele: Moureij-Conceptul de distorsiune matematică, cantitate (cantitate-ce poate fi adăugat, ce este compus din părți, ce poate fi considerat ca părți ale unei sume și ca sumă de părți); orice cantitate este o cantitate, deoarece se pot adăuga numai cantități, dar nu orice cantitate este o cantitate, deoarece există cantități, de exemplu, temperatura termometrică, care nu pot fi adăugate una cu cealaltă și alcătuiesc o sumă: două corpuri de temperaturi diferite , combinate între ele, desigur, formează o singură temperatură, dar aceasta va depinde în principal de natura și masa acestor corpuri, nu va fi doar o funcție a ambelor temperaturi, nu va fi suma lor, ci va fi mai mică

decât unul și mai mare decât celălalt; matematica are ca obiect asemenea mărimi care sunt reprezentate Biblioteca "Runivers" REVIEW JOURNALOV reprezintă cantități) [Nr]; Le Dardée - De ce îmbătrânesc - (eseu biologic) [nr și]; J Philippe ^ (rezumat citit la congresul psihologic de la München din) Despre transformarea imaginilor mentale (raport asupra observațiilor autorului asupra mobilității imaginilor și asupra diferitelor modalități de combinare a acestora; există trei direcții în care imaginea se transformă: fie tinde să dispară, amestecându-se într-un mod diferit, și apoi își pierde definiția contururilor, fie, ca și cum ar deveni o abstracție, își pierde treptat toate detaliile specifice, până când trece într-o schemă goală, în conturul palid al lucru reprezentat; sau rămâne, dar ia o formă diferită și intră într-un alt grup de imagini, apoi nu își pierde specificul, ci trece într-un alt tip; sau, în final, treptat, printr-o serie întreagă de schimbări ușor perceptibile , abordează tipul general care caracterizează întregul grup din care face parte; în primul caz imaginea dispare, în al doilea este modificată, în al treilea este generalizată; este probabil însă ca transformarea imaginilor nu se limitează la cele trei moduri indicate) [№]; J Soury- Termometria creierului (autorul, după Angelo Mosso, examinează relația dintre temperatura creierului și funcțiile sale mentale) [№]; Ch Féré - Perversiuni sexuale la animale (multe dintre fenomenele neuropatologice inerente omului se regăsesc și la animale; toate excesele și anomaliile sentimentului sexual, după cum se poate observa din numeroasele exemple date de autor, își au locul în lumea animalelor și insecte, dar numai atunci când nu există condiții pentru funcționarea normală a funcției, de exemplu, atunci când un animal sau insectă nu găsește un individ din aceeași specie și un alt sex în apropiere sau când și-a pierdut trăsăturile sexuale caracteristice din cauza bătrânețe sau mutilare; doar condițiile favorabile pentru activitatea sexuală normală revin, animalul acum eliberat de anomaliile sale forțate) [Λθ] Y Aikhenwald Biblioteca "Runivers" Știri și note În toamnă va fi lansată o colecție, dedicată memoriei lui V G Belinsky, publicată de Biblioteca Lermontov, din orașul Penza Va fi tipărită la Moscova, sub supravegherea lui P A Efremov Venitul net din această publicație va merge către fondul numit după V G Belinsky de la Biblioteca Lermontov * La colecție participă: L A Avilova, K K Arseniev, nrof A S Arkhangelsky, prof univ H N Bazhenov, K S Barantsevici, prof θ D Batyushkov, Yu Bezrodnaya, prof V A Bplbasov, I A Bunin, prof univ S A Vengerov, prof A N Veselovsky, V A Goltsev, G A Dzhanshi-ev, K Eltsova, S Ya Elpatievsky, A M Zhemchuzhnikov, P V Zasodvmsky, H N Zlatovratsky, I I Ivanov, K-R , gr II Kapnist, prof N I Karev, prof M M Kovalevsky, A t Konn, V G Korolenko, V N Ladyzhensky, V V Lesevich, M A Lokhvitskaya, A A Lugovoi, G A Machtet, Mel-shin, prof II N Milyukov, N K Mikhailovsky, D L Mordovtsev, E S Nekrasova, Vas I Nemirovici-Danchenko, L E Obolensky, prof D N Ovsyaniko-Kulikovsky, V P Ostrogorsky, I P Polonsky, I N Potapenko, M A Protopopov, L Slonimsky, P A Sokolovsky, Vl S Solovyov, prof N I Storozhenko, Ph D A I Sumbatov, V L Sroshevsky, N I Timkovsky, prof univ A A Tokarsky, gr L N Tolstoi, M M Filippov, A P Cehov, O Chumina, prof A I Chuprov, A S Shabelskaya, O Shapir, D O Yazykov, V E Yakushkin și A I Ert Prețul abonamentului ruble Livrare ramburs la livrare La lansarea colecției, prețul va fi majorat Se acceptă abonamente la Biblioteca Lermontov, din orașul Penza și, în plus, la librăriile H II Karbasnikov: la Moscova (Mokhovaya, d fost Kokh), la Sankt Petersburg, Varșovia și Vilna Întrebări de filosofie carte , Biblioteca "Runivers" Societatea psihologică Condiții pentru concursul

pentru premiul II, - Înființată la Societatea de Psihologie din Moscova de regretatul D A Stolypin pentru un eseu despre filosofia științei Într-o ședință de urgență a Societății de Psihologie din mai , pe baza raportului comisiei de acordare a premiului D Stolypin pentru cel mai bun eseu despre filosofia științei, s-a decis, printre altele: și unitate a științei" cu motto-ul ε> ζαί πολλά, al cărui autor s-a dovedit a fi (după deschiderea plicului) membru de onoare al Societății B N Chicherin *)) Să-i exprime lui D A Stolypin profunda recunoștință a Societății pentru premiul fondat de el pe tema filozofiei științei) Întrebați donatorul dacă ar fi de acord cu suma rămasă în orașul OOO r propune o temă nouă pentru un premiu pentru un eseu despre filosofia lui Og Comte; în caz de dezacord cu D A Stolypin, desemnați un termen de trei ani pentru atribuirea pe aceeași temă Întrucât în , de la acum decedat D A Stolypin, s-a primit o declarație în numele Societății de Psihologie că nu dorește să schimbe subiectul pe care și-a propus-o pentru acordare, apoi, în temeiul deciziei Societății din Mai , și exprimată de donatorul Volt, a fost desemnat pentru concursul rămas al Premiului Stolypin un nou mandat - ianuarie La ședința Societății de Psihologie din Moscova din aprilie , comisia pentru acordarea Premiului D A Stolypin, aleasă în ședința anuală din ianuarie *) S-a tipărit apoi procesul-verbal al comisiei de acordare a premiului menționat; trimis celor care doresc la primirea de la ei a cinci timbre semlkoyech-nyh Biblioteca "Runivers" SOCIETATEA PSIHOLOGICĂ dintre cei cinci membri ai societății: N Ya Grota, N A Ivantsova, L M Lopatin, V I Preobrazhensky și N A Umov, și-au raportat concluzia cu privire la singurul eseu depus pentru premiu, sub deviza: "In necessaire imitas Per aspera ad astra"; conform acestei concluzii, eseul nu poate fi recunoscut ca demn nici de întregul premiu, nici de o parte din el Societatea de Psihologie a aprobat rezoluția commpsip Având în vedere acest lucru, Societatea Psihologică din Moscova desemnează din nou un premiu de de ruble pentru cel mai bun eseu pe aceeași temă: "O examinare critică a poziției lui Auguste Comte cu privire la coincidența naturală (¿coïncidence spontanée) a legilor primitive ale naturii anorganice cu legile de bază ale vieții organice și asupra efortului tuturor cunoștințelor reale ale unei persoane către unitatea logică și științifică (unité logique) et scientifique) Vezi Cours de phil osophie positive, lecons -mc et -mc, în special p din volumul VI, ediția Littre Pentru o rezolvare completă a problemei, este de dorit să se acorde o atenție specială filozofiei fizicii, chimiei și biologiei în principalele lor metode și legile de bază, așa cum sunt prezentate în volumele II și III "Curs" (comparați pamfletul donatorului D A Stolypin: Două filosofii Unitatea științei Învățăturile lui Og Comte Începuturile sociologiei - Eseuri despre filosofie și știință - Legea mondială a echilibrului și armoniei în natură și fenomene sociale Moscova -) Termenul limită pentru depunerea eseurilor este ianuarie Acordarea premiului de către un comitet special al Societății de Psihologie va avea loc în aprilie La discreția comisiei, conform voinței donatorului, premiul poate fi împărțit între solicitanți, iar în cazul depunerii nesatisfăcătoare a eseurilor, acordarea premiului sau a unei părți semnificative a acestuia poate fi reprogramată pentru o nouă termen Eseurile trebuie scrise în limba rusă și livrate la Universitatea din Moscova în numele președintelui Societății de Psihologie Numele și adresele solicitanților trebuie trimise în plicuri sigilate cu denumirea pa i-ptkh mottos pkh epigrafe ale eseurilor depuse Președinte al Societății de Psihologie din Moscova